

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

32'nci Birleşim
12 Aralık 2024 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, ikinci oturumda Genel Kurulda yaşananlar sonrası Divanda Grup Başkan Vekilleriyle yaptıkları değerlendirmeye ve konuyla ilgili kendi fikirlerine; bütçe maratonu başladığında temiz bir dil, sakin bir ortam, fiziksel müdahalelerden uzak bir tartışma zemini konusunda mutabık kalındığına ilişkin konuşması

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve bu vesileyle Grup Başkan Vekillerine kısa bir söz vereceğine ilişkin konuşması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

- 1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Kamboçya Senato Başkanı Hun Sen ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgül'ün, Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

3.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

4.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

5.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

6.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

7.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

8.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve Suriye'deki gelişmelere ilişkin açıklaması

9.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

10.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

11.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve Gazze'deki katliamın devam ettiğine ilişkin açıklaması

12.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

13.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, 2020 ve 2023 depremleri sonrası Elâzığ'ın yeniden planlanmasına, Tunceli'deki deprem beklentisine ve 2025 bütçesine ilişkin açıklaması

14.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, iş kazalarına ve Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

15.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, şehit Teğmen Ceyhun Kalyoncu'ya ve cenaze günü düzenlenen anıt açılışına ilişkin açıklaması

16.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin açıklaması

17.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

18.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

19.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

20.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

21.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

22.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Ankara Milletvekili Murat Emir, Muş Milletvekili Sezai Temelli, İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ile Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

23.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

25.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Ankara Milletvekili Murat Emir ile Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

26.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

27.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinin soru-cevap kısmında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 2014-2024 yılları arasında büyükşehir belediyelerinin düzenledikleri etkinlikler için ayırdıkları bütçeye,

- Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, bir milletvekilinin bazı açıklamalarına,

- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Sayıştay'ın 2023 yılı Denetim Raporu'nda Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile ilgili yaptığı bazı tespitlere,

- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Sayıştay'ın 2023 yılı Denetim Raporu'nda Ordu Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere,

- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, son beş yılda Erzurum Büyükşehir Belediyesinin konser ve etkinlikler için ayırdığı bütçeye,

- Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'ın, Van İpekyolu Belediyesinde Türkçe konuşan çalışanların uyarıldığı iddiasına,

- İstanbul Milletvekili İskender Bayhan'ın, Tuzla Belediyesinde yaşandığı iddia edilen yolsuzluk olaylarına,

- Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'ın, Manisa'da Çin sokağı adı altında özel bir yaşam alanı inşa edileceği iddialarına,

- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Gebze Kent Meydanı'nda çadır kurmak isteyen sendika üyelerine izin verilmemesine,

İlişkin soruları ve İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın cevabı (7/19444), (7/19714), (7/19720), (7/19721), (7/19840), (7/19930), (7/20049), (7/20050), (7/20053)

2.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, İsrail ile ticari ilişkilerin devam ettiği iddiasına ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/19475)

3.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, yasa dışı bahis ve kumara karşı alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/19673)

4.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bazı maçların TRT'nin dijital platformu üzerinden ücretli olarak yayınlanmasına ilişkin sorusu ve Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un cevabı (7/19942)

12 Aralık 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.07

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca bugün üçüncü turdaki görüşmeleri yapacağız. Üçüncü turda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, İklim Değişikliği Başkanlığı, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı...

(Uğultular)

BAŞKAN - Arkadaşlar, biraz sessiz...

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Türk Standartları Enstitüsü, Türk Patent ve Marka Kurumu, Türkiye Bilimler Akademisi, Türkiye Uzay Ajansı, GAP Bölge Kalkınma İdaresi, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162)¹

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163)²

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARTLARI ENSTİTÜSÜ

1) Türk Standartları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standartları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

¹ 162 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 9/12/2024 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

² 163 S. Sayılı Basmayazı ve Cetveller 9/12/2024 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, Başkanım, şu "Hoş geldin, beş gittin." işini bırakalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, Bakanı burada görüyor adamlar, ne yapsınlar.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci...

CAVİT ARI (Antalya) - Bakanı burada mı görüyorsunuz arkadaşlar?

BAŞKAN - ...maddesi gereğince istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye yetmişer dakika söz verilecek ve bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru-cevap işlemi on beş dakika soru, on beş dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gerekçesiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

Üçüncü turda siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okutmadan önce...

Sayın Tanal, hayırdır?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Günaydın, sağlıklı huzurlu bir çalışma günü diliyorum Değerli Başkanım.

BAŞKAN - Eyvallah.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çok önemli, pek kısa bir sözüm var 60'a göre, sizden istirham ediyorum.

BAŞKAN - Mesele nedir?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Efendim, çok önemli, Türkiye'nin millî meselesini ilgilendiren bir sorun.

BAŞKAN - Buyurun, buradan söyleyin, bana söyleyin.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Efendim, ses duyulmuyor.

BAŞKAN - Ben duyuyorum, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Duyuyorsunuz.

BAŞKAN - Tutanaklara da geçiyor.

(Uğultular)

BAŞKAN - Arkadaşlar, biraz sessiz...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Meclis Başkan Vekilim, Türkiye Büyük Millet Meclisi, İdari Teşkilat Kanunu'yla yönetiliyor tabii ki. Burada, 29'uncu maddesinin (2)'nci fıkrası var. 29'uncu maddesinin (2)'nci fıkrası aynen şöyle efendim: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreter Yardımcısı olabilmek için dört yıllık fakülteyi bitirmiş olması gerekiyor. Kamu ve özel işletmelerde en az on iki yıl kamu hizmeti ifa etmesi gerekir ki Meclis Genel Sekreteri seçilebilsin.

BAŞKAN - Peki, mevzuu anladım. Sayın Tanal, akış içerisinde size söz vereceğim. Şimdi buyurun, akışı kesmeyelim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Peki, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Şu anki oturumla ilgili bir şey söyleyeceksiniz zannettim, teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu mesele çok önemli Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tabii ki, söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Peki, teşekkür ederim, saygılar.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun.

Evet, şimdi söz sıralarını okutuyorum.

Buyurun.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına: Ayten Kordu, Tunceli; Ömer Faruk Hülakü, Bingöl; Sabahat Erdoğan Sarıtaş, Siirt; İbrahim Akın, İzmir; Ferit Şenyaşar, Şanlıurfa; Özgül Saki, İstanbul; Ömer Öcalan, Şanlıurfa; Mahmut Dindar, Van; Sevilay Çelenk, Diyarbakır; Sinan Çiftiyürek, Van; Öznur Bartin, Hakkâri; Çiçek Otlı, İstanbul.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına: Ahmet Vehbi Bakırloğlu, Manisa; Gökhan Zeybek, İstanbul; Servet Mullaoglu, Hatay; İlhami Özcan Aygun, Tekirdağ; Mehmet Güzelmansur, Hatay; Ednan Arslan, İzmir; İsmail Atakan Ünver, Karaman; Şeref Arpacı, Denizli; Mahmut Tanal, Şanlıurfa; İnan Akgün Alp, Kars; Barış Bektaş, Konya; Sibel Suiçmez, Trabzon.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına: Seydi Gülsoy, Osmaniye; Abdurrahim Fırat, Erzurum; Gökhan Diktaş, Tekirdağ; Derya Bakbak, Gaziantep; Seyithan İzsis, İstanbul; Nilgün Ök, Denizli; Cevahir Uzkurt, Niğde; Mehmet Eyup Özkeçeci, Gaziantep; Mustafa Kaplan, Kırıkkale; Yahya Çelik, İstanbul; Faruk Kılıç, Mardin; Mehmet Emin Şimşek, Muş; Tahir Akyürek, Konya; Vehbi Koç, Trabzon.

Saadet Partisi Grubu adına: İsa Mesih Şahin, İstanbul; Mehmet Atmaca, Bursa; Doğan Demir, İstanbul; Mustafa Kaya, İstanbul; Sema Silkin Ün, Denizli; Ali Fazıl Kasap, Kütahya; Necmettin Çalışkan, Hatay.

İYİ Parti Grubu adına: Hasan Toktaş, Bursa; Ersin Beyaz, İstanbul; Lütfü Türkkan, Kocaeli; Lütfullah Kayalar, Yozgat; Rıdvan Uz, Çanakkale; Ahmet Eşref Fakıbaba, Ankara; Mehmet Mustafa Gürban, Gaziantep; Turan Yaldır, Aksaray; Yavuz Aydın, Trabzon.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına: Sadir Durmaz, Ankara; Ekrem Gökay Yüksel, Balıkesir; Lütfi Kaşıkçı, Hatay; Abdurrahman Başkan, Antalya; İbrahim Ethem Sedef, Yozgat; İbrahim Özyavuz, Şanlıurfa; Semih Işıksver, Elâzığ; Konur Alp Koçak, Konya; Musa Küçük, Gümüşhane.

Şahıslar adına lehinde: Zekeriya Yapıcıoğlu, İstanbul.

Yürütme adına: Murat Kurum, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı; Mehmet Fatih Kacır, Sanayi ve Teknoloji Bakanı.

Şahıslar adına aleyhte: Öznur Bartin, Hakkâri.

BAŞKAN - Şimdi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına konuşmalara başlayacağız.

İlk söz Tunceli Milletvekili Sayın Ayten Kordu'ya ait.

Süreniz on dakika Sayın Kordu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, sayın vekiller ve ekranları başında bizleri izleyen değerli halklar; yine, onurlu, eşit, insanca yaşam için mücadele eden ve bugün zindanlarda yatan siyasi tutsak arkadaşlarımızı, hepinizi, herkesi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Yirmi iki yıllık AKP iktidarı dönemi, ekolojik yıkımın her türlü biçimiyle deneyimlendiği ve ekokırım suçlarının hızla arttığı bir dönem olmuştur. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, öncelikli görevi olan çevreyi koruma misyonunu yerine getirmeyip tamamen sermayenin talepleri doğrultusunda çalışma yürütmektedir. İnsanı, emeği, doğa varlıklarını metalaştıran, ticarileştiren, sömüren ve yalnızca sermaye aracı olarak gören tekçi, kapitalist, erkek egemen politikalar bir dönem daha halkların barınma ve yaşam haklarına dönük bir bütçeleme gerçekleştirmekten uzak kalmışlardır. AKP iktidarında Türkiye'de ve kürdistanda delik deşik edilmedik dağ, yerli veya yabancı şirketlerin güdümünde tahrip edilmedik orman bırakılmamıştır. Cudi'den Kazdağları'na, Defne'den Karaburun'a, Cerattepe'den Akbelen'e, Munzur'dan Şırnak'a, Ağrı'ya kadar; ormanların kesilmesine, suların ve havanın kirlenmesine, kıyıların ticarileşmesine, millî parkların sermayeye açılmasına kadar yaşama ilişkin birçok çevresel tahribat sistematik olarak sürdürülerek tüm coğrafya çoraklaştırılmak istenmektedir. Bu tekçi, doğa düşmanı zihniyet yüzünden her geçen gün kâr hırsıyla çevresel etki izlerinin de etrafından dolaşarak projelerini genişleten şirketler, bölgelerdeki halk direnişine rağmen iktidarın desteğiyle yağmalama faaliyetlerini fütursuzca sürdürmektedir.

13 Şubat 2024'te 9 işçinin siyanürlü liç yığını altında kalarak can verdiği İliç faciası gözler önündeyken, metrelerce yakınında birçok kaynağı besleyen Fırat zehirle akarken, İliç'teki atığın dahi nasıl saklanıp bertaraf edileceği belirsizliğini koruyorken ilk ÇED raporunda sorumlu bulunan ve bugün burada yine oturan Bakan dahi sonrasında sorumluluğu olmadığı ve soruşturmaya da yer olmadığı gerekçesiyle yargı tarafından aklanmıştır. Siyanür ve ağır kimyasallarla birlikte çalışma yürüten madenler başta olmak üzere "Rehabilite ediliyor." diye yapılan açıklamalar doğru değildir. Altından kazanılan gelirin tamamı sadece İliç madeninin yarısını bile rehabilite etmeye yeterli değildir. Bunu odalar, meslek kuruluşları, ilgili mühendisler bağırarak sağlık uzmanlarıyla birlikte söylemektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, tonlarca suyun kullanıldığı, tonlarca toprağın toprak olmaktan çıktığı gerçeğini çok iyi bilmektedir. Buna rağmen sürekli kapasite artışıyla yapılan başvurularda ÇED raporlarını verebilmektedir.

Yerin altındaki getiri yerin üstünden çok şey götürmektedir. Olumsuz etkileri yıllarca, kuşaklar boyu hissedilecek sağlık ve çevre sorunları bugün uzmanlar tarafından da belirtilmektedir. Fakat yerin üstündeki bütüncül yaşam, sermayenin soluksuz büyüme hırsı karşısında gözden çıkarılmış; azınlığın zenginliği, çoğunluğun yaşam refahına tercih edilmiştir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ilgili mevzuattaki amacı "Çevreyi koruma ve şehirleşmeyi sürdürülebilir bir şekilde geliştirme adına akademisyenlerin çevre alanında faaliyet gösteren kişi ve kurumlarla birlikte iş birliğiyle insan ve çevreye fayda sağlayacak raporlar hazırlamak ve bu projeleri hayata geçirmek." olarak belirtilmektedir. Ancak icraatlar burada belirtilen amaçla taban tabana zıttır. Bakanlık, çevreyi ve halkı koruma görevini yerine getirmeyecek yerleşim alanları belirlerken deprem riskini göz ardı etmiş ve çevresel gerçekleri hiçe saymıştır. Kamu arazilerini, tarım ve orman alanlarını, toplanma alanlarını sermaye çıkarları doğrultusunda imara açmış, kamusal denetim yetkisini kullanmamıştır. Bu sorumsuz politikaların yarattığı yıkımın sorumluları merkezî ve yerel idarelerdir. Deprem felaketinde görüldüğü gibi hâlâ halkı konteynerlerde yaşamaya mahkûm eden bir bütçe halkın bütçesi olamaz. Hele hele büyümeden bahsetmek "Kalkınmayı şu kadar artırdık." demek tam da halkların ihtiyacının karşılanmadığı bir bütçenin kimlere ve hangi kalemlere ayrıldığını itiraf etmek demektir. Deprem bölgesinde hasar gören ev sahiplerine verilen destek, halkın ihtiyaçlarının ne kadar komik rakamlarla ele alındığının da somut politikasıdır. "Büyüme" deniliyor; bu, büyüme değildir. "Büyüme" denilen şey,

kapitalizmin tekelleşen şirketlerini büyütme başka bir şey değildir. Ekonomik ve siyasi iktidar sahipleri kentsel alanları sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirerek ekolojik sınırları tamamen göz ardı etmişlerdir. Bu, sadece fiziksel değil toplumsal bir ayrışmaya da ulaşmıştır. TOKİ gibi devlet kurumları aracılığıyla uygulanan projeler, sosyal yapıyı derinden etkileyen ve ekolojik dengeyi tahrip eden bir dönüşümü tetiklemiştir. Ancak bugün halkların ihtiyacı olan şey, betonlaşma ve rant odaklı politikalar değil insan ve doğa arasında uyumu sağlayan bir toplumsal dönüşümü esas alan politikalar olmak zorundadır fakat yasa yapma pratiğini halk lehine icra etmeyen AKP, iktidara geldiği günden bugüne yasalarda doğayı koruyan ne kadar düzenleme varsa hepsini sermayenin lehine değiştirmiştir. Açlık ve yoksulluk Türkiye'nin dört bir yanını sararken, çocuklar bugün okula aç gidip aç dönerken, emekliler çarşıda, pazarda gram hesabı yaparken, kadınlar her gün erkek egemen politikalardan dolayı katledilirken hiçbir düzenleme yapma ihtiyacı duymayan iktidar, sermayeye rant kapılarını sonuna kadar açmak için defalarca yasal değişiklik yapabilmektedir. Orman Kanunu son yirmi bir yılda AKP Hükûmeti tarafından 32 kez değiştirilmiştir. Yasaların koruyucu, kısıtlayıcı yönleri kırılarak yok edici faaliyetler gelişigüzel biçimde yasalara eklenmiştir.

Yeşil dönüşüm, yenilenebilir enerji olarak yapılan HES, RES projeleri çevresel etkiler değerlendirilmeden şirketlere rant kapısı hâline getirilmektedir. Öte yandan, çevreye zarar verebilecek projelerin değerlendirilmesi ve bu projelerin çevresel etkilerinin en aza indirilmesi için tasarlanmış bir mekanizma olan çevresel etki değerlendirmesi yani ÇED süreci AKP iktidarında işlevsiz hâle getirilmiş, sermaye çıkarını gözetten bir formaliteye dönüştürülmüştür. ÇED'ler, projeler yasal prosedüre takılmasını diye "gerekli değildir" şeklinde düzenlenmiş ve bu artış özellikle son on yılda sistematik bir hâle getirilmiştir. AKP iktidarda olduğundan beri 77.434 projenin ÇED'e tabi tutulmamasının en önemli sorumlularından biridir. AKP'nin sermaye dostlarına ait ekokırım projeleri sekteye uğramasını diye ÇED süreçlerinden muaf tutulmuş ya da hızlandırılmış prosedürlerle hayata geçirilmiştir. Hayata geçirilen ÇED raporlarının çoğu bağımsız, kamu ve çevre yararı gözetten firmalar tarafından değil projeyi yüklenen firmalar tarafından gerçekleştirilmiştir. Birçok eksik, yanıltıcı bilgiler içermiş, kamuoyu tarafından tespit ve itirazı gerçekleştirildiği hâlde projeler ilerletilmeye devam edilmiştir. Halk itirazlarının da önemli bir kısmını içermesi gereken bir prosedür yerel halkı dikkate almamış ya da bu itirazlar güvenlik güçleri aracılığıyla bastırılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla ÇED süreçleri bilinçli bir şekilde yozlaştırılmış, ekolojik yıkım hızlandırılmış, halklar karar süreçlerinin dışına itilmiştir.

Öte yandan, AKP iktidarının bu meseledeki belirleyici tutumlarından biri doğa savunucularını düşman ilan etmesidir; doğanın talan edilmesine göz yumması ise AKP tarafından gerçekleştirilmiştir yine. Bu politikaların somut örneklerinden biri, 5'li çete üyelerinden olan Limakın, Akbelen ormanındaki kesimlere karşı direnen başta kadınlar olmak üzere tüm yurttaşların, aktivistlerin ormana girişlerini yasaklayacak kadar ileri gitmesi pratiğidir. Doğa ve yaşam savunucuları sürekli olarak iktidarın hedefi olmuş, bu savunuyu yapmak suç sayılmıştır. Özellikle 3 Eylül 2024'te, Artvin Hopa'da Yapısoy Betonun ormanı katletmeye yönelik girişimlerine karşı direnen Reşit Kibar bir saldırı sonucu katledilmiştir. Buradan bir kez daha yaşam savunucusu olan Reşit Kibar'ı saygıyla anıyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AKP'nin yirmi iki yıllık iktidarı, neoliberalizmin dayattığı politikalarla doğanın sermaye lehine talan edilmesini âdeta bir devlet politikası hâline getirmiştir. İnsan ve doğa arasındaki ilişkinin sermaye mantığına indirgenmesi yalnızca ekolojik felaketlere değil toplumsal eşitsizliklerin de derinleşmesine yol açmıştır. Bugün AKP'nin inşa ettiği bu yıkıcı düzenin bedelini halklar ve gelecek kuşaklar, doğa ödemek zorunda kalacaktır. Sürdürülebilir bir yaşam inşa edebilmek için betonlaşmaya ve rant odaklı politikalara son verilmesi, insan ve doğa arasında uyumu esas alan, ekolojik ve toplumsal adalet temelli bir dönüşüm gerçekleştirilmesi zorunludur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

AYTEN KORDU (Devamla) - Aksi takdirde bugünkü yönetim anlayışının bedelini tüm toplum, doğa ve gelecek nesiller ağır bir şekilde ödeyecektir.

2025 bütçesi ekolojik bir yaşamı savunan halkların bütçesi olmaktan uzak bir bütçedir. Hep birlikte havamız, suyumuz, toprağımız, kısaca yaşam alanlarımız için mücadele etmeye devam edeceğiz ve yaşamı için, yaşam alanları için mücadele eden, direnen, karşı çıkan tüm ekolojistleri, tüm halkları, tüm yurttaşları buradan bir kere daha saygıyla selamlıyor, mücadeleleri yalnız değildir. DEM PARTİ olarak, demokrasi, eşitlik ve yaşamı savunanlar olarak onlarla birlikte mücadelemizi devam ettireceğimizi buradan bir kez daha söylemek istiyorum.

Saygıyla. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kordu.

Bingöl Milletvekili Sayın Ömer Faruk Hülakü.

Buyurun Sayın Hülakü. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, ekranları başlarında bizleri izleyen kıymetli Türkiye halkları ve cezaevinde rehin tutulan tüm yoldaşlarımız; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bir soru sorarak başlamak istiyorum: Gerçekten istifa etmek için daha neyi bekliyorsunuz? Kıyametin kopmasını mı yoksa surun üflenmesini mi bekliyorsunuz? (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Sizin açıklamalarınıza göre, son bir asırda 130 bin yurttaş depremde hayatını kaybetmiştir. Bunların yarısından fazlası sizin döneminizde hayatını kaybetmiştir ve siz hâlen o koltukta oturuyorsunuz. Maden felaketlerinde, sel felaketlerinde, çığ düşmelerinde, orman yangınlarında sizin döneminizde yaşamını yitirenlerin sayısı binin üzerindeyken hangi motivasyonla hâlen orada oturduğunuzu gerçekten çok merak ediyorum.

Sayın Bakan, adınızı duyan göl kuruyor; işte, Dipsiz Göl, Salda, Uzungöl, daha niceleri. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Adınızı duyan derelerin, nehirlerin üzerine HES'ler yapılıyor, barajlar yapılıyor. Adınızı duyan ormanlar ya yanıyor ya da kesilip oteller için, lüks villalar için peşkeş çekiliyor. Adınızı duyan meralar, tarlalar, yaylalar maden sahasına dönüşüyor. Bu talanın, rantın,

tahribatın, deprem karşısındaki acizliğin son bulması için sizin ve iktidarınızın adının çevreyle, şehircilikle, iklim değişikliğiyle anılmaması tüm ülkenin hayrındır. İşte, hakikat budur, bu hakikat da çarşaf çarşaf herkesin önündedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye bir afet ülkesidir, bir deprem ülkesidir. 99'da Gölçük depremi, 2003'te Bingöl depremi, 2011'de Van depremi, 2017'de Ege depremi, 2020'de Elâzığ depremi ve son olarak da 2023'te Maraş merkezli depremi yaşadık. Bugün, İstanbul için, Bingöl için çok büyük deprem uyarıları yapılmaya devam ediliyor. Biz gerçekten artık şaşırдық; sizden mi korkalım, depremden mi korkalım? (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Niye bu soruyu soruyorum? Çünkü deprem vergisi diye topladığınız milyarlarca lirayı utanmadan duble yollara harcadığınızı itiraf ettiniz çünkü denetim yapmıyorsunuz; rüşvete, ranta göz yumuyorsunuz. Dükkânlarını genişletmek için kolon kesenleri takip etmiyorsunuz. Sayın Bakanım, en önemlisi, işte bu, sizin sayfanızdan aldım; imar barışı. Ölüm belgesi diye her seçim öncesinde oy için yürürlüğe sokuyorsunuz. Ne diyor Sayın Bakan bu metinde biliyor musunuz? "Vatandaşlarımızla devletimizi helalleştiriyoruz." diyor. Yurttaşına tuzak kurmanın adı helalleştirme olmuş. İşte, AKP iktidarı budur; o yüzden depremden değil sizlerden korkuyoruz.

Hatay'da, Adıyaman'da, Maraş'ta, Elâzığ'da çamurun içinde yaşam mücadelesi veren yurttaşlar, dört yıldır evine, ahırına ağır hasarlı raporu verilen Bingöl'deki yurttaşlar, Van'da on iki yıldır evleri teslim edilmeyen 70'ten fazla aile depremden çekmediği kadar sizden çekiyor. Akşam bu kürsüye geleceksiniz ve Türkiye Yüzyılı tekerlemesini söylemeye devam edeceksiniz ama hayaller Türkiye Yüzyılı, gerçekler sefalet yüzyılı. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, sözde Türkiye Yüzyılı'nda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, AKP'nin vesayeti altında rant bakanlığına dönüşmüştür, bu rant anlayışı Türkiye'nin sınırlarını da aşmıştır. Bu rantçı akıl Rojova'ya, Suriye'ye bakınca işte bunu görüyor: 400 milyar dolarlık inşaatın öncüsü Türkiye olacak. Bu rantçı akıl, bu talancı zihniyet Suriye'ye, Rojava'ya bakınca savaş ganimeti görüyor. Rojava'ya bakıp da göremediğiniz şey Orta Doğu'da barışın tesis edildiği, demokratik, yeni bir yaşam modelidir. O yüzden, şu uyarıyı üzerine basarak tekrar yapıyoruz: Rojova'da, kuzey Suriye'de yapmanız gereken konut inşa etmek değil barışı inşa etmektir, barışı. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Barışın getireceği çark sizleri memnun etmese de Rojava'ya saldırmaktan, savaş desteklemekten vazgeçin; barışı, müzakereyi diyalogun önüne çıkarın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Devamla) - Orta Doğu'da barışın sağlanması Kürt halkı ve Türk halklarının tarihsel ittifakından geçmektedir, bu fırsatı heba etmeyin.

Hepinize teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Hülakü.

Üçüncü konuşmacı Siirt Milletvekili Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Sarıtaş.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de konuşmama başlamadan önce bizleri ekranları başında izleyen değerli halklarımızı ve cezaevindeki mücadeleciler arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, AKP iktidarı döneminde Türkiye'nin her köşesinde doğa katliamı devam etmiş, doğal yaşam alanları şirketlere ve sermayeye peşkeş çekilmiştir. Özellikle bölge kentlerinde doğa katliamında devlet seyirci kalmanın ötesinde, doğa katliamcılarının önünü açan uygulamalarla bölgedeki ekolojik yıkımı hızlandırmıştır. Bölgede doğa katliamı sürerken ve bölge halkı doğal olaylara karşı savunmasız bırakılırken, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birçok noktada sürece seyirci kalmıştır. Ağrı'ya bağlı Mollakara köyündeki altın madenciliğinden Hakkâri'nin Kavaklı köyündeki maden faaliyetlerine, Bingöl Karlıova ve Yedigöller ilçelerindeki maden arama çalışmalarından Zilan Vadisi üzerinde kurulmak istenen HES projelerine kadar birçok yerde doğanın bu iktidar eliyle rant uğruna talan edilmesine şahitlik ettik ve etmeye devam ediyoruz maalesef. Eşsiz bir doğal güzelliğe ve zengin kaynaklara sahip olan Van Gölü, onu besleyen akarsular üzerindeki barajlar kirlilik nedeniyle büyük bir tehdit altındadır. Yine, Siirt coğrafyasında nerede akarsu varsa HES ve baraj projeleri adımları kesintisiz sürerken, Siirt'in tüm suları halkların kullanımından ve doğadan çalınıp sermayeye hapsediliyor. Siirt'in Botan Vadisi ve içinden geçen Botan Çayı üzerinde 15 adet HES projesi ve bu projelere eklenmek istenen ek projeler bölgede çok yönlü yağmalanmanın da göstergesidir. Tüm bölge kentlerinde olduğu gibi Diyarbakır'da da maden arama adı altında halkın meraları, tarım arazileri ve ağaçlık alanları delik deşik edilip insansızlaştırılmaya ve ağaçsızlaştırılmaya çalışılmaktadır. Yine, Şırnak'ta 90'lı yıllardan bu yana köylerin boşaltılması ve bölgenin ormansızlaştırılması politikasına bağlı olarak yangınlar yaşanmakta ve rant uğruna ağaç kesimi yapılmaktadır. Bu durum da bölgeyi, Türkiye'yi ve ekosistemi tehdit etmektedir. Şırnak'ta son yıllarda ormanlık alanların -yüzde 10 oranında- ağaç kesimi ve yangınlar nedeniyle azaldığı bilinmektedir. Bu politika sadece insanların diline, kimliğine, kültürüne yönelik değildir; o coğrafyanın canısına, toprağına, havasına, suyuna, ağacına kadar ciddi bir asimilasyon ve ekokırım gerçekleştirmektedir. 20 Haziran gecesi Diyarbakır'ın Çınar ilçesi ile Mardin'in Mazıdağı ilçesi arasındaki bölgede çıkan yangının faturası ne yazık ki bölge halkı, orada yaşayan diğer canlılar, ağaçlar ve tarım arazi yerleri açısından çok ağır olmuştur. 15 canımızı yitirdiğimiz bu yangınlarda ayrıca Diyarbakır'da 7.900 dekar, Mardin'de ise 7.000 dekar tarım alanı yandı, 924 hayvan da öldü. Bu yangınların çıkmasında payı olan DEDAŞ için valisinden İçişleri Bakanlığına, kaymakamına kadar herkes ağız birliği etmişçesine sorumluluğu ve suçu örtbas etmeye çalışmıştır.

Bir hak ve irade gasbı olarak kullanılan kayyım uygulaması, yarattığı tüm toplumsal ve siyasal yıkımın yanı sıra bölgede ekonomik yıkımı da hızlandırmış, önemli ölçüde doğa talanına yol açmıştır. Kayyım rejiminin bölgede gerçekleştirdiği ekolojik yıkımın örneklerini bölgenin birçok yerinde görmek mümkündür. Deminden beri sıraladığımız bu ağır tablonun oluşturulmasındaki temel sebep, kürdistan coğrafyasını insansızlaştırmak; rantı, yıkımı ve talanı olağan hâle getirmektir. O nedenle, bizim karşısında durduğumuz ve asla geçit vermeyeceğimiz yegâne şey budur. Biz DEM PARTİ olarak merkezî bütçenin Türkiye'deki halkın ve doğanın ihtiyaçlarını gözetecek bir perspektifle hazırlanmasını ve bütçe önceliğinin ekolojik ve toplumsal yarar esasına göre belirlenmesi gerektiğini savunuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Devamla) - Teşekkürler.

Bu açıdan gerek 2025 merkezî bütçesinin tamamı gerekse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi halkın ve ekosistemin önceliklerini hedeflememektedir.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Sarıtaş.

Dördüncü konuşmacı İzmir Milletvekili Sayın İbrahim Akın.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Akın.

DEM PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM AKIN (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımız; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum. Aynı zamanda, bir dönem burada siyasetin temsilciliğini yapmış arkadaşlarımız başta olmak üzere cezaevindeki bütün yoldaşlarımıza da sevgilerimi, selamlarımı iletiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, çağımızın en önemli konusu iklim krizi yani geleceğimizi konuşuyoruz. İklim krizine çare bulunması tüm gezegenimiz açısından çok önemli ve çok tehlikeli bir durumla karşı karşıyayız. Ancak bu tehlikeli durum karşısında mücadele ciddiyet ister, samimiyet ister, tutarlılık ister ama "tutarlılık" "ciddiyet" ve "samimiyet" sözcükleriyle AKP iktidarının bir araya getirilmesi maalesef mümkün değildir. İktidar, diğer konularda olduğu gibi iklim krizi konusunda da ikiyüzlü davranıyor; yürütülen politikalar iklim krizi sorununu çözmekten uzak. Bu iktidarın icraatları iklim krizini çözmek bir tarafa daha fazla derinleşmesine sebep oluyor. Dün Enerji Bakanının konuşması sırasında burada gördük ki aslında bu iktidar krizin kendisidir.

Sevgili milletvekilleri, geçtiğimiz ay Azerbaycan'da COP29 toplantısı yapıldı. Bu toplantıda Türkiye 2053'te net sıfır emisyon hedeflerini açıkladı ama uyguladığı politikalarla bu hedefe ulaşmak mümkün değil, yaklaşmasına bile imkân vermiyor diye düşünüyoruz. COP29 toplantısına sunulan eylem planında Türkiye'nin fosil yakıtları terk etmesine ilişkin herhangi bir hedef yok. Bu iktidar, 2030'a kadar kömürden çıkış yapmayacağı gibi, kömür santrallerinin kapasitesini artırmayı hedefliyor. Bu Bakanlık, haklarında AİHM tarafından verilmiş kapatma kararı olan Yeniköy, Kemerköy ve Yatağan Termik Santrallerini on dokuz yıldır kapatmıyor. Bu Bakanlık, kömürle çalışan Afşin Termik Santrali'nin kapasitesini artırmak istiyor. Afşin Termik Santrali'nin emisyon miktarı 8 kat artırılmış durumda ve hâlâ devam ediyor.

"Sıfır emisyon" hedefi olan Afşin'deki duruma bakın; bir tarafıyla Afşin -görmenizi isterim- öbür tarafıyla yine Aliağa. Böylesine karbon salımı yüksek olan bir yerde nasıl sıfır emisyon hacmini gerçekleştireceğinizi merak ediyoruz. Afşin Termik Santrali'nde bütün çevre ve sağlık zararlarına rağmen hâlen iki ünite yapılmasına devam ediliyor.

Dünyada daha çok kömür yakarak iklim krizini çözmeyi hedefleyen tek ülkenin AKP tarafından yönetilen Türkiye olduğunu düşünüyoruz. Görevi iklim krizini önlemek olan İklim Değişikliği Bakanlığı ise sadece süreci izlemekle yetiniyor. Türkiye, geçen yılki COP28 toplantısına 1.045 kişilik heyetle gitmiş durumda. Anlaşılan geçen yılki bu katılımcı sayısı için kurum bütçesi yetmemiş olmalı ki COP28 toplantısı için Türkiye Çevre Ajansından 40 milyon 200 bin liralık bir katkı almışlar, bunu Sayıştay raporlarında görüyoruz. 2024 yılındaki COP29'da ne yapılıyor? Bu para yetmemiş gibi harcamaların -Sayıştay engelleriyle- 2024'te ne çıkacağını bilmiyoruz. Sayıştayın bu dönemdeki raporlarının mümkün olduğu kadar engellendiğini düşünüyoruz. Peki, bu heyetler bugüne kadar neyi başardı? Hiçbir şeyi başarmamış durumdadılar. Termik santraller havamızı kirlletmeye devam ediyor, sera gazı emisyonu olarak her türlü süreç devam ediyor, kuraklık kapıya dayanmış durumda. Türkiye hızla su fakiri ülke hâline gelmiş durumda. Akbelen'de, Kaz Dağları'nda, Şirnak'ta ormanlarımız yok ediliyor, şirketler doğayı yok ediyor.

Dün, yine, Enerji Bakanlığı toplantısı sırasında İzmir Milletvekilimiz Salih Uzun isyanlarını ifade etti. Kaz Dağları'nda Cengiz Holding her tarafı kıyıp döküyor. Cengiz Holding şu anda 1 milyon civarında ağacı kesmiş durumda. Kaz Dağları'na bakın; bu, Kaz Dağları'nın şu andaki hâli. Söylüyor Salih Uzun, "Nedir bu Cengiz? Her tarafı yağmalayan, yer altı, yer üstü kaynaklarını sömüren bu Cengiz Holding nedir?" diyor. Biz cevabını verelim: Cengiz Holding halkımız tarafından sermayenin ve aynı zamanda sarayın ortağı olarak biliniyor.

Değerli milletvekilleri, "temiz enerji" adı altında kaynaklarımız rant ve kâr amaçlı olarak kullanılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

İBRAHİM AKIN (Devamla) - Meralarımız, tarım arazilerimiz yok ediliyor. Bir grup gözü dönmüş sermaye sahibi ülkenin havasına, suyunu, ormanına, toprağına çökmüş durumda. İklim Değişikliği Bakanlığı bu sorunlara çare arayacağına tasarruf tedbirlerini hiçe sayıp ayrıcalıklı bir grubu gezmeye götürüyor.

Sayın milletvekilleri, geçen yıl 30 bine yakın yurttaşımızın imzasıyla ekokırım yasası bu Meclise geldi. Bu ekokırım yasasıyla ilgili gerçekten samimiyseniz ve bu iklim krizini çözmek istiyorsanız biz size şunu önermek istiyoruz: İklim kriziyle ilgili dünyanın birçok ülkesi bu yasayı kabul etti. Gelin, iklim kriziyle ilgili bu yasayı Meclise getirelim; sizi destekleyelim, bizimle beraber bu yasayı çıkartalım; o zaman sizin gerçek anlamda iklim kriziyle mücadele edip etmediğinizin samimiyetini ölçelim. Biz, bütün yurttaşların 30 bin imzayla getirilen bu iklim krizi yasası için birlikte olmasını, bu Meclisin bu konuda karar almasını istiyoruz ve yurttaşlarımız bugün saat 13.00'te bunu dillendirecekler.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akın.

Beşinci konuşmacı Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ferit Şenyaşar.

Buyurunuz Sayın Şenyaşar. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bütçesi hakkında söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu, onurlu halkımızı ve cezaevinde rehin tutulan bütün siyasi tutsak yoldaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Kamusal fayda gözetilerek kentlerin dönüştürülmesi anlamına gelen kentsel dönüşüm, iktidar için en büyük rant alanına dönüşmüştür. Geçen hafta 6 Şubat depreminin yaşandığı Adıyaman'daydım. Kentsel dönüşümün ne durumda olduğunu öğrenmek için Adıyaman halkıyla bir araya geldim, sorunlarını dinledim. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Adıyaman Temsilciliğinin raporlarına göre bugün itibarıyla 22.758 konutun kurası çekilmiş, teslim edilen konut sayısı sadece 6.447'dir yani "Bir yıl içinde konutları teslim edeceğiz." diye verdiğiniz sözün sadece yüzde 16'sını yerine getirmişsiniz. Depremi üzerinden iki yıla yakın süre geçmesine rağmen Adıyaman'da hâlâ 115 bin vatandaş konteyner kentlerde yaşamaktadır. Adıyaman şehir merkezinde yıkılmayı bekleyen yüzlerce bina var. Yapımı biten köy evleri halka teslim edilmiyor. Yapımı bitmiş örnek bir eve bir aileyi yerleştirerek bunu Adıyaman üzerinde genelleştirmek haksızlıktır, vicdansızlıktır. Aksini söyleyen varsa buyursun, Adıyaman'a gitsin, gerçekleri gözleriyle görsün. Adıyaman halkımızın Mecliste bulunan bütün milletvekillerine bir mesajı var: "Bizi yalnız bırakmayın." diyor. Biz de DEM PARTİ olarak Adıyaman halkı başta olmak üzere bütün deprem mağdurlarının Mecliste sesi olmaya devam edeceğiz.

Depremden sonra Hatay'ın büyük bir kısmı rezerv yapı alanı ilan edilmiş ve yıkım kararı alınmıştır. Hatay'da insanların dışından tırnağından artırarak aldıkları evlerine bir sabah tahliyeyle "yıkım" yazısı asılıyor. Üstelik bu binaların büyük bir kısmı hasarsız veya az hasarlı. Bu durumda Hatay halkının mağdur olması iktidar için sorun değil; yandaş şirketler, patronlar kazanıyorsa gerisi önemli değil.

Ayrıca, yerinde dönüşüme verilen destekler yetersiz kalmaktadır. 750 bin hibe, 750 bin kredi miktarının günümüz koşullarında bir dairenin maliyetini karşılayamayacağını sizler de çok iyi biliyorsunuz. Bu destek miktarları artırılmazsa vatandaşların yerinde dönüşüm projeleri bitirilemeyecek ve birçoğu yarıda kalacaktır. Palyatif çözümlerle imar sorununu çözmeye çalışıyorsunuz, İmar Kanunu'nda defalarca değişiklik yaptınız, her yaptığınız düzenleme bir önceki düzenlemeyi artırır hâle geldi. Bugün tartışmamız gereken konular çarpık kentleşmedir, arazi rantıdır, talanıdır, barınma sorunudur, ekolojik dengenin tehdit edilmesidir. Rant odaklı imar düzeniyle yapılaşmada kuralsızlığın ve cezasızlığın hâkim olması, kaçak yapılaşmanın önünü açmaktadır.

Urfa'nın milattan öncesine dayanan tarihine bir bakın, medeniyetin doğduğu yerdir Urfa. Urfa'ya gidin, etrafınıza bir bakın, kültürel mekânların nasıl çarpık kentleşmenin ortasında kaldığını görün. Urfa'da depremde ağır hasar gören binaların yıkımı yapıldı ama yerinde dönüşüm için belirsizlikler devam ediyor, dolayısıyla yıkılan hiçbir binanın inşaat çalışmasına başlanmış değil. Olası bir depreme karşı kamu binalarında gerekli envanter çalışması Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapıldı. Başta okul, hastane, yurt, bakımevi gibi binalar olmak üzere tüm kamu hizmet binaları bir an önce depreme hazır hâle getirilmelidir. Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı'na göre 2017 yılında bitirilmesi gereken bu çalışmanın sadece yüzde 25'i bitirilmiştir. İşte, bütçe buralara ayrılmalıdır. Depremde yıkılan kentleri güya bir sene içinde inşa edecektiniz. Deprem bölgesi için verdiğiniz sözlerin hiçbirini zamanında yerine getirmediğiniz. Halk size güvenmiyor. Önce köylerde yaşayan çiftiyi bitirdiniz, barajlar ve maden ocakları yaparak ekosistemi bozdunuz, meraları yasakladınız, tarım arazilerini inşaat alanına çevirdiniz. Bir yandan "demokrasi" diyorsunuz, bir yandan da kenti yöneten seçilmiş eş belediye başkanlarının yerine kayyum atıyorsunuz, sonra da millî iradede bahsedip "Erdoğan yüzde 52 oyla seçildi." diyorsunuz, halkın yüzde 62 oyuyla seçilmiş Batman Belediye Eş Başkanı Gülistan Sönük yerine de kayyum atıyorsunuz. İşinize geldiği ölçüde demokrasi var. Kendi kendinizi işe alarak, her bir yakınına üç, dört maaş bağlayarak binlerce işsiz üniversiteli yarattınız. Vatandaşlar vize kuyruklarında. Giden binlerce doktorun, mühendisin yaşattığı kaybın telafisi yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

FERİT ŞENYAŞAR (Devamla) - Bütçe ülkemize hayırlı olsun demeyi isterdim ama bu bütçenin emekçinin, çiftçinin, halkın bütçesi olmadığını herkes çok iyi biliyor.

Bu bütçenin son bütçeniz olmasını temenni eder Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Şenyaşar.

Altıncı konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Özgül Saki.

Buyurun Sayın Saki. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şu anda biz burada Kentsel Dönüşüm Başkanlığının bütçesini konuşurken Suriye'de kuzey ve doğu Suriye özerk yönetimi HTŞ terör örgütü, yetmez, Türkiye'nin desteklediği SMO çeteleri tarafından tehdit altında ve bu çetelerin -hem HTŞ'nin hem SMO'nun çetelerinin- nasıl bir anlayışla kafa kestiği, kadınları köle pazarlarında sattıkları daha dün gibi hafızamızda ve sadece Türkiye'de değil ne yazık ki Avrupa ülkelerinde de -tek tek- terör örgütü değil gibi bir anlayış var. Ben buradan tekrar seslenmek istiyorum: 2014'teki Kobani'nin kurtuluşunu sağlayan tüm demokratik kesimlere, tüm Orta Doğu'da tüm inançlar için, kadınlar için eşit, özgür yaşamın güvencesi olan bir anayasaya sahip Rojava özerk yönetimine sahip çıkmaya çağırıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Ve burada bunu söylerken kesinlikle bu, şimdi konuştuğumuz bütçeden bağımsız değil. Neden Türkiye SMO'yu silahlandırarak orada tampon bölge yapmaya çalışıyor, büyük emperyalistlerin altında küçük emperyalist ülke olmaya çalışıyor? Çünkü burada, Türkiye'de krizi derinleştirdi, kendi krizini derinleştirdi, şimdi, bir de orada o katliamların kanları üzerine TOKİ'yle inşaat hayalleri kuruyor. Biz o yüzden bu bütçede... Çevre ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesinin yarısından fazlası Kentsel Dönüşüm Başkanlığına ayrılmış vaziyette. Belli ki yine yandaş çetelerin, yandaş şirketlerin -aslında ikisi aynı, dilim sürçmüş olabilir ama- paraya, sermayeye ihtiyacı var. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Nereden anlıyoruz bunların paraya, sermayeye ihtiyacı olduğunu? 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası'nın etap etap girdiği dönüşümden. Şimdi anlatacağım bu dönüşümleri. O nedenle, biz bu Kentsel Dönüşüm Yasası'na "rantsal dönüşüm, gaspsal dönüşüm yasası" diyoruz. Bakın, nasıl? Depremi gerekçe göstererek bize bu yasayı dayattılar ve dediler ki: "Depreme dayanıklı konutlar yapacağız. O nedenle de riskli alanlar tarifleyeceğiz." Şimdi, İstanbul'da birçok riskli alan tarifi yaptılar. Bakın, nedir onlar? Sarıyer'de Derbent, Fatih Sultan Mehmet Mahalleleri, Gaziosmanpaşa'da Mevlana Mahallesi, Sultangazi'de Cumhuriyet Mahallesi, Beşiktaş'ta Etiler yani "riskli alan" diye uzmanlar tarafından öncelikli tayin edilmeyen birçok bölge riskli alan yapıldı. Neden? Çünkü orada rant var. Çeşitli itirazlarla yasa durdurulduğunda, orada yaşayanlar buna itiraz ettiğinde hemen hop, yasada yeni bir değişiklik yapıldı ve burada riskli alan meselesi

rezerv alana çevrilmiş vaziyette. Peki, nasıl yapıldı bu? Yine geliyoruz, burada savaşçı politikaların Kürt meselesiyle bağıni kuruyoruz. 7 Haziran-1 Kasım 2015 seçimleri arasında Diyarbakır Sur'u yağmalama projesi olarak tekrar değerlendirildi ve yasa değışti. Ne dendi, biliyor musunuz? Kamu düzeni veya güvenliğini olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratabilecek şekilde bozulduğu yerler de rezerv alanı yapılabilecek, riskli alan olabileceğini yapı stokunun yüzde 65'i ruhsatsız olanlar da. İşte, bununla birlikte, sadece Sur'u yağmalama değil, istedikleri her yeri kamu düzeni ve güvenliğini adına gasbetmeye başladılar.

Şimdi, daha örneklerimize gelelim. Mesela, İstanbul'a dönelim tekrar. Kentsel Dönüşüm Başkanlığında 2019'da yine bir değışiklik yapıldı ve uygulamaların resen yapılması üzerine 6/A maddesi eklendi ve bir anda İstanbul'da Güngören'de, Tozkoparan'da, Gaziosmanpaşa'da, Okmeydanı'nda ve buna benzer birçok yerde orada oturanlar cep telefonlarında bir mesaj gördüler, ne olduğunu anlayamadılar. İtiraz süresi de o kadar kısa tutulmuş ki bir anda oturdukları yerlerde "Dairelerinizi boşaltın, hazine el koydu." mesajlarıyla karşılaştılar. Şimdi "Bu rantsal ve gaspsal dönüşüm değil de ne?" diye sormak istiyoruz biz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Sonra bu yetmedi tabii ki, 7 Kasım 2023 tarihli yeni bir değışiklikle "rezerv alanların yeni yerleşim alanı olarak kullanılması" ibaresi vardı yani herhangi bir yeri tahliye edecekseniz, o kişilerin nerede ikamet etmek istiyorsanız orası yeni yerleşim alanı olacak diye belirlendi ve bu, 7 Kasım'da kaldırıldı. Neden biliyor musunuz? Çünkü -eğer kararlara bakarsanız- rezerv alanı ilan edilen yerler "yeni yerleşim alanı" diye tariflenen yerlerin 4,5 katı yani bütün bölgenin 4,5 katı bunu bahane göstererek, dirençli kentler bahane gösterilerek gasbediliyor. Kanal İstanbul ile Kentsel Dönüşüm Başkanlığı el ele Şahintepe'de ve Kanal İstanbul'un geçtiği her yerde mahallelileri yerinden sürüyor. Orada direniş devam ediyor, biz de direniş destek olacağımızı bir kez daha buradan ilan ediyoruz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Saki.

Yedinci söz Şanlıurfa Milletvekili Sayın Ömer Öcalan'a aittir.

Buyurun Sayın Öcalan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, ekranları başında bizi izleyen halkımız, hapishanelerde bulunan değerli yoldaşlarımız; Başkanımızı saygıyla, en derin duygularımızla selamlıyorum buradan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Suriye'de ve Orta Doğu'da yaşanan gelişmeleri yakından takip ediyoruz. On üç yıldır devam eden bir savaş vardır, bu savaş bugün itibarıyla farklı bir evreye geçmiştir. Türk Hükûmetinin oradaki politikalara müdahalelerinin yaşanacak olan olumlu atmosfere maalesef negatif bir etkisi vardır. Yüzyıllardır birlikte yaşayan bu halka, "Kardeşlerimizdir." diyen bu halkın üzerine uluslararası çete örgütlerini ve DAİŞ artıklarını saldırmamız doğru değildir, bunu kabul etmiyoruz, halkımız bunu kabul etmiyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu, sorunları daha da derinleştiriyor, içinden çıkılmaz bir hâl alıyor. Bu savaş kör bir savaştır, sonucu yoktur, herkese kaybettiriyor. Bizim önerimiz, bizim önermemiz kazan kazan politikasıdır; Türk de kazanmalıdır, Kürt de kazanmalıdır. Tarihsel bu ilişkileri daha da anlamlı kılabiliriz.

Değerli halkımız, şunu belirteyim: Uzun aradan sonra, 23 Ekim 2024 tarihinde İmralı Adası'na gittim, Sayın Öcalan'ı ziyaret ettim. Derin analizler ve derin değerlendirmeler yapıldı. Sayın Öcalan, Sultan Sencer'den, Melikşah'tan, İdrisi Bitlisi'den, Yavuz Sultan Selim'den, Abdülhamit Han'dan Mustafa Kemal'e kadar Kürt-Türk ilişkilerini değerlendirdi, Kürt-Türk ittifaklarını değerlendirdi, Kürt ve Türklerin nasıl birlikte bu aşamaya geldiğini değerlendirdi; ittifakları, ilişkileri ve zaman zaman yaşanan sorunları da açık bir şekilde değerlendirdi. Çözüm önerileri vardı, "Biz bu sorunu diyalog yöntemiyle çözebiliriz." dedi. "Biz bu sorunu aslında 2000 yılında çözebilirdik, 1999 yılında ben uçakta da söyledim: 'Kürt-Türk meselesinin çözümüne hizmet yaparım.' 2000 yılında da söyledim, şimdi de söylüyorum." Ama işi farklı bir boyuta çektiler, dediler: "Apo kendini kurtarmak için bunu yapıyor." Hâlen geldiğimiz noktadayız, hâlen Parlamentoda konuşulan mesele budur. Yıl 2024; hâlen savaş, hâlen çözümsüzlük, hâlen çatışma. Ama oradaydı, moralliydi, güçlüydü, gündemine hâkimdi ve sorunların çözümünü noktasında inisiyatif alacağını açık bir şekilde söyledi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Tabii ki verdiğimiz mesajda şartlar ve koşullardan bahsederken ben bu şartlar ve koşulları kendi şahsımın koşulları için demiyorum, şahsi şartlar ve koşullar için demiyorum; çözüm ortamının hazırlanmasına dönük değerlendirmeler yaptım, lakin kendini "muhalif medya" olarak atfeden kimi gazeteciler de bu görüşmeyi manipülatif bir şekilde değerlendirdi; kimisi üçüncü ülke gibi, kimisi garantör ülke gibi, kimisi kendince farklı değerlendirmeler içine girdi. Tabii ki iktidar medyası da kendi açısından bu görüşmeyi çarpıtmaya çalıştı ama mesele ciddi. Önümüzde tarihî bir süreç vardır; bu tarihî süreci olumlu bir anlamda, pozitif anlamda büyük, onurlu bir barışa evirebiliriz; onun ötesini zaten kimse düşünmek istemiyor.

Tabii ki Gazze konuşuldu, tabii ki Orta Doğu konuşuldu, tabii ki İsrail'le ilgili değerlendirmeler yapıldı; Irak'taki Kürtler, Suriye'deki Kürtler ve İran'daki Kürtlerle ilgili değerlendirmeler yapıldı. Önergeleri en makul önergelerdi, çözümlemeleri en makul çözümlemelerdi. Türk Hükûmeti ya da Türk yetkilileri, Türkiye devleti yetkilileri buna gelecek mi, gelmeyecek mi; bu zemini hazırlayacak mı, hazırlayamayacak mı? Mesele biraz burada düğümlenmiştir. Tabii ki Rojava'yla ilgili de bahsetti, Suriye'deki gelişmeleri yakından takip ediyor. Takip ettiği birkaç televizyon kanalıyla gündemine hâkimdir ama son yaşanan Suriye meselelerinin -bu bizim değerlendirmemizdir- bu gidişata zarar verme ihtimali çok yüksektir. Fırsatlar önümüzde duruyor ama fırsatların yanında negatif durumlar da vardır, farklı durumlar da ortaya çıkabilir.

Bakınız, Amerika Dışişleri Bakanı gelecek, niye geliyor değerli arkadaşlar? Bir savaş var, bir çatışma var, Rojava'ya müdahale var. Amerika Birleşik Devletleri gelip Türk yetkililerine "Bu savaşı derinleştirmeyin" diyecek. Siz, Kürt kardeşlerinize böyle yaklaşıyorsunuz ama Sayın Öcalan'ın çözüm önermesi, bu işi kendi iç dinamiklerimizle çözebiliriz, bu işi kendimiz bir noktaya getirebiliriz ama bu mesele âdeta uluslararası bir boyut kazandı ve bir adım ötesine de gidiyor, bir adım ötesine gidiyor. İşte, bu noktada, yetkililer inisiyatif almalıdır, sağduyuyu önemsemeleri gerekiyor. Tabii ki bölgede diğer halklardan da bahsedildi; Ermenilerden bahsedildi, Süryanilerden bahsedildi, Ezidilerden bahsedildi, aslında Orta Doğu'nun tamamından bahsedildi. Farklılıkları bir zenginlik olarak ele alan bir yaklaşımdı. Bakınız, 23 Ekim, şimdiye kadar üzerinden elli gün geçmiş, ondan önceki

görüŖŖmenin üzerinden de dört buçuk yıl zaman dilimi geçmiŖti. Bu yöntemlerle, tecrit yöntemiyle, kimi farklı tasfiye siyasetiyle bu işlerin çözülemeyeceğini tüm Türkiye halkları bilmelidir. Zaten büyük kayıplar yaşandı, zaten büyük acılar yaşandı, hâlen insanlar bu coğrafyada yaşamını yitirmektedir.

Elbette ki burada Cumhurbaşkanıyla ilgili de bir şeyler söylemek istiyorum. Cumhurbaşkanı ve partisi yirmi iki yıldır bu ülkede iktidardır, birçok şey yaptı, olumlu veya olumsuz birçok şeyi yaptı; gelmediği makam, temsil etmediği nokta kalmadı ama Kürt meselesini çözerse farklı durumları aşır farklı noktalara gelebilir. Ama sadece Cumhurbaşkanlığı makamını üç yıl, iki yıl, bir yıl daha fazla artırmak sadece rakamsal bir şeydir; iktidardaki süresi yirmi beş yıl olmayacak, yirmi yedi yıl olacak ama Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan bu sorunun çözümünde inisiyatif alırsa, rolünü oynarsa bu ülke bambaşka bir noktaya gider; Orta Doğu'ya barış ihraç eden, Orta Doğu'nun barış merkezi hâline gelir.

Tabii ki diğerk bir konu da bu meselenin içinde milliyetçiler olmazsa bu sorun çözülmez ya da çözümü çok zor olur çünkü milliyetçilerin bu çözüm sürecinde ya da yaşanacak olan bir çözüm durumunda yer alması gerekiyor çünkü orası ikna edilirse, bu ülkenin geleceği için, bu ülkenin demokrasisi için ikna edilirse bu ülke Orta Doğu'da vizyonu olan bir devlet hâline gelir. Bu ülke o zaman, Kürtlerin devleti de olur, Türklerin devleti de olur, Alevilerin devleti de olur, Sünnilerin devleti de olur, Ezidilerin devleti de olur ama maalesef sahada yaşananlar bize bunu söylemiyor. Bakınız, şunu da açık bir şekilde belirtiyim: Kürtlerin inanç meselesinde artık bir sıkıntı ortaya çıkıyor, güven meselesi şu an ortadan neredeyse kalkmış durumdadır. Gidin bakın -bölgede her şehri geziyorum, batı tarafında da geziyorum- artık halkımızın yaşanacak olumlu sürece dönük de yaklaşımı negatif boyutta, inanmıyor. Aslında bir yandan inanmak isterken sahaya bakıyor, Rojava'ya bakıyor, Kobani'ye bakıyor, Afrin'e bakıyor, Kamışlı'ya bakıyor, Haseki'ye bakıyor; her gün bombalar yağıyor, suikastler yapılıyor ve bu inancın büyümesi yerine, bu inanç gittikçe gerilemektedir.

Biz parti olarak bu ülkenin demokrasisinde, bu ülkenin geleceğinde rol oynamak istiyoruz; herkes hazırdır. Kimi spekülasyonlar da yapılıyor medya üzerinden. Tüm yapı, açıklama yaptı. Biz demokratik siyaset içerisinde, anayasal çerçevede siyaset yapıyoruz ama Sayın Öcalan'ın alacağı karara, söyleyeceklerine, kendi örgütü tarafından da kendi yapıları tarafından da sonuna kadar arkasındayız dendi ama kimileri ortamı bulandırmak için farklı açıklamalar yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın Sayın Öcalan.

ÖMER ÖCALAN (Devamla) - Biz buradayız, çözüme katkı sunmak istiyoruz. Bu topraklar kana doydı, bu topraklar gözyaşına doydı. Halklar arasında derin bir çatışmanın ve savaşın önünde engel olmak için herkesi kendi rolünü, misyonunu, tarihsel misyonunu oynamaya çağırıyoruz. Sayın Öcalan, bin yıllık Kürt ve Türk ilişkilerini derin bir şekilde analiz etmiştir, çözümü ortaya koymuştur. Biz çözümden ve barıştan yanayız, buna katkı sunacak herkesle birlikte de yol alacağız.

Saygılar, teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Öcalan.

Sekizinci söz Van Milletvekili Sayın Mahmut Dindar'a aittir.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Dindar.

DEM PARTİ GRUBU ADINA MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de sözlerime cezaevlerinde tutuklu olan bütün siyasileri selamlayarak başlamak istiyorum. Bir an önce arkadaşlarımızın, yoldaşlarımızın aramıza dönmesini istiyoruz tabii ki. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye'de sanayi ve hizmetler alanında istihdam edilenlerin büyük çoğunluğu küçük ve orta işletmelerde çalışmaktadır. SGK verilerine göre Türkiye'deki sigortalıların yüzde 78'i KOBİ'lerde çalışanlardır. İş yeri sayısı olarak incelediğimizde ise her 100 iş yerinin 99'u bu kapsamdadır. KOBİ politikası aslında üretim, yatırım ve istihdam politikasıdır. Bu nedenle KOBİ'lere destek; üretime, yatırıma ve istihdama destek demektir ve adil, şeffaf, eşit dağıtılması gerekmektedir. Türkiye'deki tüm resmî veriler derin bir ekonomik krize işaret ediyor fakat AKP-MHP iktidarı tekelciliği ve haksız rekabeti kurumsallaştırıyor. Her yıl KOBİ'lerin yüzde 15'i kapanmakta ve TÜİK verilerine göre yarım milyon insan buralarda işini kaybetmektedir. Küçük ve orta işletmecilik bitme noktasındadır, işletmeler daha az açılmaya ve daha çok kapanmaya devam etmektedir. 2024 yılında kapanan şirket sayısı geçen yıla göre yüzde 18 artmıştır. Geçen yıl 106 bin şirket kurulmuştu, bu yıl ise 92 bin şirket kurulmuştur. İşletmelerin krediye, kaynağa erişimi her geçen gün daha zorlaşıyor. Ödenemeyen senet sayısı sürekli artıyor, insanlar canla başla çalışmalarına rağmen paralarını tahsil edemiyor.

Sayın Bakanın dikkatini çekmek istiyorum, icra dosya sayısı 24 milyon bandına çıkmış durumdadır. Bakın, bugün bu sorunları görmezden gelen iktidar politikaları "Yandaş değilsen iflas et." şeklindedir. İktidar eliyle halkın vergileri, fonları tekellere ve yandaşlara aktarılmakta. Esnaf kefalet sandıkları, kamu bankalarının kredi ve KOBİ kredileri şeffaf, hakkaniyetli bir şekilde dağıtılmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, önceki gün TÜİK tarafından resmî işsiz sayısı 3 milyon 175 bin kişi olarak açıklandı. Birçok sendikanın verilerine göre işsiz sayısı 11 milyon civarında. TÜİK'in açıkladığı resmî işsiz sayısı doğru kabul edilse bile ülkedeki işsizlik temel bir sorun olarak karşımızda duruyor. Bir yanda "İşsizlik Fonu" diye bir fon var, diğerk yanda işsizlik maaşı alamayan milyonlarca işsiz var. TÜİK "3 milyon 175 bin işsiz var." derken İŞKUR sadece 469 bin işsize işsizlik maaşı veriyor. Geriye kalan 2 milyon 740 bin işsiz derin bir yoksulluk içinde yaşıyor. "AKP iktidarı, İşsizlik Fonu'nu kimlere harcıyor?" diye baktığımızda yine karşımıza rant kesimi çıkıyor. İşsizlik Fonu'ndan harcanan her 100 liranın 85 lirası işsizlere değil sermaye kesimine gidiyor. Aslında bu Fon'un adını "sermaye destekleme fonu" diye değiştirmemiz lazım çünkü işçi değil yandaş AKP sermayesi destekleniyor.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem olan Van'da, birçok yerde esnaf kan ağlıyor. Kiralardaki fahiş artışlar, faturalar, çalışan ödemeleri, vergi ve harç giderleri esnafı bitirmiş durumdadır. Enflasyon nedeniyle esnaf sattığının yerine yenisini koyamıyor. AKP iktidarı esnafın kepengini kapattıran iktidara dönmüştür. Çorum, Afyon, Kütahya, Giresun, Edirne, Muğla gibi illerin nüfusu Van'dan az olmasına rağmen esnaf sayısı, işletme sayısı, oda sayısı Van'dan daha fazladır. Van başta olmak üzere tüm bölge illeri ekonomik

ayrımcılığa, baskıya, kayyuma, asimilasyona maruz bırakılıyor. Destekler, teşvikler, krediler ilimize gelmemektedir, gelen de AKP yandaşlarına gitmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MAHMUT DİNDAR (Devamla) - İllerin ekonomik sıralaması içerisinde Van'ın son sırada olması, işsizlik oranı en yüksek il olması, kişi başına düşen gelirin en düşük il olması MHP-AKP iktidarının bölgeye yönelik ayrımcı politikalarının sonucudur. Urartularda, Medlerde bir medeniyet merkezi olan kentimiz, bugün iktidar politikalarıyla tarihin en yoksul dönemini yaşamaktadır. Tarihî, kültürel ve doğal varlıklarıyla Van'ın yoksun olması, yoksul kalması mümkün değildir. Düşman hukuku ve düşmanca politikalarınız karşısında halkımızla beraber direnmeye, mücadele etmeye devam edeceğiz diyor; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Dindar.

Dokuzuncu söz Diyarbakır Milletvekili Sayın Sevilay Çelenk'e ait.

Sayın Çelenk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer yurttaşlar; ben de bugün bütçe görüşmeleri kapsamında Türkiye'de potansiyel olarak önemi olan -artık öyle bir önemden söz edemiyoruz- 5 kurum hakkında konuşmak üzere söz almış bulunuyorum; TÜBİTAK, (TÜBA) Türkiye Bilimler Akademisi, Türk Standartları Enstitüsü, Türk Patent ve Marka Kurumu, ve Türkiye Uzay Ajansı. Fakat yanı başımızda bir savaş sürerken, bir ülkede rejim on üç yıllık bir savaşın sonucunda çöker ve her şey el değiştirirken, hızla hiç öngörmediğimiz gelişmeler olurken gelip burada sanki bilim alanı bunlardan bütünüyle bağımsızmış gibi konuşmak mümkün değil; bu yüzden bu konuda ben de birkaç cümle söylemek istiyorum.

Evet, Suriye'deki gelişmelerle ilgili iktidara getirilen eleştirilerde dün sürekli olarak şöyle bir şey söylendi: "Biz, günün gereklerine, konjonktürün gereklerine uygun olarak hızla her tür politikayı geliştiriyoruz ve müdahalelerimizi buradan yapıyoruz." İletişim Başkanlığı "web" sayfasında 13 Kasım 2024 tarihli bir haber var. Bakın, bugün, ayın 12'si henüz bir ay olmamış, orada duruyor, muhtemelen kaldırılacaktır ben bunu söyledikten sonra. Bu haberde, Cumhurbaşkanı Erdoğan, Arabistan ve Azerbaycan ziyaretlerinin ardından bir açıklama yapıyor, diyor ki: "Esad'la Suriye'nin geleceği konusundaki görüşmeyi yapma umudumuzu koruyoruz, bu konuda umutluyuz." Henüz bir ay olmamış. Buradan anlaşılıyor ki Suriye'deki bugün yaşanan gelişmelere baktığımız zaman rahatlıkla görüyoruz ki bu gelişmeler öyle bir ayın konusu değil, aylarca evvelinden gelen bir şey var ve Türkiye, burada sadece istendiği kadar haberdar edilmiş ve Türkiye'nin burayla ilgili bir siyaseti yok; öyle günün gereğine, konjonktürün gereğine uygun bir siyaset falan yok. Bir sürüklenme hâli, bu sürüklenme hâli içinde Türkiye, orada bu yüzyılın gördüğü en barbar suç örgütlenmesi İŞİD artığında, bütün bu HTŞ'sinde, SMO'sunda, ÖSO'sunda, buralarda bir tehdit görmüyor. Bu plansızlık ve bu siyasetсіzlik içinde, orada bu kafa kesmelerle, zincire vurmalarla her türlü en ağır, en barbar işkencelerle gündemimize gelmiş, kendilerine bu kadar müsamaha gösterildiği hâlde bu ülkenin askerlerini canlı canlı yakmış cihatçı örgütlerin artıklarında bir tehdit görmüyor ancak kuzey ve doğu Suriye özerk yönetiminde -ki burada Türkmen, Arap, Süryani, Ermeni- bütün halkların demokratik geleceği için çaba gösteren ve bu on üç yıllık savaşta dünyaya bir tek vahşet fotoğrafı vermeyen güçlerle, Suriye demokratik güçleriyle mücadele ediyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Böyle bir tek vahşet fotoğrafı yoktur. Bugün bu güçlerin kontrolündeki İŞİD'li mahkûmlarla ilgili bile böyle bir tek fotoğraf düşmemiştir, bunu hatırlayalım. Bugün konuşmam beklenen konuyla ilişkili olarak bu vahşet ortamında orada bir üniversite kurulmuştur. Saint-Denis Paris 8 Üniversitesi ile California Integral Çalışmaları Enstitüsü ortaklık içinde temel bilim alanlarında faaliyet gösteren, müfredatını bunun etrafında kuran Rojava Üniversitesi bu vahşet ortamında eğitimini sürdürmüş, orada bir kadın devrimi gerçekleştirilmiştir. Bu Suriye demokratik güçlerinin de Kuzey ve Doğu Suriye Özerk Yönetiminin de Türkiye'ye yönelttiği hiçbir tehdit yoktur ama bütün bu hamasi, plansız, programsız dış siyasetimiz için de burası hedeftir. Bunları söylemeden başlamak istemedim ve bu direnişin yanında olacağız, bu direnişi yalnız bırakmayacağız, bunu söylemek isterim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Türkiye'deki sözlerimin başında saydığım kurumlara gelince, bugün bu kurumlardan eser yoktur çünkü Türkiye'yi yöneten anlayış bilimin, üniversitenin, medyanın sonunu getirmeden kendi davasını sürdüremeyeceğini çok erken anlamıştır. Sadece TÜBİTAK'ın 2003'ten bugüne kronolojik olarak başına gelenlere açın bakın, bir başkan değişikliğiyle birlikte -2003, bakın, hemen iktidarlarının bir sene sonrasında- nasıl bütün özerkliğini sona erdirecek müdahalelere açık hâle getirildiğini; TÜBA'nın, TÜBİTAK'ın, Feza Gürsey Enstitüsünün, her birinin nasıl özerkliklerinin sona erdirildiğini, içlerinin nasıl boşaltıldığını, bilim kurullarının nasıl atamalarla doldurulduğunu ve birer kabuğa dönüştürüldüklerini göreceksiniz. Bilim karşıtı bir anlayış bugün bizim geleceğimize yol veriyor, yön vermeye çalışıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın lütfen.

SEVİLAY ÇELENK (Devamla) - Ve biz her defasında diyoruz ki bir ülkenin bilimle, entelektüel faaliyetle bağı koparsa gerçekten bir ülkenin, bir halkın, bir toplumun geleceği olamaz. En vahim durumda bile üniversitenin önemini anlamak gibi bir anlayış karşısında biz, böyle, bilimin, üniversitenin sonunu getirmek ve bilim nedir, üniversite nedir, bununla ilişkili olarak bir boş sayfa kadar bile bilgisi olmayanların yön verdiği bir bilim alanıyla karşı karşıyayız. Neden TÜBİTAK düşmandır, neden TÜBA düşmandır? Bugün, bakın, hâlâ TÜBİTAK'ın yayınlarını, kitaplarını özlemle hatırlayan ve bilimi insana yaklaştırmaya çalışan dergileri hatırlayan yüzlerce insan var, binlerce insan var bu ülkede. Bu yapılanları hatırlıyoruz ve bilimin neden insanların yakınına gelmesine engel olunmak istendiğini de çok iyi biliyoruz. Türkiye'de bilim hayatına bu yön veremez. İşte, uzaya gitmek de aya gitmek de hep seçim dönemlerinde akla gelir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çelenk.

Onuncu söz Van Milletvekili Sayın Sinan Çiftyürek'e aittir.

Buyurun Sayın Çiftyürek. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

Aslında GAP Bölge İdaresiyle ilgili konuşacaktım fakat zaten Su Enstitüsü bölümünde onunla ilgili konuşacağım, dolayısıyla Suriye meselesine ayıracağım bu konuşmamı.

Öncelikle, Meclisi iki tablo üzerinde düşünmeye çağırıyorum. Birincisi, son yüz yıldır Orta Doğu neden küresel planda savaşın merkezidir? Bu soruya yanıt aramamız lazım. Malum, birinci faktör, emperyalizmin Birinci Dünya Savaşı'nda cetvelle çizer gibi halklar ve inançlar aleyhine Orta Doğu coğrafyasını bölmesidir. Bu sürekli sonu gelmeyen savaş ve gerilimlere yol açmıştır.

İkincisi, bununla bağlantılı olarak çözülmemiş olan Filistin ve Kürdistan meselesidir. Bu, hakeza sürekli sonu gelmeyen gerilim, savaş ve katliamlara yol açmıştır.

Üçüncüsü, son kırk beş yıldır İran İslam rejiminin Orta Doğu özellikle de verimli hilal üzerinde kurmak istediği Şii Hilali kışkacıdır. Bu Şii Hilali kışkacı aparatlarıyla birlikte çok ciddi bir gerilim ve tehdit algılamasına yol açmıştır.

Dördüncüsü, Türkiye'nin izlemiş olduğu Şii Hilali'ne alternatif olarak Sünni hegemonya politikası ki zaman zaman BOP'un içerisinde de yer almıştır ama aynı zamanda "Kürt anasını görmesin." diye iki statüye dönük olarak izlediği ortadan kaldırma politikası; Güney Kürdistan ve Rojava.

Beşincisi, tabii ki İsrail'in Filistin meselesini çok çok aşan arzımevut hedefleridir, bu bölgede başka bir gerilime yol açmıştır.

Sonuncusu, işte, malum, hâlâ küresel kapitalizmin enerji deposu Orta Doğu'dur.

Şimdi, asıl yanıtlanması gereken, üzerinde düşünmemiz gereken soru şudur: Ya, ne oldu da Heyet Tahrir el-Şam on günde Şam'da iktidarın merkezine oturdu? Nasıl oldu bu? Bunun temelinde belli başlı faktörler yatıyor. Elbette ki Esad rejiminin altmış üç yıllık iktidarının halklarda yaratmış olduğu öfke ve tepki bunun birinci nedenidir yani Sünni Arap halkı asla ve asla Hama ve Humus'ta 1982'de 40 bin kişinin katledilmesini unutmadı. Kürt halkı defalarca kez kendisine karşı uygulanan katliamları unutmadı. Aynı zamanda namı meşhurdur Suriye cezaevlerinin, bunun halklarda yarattığı büyük tepki vardı. Tabii ki mesele sadece bununla sınırlı değildi, Heyet Tahrir el-Şam üzerine küresel bir ittifak oluştu; İngiltere'nin mühendisliğini yaptığı, ABD ve İsrail'in eğitip donattığı, Türkiye'nin de maalesef tekrardan "Kürt anasını görmezsin." saikiyle bu küresel ittifaka dâhil olduğu Heyet Tahrir el-Şam'ın iktidara hazırlanmasıdır. Tabii, bununla da sınırlı değildir. Bununla birlikte aynı zamanda Heyet Tahrir el-Şam bölgedeki bütün cihadist grupların sözünü ettiğim ittifakın teşvikiyle onun şemsiyesi altında birleşmesidir. İşte Heyet Tahrir el-Şam'a on günde iktidarın yolunu açan tablo budur.

Şimdi, belki zaman dardır, üzerinde düşünmemiz gereken esas itibarıyla iki sorun vardır. Bu Meclisin şu iki nokta üzerinde düşünmesi lazım: Birincisi, bu saatten sonra Esad gitti, Esad'la birlikte Suriye'de üniter sistem de bitti. Eğer Heyet Tahrir el-Şam ya da onun arkasındaki küresel ittifak tekrardan Suudi halklarına üniter sistemi dayatmaya kalkarlarsa bilsinler ki Suriye'de asla ve asla çözüm üretmeyecekler, sonu gelmeyen savaşa yol açacaklar çünkü üniter sistemi sadece Kürt halkı değil Nusayri halkı da kabul etmeyecektir, Dürziler de kabul etmeyecektir, farklı etnik yapılar da kabul etmeyecektir hatta ve hatta bildiğim, tanıdığım kadarıyla Sünni Arap halkının da bir kısmı kabul etmeyecektir.

İkincisi, bununla bağlantılı olarak şayet Heyet Tahrir el-Şam "Vallahi ben on günde iktidarı aldım, şeriatı kurabilirim." gibi bir gaffete kapılırsa bu, tekrardan Suriye'de sonu gelmeyen savaşlara yol açacaktır. Çünkü -yine belirteyim- Suriye'de bir şeriat rejimini sadece Nusayri halkı, sadece Dürziler, sadece Kürt halkı değil uzun yıllardır seküler İslam altında yaşayan Sünni Arap halkının da önemli bir kesimi kabul etmeyecektir yani Suriye halkına bugün şeriatı dayatmak sonu gelmeyen ikinci savaşın temel nedenidir.

Üçüncüsü ise Türkiye uzun süredir maalesef kör bir siyasette ısrarla Rojava'nın statüsünü ortadan kaldırmak için güvenlik koridorunu oluşturuyor. E, İsrail durur mu? İsrail için de fırsat bu fırsat, şimdi o da tam da bu ortamda güneyde bir güvenlik koridoru kurmaya çalışıyor. Her ikisi de çıkmazdır. Eğer Suriye'nin bütünlüğünü savunan, Suriye'de istikrarı savunan kim varsa kuzeyde Kürtlere dönük olarak güvenlik koridoru, güneyde ise İsrail'in farklı saiklerle bunu oluşturma siyasetinden vazgeçmeye çağırıyoruz. Bu, çözüm değildir.

Çözüme ilişkin bir şey söylemek istiyorum: Çözümü Kürtler sunuyor sayın vekiller, 2 Kürdistan parçasında sundular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Daha önce de bu Meclis kürsüsünde dile getirmiştım, demiştım ki Türkiye ve İran haklar ve inançlar hapishanesidir. Düşünün bunun üzerinde, siyasetüstü düşünün bunun üzerinde. Kürtler ne yaptılar? Kürdistan bölgesi ne yaptı? Kürdistan bölgesinde 5 dilli, 8 inançlı bir sistem kurdu; 5 dil, resmî dil. Özerk Rojava ne yaptı? Özerk Rojava'nın zaten anlaşması odur. Nedir anlaşması? Bölgedeki bütün halklar ve inançlarla ortak bir anlaşma oluştu. Çözüm budur, Kürtler bunu sunuyor.

Son olarak, DEM Grubuyla danışmadığım için kendi şahsi önerimi sunuyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisi Suriye gündemiyle acilen toplanmalıdır; gizli değil açık olarak toplanmalıdır çünkü bugün bölgenin en kritik meselesi, sonu gelmeyen savaşlara da yol açabilir, çözüm de üretebilir. Suriye meselesi üzerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi acilen toplanmalıdır.

Sağ olun, var olun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çiftyürek.

11'inci konuşmacı Hakkâri Milletvekili Sayın Öznur Bartin.

Buyurun Sayın Bartin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen halklarımızı, ayrıca cezaevlerinde rehin tutulan devrimci yoldaşlarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Cumhuriyetin yüz yılı aşkın tarihine baktığımızda bölgesel eşitsizliklerin giderek derinleştiğini ve bu eşitsizliklerin özellikle Kürtlerin yaşadığı coğrafyadaki yansımalarının toplumun demokratik yapısını tehdit eder hâle geldiğini görmekteyiz. Bölgesel

eşitsizliklerin en çarpıcı örneklerinden biri Türkiye'de gelir dağılımının ne kadar dengesiz olduğunu gözler önüne seriyor. TÜİK'in 2023 yılına ait Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması verilerine göre, Türkiye'nin en yüksek yıllık gelir düzeyine sahip bölgesi İstanbul 124 bin TL'lik gelirle en üst sırada yer alırken Kürt illerine baktığımızda ise 41 bin TL'lik bir ortalamayla Türkiye'nin en düşük gelir seviyelerine sahiptir. Bir diğer çarpıcı gösterge, bölgedeki işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının çok üzerinde olmasıdır. İşsizlik oranı yüzde 17,2'yle en yüksek seviyeye ulaşırken istihdam oranı ise Türkiye genelinin çok altında. Genç işsizlik oranları da son derece yüksek olup eğitilmiş gençlerin iş bulma oranı giderek düşmektedir. Bu durumu daha da dramatik hâle getiren bir diğer nokta ise göçün arttığı bir ortamda bu gençlerin çoğunun batı illerine göç etmek zorunda kalmasıdır. Göç ettikleri yerlerde ise çoğunlukla düşük ücretli, güvencesiz ve kayıt dışı işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Kürt illerindeki geri bırakılmışlık bir devlet politikası olarak cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren sistematik bir şekilde devam etmektedir. 1925'teki Şark Islahat Planı'ndan başlayıp umumi müfettişlikler uygulamalarına, OHAL dönemine ve sonrasında kayyum rejimlerine kadar devam eden bu süreç, bu bölgenin ekonomik, sosyal ve siyasi olarak maruz kaldığı adaletsizliği pekiştirmiştir. Kürtlerin yaşadığı coğrafyaya yönelik yapılan yatırımların neredeyse tamamı güvenlik harcamalarına ve askerî altyapılara ayrılmıştır. Yollar, karakollar, askerî üsler, barajlar, havaalanları için yapılan harcamalar halkın temel ihtiyaçlarından, eğitim ve sağlık hizmetlerinden önce gelmiştir. Güvenlikçi politikalar halkımıza karşı sürekli bir güvenlik tehdidi oluşturmuş ve bu tehdit sadece askerî operasyonlarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgedeki belediyelere kayyum atanarak halkın iradesi yok sayılmıştır. Kayyumların atandığı belediyelerde halkın kaynakları usulsüz bir şekilde kullanılmış, halkın ihtiyaçları göz ardı edilmiştir. Belediyelere ayrılan bütçeler halkın yaşam kalitesini iyileştirecek projelere değil güvenlik amaçlı harcamalara ve yandaşlara aktarılmıştır.

Bölgesel eşitsizliklerin bir diğer boyutu ise bölgede uygulanan istihdam politikalarının yetersizliğidir. 2023 yılı TÜİK verilerine göre, işsizlik oranlarının en yüksek olduğu bölge kentleri Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri olarak kaydedilmiştir. Bu bölgelerdeki gençler eğitimlerine devam etseler bile iş bulamamakta, ülkedeki diğer bölgelere göç etmeye zorlanmaktadır. Bu bölgesel eşitsizliklerin sadece bir ekonomik kalkınma sorunu olmadığını, aynı zamanda büyük bir demokrasi sorunu olduğunu vurgulamak istiyorum. Demokrasi halkın iradesinin saygı görmesi, temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması ve adil bir ekonomik sistemin kurulmasıyla sağlanabilir. Ancak Kürtlerin yaşadığı illerde yıllardır uygulanan adaletsiz politikalar halkın demokratik haklarını kullanmasını engellemiş ve bu bölgede yaşayan yurttaşların kültürel asimilasyona uğramasına yol açmıştır. Bu bölgesel eşitsizlikleri aşmak sadece ekonomik yatırımlarla çözülemeyecek kadar derin ve çok boyutlu bir meseledir. Bunun için güvenlikçi politikalarından uzaklaşılarak, halkın temel haklarını ve iradesini esas alan demokratik bir kalkınma modeli benimsenmelidir. Eğitim, sağlık, altyapı ve sosyal hizmetler gibi alanlara öncelik verilmeli, güvenlik harcamalarına ayrılan bütçeler halkın yaşam kalitesini artıracak projelere yönlendirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ÖZNUR BARTİN (Devamla) - Bunula birlikte Kürtlerin kolektif haklarının anayasal güvence altına alınması, bu eşitsizliklerin giderilmesini sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda Türkiye'nin demokratikleşme sürecini de hızlandıracaktır. Her bir yurttaşın eşit haklara sahip olduğu, bölgesel eşitsizliklerin ortadan kalktığı bir ülke inşa etmek DEM PARTİ olarak en temel hedeflerimizden bir tanesidir. Bu hedef doğrultusunda tüm yurttaşlarımızın eşit haklara sahip olacağı bir ülke için demokratik zeminde halklarımızla birlikte mücadele etmeye devam edeceğiz.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sururi Vekilim, ışığınız yolumuzu aydınlatıyor.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına son konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Çiçek Otlı.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen değerli izleyiciler; Suriye'de Baas rejimi çöktü ve Esad kaçtı. Peki, yerine kim geldi? "HTŞ" adındaki, halkların kanını emen, cihatçı, katliamcı bir örgüt geldi. Şimdi, Suriye halkları yeni bir baskı ve zulüm rejimiyle, tehdidiyle karşı karşıya. Suriye'nin bu hâle gelmesinde ilk başta AKP ve MHP'nin rolü büyüktür ve bu savaş senaryosunda baş aktörlerdir. Saray iktidarı için Suriye politikası elbette her şeyden önce Kürt düşmanlığı üzerine kurulmuştur. Bugün de Kuzey ve Doğu Suriye topraklarında sözde "Suriye Millî Ordusu" denilen çeteler eliyle Kürt halkının yerleşim yerleri yağmalanmakta, sivil halk katledilmekte, Türkiye Rojava devrimini boğmaya çalışmaktadır. Bu Kürt düşmanlığı üzerine kurulu olan sömürge siyasetini reddediyoruz ancak buna yön veren temel dürtü de ekonomiktir yani savaş bölgelerinde yüksek kârlar elde etme dürtüsüdür dolayısıyla savaş siyaseti aynı zamanda bir ekonomik girdi alanıdır. AKP ve MHP iktidarı adı konulmamış bir savaş ekonomisi yaratmış ve saray rejimini buradan tahkim etmektedir. Ne var ki bölgesel düzeyde yürütülen bu savaş siyaseti yalnızca Suriye ve Rojava'daki halkları etkilemiyor, aynı zamanda Türkiye'deki işçi ve emekçilere açılmış bir ekonomik savaş anlamına gelmektedir. Savaşı finanse etmek adına ağır vergiler halkın sırtına yığılmakta, milyonların emeği çalınmaktadır. Saray rejimi inşa edildiğinden bu yana Türk ekonomisi bu kadar militarist olmamıştır. Milyonlarca işsiz olduğu yerde sanayi yatırımı yapmak yerine askerî amaçlar için üretim yapan sektöre ağırlık verilmiş, ekonomide bu sektörlerin önü açılmıştır. Bundan dolayı Orta Doğu'da yayılmacıdır. Saray rejimi toplanan askerî harcamaların gayrisafi millî hasıla ve bütçe içindeki payına baktığımızda kırk yıldır Kürtlerle savaşa ayırmıştır, Suriye'deki iç savaşa ayırmıştır.

Türkiye'de teknoloji alanında söylenen AR-GE faaliyeti esasen askerî teknoloji üzerine kurulmuştur. İnsansız savaş araçlarının finansman ihtiyacı insan merkezli kamusal politikaların önüne geçti. Bunun doğrudan sonucu, başta sağlık ve eğitim olmak üzere toplumsal ihtiyaç alanlarına ayrılan bütçe kısıtlandı. Saray rejiminin yandaşı olan silah tekeli büyütmek için milyonlarca emekçinin geleceği karartıldı. Türkiye'deki askerî ekonominin temel pazar alanı "teröre karşı savaş" adı altında bölgesel düzeyde yürütülen Kürt karşıtı savaştır. Bugün Rojava'ya atılan her bomba, orada sıkılan her kurşun Türkiye'deki silah şirketlerinin cirosunu ve kârını artırmaktadır ama küçülen halkın ekonomisidir. Suriye'de Kürt'e ölüm planlanırken Türk işçi ve emekçilerine de ekonomik zulüm uygulanmaktadır, azami savaş politikası için işçi sınıfı asgari ücrete mahkûm edilmektedir. Biliyoruz ki bu iktidar "Silah şirketleri için iyi olan şey devlet için de iyidir." diyor. Yani "McDonalds, bir silah şirketi olan McDonnell Douglas olmadan yapamaz."

sözü çok şey anlatmaktadır. Bu, yalnızca Amerikan sermaye sınıfı için değil Türk burjuvazisi için de geçerlidir. Yalnızca âdeta bir ilhak bölgesine dönmüş Azez'e bakıldığında da görebiliriz. Azez'deki elektrik bir Türk firması Akenerji tarafından sağlanmaktadır. Telekomünikasyon Türk firmaları tarafından sağlanmakta, Azez'deki zeytinyağı satışlarını Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri belirlemektedir. "Fırat Kalkanı" denilen işgal bölgesindeki tüp gaz dolmuş ve satış faaliyetini de Türk firmaları yapmaktadır. Gıda ürünlerindeki ham maddelerin yüzde 80'i Türkiye'den sağlanmaktadır. Şimdi, bu siyasi, ekonomik çıkarlar korunsun diye cihatçı çeteler ile bölgedeki TSK birlikleri milyarlarca liralık bütçeyle finanse edilmektedir. Yeni teknolojik silahlar bu bölgede kullanılmaktadır. Yeni işgal hesaplarıyla ve sözde Suriye'nin yeniden inşası planlarıyla, başta silah, inşaat ve gıda şirketleri olmak üzere sermayeye daha büyük kâr alanları sağlanmak istenmektedir. Sanayi ve teknoloji alanında halk yararına değil savaş ve emperyal hayal uğruna yatırımlar yapılmakta, bütçeler ayrılmaktadır. Bunu değiştirmenin yolu savaş ve işgal politikalarından kurtulmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ÇİÇEK OTLU (Devamla) - Sanayi askerî ekonomiye, teknolojik gelişim savaşa endeksli olmaya devam ettiği sürece adil bir ekonomi ve insanca bir yaşam mümkün olmayacaktır. Bu çarkın kırılmasının yolu ise adil, demokratik ve onurlu bir barışın sağlanmasından geçmektedir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Otlu.

Değerli arkadaşlar, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına sözler tamamlanmıştır.

Her grup sözünü bitirdiğinde on-on beş dakika ara vereceğim.

Birleşime on beş dakika veriyorum.

Kapanma Saati: 12.37

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.57

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk konuşmacı Manisa Milletvekili Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu.

Süreniz on dakikadır.

Buyurun Sayın Bakırlıoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Değerli milletvekilleri, pazartesi günü Cumhurbaşkan Yardımcımız Genel Kurulda 2025 bütçesinin sunumunu yaptı. Sunum esnasında yapmış olduğu konuşmasında bol bol "kalkınma" "üretim" "büyüme" dedi ancak kalkınmanın, büyümenin, üretimin lokomotif konumunda olan sanayiden hemen hiç bahsetmedi. Savunma sanayisini çıkartırsak "sanayi" kelimesini sadece bir yerde geçirmiş, onda da "Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı" demiş. Savunma sanayisi önemli elbet, en stratejik sektör ancak Türk sanayisi savunma sanayisinden de ibaret değil. Cumhurbaşkan Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'ın sanayiden hiç bahsetmemesi tuhafıma gitti ve sanayi verilerini inceledim. Rakamlara bakınca ülke sanayisinin mevcut durumunun ağza alınamayacak durumda olduğunu ne yazık ki üzümlere gördüm. Mesela, ekim Sanayi Üretim Endeksi bir önceki yıla göre yüzde 3,1 düşmüş. Geriye doğru baktım, geçmiş aylara baktım, mayıs ayındaki binde 1'lik artışı saymazsak yedi aydan beri bir düşüş söz konusu. Böyle bir seri bugüne kadar hiç yaşanmamış. Endekse göre ekim ayında imalat sanayisi yüzde 3,3 düşmüş, madencilik endeksi yüzde 14,2; belki de en önemli verilerden bir tanesi yüksek teknoloji ürün endeksi yüzde 13,2 düşmüş. Eylül ayı sanayi cirolarına baktığımız zaman da yıllık artış sadece yüzde 33,2. Yıllık enflasyonun yüzde 50-60 olduğu ülkemizde yüzde 33,2 hakikaten de enflasyonun altında kalmış, kabul edilir bir rakam değil. PMI imalat sanayi eylül raporuna baktığımız zaman ağustosta 47,8 olan manşet PMI eylülde 44,3'e düşmüş; bu durum, Mayıs 2020'den bu yana en düşük düzey. Büyüme rakamlarına bakıyoruz; 2024 üçüncü çeyrek verileri açıklandı, buna göre bu çeyrekte, bir önceki yıla göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak sanayi sektörü yüzde 2,2 azalmış. Bu rakamları gördükten sonra "Ülke batıyor." diyen Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı'nı daha iyi anlamak mümkün. Gerçi sonradan "Ülke batmıyor demek istedim, şirketler batıyor demek istedim." demişti ama bir gerçek var ortada: Yüzde 50 faizle yatırım yapmak, üretim yapmak, ihracat yapmak neredeyse imkânsız. Baskılanan talep, baskılanan döviz kuru, yüksek enflasyon, yüksek ticari faiz oranları, daralan dış talep; tüm bunlar sanayi sektörünü işin içinden çıkılmaz bir hâle getirmiş durumda.

Sayın Bakan, sorun sadece para politikalarından kaynaklanmıyor, Türkiye sanayisizleşiyor. İmalat sanayisinin gayrisafi yurt içi hasıladan aldığı pay her sene azalmakta. 2021 yılında yüzde 22,2'ymiş, 2023'te yüzde 19,5'e düşmüş, 2024'ün ikinci çeyreğinde rakam yüzde 17,9; 2053 hedefimiz neydi? Yüzde 30. 1995 yılında bu rakamların yüzde 22'lerde, yüzde 23'lerde olduğunu düşündüğümüz zaman, esasında sanayisizleşme eğiliminin uzun zamandan beri olduğunu görmekteyiz. Dünyada da benzer bir eğilim var esasında ancak biz dünyadan ayrışıyoruz. Sanayisizleşme genellikle gelişmiş ekonomilerde karşımıza çıkmakta, orta-yüksek, yüksek teknoloji üretiminin artması, emek yoğun imalat sektörlerinin gelişmekte olan ülkelere kaydırılması, imalat sanayisinin de istihdam içerisindeki payının azalmasına neden olmakta gelişmiş olan ülkelere. (CHP sıralarından alkışlar) Bizdeki süreç biraz daha farklı işlemekte, gelişmiş ülkelerle aramızda bir fark var. Biz esasında bakılırsa erken sanayisizleşmedeyiz yani henüz gelişmiş bir ekonomi olmadan sanayisizleşmeye başladık.

Bizim yüksek teknoloji üretimimiz, bu ürünlerin ihracat içindeki payı yerinde sayıyor hatta geri geliyor. Yüksek teknoloji ürünlerinin ihracattaki payı 2002'de yüzde 6,2'ymiş, bugün 2024 Ocak-Ekim verisine baktığımız zaman yüzde 3,4. 2053 hedeflerimiz neydi? Yüzde 17. Biz daha yüzde 4'ü ne yazık ki geçemedik, sanki üzerimizde görünmez bir cam tavan var. İmalat sanayisinde girişimlerin yalnızca binde 8'i yüksek teknoloji ürün üretmekte, istihdam içindeki payı ise sadece yüzde 2,8. Sanayide yapısal değişim durma noktasına gelmiş durumda. Verimlilik artışı çok sınırlı bir şekilde. İş gücü verimliliğinde sınırlı bir artış söz konusu ancak toplam faktör verimliliğinde azalma var. Verimli olmayan iş yerleri, işletmeler pazar paylarında daha fazla yer almakta ve bu da toplam verimsizliği artırmakta. Uluslararası doğrudan yatırımın, yabancı yatırımcının ülkelerin teknoloji üretmesine katkı sağladığı bir gerçek. 2007 yılında Türkiye, AB müzakerelerinin başlamasıyla çekim merkezi hâline gelmişti, gelen doğrudan yabancı yatırım 20 milyar dolarları aşmıştı, Türkiye en fazla yatırım alan ilk 20 ülke arasına girmişti, küresel uluslararası doğrudan yatırım içindeki payımız yüzde 1,5'lara kadar çıkmıştı. Bugün geline durum gerçekten de vahim; 2007 yılında ilk sekiz ayda 22 milyar dolar yabancı yatırım gelmiş, 2024 yılında aynı dönemde 6,4 milyar yani üçte 1'ine düşmüş.

Değerli milletvekilleri, anlatmak istediğim şey, sanayi üretiminde bu denli düşüş yaşanmasının tek nedeni para politikalarından, ekonomi politikalarından kaynaklanmıyor, yapısal problemlerimiz de bulunmakta. İmalat sanayimizin yapısı emek yoğun, düşük katma değer üreten verimsiz sektörlerden oluşmakta ve bu yapıyı bu kafayla da yıkmamız zor gözükmemekte.

Yıllardan beri orta gelir tuzağından bahsetmekteyiz, "Türkiye, orta gelir tuzağından bir türlü kurtulamıyor." demekteyiz. Önceki dönem beraber milletvekilliği yaptığımız Sibel Özdemir sanayimizin içinde bulunduğu durumu benzer bir şekilde tariflemiş esasında: Türkiye bugün, Türkiye sanayisi orta teknoloji tuzağına olan bir ülke. Orta gelir tuzağından kurtulmamızın yolu da ancak Türk sanayisinin orta teknoloji tuzağından kurtulmasıyla olur. Nasıl olur bu? Bu tuzaktan nasıl kurtuluruz? Bu cam duvarları nasıl yıkabiliriz? Bakın, endekslerden bahsettiğimiz zaman iktidar temsilcileri bize kızıyor. Hukuk Endeksi, Adalet Endeksi, Demokrasi Endeksi ve Türkiye'nin bu endekslerdeki yerini hatırlattığımız zaman iktidar temsilcileri bize kızıyor. Şimdi, size sizin kızmayacağınız ve sıklıkla söylediğiniz bir endeksten bahsedeceğim, Küresel İnovasyon Endeksi. Bu endekse göre 37'nciliğe çıktık 2023 yılında, 2024 yılında ve bu, memlekette âdeta bir bayram havası yaratmıştı. En büyük 18'inci ekonominin 37'nciliği başarı olarak görmesi ayrı bir tartışma konusu, ben buna girmeyeceğim ancak bu raporun alt endekslerine, başlıklarına baktığımız zaman ve buradaki sıralamaya baktığımız zaman bu orta teknoloji tuzağından nasıl çıkacağımızı görmekteyiz. Buna göre, alt endekslerde "Yaratıcı Çıktılar" başlığında 16'ncı sıradayız, gayet iyi; insan sermayesi ve altyapıda da 40'ıncı sıradayız yani genel sıralamamızla üç aşağı beş yukarı aynı.

Peki, problem nerede yani bir şey bizi ayaklarımızdan çekiyor, çeken şey ne? Burada kurumlara baktığımız zaman, "Kurumlar" başlığına baktığımız zaman 100'üncü sırada yer almaktayız. Hükümetin etkinliğinde dünyada 81'inci sırada, düzenleyici ortamda 90'ıncı sırada, hukukun üstünlüğünde 90'ıncı sırada, iş yapma politikası istikrarında 111'inci sırada, eğitimde de 67'nci sıradayız. Bu verilere, bu endekse baktığımız zaman bizi aşağıya çeken şey yirmi iki yılda inşa ettiğiniz eğitim sistemi, hukuk sistemi. Tüm kurumları yerle bir eden, demokrasiyi rafa kaldıran, kurumları işlevsizleştiren Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yani iktidarınız. (CHP sıralarından alkışlar) Peki, peki, çözüm ne? Vallahi, çözümü geçtiğimiz hafta sonu Manisa'da Alaybey pazarını gezerken vatandaşlar söyledi; çözüm şu: Çözüm, erken seçim değil derhâl seçim; çözüm, bu iktidardan kurtulmak.

Sayın Kurum, çevre koruma harcamaları istatistikleri açıklandı. Buna göre 2023 yılında gayrisafı yurt içi hasılanın binde 85'i kadar harcama yapıyoruz. AB ortalaması ise yüzde 2,2 yani bizim harcamamız AB ortalamasının yarısından bile az.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) - Havanın korunmasına ayırdığımız pay ise sadece yüzde 2,2 yani 6 milyar lira; Avrupa Birliği'nde bu ortalama yüzde 10. Dünya Sağlık Örgütü kriterlerine göre Türkiye'de yurttaşlarımızın yüzde 92'si kirli hava solumakta. Hava kirliliğinden kaynaklı ölüm sayısı yılda 70 bine ulaşmış ve en önemli kirleticiler Soma'da, Elbistan'ta olduğu gibi baca gazı filtresi takmayan termik santraller. Biz bu termik santrallere 2023 yılında tam 4 milyar liralık teşvik vermişiz. Havayı korumak için sadece 6 milyar lira harcamışız ancak en büyük kirleticilere 4 milyar lira teşvik vermişiz. Sayın Bakanım, bu teşviklerden faydalanabilmeleri için hiç değilse baca gazı filtre takma zorunluluğu, çevreye uyumlu eylemleri yapma zorunlu getirilmesi lazım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Bakırlioğlu.

İkinci konuşmacı İstanbul Milletvekilimiz Sayın Gökhan Zeybek.

Sayın Zeybek, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

CHP GRUBU ADINA GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesiyle ilgili söz aldım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2019-2024 döneminde Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin bütün Türkiye'deki başarılı çalışmalarının doğal sonucu olarak 31 Mart 2024 seçimlerinde 1.393 belediyenin 412 tanesi Cumhuriyet Halk Partili başkanlar tarafından kazanılmıştır ve Türkiye'de yüzde 37 oranıyla da Cumhuriyet Halk Partisi Türkiye'nin 1'inci partisi olmuştur. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, 31 Marttan günümüze kadar geçen sekiz aylık sürede ise tıpkı iktidar partisinin yaptığı gibi biz de sahada ölçümler yapıyoruz. Bugün, iktidarda olduğumuz belediyelerin halk memnuniyeti yüzde 58, bugün bir yerel seçim olması durumunda CHP'nin bütün Türkiye'de kazanacağı toplam oy oranı yüzde 47 seviyesine çıkmıştır. (CHP sıralarından alkışlar) İşte bu, iktidarın 31 Martta halkın vermiş olduğu sarı kartı anlamadığının, onun kendisine verdiği mesajı doğru yorumlamadığının temel bir sonucu olarak da iktidar son üç ay içinde bazı uygulamalara geçmiştir.

Şimdi size bir grafik göstereceğim. Bu grafiğe bakarsanız, bu grafik Türkiye'de belediyelerin üzerindeki SGK ve vergi tahsilatındaki grafiği göstermektedir. Çıkış hızına bakar mısınız? Sanki uzaya giden füzenin grafik hızını gösteriyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, iktidar idari, mali ve hukuki anlamda CHP'li belediyeler üzerinde bir baskı yaratıyor. İdari anlamda, yasanın belediyelere vermiş olduğu plan yapma yetkisini şurasından burasından dokunarak üzerine almaya çalışıyor.

Peki, belediyelerimiz plan yapmada başarısız olduğu için mi siz bu yetkiyi kendinize alıyorsunuz? Hayır. Belediye meclislerinde artık parsel bazında plan tadilatı yapılmıyor; kişiye, kuruma, camiye, cemaate mensup insanlara, tarikata mensup insanlara özel imarlar verilmediği için "O zaman gelsin Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, istediğiniz imarı biz size verelim." adı altında bir yetki gasbı yapılmaktadır.

Başka ne yapılmaktadır? Sayın Cumhurbaşkanı "Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri silkeleyin." dedi. Değerli arkadaşlar, halkçı, toplumsal ve kamucu yönetim anlayışının sahibi olan CHP'li belediyeleri değil silkelemek, onlara sadece ve sadece saygı duymak zorundasınız. (CHP sıralarından alkışlar) Bir yazı: Kreşleri kapatın, başarı ortalaması yüksek çıkıyor; halk lokantaları, evde bakım hizmetleri, Anne Kart uygulaması, Halk Kart uygulaması, kent lokantaları, yurtlar, burslar; hepsi bir başarı hikâyesi ama en son Türkiye'nin muhtelif coğrafyalarında, ağırlıklı olarak da emekçilerin, dar gelirliilerin yoğun olduğu belediyelerimizin yapmış olduğu 653 tane kreşi kapatma yazısını yolladılar. Sonra çark ettiler, esas duruşa geçtiler, milletin karşısında yanlış yapıldığını gördüler, yanlıştan dönmeye çalıştılar.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu dönemde biz, 2024 seçimlerinde 250'ye yakın yeni belediye kazandık. Bu bütçe Mecliste görüşülürken AK PARTİ grubu adına bu kürsüye çıkanlar Türkiye bütçesini değil CHP'li belediyeleri konuşmayı yeğlediler. CHP'li belediyelerin bütçeleri meclislerde görüşülüyor, aralık ayında görüşüldü, kasımda görüşüldü. Gidersiniz, orada bütün arkadaşlarınız gerekli değerlendirmeleri yapar ama algıyı yönetmek için, yanlış bir algıyı yönetmek için burada birtakım gerçek olmayan bilgiler, birtakım yalan ifadeler kullanıldı.

Şimdi, bakın, ben size bir bilgi aktarmak istiyorum: Biz, bu seçimlerde dört tane büyükşehir belediye kazandık, bunlardan iki tanesinin örneğini vereceğim. Balıkesir'i 31 Mart tarihinde aldığımızdaki borç miktarı 2 milyar 440 milyon TL. Beş yıl boyunca bir vergi memuru, bir sigorta müfettişi, bir icra, bir haciz işlemi yapılmamış. Daha da ilginç, Bursa 3 milyar 469 milyon TL'lik borcuyla Cumhuriyet Halk Partili yönetim tarafından devralınmış, arkasından yasanın öngördüğü biçimiyle İller Bankası payının yüzde 40'ına kadar bir oranda kesintilere başlanmıştır. Borçlular belediye... Elimde özelleştirme kapsamında olan 22 tane kurum var, saymayacağım tek tek. Ne kadar bunların borçları? 692 milyar TL. Söylüyoruz ya biz "CHP'li belediyelerin borçlarını açıklıyorsunuz. Şu devlete, şu SGK'ye, vergi dairesine, özel şahıslara, kamu kurumlarına borcu olan yandaş şirketlerinizi ya da diğer kamu kurumlarını açıklayın." dediğimizde ses çıkmıyor. İşte, buradan bir kez daha gösteriyorum: Bu 22 tane kurumun toplam borcu 692 milyar lira. Niye? Çünkü ülke kötü yönetiliyor, ülkede yanlış ekonomik politikalarla birlikte ülke ciddi biçimiyle bir enflasyon ve üretim daralması kısıracına girmiş. Şimdi, burada Sayın Bakan bazı bilgiler veriyor: Ekim ayında deprem nedeniyle yapılan konut sayısı 135 bindi, 1 Aralık tarihinde 150 binin üzerine çıktı. Otuz gün içinde 50 bin konutun daha bitirilerek 201 bin konutun deprem mağdurlarına teslim edileceğini söylüyor. Şimdi, değerli arkadaşlar, ne diyordu Adalet ve Kalkınma Partisi? "Biz yılda TOKİ eliyle 60 bin konut yapıyoruz." Deprem olalı iki yıl oldu, zaten TOKİ 120 bin konutu iki yılda yapıyordu, şimdi ulaştığınız seviye 155 bin seviyesi yani burada da vadedilenlerin gerçekleşmediğini görüyoruz. En çok da Hatay'daki yurttaşlarımızın -hangi saiklerle karar alındığını bilmiyoruz ama- cidden mağdur edildiğini açıkça söylememiz gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yüksek faiz, üretimdeki yüksek maliyetler, konut maliyetlerinde yüzde 1.200-1.300'lere gelen fiyat farkları sebebiyle 1 milyon 400 bin TL'ye, 2023 yılının Şubat ayının 24'ünde yapılan ihaleyle bugün yapılan ihale arasındaki fark 3,5 milyona çıkmış durumdadır. O nedenle, belki Bakanlık olarak sizin bir kabahatiniz olmayabilir ama bu ülkeyi yöneten genel siyasi aklın ülkeyi ekonomik anlamda büyük bir çöküntüye götürdüğünü belirtmek gerekir.

Bir başka nokta da şu: Kayyımlar eliyle belediyelere müdahale ediyorsunuz. Ya, burada bulunan 600 milletvekilinin hiçbirinden farkı olmayacak biçimiyle tertemiz, pırıl pırıl Profesör Doktor Ahmet Özer'i, kırk beş yıl bu devlete hizmet etmiş bir kişiyi sahte belgelerle, uydurma delillerle, gizli tanıklarla, olmayan iddianameyle şu an içeride tutuyorsunuz ve Türkiye tarihinin gördüğü en karanlık ve en yağmacı belediye Esenyurt'u 2017 yılında görevden aldığınız sabık belediye başkanının ve onun anlayışındaki insanlarla bugün yönetmeye çalışıyorsunuz. Kayyımlarınıza geçit vermeyeceğiz. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Bu milletin size vermediği yetkiyi kayyım uygulamalarıyla kullanmanıza müsaade etmeyeceğiz.

Millet size sarı kart gösterdi 31 Martta. Sayın Bakan, siz de İstanbul'da adaydınız, size sarı kart da göstermedi, size doğrudan 1 milyon bin fark atarak kırmızı kart gösterdi ve sizi oyun dışına çıkardı. (CHP sıralarından alkışlar) Milletin verdiği mesaj bellidir: Egemenlik kayıtsız ve şartsız millettir. Millet, egemenliğini seçimlerde sandıkta kullanır. Sandıkta almadığınız yetkiyi oldubittilerle, kayyım marifetiyle, çıkardığınız yasalarla, uydurduğunuz genelgelerle kullanmaya çalışıyorsunuz.

İşte, bakın, burada Adalet ve Kalkınma Partisinin bir bakanı Ahmet Özer için kutlama telgrafı gönderiyor. İşte, bir başka bakanınız, üniversitede yaptığı çalışmalar dolayısıyla kendisine bir telgraf gönderiyor. Cumhurbaşkanı gönderiyor. 2012-2014 yılları arasında bir bilim insanı olarak her türlü düşüncesinden yararlanıyorsunuz ama 2012 ve 2014'teki yaptığı açıklamalar gerekçe gösterilerek bugün cezaevinde tutuklu bulunuyor. Bunları kabul etmemiz mümkün değil değerli arkadaşlar, bunları kabul etmiyoruz ve reddediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Burada geçtiğimiz günlerde Adalet ve Kalkınma Partisinin Grup Başkanı iddialarda bulundu, o iddiaları tek tek çürütecek belgemiz var. Bakın, 10 tane büyük ilçeyi almışız, 10 tane büyük ilçe; sarılar Adalet ve Kalkınma Partisinin SGK ve vergi borçlarını gösteriyor, her birini milyarın üzerinde borçla devralmışız. 2019 yılında aldığımız belediyelerin toplam borcu 5 milyar 340 milyon dolarken bugün 2 milyar 618 milyar dolar seviyesine düşürülmüştür. Pek çok iddia ortaya atıldı ama bu iddiaların tamamının gerçeklikten uzak olduğunu belirtmek istiyorum. "Konser masrafları" dediler, yalan; "kültür etkinlikleri" dediler, yalan; "CHP'li belediyelerin yaptığı sanat etkinlikleri" dediler, yalan; gerçek, 31 Martta milletin verdiği iradedir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Zeybek.

Üçüncü söz Hatay Milletvekili Sayın Servet Mullaoğlu'na aittir.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Sayın Mullaoğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Normalde Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bütçesi hakkında konuşmam gerekiyor ama Orta Doğu'daki gelişmelerden en çok etkilenecek olan güzel Hatay'ımızın bir milletvekili olarak görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Orta Doğu'daki gelişmeleri değerlendirdiğimizde Atatürk'ün büyüklüğünü, siyasi dehasını bir kez daha anıyor ve onu saygıyla, minnetle anıyoruz.

7 Ağustos 2023 tarihinde Condoleezza Rice Washington Post'ta bir makale yayımlar ve Fas'tan Basra Körfezi'ne kadar 22 ülkenin sınırlarının ve haritalarının değiştiğini yani BOP projesini ilan eder. Arkasından, bir general olan Wesley Clark da bu yıkım projesini teyit eder. Sonra, hepimizin bildiği gibi "Arap Baharı" adı altında Orta Doğu'da, özellikle İsrail'e karşı politika izleyen devletlere, demokrasiyle yönetilmediği gerekçesiyle, demokrasi getirilmesi gerektiğiyle ilgili birden bir aydınlanma yaşanır ama her ne hikmetse, İsrail karşıtı politika izlemeyen otokratik devletlere ise demokrasi getirilmesi ihtiyacı gerekmez. Sonra, kardeş kardeşe kırdırılır; öldüren "Allahuekber" sesleriyle öldürür, ölen de "Allahuekber" sesleriyle can verir. İki kardeş "Allahuekber" kelimesinde ortaklaşmaları gerekirken birbirlerini öldürürler, onlar birbirini öldürürken emperyalizm sinsice onların her şeyini alır.

Değerli milletvekilleri, din adına savaştıklarını söyleyerek kardeşlerini öldürenlere önemle hatırlatmak isterim ki Allahuteala, Kur'an-ı Kerim'in Hucurât suresinin 13'üncü ayetinde şöyle buyurmuştur:

(Hatip tarafından Hucurât suresinin 13'üncü ayetikerimesinin okunması)

SERVET MULLAOĞLU (Devamla) - "Ey insanlar, biz sizi bir kadın ve erkekten yarattık; sizleri farklı farklı, kabile kabile yarattık ki birbirinizi tanıyasınız."

Şüphesiz, Allahuteala isteseydi hepimizi tek bir ırk, tek bir millet olarak yarattırdı. Dolayısıyla farklılıklarımız zaten Allah'ın bu iradesiyle gerçekleşmiştir. İnsandan farklı olduğu için nefret etmek, Allah'ın iradesini yok saymaktır.

Yine, Peygamber Efendimiz "..."³ Yani "Cennete iman etmeden giremezsiniz ama birbirinizi sevmeyen de iman etmiş sayılmazsınız." diyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yani bizim dinimiz tamamen sevgi odaklı, imanı sevgiyle bezenmiş bir dindir. Demek ki dinimiz nefret etmeyi değil sevmeyi emretmektedir, öldürmeyi değil yaşatmayı emretmektedir.

Orta Doğu'daki kardeş kıyımı emperyalizmin tarihsel kirli oyunlarından başka bir şey değildir. Komşumuz Suriye'de gelişen politik değişimin iyi analiz edilmesi ve iç politikada yapılacak manevralarla sahadaki gerçeklikten ve reel politikten uzaklaşılması gerekmektedir. Suriye'deki gelişmelere karşı alınacak önlemlerde siyasetüstü bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Bizim her zamankinden daha fazla birbirimize sarılmaya, kucaklaşmaya ihtiyacımız vardır, bunun için, nefret söylemlerini asla kullanmamalıyız. Şüphesiz, yıkılan rejimin yerine demokratik bir rejim inşa edilmiş değildir. Son tahlilde, Suriye fiilen bölünmüştür, bölünmüş bir Suriye'nin istikrarsızlığın merkezi olacağı da tartışmasızdır. Ayrıca, etnisiteye göre olan bölünmenin etnik çatışmaları da getireceği ve bu durumun bütün bölgeyi huzursuz edeceği de bir gerçektir. İsrail'in Suriye'deki işgalci faaliyetleri dikkatle izlenmesi gereken önemli bir husustur. İsrail'le yeni Suriye yönetiminin sıkı iş birliği gözden kaçırılmaması gereken ve sevinç naraları atmadan önce üzerinde çok düşünülmesi gereken hayati bir konudur. Yapılan açıklama ve eylemlerden bu sıkı iş birliğinin Filistin davasında da sürmesinin kuvvetle muhtemel olduğunu değerlendirmek abartı olmayacaktır. Bu kuvvetli ihtimale göre samimi ve reel politikalar geliştirerek hazırlıklı olmak zorundayız. Yeni rejimin ne olduğunu tam olarak tanımlamaya ve ona göre konumlanmaya ihtiyacımız vardır. Bizlerin Suriye halkıyla ortak tarihî bir geçmişi ve akrabalık ilişkileri vardır. Yönetimlerin yanlışlarını asla halka mal etmemek gerekmektedir. Bu nedenle, Suriye'de bulunan bütün azınlıkların can ve mal güvenliklerinin sağlanması amacıyla başta ülkemizin, Birleşmiş Milletlerin ve uluslararası insan hakları kuruluşlarının daha etkin bir rol almaları gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SERVET MULLAOĞLU (Devamla) - Suriye'deki bütün azınlıkların korunması ve bunun için gerekli bütün adımların atılması tüm insanlığın ortak sorumluluğudur.

Tarihte olduğu gibi emperyalizmin kirli oyunlarını bu topraklarda kardeşlik ruhuyla geçmişte attık, şimdi de hep birlikte kardeşlerimizle, akrabalarımızla ve bu devletimizin gücüyle daha da güçlenerek atacağız.

Hepinize saygılar, selamlar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Mullaoğlu.

Dördüncü söz Tekirdağ Milletvekili Sayın İlhami Özcan'a aittir. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Sayın Aygun.

ORHAN SÜMER (Adana) - Sayın Bakan, Ergene'nin pis suyuna bakın.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Sayın Bakan, Ergene'nin suyuna bakın.

CHP GRUBU ADINA İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinde Meteoroloji ve İklim Değişikliği Başkanlığı üzerine söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve ekranları başında bizi izleyen değerli vatandaşlarımızı sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2025 bütçesi Çevre Etki Değerlendirmesi açısından baktığımızda sıfır bütçesidir, evet, sıfır bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Doğayı talan eden, çevreyi yok sayan, rant için her türlü talanı hak sayan bir bütçedir yani kısacası sıfırdır.

Küresel iklim değişikliğinden ve su sorunundan en çok etkilenecek ülkelerin başında bizim ülkemiz Türkiye gelmektedir. Buna rağmen, AK PARTİ iktidarı büyük bir hoyratlıkla ağaçları, ormanları katletme misyonunu üstlenmiştir. Uzmanlar otuz yıl içerisinde ülkemizde mevsimlik ve yıllık hava sıcaklıkların 2 ila 3,5 santigrat dereceler arasında değişeceğini ifade ediyor ama ülke genelinde son yıllarda etkisi daha da belirgin şekilde görülen kuraklık artarken yağışlar azalmaktadır.

³ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Ülkemizde tarımda izlenen yanlış politikalar sebebiyle on yılda yüzde 23 oranında verim düşüşü izlenmiştir. Küresel ortalama sıcaklık her 1 santigrat derece arttığı zaman buğdayda yüzde 6, mısırdaki yüzde 7,4; pirinçte ise 3,2 azalış olacağı görülmektedir. Hâl böyleyken ağaç kıyımına tam gaz devam eden bir iktidarla hepimiz karşı karşıyayız.

Kaz Dağları oldu bozdağları! Sayın Bakan, bunlar Sayın Özgür Ceylan Vekilimizin beraberinde getirmiş olduğu Kaz Dağları'nda katledilen ağaçlardan. Danıştay 4. Dairesinde dava daha sürerken Kaz Dağları'nda bugün itibarıyla 1 milyona yakın ağacı katlettiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Eğer normal bir vatandaş gidip ormandan bir ağaç kesmiş olsa onun bütün aletlerine, ekipmanlarına el konulurken ama Cengiz'e geldiği zaman yok! Danıştay 4. Dairesi önünde, Çanakkale'den, Bayramiç'ten ninelerimiz geldi ama sesi duyan yok, orada katliam devam ediyor. Bu katliama "Durl" demeniz gerekiyor ama siz hâlâ burada uyuyorsunuz.

Bakınız, 685 futbol sahası büyüklüğünde yani 1 milyon ağaç orada katlediliyor. Grup Başkan Vekilimiz Ali Mahir Başarır'la beraber gittik, Kaz Dağları'ndaki o katliamın durdurulmasına hep beraber ortak olduk, bizler "Durl" dedik ama oradaki oduncu, kesen arkadaşlar ise "Ya, bunlar odun." deyip bizimle dalga geçiyorlardı, testeresi elinde orada katliam yapıyor ama orada değil, Türkiye'nin dört bir yanında Cengiz katliam yapıyor ama Bakanlık da saray da uyuyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakınız, dün akşam Salih Uzun Vekilimiz ifade etti; ya, her şey mi Cengiz'e ya, her şey mi Cengiz'e? Evet, ülkenin bütün kaynakları Cengiz'e. Nerede? Rize İkizdere taş ocağı; Artvin Cerattepe'de, yine Artvin Arhavi'de, yine Akbelen'de tek bir kişi var, Cengiz İnşaat ve Cengiz Holding.

MEHMET BAYKAN (Konya) - İstanbul Büyükşehir de ihale vermişti.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Yani Cengiz, züccaciye dükkânına girmiş fil gibi önüne gelen ne varsa deviriyor, yok edip geçiyor yani ülkeyi talan ediyor ama Sayın Bakan uyuyor.

Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunda ortalığı boş bulmuştunuz, İzmir Körfezi'nden su getirmişsiniz, bende size Ergene'den getirdim, Ergene'den. (CHP sıralarından alkışlar) Ergene Nehri için 2011'de dönemin Başbakanı Tayyip Erdoğan dedi ki: "Bebek oynucağı, Ergene Nehri'ni temizleyeceğiz." (CHP sıralarından "Sayın Bakan, konuşma, dinle!" sesleri) Yıl 2024 olmuş, Ergene Nehri işte bu arkadaşlar, işte bu. Cumartesi günü gidip kendi ellerimle Ergene Nehri'nden bu suyu aldım yani kimseye getirtmedim, kendi ellerimle aldım Sayın Bakan. Ama ne oldu biliyor musunuz? Bakanlık eline yüzüne bulaştırdı. Çevre Bakanlığında aldılar, Tarım Bakanlığına verdiler. Kaynakları heba ettiniz, şimdi Tarım Bakanlığı Ergene Nehri'ni temizlemeye devam ediyor. (CHP sıralarından "Orayı dinle!" sesleri)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Otur yerine! Otur yerine!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne oluyor? Ne oluyor?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Otur yerine! Sus!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sen "Sus!" diyemezsin! "Sus!" diyemezsin! Ne olur sustuğumda? Olur mu öyle şey ya!

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Yapmayın el hareketi ya!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Ama benim bölgemde, Trakya'da insanlar kanserden ölüyor ama siz gelmişsiniz burada seçilmiş milletvekillerine hakaret ediyorsunuz. Dinlemeyi bileceksiniz, dinlemeyi bileceksiniz! Kaynakları heba etmeyeceksiniz diyorum.

Yine, bakınız, bu su da Marmara'dan, Marmara Denizi'nden, Bandırma'dan geldi, bugün sabah aldım. Ben teşekkür ediyorum. Müsilaj, Ergene Nehri artı Marmara Denizi'nin etrafındaki iller sayesinde Marmara bitti. Bir de olmadı, derin deşarjları - işte, temizlenmiş hali bu herhâlde- Ergene ve Marmara'ya verdiniz, bütün fabrika atıkları -Ergene dâhil- Marmara'ya akıyor ama siz hâlâ uyuyorsunuz. Kaynakları heba ettiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Yine, bakınız "İzmir Körfezi" demiştiniz, getirmiştiniz oradan suyu ama maalesef, yanıldınız Sayın Bakan. İzmir Körfezi'ne akan Gediz Nehri'nin ne kadar ağır metallerle dolu olduğunu sen de biliyorsun ben de biliyorum, o gemilerden dökülen atıkları sen de biliyorsun ben de biliyorum.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Sen bilmiyorsun. Sen nereden bileceksin! Nereden biliyorsun sen!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Dinlemesini bil ya! Dinlemesini bil ya! Ülke talan olmuş ya, ülke talan olmuş! Uyuyorsun! Bak, bak, bak! Hâlâ uyuyorsunuz! (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Nereden biliyorsun sen!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Bakınız, İzmir Büyükşehir Belediyesi projeleri yapmış ve Hazine Bakanlığında onay bekliyor, onay. Bunlara onay verin, 2023'ten beri projeler duruyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İzmir'de biz yaşıyoruz, sen nereden biliyorsun ya! Balıklar ölüyor, bütün deniz canlıları ölüyor. Kokudan İzmirli dışarı çıkamıyor, maskeyle dolaşıyor İzmirli. Sen nereden biliyorsun!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Yine, yetmedi, İZSU 7,5 milyar lira kaynak ayırmış ve İzmir bunu yapıyor ama siz uyuyorsunuz!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İzmir milletvekilleri çıkıp açıklama yapar. Sana mı kaldı İzmir'i açıklamak!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Sayın Vekil, burada konuşacağına hakkını ara, çocuklarının hakkını ara!

Ben şimdi bunları Sayın Bakana vereceğim. İnşallah... (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Onları bana getirme!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Şuraya bak ya! Şov yapmaktan başka bir şey yapmıyorsun! Hani tezek nerede, tezek!

(Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un Komisyon sıralarına bazı nesneler bırakması)

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Komisyon sıralarına bırakılan nesneleri itmesi)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne oluyor! Terbiyesiz! Ne yapıyorsun sen!

(Komisyon sıraları önünde toplanmalar; AK PARTİ ve CHP milletvekillerinin birbirlerinin üzerine yürümeleri, gürültüler, itişmeler)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne yapıyorsun sen!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ahlaksızsınız siz!

BAŞKAN - Bir dakika... Sayın milletvekilleri sakın olun. Sayın milletvekilleri, lütfen...

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.35

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.10

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

(Uğultular)

BAŞKAN - Kıymetli arkadaşlar, biraz sessizliği sağlarsak...

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, ikinci oturumda Genel Kurulda yaşananlar sonrası Divanda Grup Başkan Vekilleriyle yaptıkları değerlendirmeye ve konuyla ilgili kendi fikirlerine; bütçe maratonu başladığında temiz bir dil, sakın bir ortam, fiziksel müdahalelerden uzak bir tartışma zemini konusunda mutabık kalındığına ilişkin konuşması

BAŞKAN - Sayın Grup Başkan Vekilleriyle biraz önceki hoş olmayan hadiseyi Divanda değerlendirdik; herkes hem itirazlarını hem önerilerini hem tavsiyelerini dile getirdi, izninizle bunu Genel Kurulla paylaşmak istiyorum. Benim fikrim değil yani ben kendi fikrimi ayrıca söyleyeceğim.

Kürsüde hitabeti ve anlatılan meseleyi kuvvetlendirecek her türlü görsel, afiş, tablo, grafik ve benzeri şeyler ve belli nesneler kullanılabilir, kullanılıyor geçmişten beri. Bu, makul ve Parlamentonun ritüellerinin arasında bir şey; meşrudur, caizdir fakat onun dışında, bakanların bulunduğu yere ya da herhangi bir milletvekilinin oturduğu sıraya, kendi rızası olmadan, kendi daveti olmadan herhangi bir şeyi götürmek, bırakmaya çalışmak, bunlar bizim kabul edebileceğimiz şeyler değil.

HALUK İPEK (Amasya) - Malzeme caiz mi Başkanım? Öyle bir laf söylediniz.

BAŞKAN - Bir saniye, bir saniye...

HALUK İPEK (Amasya) - Ama öyle bir şey yok ki.

BAŞKAN - Dediğim gibi, bu benim görüşüm değil, Grup Başkan Vekillerinin ortak görüşü.

HALUK İPEK (Amasya) - Hayır canım, İç Tüzük'e bakın, böyle bir şey mi olur!

BAŞKAN - Bir saniye efendim, ne diyorsunuz?

Buyurun.

HALUK İPEK (Amasya) - Ya, kardeşim...

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika arkadaşlar...

HALUK İPEK (Amasya) - Ya, Başkan, buraya herkes her şeyi getirir o zaman, öyle şey mi olur ya! Böyle bir şey yok.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sınırını siz mi belirliyorsunuz?

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir dakika, bir izin verin.

Anlatımı kuvvetlendirecek dedim, bundan rahatsız olunacak hiçbir şey göremiyorum, çok zorlama bir hassasiyet olur o. Bu, bütün Parlamentolarda vardır. Hani, ortalığı sakinleştirmeye çalışırken biz birbirimize girmeyelim.

HALUK İPEK (Amasya) - Hayır, kural ihlal edemezsiniz, olmaz ya!

BAŞKAN - Sayın Bakanlar buraya bir çuval grafikle çıkıyorlar kardeşim, bu meşrudur yani. Bir çuval afişle çıkılıyor buraya. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

HALUK İPEK (Amasya) - Ya, grafik başka, öbürü başka.

BAŞKAN - Onun için arkadaşlar...

HALUK İPEK (Amasya) - Ya, Başkan, doğru değil, burası sirke döner, olmaz!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sizin bu laflarınızdan dolayı sirke döner, laf atmayın sürekli.

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir dakika... Arkadaşlar, bir dakika...

MURAT EMİR (Ankara) - İç Tüzük açık, İç Tüzük'te var bunların hepsi.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) - Hayır, yok, "döviz" dışında başka bir şey yok.

BAŞKAN - Bunu böyle söylemek en başta kendi partinizin hatiplerine de haksızlık olur deyip bu meseleyi fazla uzatmadan geçeyim.

Kürsüde anlatımı kuvvetlendirecek nesneler, tablolar, diğer enstrümanlar kullanılabilir. Kullanılmamasına mutabık kaldığımız şeyler de var; cep telefonu, benzeri görüntü izletme falan. Bunlar, bu tartışmalar geride kalmış yani tekrar, yeni baştan bunları tartışmaya gerek olmadığını düşünüyorum. Dediğim gibi, burada bütçe sunumunda en çok kullanan sayın bakanlar hatta sizin hatipleriniz.

Gelelim -dediğim gibi- ne bir milletvekilinin ne de bakanın ki onlar misafirimiz burada... Aslanan iletişim, etkili iletişim kanallarını açık tutmak, bunda da sayın bakanlara en az buradaki sayın milletvekilleri kadar görev ve sorumluluk düşüyor. Biraz daha tahammül, biraz daha yaratıcı, biraz daha ortamı yatıştırarak şey çünkü -tırnak içinde- öfke bize, tahammül size. Buradaki her milletvekilinin arkasında kendi seçim çevresinin, kendi parti çevresinin, kendi anlayış çevresinin, halkın önemli bir baskı ve tazyiki var, sayın vekillerin tümü burada bunun dile getireni. Onun için, aslında muhatabınızın bir milletvekili olduğu gerçeğinden çok halkın bir kesimi, o milletvekiline o temsiliyeti veren halk olduğunu da hatırdan uzak tutmamak lazım.

Sevgili arkadaşlar, buraya kadarı arkada bütün Grup Başkan Vekillerinin mutabık kaldığı ve benim seslendirmemi talep ettikleri şeydi. Şimdi, ben şahsi görüşümü sadece bir cümleyle söyleyeyim oturumu yöneten Başkan Vekili olarak ve bir kardeşiniz olarak. Deneyimli bir vekil sayılıyorum, saçımız ağardı, şu tecrübemi bütün arkadaşlarıma ve bütün yüreğimle paylaşmak istiyorum ki bu tür öfkenin sahibi de maruz kalanı da daha sonra derin bir mahcubiyet duyuyor yani bu mahcubiyet için üzerinden aylar geçmesi gerekmiyor. Bu görüntü, buradaki adrenalin böyle birtakım kontrolsüz şeylere yol açıyor ama halkın da bunu tasvip ettiğini söyleyemeyiz. Halk biraz temaşayı seviyor, izliyor ama son tahlilde bizden burada beklenen, etkili iletişim kanallarını açık tutmak, en etkili bir şekilde bize emanet edilen derterleri burada görünür kılmak ve buna da tahammül edilmesi.

Bütçe maratonu başladığında yine Grup Başkan Vekilleri, Meclis Başkanı, Başkan Vekilleri olarak temiz bir dil, sakın bir ortam, fiziksel müdahalelerden uzak bir tartışma zemini konusunda mutabık kalınmıştı. Bu mutabakata da herkesin canıgönülden uyacağını düşünüyor ve böyle inanıyorum.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. (CHP, DEM PARTİ, İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

5'inci söz Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Güzelmansur'a ait.

Buyurun Sayın Güzelmansur. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Kentsel Dönüşüm Başkanlığının bütçesi üzerine söz aldım, Genel Kurulu ve vatandaşlarımı saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan "Rezerv alanda halkımızın istediği olacak." dediniz ama bu söz yerine gelmedi; halkın istemediği yerleri ısrarla rezerv alan ilan ettiniz, sağlam evleri yıktınız. "Güçlendirme yapmazsan evlerinizi yıkarım." dediniz, milyonlarca lira harcatıp güçlendirdikten sonra rezerv alanı ilan edip yıktınız. Tüm rezerv alanı mağdurları için Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bütçesine "hayır" diyorum, "hayır" diyorum! (CHP sıralarından alkışlar)

Bir yıl içinde 319 bin konut yapma sözü verdiniz, iki yılda teslim ettiğiniz konut sayısı 160 bin ve "Buna da şükür." diyorsunuz. Hatay'da vadettiğiniz konutların ancak yüzde 12'sini teslim ettiniz. 224 bini Hatay'da olmak üzere konteynerlerde çile çeken tüm depremzedeler adına Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine yine "hayır" "hayır" diyorum! (CHP sıralarından alkışlar)

Van'da mücbir sebebi altı yıl uygulayıp asrın felaketinde yirmi bir ayı çok gören, üçer aylık zoraki uzatmalarla sadaka verir gibi esnaf ve iş insanını, tüccarı, mali müşavirleri belirsizlik içinde bırakan, çifte standart uygulayan Hazine ve Maliye Bakanlığı bütçesine depremzede ekonomi dünyasının tüm paydaşları adına yine "hayır" diyorum, yine "hayır" oyu veriyorum Sayın AKP milletvekilleri!

Hatay'da her yağışta, her rüzgârda elektriklerin kesilmesine, Hatay'ın sürekli karanlığa mahkûm edilmesine engel olmayan, istisna bile yapmayan, konteyner esnafına elektrik sayacı bağlanmasına, prefabrik çarşıların elektrik lambaları faturasını dahi esnafa ödettirilmesine sesini çıkarmayan Enerji Bakanlığı bütçesine tüm bu mağdurlar adına ve karanlığa mahkûm edilenler adına yine "hayır" oyu veriyorum! (CHP sıralarından alkışlar)

Depremzede kiracının kira yardımını 15'inci ayda kesen AFAD bütçesine tüm depremzede kiracılar adına yine "hayır" oyu veriyorum!

Depremzedeye eşya yardımı sözü verdiniz. Daha önceki deprem ve sel felaketlerinde eşya yardımı yapıp asrın felâketinde söz verdiği eşya yardımını yapmayan İçişleri Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesine de yine "hayır" oyu veriyorum, "hayır" oyu! (CHP sıralarından alkışlar)

Hatay'da yoğun bakım hastasını acil servislerde bekleten, kanser hastasını özeldeki radyasyon onkolojisine mahkûm eden, 70 bin insanı aile hekiminden yoksun bırakan Sağlık Bakanlığı bütçesine de tüm depremzedeler adına yine "hayır" oyu veriyorum, "hayır" oyu!

Deprem öncesinde Hatay'a yol yatırımı yapmayan, deprem cehenneminde Hatay'a arama kurtarma personelinin ve yardımlarının geç gelmesine sebep olan, deprem sonrasında dahi Samandağ Çevre Yolu'nu, Antakya Altınözü Yolu'nu, Antakya Çevre Yolu'nu, Belen-Antakya arası yolu bitirmeyen, Honda Kavşağı sorununu dahi çözmemeyen, Hatay insanını trafiğe, çileye mahkûm eden Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına yine "hayır" oyu veriyorum, "hayır" oyu! (CHP sıralarından alkışlar)

"5/5/2015'te bitireceğiz." dediğiniz hâlde bitirmediğimiz Reyhanlı Barajı ve diğer barajlar için Hatay çiftçisini sondajla sulamaya mahkûm ederek 10 kat fazla elektrik tükettirdiğiniz için Devlet Su İşleri bütçesine tüm Hataylı çiftçiler adına yine "hayır" oyu veriyorum! (CHP sıralarından alkışlar)

Hatay'da yıkılan 210 okulun yerine çoğunlukla konteyner okul açan; öğrencileri, öğretmenleri ses izolasyonu dahi olmayan dersliklere mahkûm eden, ikili öğretimle öğrenciyi sabahın ve akşamın zifiri karanlığında perişan eden, söz verdiği kırtasiye yardımını

yapmayan Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine de depremzede tüm veliler ve öğrencilerimizin adına yine "hayır" oyu veriyorum! (CHP sıralarından alkışlar) Hatay'ın havasını kirlettiniz, suyuna asbest karıştırdınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın, lütfen.

MEHMET GÜZELMANSUR (Devamla) - Şelalesini, dağını, ormanını mahvettiniz; elektrikleri kestirdiniz, zeytin ağaçlarını katlettiniz. Burada sorumlu olan tüm bakanların bütçesine de yine "hayır" oyu veriyorum! Bitmedi, bu bütçeye, "Mülakatı kaldıracacağız." sözünü verdiğiniz, seçimden sonra mülakata devam ederek hakkını yediğiniz tüm gençler adına "hayır" oyu veriyorum! Bu bütçeye, tutmadığınız 3600 ek gösterge sözünüle kandırdığınız tüm memurlar adına yine "hayır" oyu veriyorum! Bu bütçeye, "Prim gün sayısını 7200'e indireceğiz." sözü vererek oyunu aldığınız, sonra da sırtınızı döndüğünüz tüm küçük esnaf adına yine "hayır" oyu veriyorum! Bu bütçeye, yine tutmadığınız sözlerinizden biri olan ve emeklilik sözünüle umudunu çaldığınız tüm ev hanımları adına "hayır" oyu veriyorum!

Genel Kurulu sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Altıncı söz İzmir Milletvekili Sayın Ednan Arslan'a ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Arslan.

CHP GRUBU ADINA EDNAN ARSLAN (İzmir) - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben 2018'den beri milletvekiliyim, burada şunu gördüm Değerli Bakan arkadaşlarım: Siz bu milletin temsilcilerine nasıl davranıyorsanız onlar da size inanır öyle davranıyor. Ben Sayın Kurum'un bütün bütçelerinde hep böyle gerginliklerle karşılaştım, sizin bütçenizde hep böyle gerginlikler oldu. Bir bakmanız lazım yani bizim burada teşekkür ettiğimiz bakanlar da oldu, demek doğru iletişim kanallarını açmışlar onlar. Naçizane tavsiyem, bu doğru iletişim kanallarını açmakta fayda var.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) - Sen de doğru olmadığını biliyorsun, sen de doğru olmadığını biliyorsun.

EDNAN ARSLAN (Devamla) - Doğru iletişim kanallarını açmakta fayda var.

MAHMUT ATILLA KAYA (İzmir) - Bakan Bey'in İzmir'e yaptıklarını en güzel sen biliyorsun...

EDNAN ARSLAN (Devamla) - Tamam kardeşim, tamam Atıllacığım, tamam. Ya, tabii, şimdi Sayın Bakanı da sizi de anlamak gerekiyor, 31 Martta ben de İmamoğlu'ndan 1 milyon oy fark yesem ben de bu kadar agresif olurum. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ben de hazmedemem, ben de gelirim onların temsilcilerine parmak sallarım, bu kadar basit. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Biz burada bir anlayıştan bahsediyoruz Sayın Vekilim, bir şeyden bahsediyoruz. Neyse, neyse, burası Meclis; Sayın Bakanlar buraya bütçe almaya geldiler, biz de onların geçmiş dönem bütçeleriyle ilgili duygu, düşüncelerimizi ifade eder, eleştirilerimizi yaparız; onlar da yeni bütçeyle ve geçmiş dönemde yapılanlarla ilgili kalkar, milletin Meclisini, milleti bilgilendirirler. Yani bundan daha doğal ne olabilir? Arada sırada bu tür gerginlikler olabilir ama nezaket kuralları içerisinde bunların hepsi kabul edilebilir.

Ben Sanayi Bakanlığı bütçesiyle ilgili bir şeyler söyleyecektim. Tabii, Sanayi Bakanlığının Komisyonuna da gittim ben. Sayın Bakan 2002 ile 2024'ü sürekli karşılaştırıyor "2002'de buradaydık, 2024'te buradaydık." ama 2002'de bizim gibi olan, bizden daha geride olan ülkelerle mukayese yapan yok. Örneğin Bulgaristan, örneğin Romanya 2017'de, 2018'de bizden çok çok daha ileriye gittiler, Avrupa Birliği'ne üye oldular, kişi başına düşen gayrisafi millî gelirleri bizden çok çok daha ileride.

Şimdi, sanayimiz ne durumda? Bugün TÜSİAD'ın bir Yüksek İstişare Kurulu vardı; Kıymetli Bakana ben oradaki önerileri, tavsiyeleri, tespitleri bir kenara not etmesini tavsiye ederim çünkü işin içinde olan, yaşayan, üreten sanayici aslında bir rehberlik ediyor, bir yol göstericilik yapıyor; "Sanayi daraldı." diyor, "Enerjiyle ilgili ciddi sorunlarımız var." diyor, "Finansmana erişemiyoruz." diyor, "Kredi sorunlarımız var." diyor, "Yapısal reformlar yeterince yapılmadı." diyor. Yüksek teknoloji yoğun sektörlerde ihracatımız artmıyor; bu, yüzde 1'ler seviyesinde. Bizim gibi ülkeler eğer bu orta gelir tuzağından kurtulmak istiyorsa bu yoğun teknoloji üretiminin yüzde 1'lerin çok üstüne çıkması gerekiyor ama biz sadece "Hedef yüzde 10 olacak, ihracat şu kadar olacak." diyoruz. Alın, ihracat ne olmuş? Tekstil sektöründe önemli bir daralma var değil mi? Tekstil sektöründe sadece iki yılda 2 milyar 221 milyon dolar eksideyiz yani ihracatımız azalmış bizim tekstilde. Peki, daha ne olmuş? Burada on sekiz ayda 4.615 işletme kepenk kapatmış, on sekiz aylık sektörel istihdam kaybı ise 251.735 kişi yani 2025 yılında da aslında parlak bir tablo yok, sanayicimizi bekleyen güzel bir tablo yok. Sanayicimiz bağırıyor, sorunlarını söylüyor, Sanayi Bakanlığının da bu sorunlara bir an önce çare bulacak birtakım girişimleri yapması gerekiyor. Mesela KOBİ'lerimizin durumu. KOBİ'lerimiz istihdamın yüzde 74'ünü, ihracatın yüzde 57'sini gerçekleştiriyor ama 2023 yılında KOBİ'ler arasında 140 teknolojik ürüne destek vermeyi hedeflemiş ancak Bakanlığın destek verdiği teknolojik ürün sayısı 30'da kalmış. 2024'te 3 milyonun üzerinde olan KOBİ'lerin sadece 40 binine destek verilmiş, 2025'te ise 52 binine destek vermeyi hedefliyorsunuz. Bunlar yeterli değil.

Bakin, gerçekleri çarpıtmakta üstüne olmayan TÜİK'in açıkladığı üretim verilerine göre, yıllık sanayi üretimi yüzde 2,4; yıllık yüksek teknoloji ürün üretimimiz yüzde 21, orta yüksek teknoloji üretimimiz de yıllık yüzde 4,4 düşmüş. Bu da 2025-2027 Orta Vadeli Plan hedeflerinizden çok uzak olduğunu gösteriyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Sanayicimizin bir başka sorunu da enerjiyle ilgili.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Ednan Bey, tamamlayın lütfen.

EDNAN ARSLAN (Devamla) - Bakın, taraf olduğumuz anlaşmalar ve sözleşmeler gereği sınırda karbon vergisi var. Bakanlığımız yeterince sanayicimizle iş birliği yapmıyor, bu konuda sadece hedef koymanın ötesine geçememiştir ve yarın öbür gün AB gümrüklerinden sırf temiz enerji kullanmadık diye ürünlerimiz geri gelebilir, gelmese bile sanayicimiz çok fazla vergilerle, sınırda vergilerle karşılaşabilir.

Sanayicimizin en büyük sorunlarından biri enerji. Sayın Bakanım, 2023'den itibaren enerjide bir düşüş var ama EPDK faturaları değiştirmeden enerjideki düşüşü dağıtım bedellerine yansıttı. Neden itiraz etmediniz? Eğer o dağıtım bedellerine o düşüşler yansımamış olsa sanayicimiz daha az maliyetli enerji kullanmış olur, bu da onlara önemli bir katkı sağlar diyorum. Bu nedenlerle bu bütçeye hayır diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Arslan.

Yedinci söz Karaman Milletvekili Sayın İsmail Atakan Ünver'e aittir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Ünver.

CHP GRUBU ADINA İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

2025 bütçesi ülkenin hiçbir sorununu çözmediği gibi ilim Karaman'da da hiçbir sorunu çözmiyor. Karaman'da başta ulaştırma projeleri olmak üzere açıklanan tarihlerde bitirilemeyen projeler bu yıl da bitirilemeyecek. Bütçede Karaman Havalimanı'nın adı var, kendisi yok; lojistik merkezinin ise adı bile yok. Karaman açısından yaşamsal önem taşıyan konu su sorunudur. 2018'den beri her fırsatta Meclis kürsüsünden bu sorunu dile getirmeye çalıştım, bugüne kadar çözüm üretilmedi. Bu yıl yaşanan kuraklıkla birlikte bazı barajların suyu çekildi ve göletler kurudu. Merkezde yüksek yerlere su çıkmaz oldu, köylerde su bitti. Tarımsal sulamada kuyu derinlikleri 250-300 metreye ulaştı, bazı kuyular kurudu. Karaman'da Ayrancı ve Gödet Baraj Göllerinde kapalı sistem sulamaya geçilmesi gerektiğini yıllardır dile getiriyorum. AKP'li siyasilerin defalarca söz vermelerine rağmen 2025 bütçe döneminde de bu işlerin yapılmayacağını hemşehrilerimin bilmesini istiyorum. 2007'de başlayan Konya Ovası Sulama Projesi de on yedi yıldır bitirilememiştir, ovayı besleyen su kaynağı olmadığından bu projenin bitirilmesi Konya ve Karaman için yaşamsal önemdeydi. Sayın Kurum, Konyalı olmasına rağmen pek ilgilenmese de CHP'li belediyelere iş yaptırmamak gibi başka meşgulliyetleri olsa da belki bizi bu konuda aydınlatır. On yedi yıldır bitirilemeyen KOP projesi ne zaman bitirilecek? Köyünüz Hotamış'ta bulunan Hotamış depolamasına su ne zaman gelecek? Türkmen Ovası suya ne zaman kavuşacak? Ovadaki çiftçimiz tutulmayan sözler nedeniyle artık bu projeden umudunu kesti, bilesiniz.

Özellikle, Karaman'a içme suyunu sağlayan İbrala Barajı'nın kuruması AKP'nin beceriksizliğinin fotoğrafıdır. (CHP sıralarından alkışlar) 2011'de açılan baraj, Karaman'ın elli yıllık ihtiyacını karşılayacağı iddiasıyla 2018 seçimleri öncesinde içme suyu için de kullanılmaya başlandı. 2019'da tamamıyla dolan baraj, gövdesinde kaçak olduğu gerekçesiyle boşaltıldı. Kapasitesi 138 milyon metreküp olan barajdan 75 milyon metreküp su gelişigüzel bir şekilde salındı. Onarımdan sonra yeniden su tutulmaya başlansa da baraj bir daha eski doluluk oranlarına ulaşamadı, bu yıl ise baraj kurudu. Bu sırada ne barajı yapanlara ne de kuraklık öncesi barajı boşaltan öngörüsüzlere hesap sorulmadı. AKP'nin "Karaman'ın elli yıllık içme suyu sorununu çözdük." diye övündüğü baraj daha beş yıl olmadan kurudu.

AKP ülkeyi işte böyle yönetiyor; hesapsız kitapsız, gelişigüzel ve beceriksizce. (CHP sıralarından alkışlar) Tarımı bitirecek, çiftçiyi yok edecek bir atalet içinde olan AKP, sadece "Seçimi nasıl kazanırım?" hesabı yapıyor. 2023 seçimlerinden önce, 2022 hasat döneminde tarımsal ürünlerin alım fiyatlarında ciddi artışlarla fiyat açıklayan AKP, seçimi kırsaldaki 2,5 milyon oy farkıyla kazandıktan sonra çiftçiyi unutarak yok olmaya terk etti. AKP'nin tek derdi algıyı yönetip vatandaşı kandırarak seçim kazanmak. Bu bağlamda, 2022'de ekmeklik buğdayın ton başına üretim maliyeti 5.500 lirayken Ofis 7.450 lira fiyat açıklamıştı, 2023'te ise üretim maliyeti 9 bin lirayken 9.250 lira fiyat verdi. Aynı yıl mısırın ton başına üretim maliyeti 4.200 lirayken Ofis 5.700 lira fiyat açıklamıştı. 2023'te üretim maliyeti 6.300 lirayken 6 bin lira, üretim maliyetinin altında fiyat verdi. Yurt içi ÜFE'nin yüzde 44, tarımsal ÜFE'nin yüzde 52 olduğu 2023'te Ofisin alım fiyatı buğdayda sadece yüzde 24, mısırdaki sadece yüzde 5 artırıldı. Bu ikiyüzlülüğü gören çiftçimiz şimdi aldatıldığının farkında. Tek derdi koltuğu korumak olan AKP bu uğurda ne yalanlar söyledi, bazılarını hatırlayalım: "On beş sene önce evlerde fırın, buzdolabı, çamaşır makinesi yoktu." "Almanya bizi kısıyor." "Sağlıkta devrim yaptık, muayene ve ilaç bedelsiz oldu." "Abdülhamit Han bir gram toprak kaybetmemiştir." "Türkiye bir hukuk devletidir. Yargı bağımsız ve tarafsızdır." "Ver papazı, al papazı." (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Devamla) - "Cemaat devlete sızmış." diyorlar, buna kargalar bile güler." "Aldatıldık, Allah affetsin." "Çok basit çünkü çaldılar." "Gönül belediyeçiliği kazandı." "Çiftçimizin mazot maliyetinin yarısını biz ödeyeceğiz." "İşçi, memur ve emeklimizi enflasyona ezdirmedik." "2024 emekli yılı olacak." "BAĞ-KUR prim gün sayısı 7200 güne düşecek." "Kamuya işe alımlarda mülakat kalkacak." "Bu kardeşiniz iktidarda olduğu sürece faiz yükselmez." "Faiz sebep, enflasyon sonuçtur." "Ben ekonomistim." Yalan makinesine bağlarsanız bu kadar yalana makine dayanmaz ama milletimiz yirmi iki yıl dayandı. Herkesi bir defa, bazılarını her zaman aldatabilirsiniz ama herkesi her zaman aldatamazsınız. Milletimiz de 31 Martta yalancının mumunu söndürdü, kendisine yalan söyleyenleri ilk seçimde göndermek için gün sayıyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ünver.

Sekizinci söz Denizli Milletvekili Sayın Şeref Arpacı'ya aittir.

Buyurun Sayın Arpacı. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

CHP GRUBU ADINA ŞEREF ARPACI (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen çok kıymetli hemşehrilerim, vatandaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi Bakanlığımızın 125 milyar liralık bütçesini konuşmak için buradayız. Üretimin, ihracatın, istihdamın kaynağı olan tekstilciyi, konfeksiyoncu, mobilyacıyı, kablocuyu, mermerciyi, makineciyi hor gören; gözünü yüksek teknoloji ürünlerinin büründüğü, savunma sanayisinde harikalar yaratacak, bizi dünyada uçuracak Bakanlığımızın bütçesi 125 milyar lira. Bu bütçe öyle bir bütçe ki devletin har vurup harman savurduğu yerde inanın hiçbir şey değil arkadaşlar, toplam bütçenin binde 8'i. Bu bütçe, savunma sanayisini geliştirmek için kredi kartından yıllık 750 liraya muhtaç bir bütçe. Bu bütçe, Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın

zırlı Mercedesleriyle yarışamayacak bir bütçe. Ali Erbaş'ın Diyanet İşlerine 130 milyar lira verilen yerde Türkiye sanayisi bu 125 milyar lirayla mı gelişecek Sayın Bakan? Türkiye 2024'te tam 1 trilyon 200 küsur milyar lira faiz ödemesi yaptı, size verilen bütçenin 10 katı. 2025'te 1 trilyon 950 milyar lira faiz ödeyecek, sizin bütçenizin 16 katı faize gidecek. Bizim köyde bir laf vardır Sayın Bakan "Kazanç Manasir kazancı, çalım İstanbul çalımı." diye, tam da sizin için söylenmiş bir laf. (CHP sıralarından alkışlar)

Komisyonadaki görüşmelerde önünüzdeki masaya...

BAŞKAN - Sayın Arpacı, özür diliyorum. Sürenizi sıfırdan yeniden vereceğim size. Misafirimiz var, onu anons edeceğim izniniz olursa.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Kamboçya Senato Başkanı Hun Sen ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Kamboçya Senato Başkanı Sayın Hun Sen, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş'la birlikte Genel Kurulumuzu teşrif etmişlerdir. Kendilerine Meclisimiz adına hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Ekselansları "..."⁴ (Alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Anlaşılmayan bir dil Sayın Başkan, kayda geçmez.

BAŞKAN - Bilinmeyen bir dil olmasın, Kmer dilinde hepinizin adına "Hoş geldiniz." dedim kendilerine. (Alkışlar)

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

⁴ Bu bölümde Başkan tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

- 1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)
- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)
- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)
- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Evet, buyurun, sizin sürenizi yeniden başlatalım.

ŞEREF ARPACI (Devamla) - Ben de Sayın Devlet Başkanına hoş geldiniz diyorum.

Evet, bizim köyde bir laf vardır demiştik: "Kazanç Manasir kazancı, çalım İstanbul çalımı." derler, tam sizin için söylenmiş. Komisyonadaki görüşmelerde önünüzdeki masada güneş panelleri, arabalar, motorlarla yaptığınız şovun ne yazık ki hiçbir karşılığının olmadığını bu bütçede gayet net görüyoruz. Ne diyelim Sayın Bakan, bütçeniz yok denecek kadar az; teşvikleriniz, yatırımlarınız, imkânlarınız sınırlı. Sanayiciye Bakanlığınızın bütçesinden bir fayda gelmeyeceği belli. Bari oturduğunuz koltuğun hakkını verin: Enerji fiyatları sanayici aleyhine 12 kat arttığında, faizler yüzde 50'ye çıktığında, TÜFE yüzde 85, üretici enflasyonu yüzde 150 olduğunda, PMI çok uzun süredir yüzde 50'nin altında hele de bu aylarda yüzde 44 seviyesine indiğinde, ekonomi önce resesyona, sonra da stagfasyona girdiğinde ve en çok sanayiciyi vurduğunda sanayicinin haklarını o Bakanlar Kurulunda "Ben ekonomistim." diyenlere karşı savunabilseniz, sesinizi birazcık sanayici adına yükseltebilseniz Sayın Bakan. "İthalat rakamları azaldı." diye övünüyor mevkidaşlarınız. İthalatta azalan ham madde ve ara madde Sayın Bakan, sizin alanınıza giriyor. Lüks tüketim malı, mücevher ithalatı artıyor ama sanayicinin, üreticinin, ihracatçının üretimde kullandığı malların ithalatı azalıyor. Sakın "Artık Türkiye'de üretiyoruz, o yüzden azalıyor." demeyin, bunun böyle olmadığını hepimiz biliyoruz. Türk sanayisi verdiğiniz yanlış teşviklerden sebep yanlış üretim modellerinden dolayı ithalata bağımlı. Eğer ithalatta azalma var ise üretimde azalma vardır, üretim yani arz düşer, talebi karşılayamazsa enflasyonla da mücadeleniz yarım kalır.

"Yanlış teşvikler" dedik, bakın, birçok sanayi kenti bu konuda şikâyetçi. Özellikle tekstil sektöründe bölgesel teşvikler yüzünden haksız rekabet yarattınız. İş insanlarının bölgesel değil, sektörel teşvik talebi var. İnsanlar işlerine, yeni teknolojilere yatırım yapıp dünyayla rekabet etmek istiyor, siz ise sanayinin olmadığı yerlerde sıfırdan fabrikalar kurup onları geliştirmeye çalışıyorsunuz. Denizli'de, Adana'da Gaziantep'te tecrübesi, bilgi birikimiyle sektöre yıllarını veren, ihracat, üretim yapan insanları göz ardı ediyorsunuz. Pasta zaten küçük, müşteri, teşvikler sebebiyle malı daha ucuza üreten 100-200 kilometre ötedeki başka bir fabrikaya siparişleri taşıyor. Bunun ülke ekonomisine ne faydası var? Taşıma suyla değirmen döner mi Sayın Bakan? (CHP sıralarından alkışlar)

Teşvikler sadece yandaşa gidiyor. Peki, bu teşvikler amacına ulaşıyor mu? Etki analizlerini çıkardınız mı? AR-GE için bugüne kadar verdiğiniz teşviklerin karşılığında kazanımınız ne oldu? Ben söyleyeyim ne olduğunu: 2002 yılında yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayisi ihracatındaki payı yüzde 6 iken şu anda yüzde 3,5-4 seviyesinde, demek ki AR-GE, UR-GE, teknoloji destekleri de ne yazık ki boşa gitti Sayın Bakan. Bugün Türkiye'nin asıl ihtiyacı olan şey lüks tüketimi değil, üretimi, markalaşmayı ve teknolojik dönüşümü destekleyen bir ekonomik modeldir. Standartlar ve markalar sadece sanayi için değil, bir ülkenin itibarı için de hayati önemdedir. Bugün Türkiye çifte standartlarla yönetilen bir ülkedir. İnsanlar hayal kuramaz hâle gelmiştir.

Bu çarpık düzeni değiştirmezsek, sadece ekonomik değil, toplumsal çöküşle de karşı karşıya kalacağız diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler, Sayın Arpacı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı Sayın Mehmet Muş buraya günlük on beş dakika geliyor, on beş dakika kalıp gidiyor; böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN - Öğretmenine söylerim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Sayın Başkan, Komisyona sataşma var.

BAŞKAN - Sataşma sayılmaz.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Sataşma var, Komisyon temsil ediliyor burada.

Özel sözcüleri oyladınız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen kime söz verdin ki Sayın Başkan da size söz versin, kime söz verdin bir dakika?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Sözcüler Komisyonunda onaylandı, özel sözcülerim var.

BAŞKAN - Bu işin kârlı çıkkanı Sayın Arpacı oldu, neredeyse on dakikaya yakın konuşmuş oldu.

Dokuzuncu söz Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mahmut Tanal'a aittir.

Buyurun Sayın Tanal. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Bütçeyle ilgili bana verilen, konuşmam gereken konu GAP'la ilgili, GAP yani burada Güneydoğu Anadolu Projesi'yle ilgili. Peki, GAP'ın amacı nedir? Rahmetli Demirel "GAP'ı ben gaptırmam." derdi ama çok tartışmalar yaşandı. GAP'ın gelmesiyle güya Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Şırnak, Batman, Kilis, Gaziantep, Adıyaman güllük gülistanlık olacaktı, kalkınacaktı ama 9 şehrimiz... Görebildiğimiz kadarıyla buradaki amaç neydi? Bölgeler arasındaki eşitsizliği kaldırmaktı ve vatandaşın kalkınmasını; eğitimde, sanayide ilerlemesini sağlamaktı. Peki, gerçekten olan bu mudur? Yani bu projeyi bir sefer kuranlara, bu projeyi sunanlara minnettarız ama proje ne aşamada?

Şimdi, bu projenin gerçekleşmesi için ne gerekiyor? Projenin gerçekleşmesi için para gerekiyor, para olmadan projenin gerçekleşme imkânı yok. Peki, bu projede, bu amaçların gerçekleşmesi için yıllara göre baktığımız zaman, yıllara göre GAP'a ayrılan bütçe ödeneği eksiliyor. Bu dönem ne yapıldı bu bütçede? 1 milyar 900 milyon bu bütçede faize para ayrılıyor yani faize ayrılıyor bu kadar para. Bütçeye, üretime, yatırıma ne kadar ayrılıyor? 1 milyar 173 milyon ayrılıyor. Rahmetli Erbakan diyordu ya: "Sizi gidi faizciler, sizi gidi faizciler." Hakikaten tam öyle olmuş. (CHP ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar) Yani bakın, 1 milyar 900 milyon faize ayrılıyor; üretime, yatırıma 1 milyar 173 milyon ayrılıyor. Peki, şimdi, bu para ayrılıyor, bu sadece bir Şanlıurfa mı? 9 tane il.

Bakın, AK PARTİ öncesini ve sonrasını sürekli mukayese edersiniz ya; AK PARTİ öncesinde, işte, Sanayi Bakanı da burada, gelişmişlik endekslerini yayınlıyorlar, bu gelişmişlik endeksinde de sağlığa, eğitime, kültüre, sanata, buna erişim açısından bir sıralama yapıyor Sayın Sanayi Bakanı. Şimdi Sayın Sanayi Bakanının endekslerini okuyorum; AK PARTİ öncesi, AK PARTİ sonrası. AK PARTİ öncesi, gelişmişlik endekslerine göre Şanlıurfa 63'üncü sıradayken AK PARTİ sonrası 73'üncü sıraya düşmüştü. AK PARTİ öncesi Şırnak 73'üncü sıradayken şu anda 81'inci sırada.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu rakamların hiçbiri doğru değil.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Mardin 2003 öncesi, AK PARTİ öncesi 59'uncu sıradayken şu anda 74'üncü sırada. Batman 2003'te AK PARTİ öncesi 65'inci sıradayken şu anda 72'nci sırada. Diyarbakır AK PARTİ öncesi 58'inci sıradayken şu anda 68'inci sırada. Adıyaman AK PARTİ öncesi 60'inci sıradayken şu anda 66'nci sırada.

Değerli Grup Başkan Vekilim, Değerli Bakanım, Değerli Vekilim; Gaziantep bizim onurumuz, gururumuz diyoruz, AK PARTİ öncesi 20'inci sıradayken şu anda 33'üncü sırada. Siirt 2003 öncesi 68'inci sıradayken şu anda 75'inci sırada. Kilis 54'üncü sırada iken şu anda 62'nci sırada. Yani ne demek? AK PARTİ geriye götürmüştü yani AK PARTİ'yle birlikte Güneydoğu illeri geriye gitmiş kalkınmada. (CHP sıralarından alkışlar)

Onun için, burada gerçekten sorun ne? Sorun aslında şu: Burada Şanlıurfa ve tüm diğer illerle birlikte Güneydoğu Anadolu Projesi'ne yatırım yapılmaması bölgenin gelişimini engelleyen siyasi bir ihmaldir ve bu aynı zamanda Anayasa'nın eşitlik ve kalkınma ilkelerine de aykırılık teşkil etmektedir. Açıkça bu, bir kalkınma suçudur -kalkınma suçunu işliyorsunuz- yani halkın geleceğine ihanet etmektir. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak daha vahimi, bu saydığımız illerin hepsinde de AK PARTİ daha fazla milletvekili çıkardı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) - Sayın Başkanım, bitirmek üzereyim.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun.

MAHMUT TANAL (Devamla) - En vahimi de şu: Bu adaletsizliği görmezden gelen, koltuklarını koruma uğruna iktidara alkış tutan milletvekillerdir. (CHP sıralarından alkışlar) Halkın haklarını savunmak yerine susarak bu suça ortak oluyorlar. Haklarınızı çiğneyenlere gereken cevabı sandıkta verin, sandıkta bu haksızlığa dur demek artık vatandaşın elinde.

Bakın, Şanlıurfa'nın Türkiye sıralamasını şimdi ben okuyorum: Sonarın araştırmasına göre büyükşehirler arasında Şanlıurfa 13'üncü sırada. İş güvenliği açısından, çocuk ölümlerinde 1'inci sırada. En düşük kadın istihdam oranında Şanlıurfa 1'inci sırada. En düşük erkek istihdamında Şanlıurfa 2'nci sırada. Tek çekirdek aileden oluşan tek hane halkı açısından Şanlıurfa 3'üncü sırada. Toplam resmî evlenmeler içerisindeki akraba evliliklerinde Türkiye'de 2'nci sırada. Akraba evliliğinde Türkiye'de 1'inci sırada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Devamla) - Bitirmek üzereyim, zaten orada bir dakika geç başlamıştım Başkanım.

Cinsiyet eşitliği endeksinin en düşük olduğu illerde 1'inci sırada. Ortalama eğitim süresinin en düşük olduğu illerde Şanlıurfa 1'inci sırada. Toplam doğurganlık hızının en yüksek olduğu il Şanlıurfa, 1'inci sırada. Hane halkı büyüklüğü oranında Şanlıurfa Türkiye'de 2'nci sırada. Çocuk nüfusunda Türkiye'de 1'inci sırada. Yaşlı nüfus düşüklüğünde Şanlıurfa 3'üncü sırada. TÜİK verilerine göre en kalabalık şehir sıralamasında Şanlıurfa 1'inci sırada.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Şimdi, değerli arkadaşlar, burada Adalet Bakanlığının icra iflas dosyalarında Şanlıurfa 14'üncü sırada. Okuma-yazma bilmeyenler sıralamasında 2'nci sırada. TÜİK'in açıkladığı mutsuz iller sıralamasında Şanlıurfa 3'üncü sırada.

BAŞKAN - Sayın Tanal, teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım, özür dilerim, sabrınıza teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Estağfurullah.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Eğitim süresinin kadınlar açısından en düşük olduğu il Şanlıurfa, 1'inci sırada. TÜİK verilerine göre kişi başına düşen gayrisafi millî hasıladan hep bahsedersiniz ya, 80'inci sırada.

BAŞKAN - Sayın Tanal, teşekkür ederim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Elektrik var mı, elektrik? Elektriği anlat.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Elektrik yok, internet yok, su yok, yol yok.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Emniyet Genel Müdürlüğünün...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Mahmut Bey, kuruttunuz Urfa'yı, siz seçilene kadar böyle değildi.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Ya, Konya'da su yok, sen Konya'yı düşün.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - Nüfus oranlarına göre en az kadın konukevi kapasitesinin olduğu il Şanlıurfa, 79'uncu sırada.

Sayın Bakanım, sizden istirham ediyorum: 2,5 milyon nüfusu, 79'uncu sırada yani kadın sığınmaevi burada yok, 79'uncu sıradayız ki çok kötü bir olay.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Devamla) - TÜİK verilerine göre iş gücüne katılım oranı en düşük il Şanlıurfa, 1'inci sırada.

Şanlıurfalıları buradan sesleniyorum: Şikâyetini bana yapıyorsunuz, oyları AKP'ye atıyorsunuz; işte geldiğimiz nokta bu. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

10'uncu söz Kars Milletvekili Sayın İnan Akgün Alp'a aittir.

Süreniz beş dakikadır Sayın Alp. Siz Mahmut Tanal'a uymayın.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, Suriye'de cereyan eden hadiseler bütün sonuçlarının yanında bir de göstermiştir ki ülkenin kurucu unsurlarının varlığını inkâr etmenin, muhalifleri zindana atmanın, hak taleplerine kulak tıkamanın, sürekli bir çatışma ortamının ve otoriter yönetimlerin ne ülkeye ne de bu yöntemlerden medet uman yöneticilere bir faydası olmamıştır. Görülüyor ki Esad bütün bunlarda ısrar ettikten sonra ülkesini cihatçılara terk edip gitmek zorunda kalmıştır. Bu hadise, bir kez daha bize göstermiştir ki ateş bizi yakmadan Kürt sorununu çözmek lazımdır.

Bugün, AK PARTİ en üst düzeyde hâlâ "Kürt sorunu yoktur." çizgisindedir. "Kürt sorunu yoktur." demekle bu sorunu çözemezsiniz. Bu sorun, esas itibarıyla, yıllarca uygulanan ret, inkâr ve asimilasyon politikalarına dayanır; bunlarda ısrar, sizi çözümsüzlükte ısrar noktasına düşürecektir.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kim kimi asimile ediyor, onu da söyle. Öyle bir şey mi var ya! Allah allah!

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Kürt vardır, Kürt sorunu da vardır, Kürtlerin hakları da vardır, Kürtçe de vardır. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Zaten sayın milletvekilleri, bir dil olmadan insan da yaşayamaz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Asimilasyonu bir açıkla da görelim ya.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Şunu açıklıyorum: Asimilasyon...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Nedir asimilasyon, nedir?

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Asimilasyon politikasında... "..."⁵ (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Ne demek? Çok merak ettiği için cevap verdim. Ne demek? "İnsan diliyle, ağaç da köküyle yaşar." Sen bunu tam yirmi beş yıl anlayamadın. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bunların hepsini yapan AK PARTİ, bunları düzelten AK PARTİ.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Sayın milletvekilleri, kabul etmeliyiz ki inkâr çözüm değildir.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Yatın kalkın AK PARTİ'ye dua edin. Gece gündüz dua et sen.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Bütün bu ateş çemberi içerisinde, Parlamentomuz, bu ülkenin eşit haklara sahip onurlu vatandaşlarına bilge bir yaşayışı tesis etmek zorundadır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - CHP ne vermiştir, AK PARTİ ne vermiştir, bir bak onlara.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Esad'ın ve Suriye'nin akıbetini görünce "Tam olarak kendilerini ait hissetmeyen bütün Kürtlere Türkiye Cumhuriyeti devletinin sahibi olmayı teklif ediyorum." diyen Genel Başkanımızın şimdi bu mesajının daha iyi anlaşıldığını zannediyorum. Bu vesileyle bir kez daha ifade ediyoruz ki Türkiye'miz, bu güzel vatanımız Türklerin de vatanıdır, Kürtlerin de vatanıdır ve tüm yurttaşlar eşit haklara elbet bir gün Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında sahip olacaktır. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Gel, CHP tarihine de bakalım, AK PARTİ tarihine de bakalım ya; kim ne yapmış?

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Bu konuyla ilgili olarak, Sayın Devlet Bahçeli'nin uluslararası hukukun gereklerinin yerine getirilmesi suretiyle Kürt sorununun çözümü yolunda bir üst anlaşmazlık noktasının aşılabileceği mesajını da içeren çağrısına ciddiyetle yaklaşmak gerekir. Kanaatimce, böyle bir çağrı yapıldıktan sonra çağrının muhatabının da bir cevap vermesine olanak sağlanmalıdır. Bu kapsamda, güven artırıcı bir önlem olarak tutuklu, hasta ve yaşlı tutsakların, hangi suçtan olursa olsun, derhâl tahliye edilmesi önerisini de bir milletvekili olarak desteklediğimi belirtmek istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

⁵ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Sayın milletvekilleri, Kürt meselesi bir şahsın, bir partinin, bir bölgenin meselesi değil bir ülkenin meselesidir; bir kişinin yeniden Cumhurbaşkanı olmasının politik bir aracı da olmayacaktır. Meselenin esaslı çözümü ülkenin topyekûn demokratikleşmesiyle mümkündür.

Hatırlatmak istiyorum; 1989 yılında biz bir Kürt raporu yayınlamıştık, o raporda ve sonrasında yaptığımız çalışmalarda referansımız hep sosyal demokrasinin evrensel ilkeleri olmuştur, bugün de aynı noktadayız. Biz o raporu yayınladığımızda, o tarihe kadar bu çatışmalarda hayatını kaybeden insan sayısı sadece 130'du, bugün belki 130 bini geçti, tam sayıyı bilen de yoktur. 4 trilyon dolar ülke kaynağımız bu yolda heba edilmiştir. 4 milyar dolar için Araplara "swap" parası için avuç açtıkları günü unutmasınlar. Yüz binlerce insanımız yurt dışına sürgün gitmek zorunda kalmıştır. Bu olaylar nedeniyle 12 Eylül'den beri cezaevine giren çıkan insan sayısı 1 milyonu çoktan aşmıştır ve büyük bir toplumsal tahribat yaratılmıştır. Eğer siyaset kurumu 1989'da bizi dinlemiş olsaydı bütün bunlar yaşanmamış olacaktı.

Sayın milletvekilleri, buradan belirtmek istiyorum ki, başarılı olmayan çözüm çabaları bize bir kez daha göstermiştir ki bir reform iradesi olmaksızın meseleye salt bir terörle mücadele yöntemi olarak bakmanın daha ağır sonuçları ve daha büyük riskleri vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın Sayın Alp.

İNAN AKGÜN ALP (Devamla) - Adalet ve Kalkınma Partisinin bugüne kadarki yaklaşımlarında ve mevcut siyasi iklimde topyekûn demokratikleşme iradesini maalesef şimdilik göremiyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi hızla otoriterleşmeyi tercih etmiştir. Her gün kayyumlar, haksız tutuklamalar, adaletsizlikler bir tercih olarak halkımıza dayatılmaktadır. Bu yanıştan dönmenizi size tavsiye ediyorum.

Ben çok kozmopolit bir ilden seçilip milletvekili geldim, aldığım oyun yarısını Türklere, yarısını Kürtlere aldım. Şimdi de barış adına atılacak adımlara olumlu katkı yapmayı üzerime tarihî bir görev olarak görüyorum.

Son olarak, Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış." idealini bir kez daha hatırlatıyor, dikkatiniz için ve beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Alp.

On birinci söz Konya Milletvekili Sayın Barış Bektaş'a ait.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun Sayın Bektaş. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, AKP iktidarının seçim meydanlarında ağız dolusu vadettiği ama seçim sonrası kaderine terk ettiği Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi hakkında grubum adına konuşacağım ama öncelikle iktidarın Konyalı seçmene olan arızalı yaklaşımını da masaya yatırmak durumundayız.

AKP iktidarı Konya'ya her seçim öncesi "oy deposu" gözüyle bakmış ama kahir ekseriyeti AKP iktidarına oy veren seçmenleri seçim sonrasında unutmuştur. Konyalılara sırtını çeviren bu politikalar AKP'nin Konyalıları unuttuğu, yok saydığı bir duruma gelmiştir. Çiftçimiz de seçimden önce sırtı sıvazlanan ancak sonra kaderine terk edilen bir durumdadır.

İktidarın "Mavi Tünel'den su akacak, çiftçinin yüzü gülecek." sloganı ne güzel bir slogan değil mi? Ama gerçek ne? Gerçek şu: Mavi Tünel'den ortada hiçbir eser yoktur. Elimizde kalan, 120 kilometreden oluşan AHI Kanalı'ndan kalan patlamış, yanmış, su akmayan kanallardır. Geldiğimiz noktada bu proje kentin içme suyunu dahi karşılayamaz bir durumdadır. Hâl böyle olunca çiftçilerimiz susuzluğa mahkûm olmuştur. Susuzluğa mahkûm olan çiftçilerimiz çareyi kuyulardan su çekmekte bulmuş ve yıllık 2,5 milyar metreküp suyu kuyulardan çekmeye başlamıştır. Bu kuyu suyu kullanımı çiftçilerimizin enerji maliyetlerini artırdığı gibi yer altı kaynaklarını da tüketmiştir. Yer altı sularımız sanıldığı gibi yıllık yağın kar ve yağmurla birikebilecek sular değildir, yedi sekiz bin yılda oluşan fosil kaynaklardır. Örneğin, Altınekin ilçemizde yer yer bu kuyu suyu derinlikleri 450 metreyi bulmuştur. Bu sadece ekolojik bir felakete neden olmak dışında obruk oluşumuna da neden olmuştur. 584'ü afet riski oluşturacak binin üzerinde obruk oluşmuştur. İktidar ise bu gelişmelere gözünü kapayıp şeffaflık yerine olayları gizlemeyi tercih etmektedir. (CHP sıralarından alkışlar) Devlet Su İşleri 2007'den beri Konya'nın su seviyesini paylaşmayı durdurmuştur. On yedi yıldır Konya'nın su derinliğiyle ilgili iktidar bilgi vermemektedir. Bu nasıl bir yönetim anlayışı, Konyalı yurttaşlarımızın takdirine sunuyorum.

Şimdi, ovada suyun bittiği sadece obruklarla görülmüyor, gözle görülür bir şekilde emareleri var. Akşehir Gölü, Ereğli Akgöl Sazlıkları kurudu; yine Beyşehir, Çavuşçugöl, Tuz Gölü can çekişiyor. Geldiğimiz noktada bu projeye 1,5 milyar dolar para harcadı ama Gökusu'nun suyu ovayla bir türlü buluşmadı. İktidara sorduğumuzda "Müteahhit kaçtı." gibi mazeretlerle projeyi unutup çiftçiye sırtlarını döndüler ama AKP iktidarı Arap ortaklarıyla birlikte Kanal İstanbul'a harcadığı, harcamayı düşündüğü, bütçe ayırdığı paranın onda 1'ini Konyalı çiftçiler için, Konya Ovası'nı sulamak için ayırmamıştır. İktidara çağırıyorum: Konya'nın 2,5 milyon hektar sulanabilir arazisini gelin sulayalım. Çiftçilerimiz uygun maliyetle üretsinsin ki yurttaşlarımız kaliteli, ucuz gıdayla buluşabilsin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söylenecek söz çok ama konuşmamı bitirirken bir fotoğraf paylaşmak istiyorum. Bu fotoğraf Konya'nın, ülkemizin, çiftçilerimizin, yurttaşlarımızın ne hâle getirildiğinin fotoğrafı. Diyor ki: "Konya'da ikinci el ekmek satışı başladı."

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yazıklar olsun!

BARIŞ BEKTAŞ (Devamla) - Bu kavramı ben bulmadım. Biz inancımız gereği ekmeği öpüp alına koyan bir kültürden geliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak her fırsatta yerlilikten ve millîlikten bahseden iktidar, bugün çocuklarımızın üçte 1'ini karbonhidrat ağırlıklı beslenmeye mahkûm etti. Çocuklarımızda zekâ geriliği başta olmak üzere, boy kısalığı, bodurluk, cücelik gibi fiziksel gerilikler başladı. Nerede millîlik, nerede bu ülkenin halkını geleceğe hazırlamak? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

BARIŞ BEKTAŞ (Devamla) - Şimdi, tabii, karbonhidratla beslenmek de güç hâle geldi, ülkeyi getirdiğimiz noktanın fotoğrafı bu.

Sayın vekillerim, sayın kamuoyu, bu "askıda ekmek" olayından, kavramından farklı bir olay. Askıda ekmek, Anadolu kültürünün imce usulünü, dayanışma kültürünü yansıtan, varlıklı yurttaşlarımızın fakir yurttaşlarımıza ekmek sağlaması. Bu, bayat ekmeğin yani ikinci el ekmeğin 2 tanesinin 1 tane fiyatına satıldığı, o mazlum annelerinin bunu ıslatarak, ısıtarak çocuklarına yedirdiği bir ekmek. Bu fotoğraf, AKP iktidarının yurttaşlarına sırtını döndüğünün fotoğrafı; çiftçisini, milletini yokluğa, yoksulluğa, çaresizliğe teslim ettiğinin fotoğrafı; bu fotoğraf bir utanç tablosu.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, adam elinde kalan ekmekleri satıyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Zafer Meydanı'nda bir unlu mamüller firması bu.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Adam elinde kalan bayat ekmekleri satıyor, o da gelip burada bunun üzerinden siyaset yapıyor.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Orada bir fırının bayat ekmek satışı bu; bayat ekmek bu, bayat ekmek.

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına son konuşmacı Trabzon Milletvekili Sayın Sibel Suiçmez.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli vatandaşlarımız; DOKAP Amasya, Artvin, Bayburt, Çorum, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat ve Trabzon illerinin ekonomik yapısını güçlendirmek, doğal kaynaklarını ve çevre kapasitesini koruyarak uzun dönemli sürdürülebilir kalkınmasını sağlamak için 2011 yılında beş yıllığına kurulmuş ve 2 kez süresi uzatılmıştır. Süreli bir kuruluş olması nedeniyle uzun vadeli planlamayı yapamaması, kurumun ihtiyaçlarının yeteri kadar dikkate alınmaması ve kurumsallaşmanın sağlanmaması nedeniyle DOKAP'ın hedeflenen amaca ulaşması engellenmektedir. DOKAP'ın 2023 Faaliyet Raporu'na göre yatırım programında yeterli ödeneğin tahsis edilmemesinden dolayı Yeşil Yol güzergâhı üzerindeki turizm yatırımlarını destekleme projelerinin yüzde 80'i, bölgenin turizm değerlerini tanıttacak ve marka değerini artıracak projelerin yüzde 40'ı gerçekleştirilmemiştir. 2023 Yılı Yatırım Programı'nda Bölge Kalkınma İdaresinin desteklediği 7 ana proje ve 134 alt projeye yer verilmiştir. Alt projelerin 2023'te bitirilmesi gerekirken yalnızca 69'u tamamlanmış, 28'i iptal edilmiş, 37'si ise 2024 yılına intikal ettirilmiştir. Hiçbir ana proje tamamlanmamış ve kullanılmayan ödenekler Başkanlığın mali tablolarına bütçe gideri olarak işlenip uygulayıcı kurumlar hesabına bloke edilmiş, buna karşın 2024 Yılı Yatırım Programı'na ise dâhil edilmemiştir.

DOKAP'ın sürdürülebilir kalkınma sağlama amacı vardır. Peki, nasıl bir kalkınma hedefi vardır? Biliyorum, güleceksiniz; doğal kaynaklarını ve çevre kapasitesini koruyarak. (CHP sıralarından alkışlar) Oysa iktidarınız, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin doğal kaynaklarını, çevresini ve turizmini yok edecek plan ve projeleri hayata koymaktadır. Doğu Karadeniz'i madenlerle ve HES'lerle işgal ettiniz. Dereleri kuruttunuz, çevreyi zehirlediniz; bölgenin zengin doğal dokusunu, dağlarını, derelerini, şirketlerin ve rant politikalarının insafına bıraktınız. Giresun'un yüzde 85'ini, Rize'nin yüzde 82'sini, Trabzon'un yüzde 77'sini, Ordu'nun yüzde 74'ünü, Artvin'in yüzde 71'ini, Bayburt'un yüzde 65'ini 4'üncü grup madencilik faaliyetlerine ruhsatlandırdınız. Uzungöl gibi dünya çapında tanınan bir doğal güzelliği bile HES Projesi'ne feda ettiniz, halkın mücadelesiyle ÇED raporu orada iptal edildi ve bu talan durduruldu. (CHP sıralarından alkışlar) Bir yandan DOKAP'ı kurup bir yandan da doğayı, çevreyi ve turizmi katleden projelere destek vermek tam da AKP'nin yapabileceği bir iştir, kutluyorum. (CHP sıralarından alkışlar) DOKAP, sizin kazanamayan belediye başkanlarınızın, önce Ekrem Yüce'nin, ardından Hakan Gültekin'in iş bulma yeri hiç değildir. DOKAP'ı kurmuşsunuz ama etkin bir çalışma yapmasını engelliyorsunuz. Doğayı ve çevreyi katleden tutumunuzu bırakın, bırakın DOKAP çalışsın. Bu hâliyle DOKAP, DOKAP değil ancak "boş kap" olur. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Doğu Karadeniz'in en önemli sorunlarından biri de erişilebilirliktir, ulaşım. Bölgede demir yolu ulaşımının olmaması ulaşım ağını oldukça kısıtlamaktadır. İktidarınız yıllardır bölgeye demir yolu müjdesi vermektedir. On iki yıldır, her seçim döneminde Erzincan-Trabzon demir yolunun yapılacağı müjdesini veriyorsunuz. En son seçimlerde, 2023 yılında demir yolunun başlayacağını söylediniz. Samsun-Sarp demir yolu bölge için bir zorunluluk arz ettiği gibi, Erzincan-Gümüşhane-Trabzon demir yolu da bölgenin olmazsa olmazıdır. Erzincan-Trabzon Demir Yolu Projesi'nin güzergâh çalışmaları zaten tamamlanmıştır ama yapımına başlanacağına, seçim vaadi paketi olarak yıllardır bekletiyorsunuz. Erzincan-Trabzon Demir Yolu Projesi yalnızca bir ulaşım hattı değil Doğu Karadeniz'in kalkınma hedeflerinin gerçekleşmesi için de tarihî bir fırsattır. Projenin başka bir ile kaydırılacağı yönündeki söylemler, bilin ki cumhuriyetin en önemli limanlarından birine sahip, tarih boyunca ticaret yollarının birleşme noktası olan Trabzon kentinde vatandaşlar arasında infial yaratmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın Sayın Suiçmez.

SİBEL SUIÇMEZ (Devamla) - Böyle bir durum sadece Trabzon'un ekonomik ve sosyal kalkınmasını baltalamayacak, aynı zamanda tarihî İpek Yolu güzergâhının da göz ardı edilmesiyle bölgesel planlama ve denge anlayışına aykırı bir durum yaratacaktır.

Sayın Bakan, korkmayın, açıklayın; bir an önce, güzergâh projesinin tamamlandığını ve bu güzergâhın Trabzon-Erzincan yolu olduğunu ilan edin. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Karadeniz sadece coğrafi bir bölge değil bizim kimliğimiz, yaşamımız ve geleceğimizdir. Bu geleceği sizin talan politikalarınıza teslim etmeyeceğiz. CHP gelecek, Karadeniz'in yüzü gelecek! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Suiçmez.

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Sarigül, nasılsınız efendim?

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzincan Milletvekili Mustafa Sarıgöl'ün, Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA SARIGÖL (Erzincan) - Efendim, sağ olun.

"Can Erzincan" deyince ben de heyecanlandım. İzin verirseniz Sibel Başkanımızın çok değerli görüşleri oldu, kendisine çok teşekkür ediyorum.

Trabzon-Erzincan demir yolu son derece elzemdir. Trabzon-Erzincan demir yolu daha önceki bakanlarımızın programında vardır. Sayın Cumhurbaşkanlığı defalarca "Trabzon-Erzincan demir yolu" demiştir. Bu projenin hayata geçmesi önemlidir.

Sayın Başkanım, arz ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Yüksel Arslan? Feragat etmiş.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.13

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.33

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Rümeyza KADAK (İstanbul), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Adalet ve Kalkınma Partisi adına konuşmacılara geçiyoruz.

İlk konuşmacı Osmaniye Milletvekili Sayın Seydi Gülsoy.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Gazi Meclisimizin kıymetli milletvekilleri, Osmaniye'li yiğit hemşehrilerim ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Şehirlerimiz medeniyetimizin en önemli yapı taşlarında arasında yer alır. Tarih boyunca her uygarlık şehirlere büyük önem vermiş, onları koruyarak bugünlere getirmiştir. Bizim medeniyetimizde şehirlerin ayrı bir yeri vardır. Kültürümüz, tarihimiz ve toplumsal bağlarımız bu şehirlerde şekillenir. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız ülkemizde şehirlerin planlı büyümesini sağlamak, çevreyi korumak, iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve doğal afetlere karşı önlemler almak için bu görevleri yapmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; biz öyle bir milletiz ki genlerimizde, kültürümüzde sevgi vardır, hoşgörü vardır, dayanışma vardır, merhamet vardır, yardımseverlik vardır. Bizler en zor zamanlarda bile birbirine el uzatan, destek olan, tek yürek olan bir milletin evlatlarıyız. 6 Şubat depremleri dünyada örneğine az rastlanır bir felaketti. 120 milyon metrekare alanda 14 milyon insanın etkilendiği, 53.725 can kaybının yaşandığı, 107.213 insanımızın yaralandığı asrın felaketi olan 6 Şubat depreminden bugüne aramızda kalan acı ve gözyaşını milletimizin sabrı ve metanetiyle asrın birlikteliğine dönüştürdük. Tüm dünya da hiçbir badirenin bu aziz milletin birlik ve dayanışma ruhundan daha güçlü olmadığına tanık oldu. Milletçe enkazlardan umudu karanlıktan aydınlığa çıkardık. Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde asrın felaketinin ilk gününden itibaren tüm kurumlarımızla sahada olduk, yaraları sarmak için tüm kaynaklarımızı seferber ettik. Cumhuriyet tarihinin en büyük iyileştirme operasyonunu ve hayatı normalleştirme hamlesini gerçekleştirdik. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızla, bu depremler sonrasında bölgedeki hasar tespit çalışmaları, altyapı onarımları ve yeniden inşa faaliyetlerini hızla başlattık. Yeniden inşa sürecinde öncelikli hedefimiz, depreme dayanıklı yapıların inşa edilmesi, şehir altyapısının güçlendirilmesi ve afetlere karşı daha dirençli kentler oluşturmaktır. Deprem sonrası, yıkımın şiddetli olduğu illerde hayata geçirilen kentsel dönüşüm projeleriyle yeni yaşam alanlarını hemşehrilerimizin kullanımına sunduk. Aynı zamanda, bölgedeki sosyal ve ekonomik hayatı da canlandırmayı amaçladık. Afette zarar gören illerimizde TOKİ Başkanlığımız eliyle 155.124 konutumuzun teslimini gerçekleştirdik; inşallah, yıl sonuna kadar 201 binin üzerine çıkaracağız, 2025 yılı sonuna kadar da 452 bin yani 453 bin civarında konut teslim edeceğiz. Afetten önce TOKİ Başkanlığımızın yapmış olduğu 168.344 konut ve sosyal donatıda, hamdolsun, mal ve can kaybı yaşanmamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yiğit Osmaniye'mizde ise depremin etkisiyle yaklaşık 25 bin bağımsız bölümün ağır hasar aldığı tespit edilmiştir. Asrın felaketi depremlerin ardından hızlıca deprem konutlarının inşasına başladık. İnşasına başlamış olduğumuz 9.834 konutun 5.410'unu hemşehrilerimize teslim ettik. Hedefimiz, en kısa zamanda tamamını teslim etmek. AK PARTİ iktidarı olarak hiçbir vatandaşımızı mağdur etmeyeceğimize söz vermiştik, nasıl söz verdiysek sözümüzde durduk. İnşallah, hak sahibi olan tüm vatandaşlarımızı en kısa sürede sıcak yuvalarına kavuşturacağız.

"Osmaniye'de bir şey yapılmadı. Deprem konutları yapılmadı, bir faaliyet olmadı." diyenlere depremle ilgili yapmış olduğumuz sadece örnek birkaç tane yapıyı göstereceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin lütfen.

SEYDİ GÜLSOY (Devamla) - Osmaniye merkez, Düziçi ilçemizde yaptığımız deprem konutları, Toprakkale ilçemizde yapmış olduğumuz deprem konutları, Hasanbeyli ilçemizde yapmış olduğumuz deprem konutları ve köy evleri olarak da yaptığımız köy evleri. Buraya sadece birkaç sembolü getirdim. Osmaniye ilimize bunun binlerini, deprem bölgesine de yüz binlerini yaptık, hamdolsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sembol miktarda yapılmış, o yüzden sembol getireceksiniz.

SEYDİ GÜLSOY (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu eserlerin Osmaniye'mize kazandırılmasında emeği olan başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a ve onun yol arkadaşları Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'a, diğer Bakanlarımıza, Bakanlık çalışanlarımıza Osmaniye'li hemşehrilerim adına şükranlarımı sunuyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, Genel Kurul saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Gülsoy.

İkinci söz Erzurum Milletvekili Sayın Abdurrahim Fırat'a ait.

Buyurun Sayın Fırat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDURRAHİM FIRAT (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2025 yılı bütçesi, 2023 yılı kesin hesabı ve Sayıştay Raporu üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Mülkiyet hakkı, bireyin sahip olduğu mal ve mülk üzerinde serbestçe tasarruf edebilme yetkisini ifade eden temel bir haktır. Bu hak gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde korunmaktadır ve genellikle bireylerin ekonomik, sosyal ve kişisel özgürlüklerini garanti altına almayı amaçlar. Türk Medeni Kanunu'na göre mülkiyet hakkı, malikin bir şey üzerinde hukuk düzeninin sınırları içerisinde dilediği gibi tasarruf etme yetkisidir. Anayasa'nın 35'inci maddesi mülkiyet hakkını güvence altına alır ancak bu hakkın kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilirliğini de belirtir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 17'nci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 no.lu Protokolü mülkiyet hakkını tanıır ve korur.

Mülkiyet hakkı, insanlık tarihi boyunca toplumun temel yapı taşlarından biri olmuştur. İslam hukukunda ise mülkiyet hakkı bireyin temel hakları arasında sayılmıştır. Kur'an-ı Kerim'de "Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin." ayetiyle bu hak açıkça korunmuş ve toplumsal düzenin bir teminatı olarak görülmüştür.

Kadastro çalışmaları İslam'ın mülkiyet anlayışıyla büyük bir uyum içerisindedir. Peygamber Efendimiz'in (SAV) arazi sınırlarını belirleyerek anlaşmazlıkları çözmesi bu konunun İslam'daki önemini ortaya koymaktadır. Osmanlı döneminde uygulanan tahrir defterleri ve mülknameler gibi kayıt sistemleriye modern kadastro çalışmalarının temelini oluşturmuştur.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, vatandaşlarımızın mülkiyet haklarını koruma ve taşınmazların kayıt altına alınması görevini büyük bir başarıyla yerine getirmektedir. Bu kurum, dijitalleşme ve yapay zekâ tabanlı uygulamalarıyla dünyanın en hızlı tapu hizmetini sunan kurumlardan biri hâline gelmiştir. Yılda yaklaşık 20 milyon işlem yapılmaktadır. 2024 yılı Kasım ayı itibarıyla hazineye 93 milyar TL kaynak sağlanmıştır, 2025 yılında da bu rakamın 155 milyar TL'yi bulması beklenmektedir. Bu, kurumun ülke ekonomisine yaptığı katkının büyüklüğünü açıkça göstermektedir.

Geliştirilen e-haciz, e-ipoteke, e-randevu, e-ilan, e-arşiv ve e-terkin projeleriyle tapu işlemleri tamamen dijital ortama taşınmıştır. Özellikle "Web Tapu" uygulaması, vatandaşların tapu müdürlüklerine gitmeden birçok işlemi güvenle yapabilmesini sağlamıştır. Elektronik Kimlik Doğrulama Sistemi'yle sahtecilik olaylarının önüne geçilmiş, tüm tapu müdürlüklerinde işlem güvenliği artırılmıştır. Bu sistem, işlem sahibi vatandaşın bilgilerini on-line olarak nüfus kayıtlarıyla doğrulamakta, böylece yaşanması muhtemel dolandırıcılıkları engellemektedir. Bunun yanı sıra "Türkiye Tapu" uygulamasının tamamlanmasıyla tapu işlemlerinin kişi ve mekânâ bağlı olmadan gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Bu sistem, iş yükünü adil ve verimli bir şekilde dağıtarak hem çalışanlara hem de vatandaşlara büyük bir kolaylık sağlayacaktır. Tesis kadastro su ülke genelinde tamamlanmış, veriler dijital ortama aktarılmıştır. Kadastro verilerinin kalitesini artırmaya yönelik güncelleme çalışmaları hızla devam etmektedir. Bu çalışmaları iki yıl içinde tamamlamayı planlamaktayız. Bu güncellemeler tescil dışı alanlarda da belirlenerek ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu alanların tescil edilmesiyle tarım, hayvancılık ve turizm gibi sektörlerde daha etkin bir kullanım sağlanacak, ülke ekonomisine katkı artacaktır. Ülkemizin en büyük mera alanına sahip Erzurum gibi illerimizin de gelişimine ivme kazandıracaktır.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün hayata geçirdiği 3 Boyutlu Şehir Modelleri ve Kadastro Projesi, akıllı şehirlerin temel ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemektedir. Bu projeler sadece dijitalleşme alanında bir adım değil aynı zamanda afet yönetimi ve kentsel dönüşüm süreçlerine destek sağlayan önemli birer araçtır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü gayrimenkul sektöründe vergi adaletini sağlamak ve kamu gelirlerini artırmak amacıyla gayrimenkul değer haritalarının oluşturulması çalışmalarına başlamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ABDURRAHİM FIRAT (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu haritalar, taşınmazların değerinin şeffaf bir şekilde tespit edilmesini ve haksız kazançların önlenmesini sağlayacaktır. Kadastro çalışmaları sadece bugünün değil geleceğin de ihtiyaçlarını karşılamayı hedeflemektedir. Önümüzdeki dönemde geliştirilecek yeni uygulamalarla taşınmazların kamu kısıtlılık bilgileri, mimari projeler ve kullanım bilgileri gibi detaylar üç boyutlu analizlerle vatandaşların hizmetine sunulacaktır. Bu başarıda emeği geçen tüm Kadastro personeline teşekkür ediyorum.

2025 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Fırat.

Üçüncü söz Tekirdağ Milletvekili Sayın Gökhan Diktaş'a ait.

Buyurun Sayın Diktaş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA GÖKHAN DİKTAŞ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Vatandaşlarımızın hafızasında daha çok -tırnak içerisinde söylemek gerekirse- "Balkanlardan gelen soğuk hava dalgası..." cümlesiyle anımsadığı Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz, mazisi bir asra dayanan, Türkiye'nin en köklü kurumlarından biridir. Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz sadece kurumun kendi faaliyetlerini değil aynı zamanda, tarım, enerji, ulaştırma, çevre, millî savunma gibi sektörlerin verimliliğini de doğrudan etkilemektedir. Dünya standartlarında havacılık meteorolojisi hizmetleri sunan bir kuruma sahibiz. Cumhurbaşkanımız da meteorolojinin hayatın her alanına dokunan bir bilim olduğunu ve teknolojinin bu alanda en iyi şekilde kullanılması gerektiğini sık sık ifade etmektedir. Kıymetli çiftçilerimize sunduğumuz tarımsal meteoroloji raporları çiftçilerimizin hasat süreçlerini en verimli şekilde planlamalarına olanak sağlamaktadır. Bir taraftan da savunma sanayisi alanında meteorolojik gözlem ve küresel konumlandırma sistemimizi kullanan ANKA, ATAK helikopterleri, İHA ve SİHA'lar da terör örgütlerine karşı başarıyla mücadele etmektedirler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakü'de düzenlenen, Çevre ve Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum ve beraberindeki Çevre Komisyonu üyeleriyle katıldığımız COP29 toplantısını teşrif eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan "2053 Net Sıfır Emisyon ve Yeşil Kalkınma Hedefi"imizi tüm dünyaya sundular.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla, çevrenin, doğanın, tabiatın korunduğu, insanın merkeze alındığı bir anlayışla kalkınmamızı sürdüreceğiz. Çocuklarımıza daha iyi bir gelecek bırakmak için yenilenebilir enerjinin payını yüzde 59'a yükseltmiş olan bir ülkeyiz. Bu alanda Avrupa'da 5'inci, dünyada 11'inci sırada yer alıyoruz. 2053 yılına kadar enerji sektöründe yenilenebilir enerji kaynaklarını olabildiğince artırmayı hedefliyoruz. Sanayide yeşil dönüşüm hamlesiyle daha çevreci bir üretimi destekliyoruz. Mavi vatanımıza "masal" diyenlere aldırmandan ülkemizin denizlerdeki menfaatlerini nasıl müdafaa ediyorsak Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla da aynı düsturla çalışmalarımıza devam ediyor, denizlerimizi sıfır atık mavi projelerimizle koruyoruz.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiğinde, kokudan yanına varılmayan Haliç'i temizleyen Sayın Cumhurbaşkanımızdan ileri biyolojik arıtma tesisi yatırımı için temel atmama töreni yapan bir zihniyetin çevreye ne kadar duyarlı olduğunu takdirlerinize sunuyorum.

Bu arada, Ergene havzası ve Marmara Denizi'ne gelecek olursak, az önce Tekirdağ Vekilimiz bu konuda bazı iddialarda bulundu, bunlara cevaben de Ergene havzasında şu an -bahsettiği, getirdiği- su kirliliğinin yüzde 80'i, 90'ı evsel nitelikli atıklardan kaynaklanmaktadır. Derin deniz deşarjın yüzde 80'i şu an çalışır durumdadır ve sanayi ve endüstriyel kaynaklı atıkların yüzde 80'i bu sisteme gitmektedir. Bunun dışında kalan alan TESKİ'yi ilgilendirmektedir. TESKİ gerekli yatırımları, altyapıyı sağlayamadığından dolayı da Ergene'nin kirliliği şu anda bu şekilde devam etmektedir. Yıllarca Ergene'den dolayı Marmara'yı kirletiyorsunuz diye dolaşılar, gazetelere beyanatlar verdiler. Ergene Nehri'nin Meriç'e akıp Meriç'ten de Ege Denizi'ne döküldüğünü dahi bilmiyorlardı, bunları bile biz kendilerine öğretmiş olduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğünde başlatılan, 6 ayrı uluslararası ödüle layık görülmüş sıfır atık seferberliğimizle yüzlerce okul, binlerce kilometre yol, onlarca hastane yapılabilecek olan tam 185 milyar lira gibi devasa bir bütçeyi ekonomimize tasarruf olarak kazandırdık. Daha da önemlisi, tam 498 milyon ağacın kesilmesini ve 5,9 milyon ton sera gazı salınımının önüne geçmiş olduk.

11 ilimizde büyük bir yıkıma neden olan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen 6 Şubat depremi sonrası Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde gerçekleştirilen azimli çalışmalarla 2024 yılı sonuna kadar 202 bin, 2025 yılı sonuna kadar da 453 bin konut ve iş yerinin anahtarını afetzede kardeşlerimize vermiş olacak, evine girmeyen tek bir afetzede kardeşimizi de inşallah bırakmayacak anlayışla gece gündüz çalışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

GÖKHAN DİKTAŞ (Devamla) - Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a; Çevre, Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum'a şükranlarımı sunuyor, değerli çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyor; bu duygu ve düşüncelerle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Diktaş.

Dördüncü söz Gaziantep Milletvekili Sayın Derya Bakbak'a ait. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Bakbak.

AK PARTİ GRUBU ADINA DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğal dengemizin koruyucusu, sağlığımızın belirleyicisi, gıdamızın ve suyumuzun kökeni, vatanımızın ve çocuklarımızın geleceği olan iklimimizin, tabiatımızın değişimi ve korunması üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

İklim değişikliği, bugün bir çevre sorunu olmanın ötesinde ülkeleri kalkınmadan refaha derinden etkileyen küresel bir krize dönüşmüştür. Türkiye "dünya ortak evimiz" şuuruyla hareket ederek küresel iklim kriziyle mücadeleye en fazla destek veren ülkedir. Cumhurbaşkanımızın dünyaya ilan ettiği "2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi"imiz bu konudaki kararlılığımızın en büyük göstergesidir. AK PARTİ olarak iklimin ve çevrenin korunması için Sıfır Atık Projesi, yenilenebilir enerji yatırımları, millet bahçeleri, yeşil kalkınma, çevre dostu sanayileşme ve millî aracımız Togg gibi pek çok atılımı hayata geçirdik. Kyoto Protokolü, Paris Anlaşması ve ürettiğimiz çevreci politikalarla uluslararası alanda örnek bir duruş sergilemekteyiz. Dünyaya örnek olan ve iklim diplomasisinde çığır açan Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde 2017'de başlattığımız Sıfır Atık Projesi'yle 5,9 milyon ton sera gazı emisyonunun önüne geçtik. Millî ağaçlandırma seferberliğiyle yirmi iki yılda 7 milyar fidanı toprakla buluşturduk. Orman varlığını artıran ülkeler

sıralamasında Avrupa'da 1'inci, dünyada 6'ncı sıradayız. Vatandaşlarımızın nefes alacağı 268 millet bahçemizi hizmete açtık. Türkiye'nin toplam kurulu güç içerisinde yenilenebilir enerji payını yüzde 60'a yükselttik. Yenilenebilir enerji kurulu gücümüzde Avrupa'da 5'inci, dünyada 11'inci sıradayız. Son bir yılda yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretimiyle yaklaşık 11 milyar dolarlık doğal gaz ithalatını önledik.

Değerli milletvekilleri, gelecek vizyonumuzda 2035'e kadar rüzgâr ve güneş enerji kapasitesini 4 kat artırarak 120 bin megavata çıkarmayı hedefliyoruz. 2053 vizyonumuzun parçası olan yeşil kalkınma, sadece çevreyi korumakla kalmıyor, aynı zamanda ekonomik büyümeyi sürdürülebilir bir zemine oturtmayı hedefliyor. Bu doğrultuda, enerji, sanayi, tarım sektörlerinde kapsamlı bir dönüşüm başlattık. Sanayimizde karbon ayak izini azaltmak, enerji verimliliğini artırmak ve yenilenebilir enerji kullanmakta kararlıyız. Çelik, alüminyum, çimento ve gübre sektörlerinde düşük karbonlu üretim modeline geçiş için somut adımlar atıyor, AB Sınırda Karbon Düzenlemesi'ni sektörlerimiz için fırsata dönüştürmeyi amaçlıyoruz. Organize sanayi bölgelerimizde yeşil ve teknolojik çözümler içeren altyapı, atık su arıtma, su geri kazanımı, GES, sıfır atık, biyogaz tesisi projelerimiz için Dünya Bankası iş birliğiyle 750 milyon dolar finansman sağladık. Gururla ifade etmek isterim ki Türkiye'nin en büyük OSB'sine sahip yeşil kalkınmanın öncüsü Gaziantepimiz'de 365 fabrikamız enerjisini güneşten alıyor, Yeşil OSB Belgesi'ne sahip 10 OSB'den biriyiz. Yeşil dönüşüm alanında teknoloji ve altyapımızı güçlendirmek için AR-GE, Teknopark, TÜBİTAK projelerine 19 milyar liralık destek sağladık. Çevre dostu sanayi kalkınma vizyonumuzun medarîftiharı millî aracımız Togg, attığımız en güçlü adımlardan biridir. Doğuştan elektrikli 40 binden fazla Togg bugün yollarda. 2035'e kadar elektrikli araç sayısını 4,2 milyona, elektrikli araç yerlilik oranını yüzde 75'e çıkaracağız. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Dikilen her fidan, kurulan her tesis, hayata geçen her proje çocuklarımızın ve torunlarımızın yaşayacağı daha yeşil ve yaşanabilir bir Türkiye'nin yapı taşlarıdır. Attığımız her adımda çevre duyarlılığı ile ekonomik büyümeyi birlikte sağlayarak ülkemizi küresel rekabetin zirvesine taşıyacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

DERYA BAKBAK (Devamla) - AK PARTİ varsa yapar, AK PARTİ varsa çözer, AK PARTİ varsa başarır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, niye Şanlıurfa'ya yapmıyorsunuz?

DERYA BAKBAK (Devamla) - Dünyanın umudu Cumhurbaşkanımızın vizyonu ile AK PARTİ politikaları küresel iklim çözümüne yön verecek, yaşanabilir bir dünya bu topraklarda filizlenecek diyorum; Bakanlarımıza teşekkür ediyor, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Bakbak.

Beşinci konuşma İstanbul Milletvekili Sayın Seyithan İzsis'e ait.

Buyurun Sayın İzsis. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA SEYİTHAN İZSİZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Kentsel Dönüşüm Başkanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Heyetinizi, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Şehir, insanın ruhuyla, tarihinin izleriyle, geleceğinin hayalleriyle şekillenen bir kimliktir. İşte bu sorumlulukla atılan adımların, ülkemizin genelinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm sürecinin mevcut durumu şudur: Ülkemiz genelinde 36 milyon bağımsız bölüm bulunmakta olup bunlardan 6 milyon riskli bağımsız bölüm ve acil dönüştürülmesi gereken 2 milyon bağımsız bölüm bulunmaktadır. 2012 yılından itibaren ülkemiz genelinde 2,3 milyon bağımsız bölümün dönüşümü tamamlanmıştır. Seçim bölgem olan İstanbul'da 7,5 milyon bağımsız bölümden mühendislik hizmeti almamış, riskli durumda olan 1,5 milyon konut bulunmaktadır. İstanbul ilinde öngörülen deprem konusunda "Yarısı Bizden" kampanyamızla, kendi yürüttüğümüz projelerin yanında vatandaşlarımıza sağladığımız 3,23 milyar maddi destekle sahibi oldukları depreme dayanıksız yapıların dönüştürülmesine imkân sağlamaktayız. Güncel durumda, riskli yapı kapsamında, özel sektör eliyle 871 bin bağımsız bölümün dönüşüm süreci tamamlanmıştır, 38 bin bağımsız bölümün dönüşümü devam etmektedir. İstanbul ilinde Bakanlığımız özel sektörle birlikte toplamda 909 bin bağımsız bölümün dönüşümünü tamamlamıştır, 192 bin bağımsız bölümün dönüşüm süreci devam etmektedir. Bu memlekette taş üstüne taş koyanın başımızın üstünde yeri vardır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın Gül, Sayın Pakir; lütfen buraya dikkat buyurun. Lakin bir eser siyasetiyle bizler meşgul iken, bırakın İstanbul'u, 2014 yılında Beylikdüzü'ne 2 devlet hastanesi, 1 tramvay hattı, İncirli'den Beylikdüzü'ne 1 metro hattı ve Beylikdüzü E5'ten 5 tane geliş gidiş vaadi bulunan dönemin Beylikdüzü Belediye Başkanı, bugünün İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı bugünkü bütçesiyle yılda mevcut olan 350 kilometreyi 2'ye katlayabilecek bir bütçeye sahip iken, dikkat buyurun lütfen, 43 bin kreş yapabiliyor iken, 192 bin kent lokantası yapabiliyor iken, 516 milyarlık bütçesiyle hâlâ paralı 105 kreş, 15 kent lokantası üzerinden siyaset yapması İstanbul'a ve İstanbulluya yapılacak en büyük haksızlıktır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ORHAN SÜMER (Adana) - Son seçimde 1 milyon fark yediniz, 1 milyon!

SEYİTHAN İZSİZ (Devamla) - On bir yıllık Belediye Başkanlığı döneminde sadece 1 okul yapmakla övünen İmamoğlu'na soruyorum: Modern ve donanımlı bir okulu, bir iş adamı olarak cebimden yaptım ve devlete bağıışladım. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Siz bu büyük bütçeyle on bir yıl içerisinde sadece 1 okul yapmakla övünüp şatafattan, konserlerden, sanatçılara verilecek olan paradan çocuklarımıza okul yapacak bütçeyi bulamadınız mı?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Okulu Millî Eğitim Bakanlığı yapar!

SEYİTHAN İZSİZ (Devamla) - AK PARTİ belediyciliği döneminde şehrin bütününe ilgilendiren önemli yatırım projeleri ve eserlere imza atılırken İmamoğlu döneminde 10 milyarlarca dolarlık bütçeye sahip olan İBB'nin ana hizmet meşgalesinin çocuk başı günlük 5 TL'lik süt yardımı, çeşme, musluk açılışı, kâğıttan heykel yapımı, paralı kreş ve ticari lokantacılık ekseninde yürümüş olması nedeniyle "Para buysa hizmet nerede, hizmet buysa 516 milyar nerede?" sorusunu sormak lazım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Birincisi, "Yaptığım kreşler." diye sundukları kreşler ücretlidir ve 2.500 TL'dir ve sosyal belediyecilikten ziyade ticari bir faaliyettir. Kendileri bunu ücretsiz gibi lanse etmekte, sol medya ve deve dişi köşe yazarları böyle bir algı oluşturmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEYİTHAN İZSİZ (Devamla) - İkinci ise, AK PARTİ döneminde, sosyal belediyecilik kapsamında yapmış olduğumuz aş yardımlarımızı bir kent lokantasıyla pazarlamaktadırlar. Eğer buysa vizyonunuz, kısa bir tabirle bu, vizyon fukaralığıdır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli dostlar, Türkiye ve Türk milleti, kaderine boyun eğen değil kaderini azmiyle değiştiren bir milletin adıdır. Bu azimle, insanımızın güvenle yaşayacağı şehirler inşa etmek, çocuklarımıza umut dolu bir gelecek bırakmak için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu vesileyle Gazi Meclisimizi bir kez daha saygıyla selamlıyor, 2025 yılı bütçesinin milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın İzsiz.

Altıncı konuşmacı Denizli Milletvekili Sayın Nilgün Ök.

Buyurun Sayın Ök. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen izleyicilerimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Gururla söylemeliyim ki ülkemizin son yirmi iki yılı bir kalkınma devrimidir. "Yirmi iki yıldır fabrika kurmuyorsunuz, sanayi bitiyor." diyenlere en güzel cevabımızı, sayılarını 191'den 362'ye çıkardığımız organize sanayi bölgelerimizle, kurduğumuz 45 endüstri bölgelerimizle, 415 binden 2,7 milyona yükselttiğimiz OSB'lerdeki çalışan sayılarımızla veriyoruz. Bakınız, sadece son bir yılda 10 OSB, 7 endüstri bölgesi, 4 sanayi bölgesi alanı ilan edilmiş durumda. Sanayi üretimini 3,2 katına çıkardık. İmalat sanayisi katma değerindeki dünya payımızı 0,70'ten 1,33'e çıkardık yani 2 katına yükselttik. Yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatını 10 milyar dolardan 97 milyar dolara çıkardık. Yirmi iki yılda 10 katına yaklaşan bir yüksek teknoloji ihracatından söz ediyoruz. Sanayimizin öncülüğünde ihracatımızı 36 milyar dolardan 264 milyar dolara çıkarmış bulunmaktayız; otomotiv ihracatımızı 14 kat, beyaz eşya ihracatımızı 4 kat, kimya ihracatımızı 11 kat, çelik ihracatını 7 kat, ilaç ihracatımızı 12 kat, mobil ihracatımızı 16 kat, makina ihracatımızı 11 kat yükseltmiş durumdayız. Ülkemiz, bugün beyaz eşyada, düz cam üretiminde, birilerinin "çöp" dediği güneş paneli üretiminde, ticari araç üretiminde, demir çelikte ve pek çok alanda Avrupa'da 1'inci durumdadır. Ülkemizi küresel üretim üssü hâline getirmek için Bakanlığımız çalışmaktadır.

Son yirmi iki yılda Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, âdeta sıfırdan dev bir araştırma geliştirme ekosistemi inşa edildi. AR-GE çalışanlarımızın sayısı 300 bine yaklaştı, AR-GE harcamaları 1,2 milyar dolardan 16,1 milyar dolara yükselmiş durumda. 200'den fazla üniversitemizde Türkiye'nin dört bir yanına eş zamanlı olarak teknoloji girişimlerine hizmet sunan kuluçka merkezleri ve hızlandırma programlarıyla bugün büyük bir teknoloji, AR-GE ve inovasyon altyapısına, ekosistemine sahibiz. Sayıları 2'den 104'ü bulan teknoparklarımızla 11 bine yakın firmamız, teknoloji geliştirme faaliyetlerini de yürütüyor. Teknoloji geliştirme bölgelerine 11 milyar TL altyapı desteği sağlıyoruz.

Yatırım, istihdam, üretim ve ihracatı önceleyerek sanayicimize, özellikle de KOBİ'lerimize destek oluyoruz. Sadece bu yıl KOSGEB eliyle 42 bin KOBİ'mize 8,3 milyar TL destek sağlandı. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bakanlığımız yılda ortalama 15 bin yatırım teşvik belgesi veriyor, teşvik ödemeleri için bu yılki bütçemizden 32 milyar TL ayırıyoruz. Ülkemizi 2030 yılına kadar yüksek teknoloji üretiminde küresel bir merkez hâline getirmek için tarihimizin en önemli ölçekli HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı'nı hayata geçiriyoruz. HIT-30'la 8 ana alanda, 30'dan fazla öncelikli yatırım konusu belirledik. 2030 yılına kadar ileri teknoloji alanlarında 30 milyar doların üzerinde yatırımın önünü açacağız.

Biliyorsunuz, savunma sanayimiz, millî teknoloji hamlemizin öncüsü oldu. Savunma sanayisinde yüzde 20'den yüzde 80'lere millî ve yerileştik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dünyanın ilk SİHA gemisi ANADOLU'yu geçen sene hizmete aldık, millî denizaltımızı inşa etme aşamasındayız, İHA ve SİHA'larımızla dünya markası olmuş durumdayız, KAAN ilk uçuşunu başarıyla gerçekleştirdi. Böylece, beşinci nesil uçak üretebilen dünyadaki 4 ülkeden 1'iyiz. T-625 GÖKBAY helikopterimiz Jandarma Genel Komutanlığına teslim edildi. TÜRKSAT 6A'yı uzaya gönderdik. Ülkemizi kendi haberleşme uydusunu geliştirebilen ve üretebilen 11 ülke arasına taşıdık. Yine, dünyanın her noktasında hiçbir kısıt olmadan görüntü alan uydumuz İMECE; aslında daha çok sayacaklarımız var ama vaktimiz yeterli değil. Bunların hepsi yerli ve millî, bununla gurur duyuyoruz, bu sadece bizim gururumuz değil, Türkiye'nin gururudur. Türkiye'nin otomobili Togg'la milletimizin altı yıllık yerli ve millî otomobil hayalini hayata dönüştürdük. Aslında neler duyduk neler? Burada, daha önceki Plan ve Bütçe sunumlarında, ilk prototipi koyduğumuzda, Bakan sunum yaptığında böyle bir kâğıtta çizgi film karakteri gibi karakterlerle araba çizip "Siz ancak bunu yaparsınız." diyenleri mi ararsınız ya da Genel Kurul konuşmalarında "Artık o arabayla taksicilik yapın." diyenleri mi ararsınız, neler neler ararsınız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, Urfa'ya elektrik niye gelmiyor peki?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Tabii ki "Yok efendim, bu araçları İtalya'dan getiriyorlar." diyenleri mi ararsınız ama bu Togg bizim yerli arabamız, millî arabamız, hepimizin arabası, bununla da gurur duymalıydık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 40 binden fazla Togg, sahiplerine teslim edildi. "Yapamazsınız." diyenlere karşı Cumhurbaşkanımızın vizyonuyla, kararlı duruşuyla biz yaptık; biz yaptık ama aslında aziz milletimiz yaptı. Destekleriyle bize 23'üncü kez bütçe yapma yetkisini veren aziz milletimize buradan şükranlarımı sunmak istiyorum.

Sözlerime son vermeden önce TEKNOFEST'ten de bahsetmek istiyorum. TEKNOFEST'le teknoloji ateşi günden güne büyüyor "Ben de yapabilirim." diyen gençlerimizin öz güveni artıyor. Gençlerimiz artık çıkır açan projeleriyle yarışıyor. Bakın, bu yıl uluslararası olimpiyatlarda en fazla altın madalya kazandığımız dönem oldu; öğrencilerimiz 17 altın, toplam 73 madalya kazandı. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Ben bu başarıda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Bugün burada 2 Bakanımız var, hem Çevre ve Şehircilik Bakanı hem de Sanayi Bakanı; Kabinemizin de en genç ve en dinamik Bakanları. Bütçelerinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ök.

Yedinci konuşmacı Niğde Milletvekili Sayın Cevahir Uzkurt. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA CEVAHİR UZKURT (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesi adına konuşmak üzere grubum adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bir yandan dünyadaki gelişmelere bağlı olarak küresel ticaretteki korumacılık önlemleri, diğer taraftan sınırimızın hemen yanı başında meydana gelen gerilimler, Rusya-Ukrayna savaşı gibi gelişmeler ister istemez hem Avrupa'da hem de bölgemizde bulunan ekonomilerde birtakım riskleri ve belirsizlikleri beraberinde getirmiştir. Bu riskler ve belirsizlikler küresel düzeyde, imalat sanayisi ihracatı beklentilerini de doğal olarak aşağı çekmiştir. Nitekim, 2024 yılının ilk yarısında dünya ithalatının yüzde 0,7; Avrupa ithalatının ise yüzde 5,8 azaldığını görüyoruz. Yine, benzer şekilde IMF, bu yıl avro bölgesinin ancak yüzde 0,8 civarında büyüyeceğini öngörürken Türkiye, şükürler olsun ki son dört yıldır, tam 17 çeyrektir, üst üste büyümesini gerçekleştirmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Nitekim, bu yılın ilk dokuz ayında, ortalama yüzde 3,2 büyüme rakamına erişmiştir. Bütün bu zorluklara rağmen sanayi kapasitemizin büyümesi, istihdamımızın artması, yüksek teknoloji alanlarındaki ürün ve teknolojilerin geliştirilmesi için Hükümetimiz, bütün enstrümanları kullanmakta ve gerekli iradeyi ve kararlılığı göstermektedir. Tabii, katma değerli sektörler ve yüksek teknoloji alanlarındaki gelişmeler doğal olarak AR-GE, inovasyon ve girişimcilik ekosistemimizin bütün unsurlarıyla koordineli ve uçtan uca birbirini destekleyen ve besleyen bir şekilde yönetilmeli ve yürütülmelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın izlediği politikalara, desteklediği projelere baktığımızda tam da bu anlayışla bu sistemi yürüttüğünü ve yönettiğini görmekteyiz. Bakanlığımız, bir taraftan üretim gücümüzü, altyapısı sağlam, sürdürülebilir planlı ekonomi ve sanayi bölgeleriyle güçlendirmeye çalışırken diğer taraftan da dijital dönüşüm projeleriyle imalat sanayimizin rekabetçiliğini artırmak için gerekli politikaları yürürlüğe koymuştur. Ayrıca, yapay zekâ devrimini bir fırsata dönüştürmek için gerekli modeller üzerinde çalışırken diğer taraftan da AR-GE, inovasyon ve girişimcilik ekosistemimizin unsurlarını desteklemekte ve nitelikli iş gücümüzü daha katma değerli hâle getirmek için gerekli destekleri vermekte ve politikaları yürürlüğe koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, bakın, ülkemizin izlediği bu politikalar ve bu alanlara verdiği desteklerin sadece savunma, uzay ve havacılık sanayisindeki yansımalarına bakacak olursak az önce sayın milletvekilimiz ifade etti, bugün dünyada sadece 3 tane ülkenin geliştirebildiği 5'inci nesil savaş uçağını Türkiye geliştirmiş bulunmaktadır. Bu teknoloji, bütün dünyanın gözünde olan bu teknoloji sadece Amerika Birleşik Devletlerinde, Rusya ve Çin'de ve bir de Türkiye'de bulunmaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, benzer şekilde 2000'li yılların başlarında tamamen dışa bağımlı olduğumuz insansız hava aracı sektörümüz bugün -abartmıyorum- dünyanın ihtiyacının yüzde 68'ini karşılayacak düzeye gelmiştir değerli arkadaşlar. Bu, dünyadaki 5 ülke arasına girdiğimizin bir göstergesidir; hepimiz biliyoruz, bugün insansız hava araçlarının motorlarını yerli ve millî olarak üretiyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çok iyi, seviniyoruz ama Urfa'da da elektrik yok.

CEVAHİR UZKURT (Devamla) - Bakın, bugün neredeyse gökyüzünde uçan her bir uçağın neredeyse bir parçasının Türkiye'de üretildiğini görüyoruz değerli arkadaşlar. Bugün, bölgemizde paradigma değişikliğine yol açabilecek bu kritik teknolojileri konuşabiliyorsak Türkiye'nin önemli bir oyuncu hâline geldiğinden bahsedebiliyorsak bütün bunlar AR-GE ve inovasyon kapasite ve kabiliyetlerimizin geliştirilmesi ve nitelikli insan gücümüzün sayesinde olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CEVAHİR UZKURT (Devamla) - Tabii, bütün bu kapasite ve kabiliyetle entelektüel sermayenin geliştirilip bunların kritik teknolojilere dönüştürülmesi, şüphesiz bu projeleri tek tek takip eden güçlü ve vizyoner siyasi bir irade ve kararlılıkla olmuştur değerli milletvekilleri; bu iradeyi de bu kararlılığı da bugün Türkiye'nin lideri Sayın Cumhurbaşkanımız ortaya koymuş, Türkiye'yi bu kritik teknolojilerle bölgesinde, terörle mücadelede ve cereyan eden savaşlarda önemli bir güç hâline getirmiştir diyor ve Sayın Cumhurbaşkanımızın bu güçlü ve kararlı liderliğini Türkiye olarak asla unutmayacağımızı ifade ediyorum.

Bu vesileyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyor; sanayimizin gelişmesine, teknolojimizin ilerlemesine katkı veren Sayın Bakanımıza ve değerli bürokrat arkadaşlara teşekkür ediyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sekizinci konuşmacı Gaziantep Milletvekili Sayın Mehmet Eyup Özkeçeci.

Buyurun Sayın Özkeçeci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin ekonomik kalkınmasında ve büyümesinde önemli bir rol üstlenen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın çatısı altında bulunan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının, kısaca KOSGEB'in bütçesi üzerine AK PARTİ'mizin Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Milletvekilleri, son yirmi iki yılda ülkemizin sanayi ve teknoloji alanında sergilediği performans sadece Türkiye için değil, tüm dünya için örnek teşkil edecek nitelikte bir başarı hikâyesidir. Bu başarıda Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın kararlılığı, vizyonu ve liderliğiyle hayata geçirilen politika ve projelerin büyük bir payı olduğunu özellikle vurgulamak isterim. Sanayi ve teknoloji politikalarımızın merkezine her zaman küçük ve orta ölçekli işletmelerimizi koyduk. KOBİ'lerimiz sadece ekonomimizin omurgası değil, aynı zamanda istihdamın, yenilikçiliğin ve yerel kalkınmanın en önemli aktörleridir. Bu bilinçle KOSGEB'i KOBİ'lerimizin en büyük destekçisi ve koruyucusu hâline getirdik. Kurulduğu 1990 yılından 2002'ye kadar yani ilk on iki

yılda sadece 4 bin işletmeye bugünkü değerlerle 1,2 milyar lira destek veren KOSGEB, 2002 yılından bu yana 1,3 milyon KOBİ'mize toplamda 180 milyar lira destek sağlamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) KOSGEB, girişimcilik desteklerinden inovasyon projelerine, dijitalleşmeden ihracat teşviklerine kadar geniş bir yelpazede hizmet sunmaktadır. Uluslararası fonların etkin kullanımıyla yürütülen projeler ekonomimize hem finansal hem de stratejik katkılar sağlamaktadır. Bu kapsamda Dünya Bankası ve Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı (JICA) tarafından finanse edilen Türkiye Deprem Sonrası Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Canlanması Projesi depremden etkilenen bölgelerdeki KOBİ'lerin yeniden canlanmasını hedeflerken KOSGEB ve JICA iş birliğiyle sağlanan 4,2 milyar TL kredi desteği ise deprem sonrası iyileştirme sürecine katkıda bulunmuş ve binlerce işletmenin faaliyetini sürdürmesine olanak sağlamıştır.

Sayın milletvekilleri, 6 Şubat Kahramanmaraş depremleri hepimizi derinden etkiledi. Deprem sonrasında KOSGEB'in sağladığı faizsiz krediler, hibe programları, özel ve destek paketleri işletmelerimizin ayakta kalmasında hayati bir rol oynamıştır. Deprem sonrası iki yıl içerisinde seçim bölgem Gaziantep'teki 6.669 KOBİ'mize toplam 1,6 milyar lira destek sağlanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gaziantep, girişimci ruhu ve sanayi altyapısıyla ülkemizin üretim ve ihracat üslerinden biridir, sağlanan destekler sayesinde hem bölgesel kalkınmada lider bir rol üstlenmiş hem de Türkiye ekonomisine önemli katkılar sağlamıştır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şanlıurfa'ya niye destek vermiyorlar?

MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, 2025 bütçesi kapsamında öne çıkan hedefleri sizlerle paylaşmak isterim: Bir, yeni girişimciler desteklenecek. Kadınlar, gençler ve girişimci adayları desteklenerek fikirlerin iş fırsatlarına dönüşmesi sağlanacaktır. İki, dijital dönüşüm gerçekleşecek. KOBİ'lerin dijitalleşme süreçleri hızlanacak ve Endüstri 4.0 entegrasyon teşvik edilecektir. Üç, afet bölgelerine öncelik verilecek, deprem ve diğer afetlerden etkilenen işletmelere yönelik özel destek paketleri devam edecektir. Dört, yeşil dönüşüm desteklenecek, çevre dostu üretim süreçlerine geçiş ve sürdürülebilir üretim teşvik edilecektir.

Sayın milletvekilleri, KOSGEB'e ayrılan 250 milyon dolarlık finansmanla KOBİ'lerimizin karbon ayak izlerini azaltmaları ve kaynak verimliliklerini artırmaları için yanlarında oluyoruz. Bu kapsamda KOBİ'lerimize kendi bünyelerinde güneş enerjisi sistemleri kurmaları için 14 milyon liraya kadar destek sağlıyoruz. Enerji ve su, ham madde verimliliği ile sürdürülebilir atık geri dönüşümü projelerine 4 milyon liraya kadar da destek sağlıyoruz. Bu projeler çerçevesinde şu ana kadar 90'dan fazla KOBİ'mizi destekledik ve bu sayının önümüzdeki dönemde daha da artmasını hedefliyoruz. 2025 yılı itibarıyla KOBİ'lerimizin ihracattaki payı yüzde 34, 2027 yılında ise yüzde 30'a çıkartma hedefimiz uluslararası rekabet gücümüzü artırmada önemli bir adım olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MEHMET EYUP ÖZKEÇECİ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, destek programlarının sadeleşmesiyle daha fazla işletmeye hızlı ve etkin şekilde ulaşılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda KOSGEB destekleri ve dijital dönüşüm süreçlerinde işletmelere 20 milyon TL'ye kadar destek sağlanması planlanmaktadır. Sonuç olarak KOSGEB bütçesi sadece ekonomik bir planlama değil, aynı zamanda sosyal kalkınmayı, istihdamı ve yerli üretimi güçlendiren stratejik bir araçtır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve KOSGEB'in bütçelerinin hazırlanmasında emeği geçen başta Sayın Bakanımız Mehmet Fatih Kacır olmak üzere KOSGEB Başkanımız Sayın Ahmet Serdar İbrahimcioğlu ve tüm kurum çalışanlarına teşekkürlerimi sunuyorum. Bu vesileyle KOSGEB'in gazi şehrim Gaziantep gibi üretim ve ihracat merkezi olan şehirlerdeki faaliyetlerinin artarak devam etmesini temenni ediyorum. Hazırlanan bütçenin ülkemize ve milletimize hayırlar getirmesini diliyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özkeçeci.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, biz de aynı yatırımları istiyoruz. Sayın Başkanım, Antep'e yatırılan yatırım kadar Urfa'ya da istiyoruz biz.

BAŞKAN - Efendim Sayın Tanal?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Efendim, biz de Gaziantep'e yatırılan yatırım kadar Şanlıurfa'ya da istiyoruz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan da istiyor.

BAŞKAN - Dokuzuncu konuşmacı Kırıkkale Milletvekili Sayın Mustafa Kaplan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAPLAN (Kırıkkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesine ilişkin AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Bugün TÜBİTAK, Türk Standartları Enstitüsü ve Türk Patent ve Marka Kurumu gibi milletimizin geleceğini inşa eden üç büyük kurumla ilgili konuşacağım. Bu kurumlar, yalnızca birer bütçe kalemi değildir, onlar milletimizin hayalleri, mücadeleleri ve hedeflerinin vücut bulmuş halleridir. Bu yüzden, bugün konuşmamız gereken yalnızca rakamlar değil, bu milletin bağımsızlık mücadelesinin modern çağdaki cepheleridir.

Değerli milletvekilleri, bağımsızlık bir millet için yalnızca topraklarını savunmak değildir, bugün bağımsızlık, teknolojiye bilim, üretimden fikri mülkiyete kadar her alanda kendi ayakları üzerinde durabilmekle mümkündür. İşte, TÜBİTAK, TSE ve Türk Patent ve Marka Kurumu bu bağımsızlık mücadelesinin en ön saflarında yer alan kuruluşlarımızdır. AK PARTİ iktidarları olarak 2002 yılından bu yana Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Türkiye'nin teknoloji, bilim ve üretimde yerli ve milli hedeflerine ulaşması için canla başla çalıştık. Bugün burada konuştuğumuz bu bütçe, işte o hedefin bir parçasıdır.

Sayın milletvekilleri, biliyoruz ki başarı yalnızca laboratuvarlarda, fabrikalarda değil, aynı zamanda sahada kazanılır. Türkiye'de, Suriye'nin kuzeyinde terörle mücadele ederken Mehmetçik'imizin elinde yerli ve milli telsizler vardı. Bu telsizler yalnızca bir iletişim aracı değildi, onlar Mehmetçik'imizin hayatını koruyan bir kalkan, operasyonlarımızın başarısını garantileyen birer stratejik unsurdu. TÜBİTAK ve ASELSAN'ın iş birliğiyle geliştirilen bu telsizler milli şifreleme altyapısına sahipti. Terör örgütlerinin hiçbir şekilde müdahale edemediği bu sistem sayesinde sahada Mehmetçik hiçbir an kesintiye uğramadan iletişim kurabildi. O telsizlerden yükselen ses aslında bu milletin sesiydi, o ses "Biz buradayız. Bağımsızlığımızı koruyoruz ve korumaya devam edeceğiz." diyen bir milletin kararlılığıydı. Suriye'nin kuzeyinde masumların hayatını kurtaran o başarı yalnızca askerî bir zafer değil aynı zamanda yerli

ve millî teknolojiye yapılan yatırımların somut bir göstergesiydi. İşte, TÜBİTAK budur; sadece bir bilim kurumu değil aynı zamanda bu milletin sahadaki güvencesidir.

Değerli milletvekilleri, bugün TÜBİTAK'ın çalışmalarına baktığınızda yalnızca savunma sanayimizi değil sağlık teknolojilerinden yapay zekâya, uzay çalışmalarından enerji projelerine kadar geniş bir yelpazede dünya standartlarında başarılar elde ettiğini görürsünüz. Yerli İHA ve SİHA'larımızın savunma sanayimizin parlayan yıldızı hâline gelmesinde TÜBİTAK'ın katkısı büyüktür. Bu Kurumun desteğiyle geliştirilen teknolojiler Türkiye'yi bölgesel bir güç hâline getirmiştir.

Türk Standartları Enstitüsü "TSE" damgasıyla yalnızca ülkemizde değil dünyada kalite ve güvenin adı hâline gelmiştir. Bugün Türk ürünleri "TSE" onayıyla Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'dan Amerika'ya kadar geniş bir coğrafyada tercih edilmektedir. TSE'nin belirlediği standartlar sadece ürünlerimizin kalitesini artırmakla kalmamış, aynı zamanda üretim süreçlerimizi modernleştirmiştir.

Uygunluk değerlendirme ve eğitim alanlarında yılda 1 milyonu aşan sayıda sertifika ve rapor oluşturan TSE bugün Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi'nde yapı denetim kuruluğu olarak faaliyet göstermekte; TOKİ şantiyelerinde kullanılan imalat kalitesini ve nihai kullanıcıyı doğrudan etkileyen kritik ürünlerin indirgenmiş testlerini şantiye sahasından alınan numunelerle gerçekleştirmekte; TUSAŞ, ASELSAN, TOGG, TÜRASAŞ gibi ülkemizin gıptayla izlenen yerli ve millî kuruluşlarıyla kurduğu iş birlikleriyle ülkemizin kritik sektörlerine destek olmaktadır. Türk Patent ve Marka Kurumu ise girişimcilerimizin ve mühendislerimizin fikirlerini korumakta, onların projelerini dünya markalarına dönüştürmekte büyük bir başarı göstermiştir. Bugün Türk girişimcileri, buluşlarıyla sadece ülkemizde değil küresel arenada rekabet edebiliyorlarsa bu, Türk Patent ve Marka Kurumunun sağladığı destekle mümkündür. Türkiye son yirmi iki yıl içinde yerli patent başvuru sayısını 21 katına, yerli patent tescil sayısını ise 35 katına çıkararak çok önemli başarılarla imza atmıştır.

Değerli Milletvekilleri, bugün konuştuğumuz bu bütçe yalnızca kurumların değil, bu milletin geleceğine yapılan bir yatırımdır. Biz, AK PARTİ olarak Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın vizyonuyla her zaman milletimizin geleceğini inşa etmeyi bir borç bildik. Türkiye'nin 2023 hedeflerini gerçekleştirdiği gibi 2053 ve 2071 hedeflerinde de aynı kararlılıkla yürümesini sağlayacak adımları atmaya devam ediyoruz çünkü biliyoruz ki bu millet, kendisine güvenildiğinde tarih yazacak bir millettir. TÜBİTAK, TSE ve Türk Patent ve Marka Kurumunun başarısı bu milletin başarısıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

MUSTAFA KAPLAN (Devamla) - Bu kurumlar gençlerimizin hayallerini gerçeğe dönüştüren köprülerdir. Bu kurumlar yarınlarımızın teminatıdır. Bu bütçeler sadece bugünün değil torunlarımızın da gurur duyacağı bir Türkiye inşa etmek için attığımız adımlardır. Bu adımların öncüsü Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a, bugüne kadar Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı yapmış tüm bakanlarımıza, bugün bu görevi üstün başarıyla yürüten kıymetli Bakanımız Mehmet Fatih Kacır'a ve çalışma arkadaşlarına şükranlarımı sunuyorum.

Bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaplan.

Onuncu söz sırası İstanbul Milletvekili Sayın Yahya Çelik'e aittir.

Buyurun Sayın Çelik. (AK PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi hem sana laf atacağız hem seni alkışlıyoruz. Şimdi bak, hem laf atacağız hem de alkışlıyoruz seni, dur.

AK PARTİ GRUBU ADINA YAHYA ÇELİK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri takip eden asil milletimiz; sizleri saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Türkiye Bilimler Akademisi ve Türkiye Uzay Ajansı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Malumunuz olduğu üzere, uluslararası sistem adaletsizlikler içinde savrulan bir fetret dönemine girmiştir. Sistemin çarkları zulüm, katliam, soykırım üzerine kurulmuş, sistemin zalimleri yalnızca taptıkları güç önünde eğilir hâle gelmiştir ancak "Üzülme, Allah bizimledir." buyruğuna iman etmiş kişiler olarak sarsılmaz bir iradeyle daha adil bir dünyanın mümkün olduğunu savunuyor, diriliş muştusuyla ümitleniyoruz. Zalim Esad'ın gittiği gibi elbet bir gün katil Netanyahu da saklanacak delik arayacak, Suriye halklarının özgürleştiği gibi nehirden denize Filistin de özgürleşecektir. Gazi Meclisten canları pahasına ülkelerini savunan ve hakikatin yükselişine vesile olan tüm onurlu insanları rahmet ve minnetle yad ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, kadim devlet tarihimiz süresince zaman zaman inişler çıkışlar yaşadık ancak Zümrüdüanka misali her zaman küllerimizden yeniden doğduk. Birliğin ve beraberliğin ne demek olduğunu Malazgirt'ten Anadolu'ya omuz omuza gelirken gösterdik. Gemilerin karadan yürüyeceğine inanmayanlar olsa da nice fetihler gerçekleştirdik. Yedi cihan üstümüze gelirken iman dolu serhaddimizle nice hayâsız akınları hep beraber durdurduk.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'ya elektriği getirin bir hele.

YAHYA ÇELİK (Devamla) - AK PARTİ hükûmetlerimiz süresince ecdadımızdan aldığımız sancağı ileri taşıyacak nice başarılarla imza attık. Anadolu'da, mavi vatanda, gök vatanda önemli aşamalar katettik ve gözümüzü uzay vatana diktik. Dünyada 1950'lerde başlayan uzay yarışında geç de olsa "Biz de varız." dedik çünkü oradan edineceğimiz bilgilerle yüksek teknoloji hamlemize hız kazandıracaktır. Bu nedenle, vites yükselterek uzay ve havacılık alanında çalışma yapan kurumlarımızın bütçesini toplamda 5 milyar 52 milyon liraya çıkarmayı teklif ediyoruz.

Peki, 2024 yılında neler yaptık? "Marifet iltifata tabidir." diyerek TÜBA Akademi Ödülleri'yle bilim insanlarımızı teşvik ettik. Genç bilim adamlarına yol gösteren ve ülkemize ilgili alanda perspektif çizen TÜBA çalışma grupları oluşturduk. İlk yerli ve millî haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6A'yı fırlattık. Ülkemiz tarihinde ilk kez Alper Gezeravcı ve Tuva Cihangir Atasever'i uzaya gönderdik ve bu yolculukta astronotlarımız tarafından yapılan 20 bilimsel deneyin analiz çalışmaları devam ediyor. Ay Araştırma

Programı için TÜBİTAK Uzak ile DeltaV tarafından yapımı devam eden ve kapsamlı yeteneklere sahip olan bir uzak aracının kritik tasarımında son aşamaya geldik.

Bu vesileyle, bu vatan için gecesini gündüzüne katan mühendis, bilim insanı, teknisyen ve tüm emekçilerimize milletimiz adına şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İçiniz ferah olsun, sizleri Vecihi Hürkuş'ların, Nuri Demirağ'ların yalnızlığına terk etmeyeceğiz; milletimiz Recep Tayyip Erdoğan'la, Recep Tayyip Erdoğan da sizlerle olmaya devam edecek. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekillerimiz, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan öncülüğünde Cumhurbaşkanlığı olarak pek çok alanda omuz omuza destansı başarılarla imza attık. Ancak yerli ve millî muhalefet hassasiyetine bir türlü ulaşamadık. Derdi Türkiye olanın yöntemleri farklı olsa da niyeti bir olmalıydı ama bizler ne mi gördük? Hep aynı refleks, ne zaman bu milletin millî ve manevi değerlerine bir yenisini eklemek için adım atsak ya kendi ülkelerini yabancı devletlere şikâyet ettiler ya da -en masumunu ifade ediyorum- Anayasa Mahkemesinin yolunu tuttular.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bunu muhalefet için mi söylüyorsun sen?

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Halep'teki Türk Bayrağı'nı eleştirenler uzaydaki varlığımızı "turistik gezi" diyerek hedef aldılar. Bununla da yetinmeyip millî savaş uçağımızın ilk yapı taşı olan tasarımı kalorifer peteğine benzettiler. Bu milletin kentlerini emanet ettiği belediye bütçeleriyle milyonlarca liraya kurulan sahnelerdeki konserlerin yüksek sesinden millî muharip uçağımız KAAN'ın göklerdeki gür sedasını duymadılar. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Rize Belediyesi 5 milyon 850 bin, doğru.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Size yetişemeyiz Başkanım konser içinde!

CAVİT ARI (Antalya) - Kültür Bakanlığının Kültür Yolu Festivalleri için söyledin galiba Sayın Vekilim!

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, burada gördüğünüz, millî muharip uçağımızın -kalorifer peteği dedikleri- ilk parçası.

CAVİT ARI (Antalya) - Kültür Yolu Festivali'ne kaç para harcadınız, onu bir açıklayın önce!

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Diğeri ise bir ulusun gerçekleşen ve tüm dünyada yankı uyandıran hayallerinin somut hâlidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İşte, muhalefet ile aramızdaki vizyon farkı tam olarak budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Bir beş dakika daha verelim, Yahya Başkan güzel anlatıyor.

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Dün olduğu gibi bugün ve yarın da bu milletin hayallerini çalmak isteyenler olacak. Şunu bilmelisiniz ki birileri bu millet için hep hayal edecek ve birileri bunları daima gerçekleştirecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben hayal ediyorum, Urfa'ya elektrik gelmiyor!

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Ne yapsanız boş; devlet, millet, vatan ve bayrak aşkıyla kurduğumuz hayallerden bizi geri döndüremeyeceksiniz. Gazi'nin "İstikbal göklerde" sözünü pusula ediniz, TUSAŞ'ta saldırıya uğrayan mühendisimizin ifade ettiği gibi, hainlere inat daha fazla çalışmaya devam edeceğiz, Kızılçama'ya varıp yeni Kızılçamalarla koşacağız.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - Mümkünse orada kalın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından laf atmalar)

YAHYA ÇELİK (Devamla) - Bu uğurda ter döken vatan evlatlarını kutluyor, bugün görüşülmekte olan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çelik.

On birinci konuşmacı Mardin Milletvekili Sayın Faruk Kılıç.

Buyurun Sayın Kılıç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FARUK KILIÇ (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle ekranları başında bizi izleyen kıymetli vatandaşlarımızı ve sizleri hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.

Bilindiği üzere, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 1989 yılında 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kurulmuştur. Bu kararnamenin temel amacı, Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki illerin süratle kalkındırılması ve bölge halkının her bakımdan gelişmişlik düzeyinin artırılması ve tüm bunların etkin şekilde yürütülebilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasıdır. GAP İdaresi, kurulduğu günden beri üstlendiği misyon ve vizyonla, bölgesel kalkınmada sürdürülebilir ve adil kalkınma anlayışıyla bölgenin yaşam kalitesini yükseltmek ve gelişmişlik farkını en aza indirmek için kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlayarak yenilikçi model projeler yürütmüştür. Güneydoğu Anadolu Projesi'nin tamamlanmasıyla bölgeye yapılan yatırımlar 2003 yılından itibaren düzenli bir şekilde artırılmıştır. GAP bölgesindeki yatırımların ülke içindeki payı 2001 yılında yüzde 5'lerde iken, 2003-2023 yılları arasında bu oran yüzde 14'lerin üzerine çıkmıştır. GAP kapsamındaki yatırımlara 1990-2023 döneminde 2024 yılı güncel fiyatlarıyla 1 trilyon 745 milyar lira kaynak ayrılırken bunların 1 trilyon 429 milyar lirası yatırıma dönüşmüştür. GAP bölgesine Kamu Yatırım Programı'ndan bu yıl tahsis edilecek ödenek miktarı ise 74,2 milyar TL'dir.

GAP'la birlikte sulama alanlarında da kayda değer somut gelişmeler yaşandı. 2023 sonu itibarıyla sulamaya açılan alan 664 bin hektara yükselmiştir. 94.700 hektar alanın sulamaya hazır hâle getirilmesi için şebeke inşaatları devam etmekte olup 299.193 hektar planlama aşamasındadır. GAP Eylem Planı'na göre sulama alanının yüzde 63'ü gerçekleştirilmiştir. GAP Eylem Planı'na göre Mardin'de 112 bin hektarın üzerinde bir alanın sulamaya açılması öngörülmüştür. Mardin Depolaması inşaatının birinci kademesi tamamlanmış, ikinci kademe inşaatında da çalışmalar devam etmektedir. Mardin Depolaması Cazibe Sulaması Ana Kanalı inşaatının fiziki gerçekleşmesi yüzde 90, Mardin Depolaması Cazibe Sulaması şebeke inşaatı ise yüzde 60'lar düzeyindedir ve bu çalışmalar aralıksız bir şekilde devam etmektedir. Bu çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte 80 bin hektara yakın bir alan daha suya kavuşmuş olacaktır.

Sayın milletvekilleri, GAP'taki tarımsal üretim artışı bölge sanayisinde de bir canlanmaya yol açmıştır. Tarıma dayalı sanayiler başta olmak üzere gelişecek olan diğer sanayi dalları için gerekli altyapı yatırımları da devam etmektedir. GAP bölgesinde

2023 yılı sonu itibarıyla 20 adet OSB tamamlanmıştır ve tamamlanan bu OSB'lerde 2.954 firma üretime geçmiştir. GAP bölgesinde 2002 yılına kadar 155 teşvik belgesi verilmiş, 872 milyon lira sabit yatırım tutarıyla 8.753 kişilik istihdam sağlanmıştır. AK PARTİ hükümetleri döneminde ise 1.300 belge verilmiş, 45 milyar TL sabit yatırım yapılmış ve 51 bin kişilik istihdam sağlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, yenilikçi programları hayata geçirmek suretiyle rekabet gücünü artırmak, katma değerli üretim ve istihdam artışını sağlamak ve GAP bölgesinin kalkınmasını hızlandırmak hedefiyle yakında lansmanı yapılacak olan 2024-2028 GAP Eylem Planı hazırlanmaktadır. Ayrıca, GAP Eylem Planı kapsamında gerçekleştirilecek projelerle bölgede üretim yapan çiftçilerimizin enerji sorununun yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak çözülmesi noktasında adımlar atılmasını sağlayacak önemli projeler önemli unsurlar olarak yerini almıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

FARUK KILIÇ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, unutmayalım, tarım, insanlığın geçmişi, bugünü ve geleceğidir. Bölgemizin kalkınması için emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, Bakanlarımıza ve tüm ilgili kurumlara bölge halkı adına teşekkür ediyorum.

2025 bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kılıç.

On ikinci konuşmacı Muş Milletvekili Sayın Mehmet Emin Şimşek.

Buyurun Sayın Şimşek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET EMİN ŞİMŞEK (Muş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin 2025 yılı bütçe teklifi 518 milyon 563 bin TL olarak belirlenmiştir. AK PARTİ döneminde 2011 yılında kurulan DAP İdaresinin kuruluş amacı kalkınma çabası içerisinde olan Doğu Anadolu Bölgesi'nin sosyal, ekonomik, çevresel ve kentsel kalkınmasını hızlandırmak, bölgenin gelişmişlik endeksini yükseltmek, uygulamaları yerinde koordine etmek, bölge yatırımlarının gerektirdiği araştırmayı, planlamayı, projelendirmeyi izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerini yerine getirmektir. Ekonomik kalkınmanın bir parçası olarak değerlendirilen bölgesel kalkınma, aynı zamanda, toplumsal adaletin sağlanmasında da önemli araçlardan biridir. Bu anlayışla, AK PARTİ hükümetlerimizin döneminde Doğu Anadolu Bölgesi'ne geçmişe kıyasla daha fazla önem verilmiştir. DAP İdaresi faaliyete başladığı 2013 yılından itibaren çeşitli sektörlerle yönelik programlar uygulayarak bölgede yer alan birçok kamu kurum ve kuruluşların, yerel yönetimlerin ve üniversitelerin projelerine finansal destek sağlamıştır. Bu kapsamda, küçük ölçekli tarımsal sulama, hayvan içme suyu göletleri, bitkisel ve hayvancılık altyapısının geliştirilmesi, tarihî kent kültürünün canlandırılması, okuma kültürünün geliştirilmesi ve hatta güneş enerjisi gibi başlıca projeleri finanse etmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DAP idaresi, faaliyetlerine başladığı 2013 yılından itibaren 2.006 adet projeyi destek kapsamına almış ve projelere toplamda 11,2 milyar TL ödenek tahsis etmiştir. Küçük ölçekli tarımsal sulama projeleri kapsamında 2013 ile 2024 yılları arasında toplam 917 adet proje desteklenmiş, projelerin tamamlanmasıyla birlikte 7.350 kilometre kanal inşa edilerek 224.806 hektar alan sulamaya açılmıştır. Ve yine, 2013 ve 2024 yılları arasında Bitkisel Üretim Altyapısının Geliştirilmesi Projesi kapsamında toplamda 947 adet makina ve ekipman desteği sağlanmış, ayrıca 39 adet mera alanında göçerlerin yaşam şartlarının iyileştirilmesi ve desteklenmesi sağlanmıştır. Bölge çiftçilerimize 4 milyon 44 bin kilogram yem bitkisi tohumu dağıtılmış ve Doğu Anadolu'da faaliyet gösteren çiftçilerimiz için Atatürk Üniversitesi, Fırat Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi kapsamında 3 adet çiftçi eğitim merkezi kurulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2014-2024 yılları arasında 4.009 metreköplük su depolama hacmi kapsamında 153 adet hayvan içme suyu projesine destek verilerek meralarda hayvanın içme suyu ihtiyacının giderilmesi sağlanmıştır. Meralarda hayvanların su ihtiyacı için 19.169 adet sıvat dağıtılmıştır. Hayvancılığın katma değerinin daha yüksek bir şekle erişmesi amacıyla 38 adet canlı hayvan pazarı ve 41 adet kesimhane yapımında da destek sağlanmıştır. Ayrıca DAP İdaresi finansmanı desteğiyle geliştirilen ve Türkiye'de ilk olma özelliğine sahip mobil koyun banyoluğu da DAP bölgesinde çiftçilerin kullanımına sunulmak üzere DAP illerine birer adet teslim edilmiştir.

Tarihî kimliğe sahip alanları canlandırmak amacıyla restorasyon çalışmaları için 422 milyon TL bütçeyle 35 adet proje desteklenmiştir. Özellikle gelir düzeyi düşük kesimlerin bulunduğu yerleşim yerlerinde ikamet eden çocukların ve gençlerin okumaya ilgisini artırmak ve nitelikli hâle getirmek için teknolojik ve modern mekânlar oluşturduk. Bu temel anlayışla 242 projeye toplamda 564 milyon TL kaynak aktarılmıştır.

Ülkemizde özellikle önemli bir mesele olan ve çözüm bekleyen bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının giderilmesi konusunda kalkınma idareleri ve ajanslar çok değerli işler yapmaktadır. DAP İdaresi faaliyetlerinin başladığı 2013 yılından itibaren Muş ilimizde de 90 adet proje destek kapsamına alınmış ve bu projelere toplamda 610 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN ŞİMŞEK (Devamla) - Doğu Anadolu'nun gelişmesi adına teşvik eden, üreten ve destekleyen başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza, Kalkınma Ajansı Genel Müdürlüğüne, DAP İdaresi Başkanı ve tüm çalışanlara teşekkür ediyorum.

2025 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Şimşek.

On üçüncü konuşmacı Konya Milletvekili Sayın Tahir Akyürek.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA TAHİR AKYÜREK (Konya) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız; öncelikle 2025 yılı merkezî yönetim bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Konya Milletvekili olarak, aynı zamanda şu anda Konya'mızda devam eden, sadece ülkemizin değil belki dünyadaki en önemli kültürel etkinliklerden biri olan Şebiarus törenleri gerçekleştiriliyor. Bu vesileyle, ben de Hazreti Mevlâna'nın davetini burada tekrarlamak ve 100'e yakın faaliyetle gerçekleştirilmekte olan Şebiarus törenlerine tüm dostlarımızı, tüm insanlarımızı beklediğimizi ifade ediyorum. 17 Aralık akşamı son törenle 751'inci Şebiarus törenleri tamamlanmış olacak.

Kıymetli arkadaşlar, bugün iki Bakanlığımızın bütçesini görüşüyoruz. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız ile Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza özellikle teşekkür etmek istiyorum, tebrik etmek istiyorum. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız deprem felaketinden bugüne geceyi gündüze katarak yaraların sarılması konusunda gerçekten büyük bir gayret gösterdi. Sanayi ve Teknoloji Bakanımız da Millî Teknoloji Hamlesi'nin gerçekleştirilmesinde önemli bir misyon üstlendi. Hem bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum hem de kendilerini tebrik ediyorum.

Benim konum Konya Ovası Projesi Bölgesel Kalkınma İdaresi Başkanlığı. Bölgesel kalkınma idaresi başkanlıklarının özellikle çok önemli olduğunu; bölge kalkınmasına, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmaya ciddi katkılarda bulunduğunu ifade ediyorum. KOP İdaresi de bu kapsamda şu ana kadar -kuruluşundan bugüne, 2011 yılından bugüne kadar- yaklaşık olarak 2.227 projeye, 2024 değerleriyle 15 milyar liralık katkıda bulundu. Tabii, KOP bölgesi büyük bir bölge; Türkiye toplam alanının yaklaşık yüzde 13'ünü, tarım alanının yüzde 19'unu, tarımsal üretiminin üçte 1'den fazlasını üreten bir bölge. Konya, Karaman, Niğde, Aksaray, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale ve Nevşehir illerini kapsıyor. Konya kapalı havzasına hizmet eden bir bölge. Bu bölgedeki en önemli yatırımlar sulama yatırımlarıdır. İlk sulama yatırımı Konya Ovası'yla ilgili ta Abdülhamit Han dönemine aittir. Beyşehir Gölü'nden Çarşamba Kanalı yoluyla 105 kilometre mesafeden Çumra Ovası'na su getirme projesi. Sonra, yüzyıllık bir inktıdan sonra ilk defa, hakkı teslim edelim gerçi, 1997'de Refahyol Hükûmeti döneminde raftan indirildi ama hükûmetin ömrü yetmediği için işlem yapılamadı. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki AK PARTİ Hükûmeti döneminde tozlu raflardan indirildi ve yatırım başladı. Önce Derebucak Barajı ve Gembos Derivasyon Tüneli, arkasından 17 kilometrelik -4,2 metre genişliğinde 2 tüpten oluşan- Mavi Tünel, Bağbaşı Barajı Hidroelektrik Santrali, Bozkır Barajı ve Afşar Hadimi Barajı'yla birlikte yaklaşık 600-700 milyon metreküplük su Konya Ovası'na kazandırılmaya gayret gösterildi. Şu ana kadar 600 milyon metreküpe yakın içme suyu olarak Konya merkez ve bazı yerleşim yerlerine su Mavi Tünel'den gelmiştir. Yine, 700 milyon metreküp civarında bir su da sulama amaçlı olarak kullanılmıştır.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, Urfa'da su var ama hizmet yok.

TAHİR AKYÜREK (Devamla) - Eksiğimiz var; şu anda, Afşar-Hadimi Tüneli 24 kilometrelik bir tünel, yüzde 70'i tamamlandı. Onun da en kısa sürede tamamlanmasıyla birlikte ovanın ve bölgenin sulama ihtiyacının bir bölümü daha karşılanmış olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

TAHİR AKYÜREK (Devamla) - Bu vesileyle, merkezî yönetim bütçemizin hayırlı olmasını dilerken KOP İdaremize 2024'e göre yaklaşık olarak yüzde 50'lik bir artışla 700 milyon liraya yakın bir ödeneğin aktarılıyor olmasından dolayı tekrar Sayın Bakanımızın şahsında arkadaşlarımıza teşekkür ediyor, bölgesel kalkınmayla ilgili yatırımlarımızın devam edeceğini belirtiyor, bu konuda KOP bölgesi belediyelerine özellikle proje üretme konusunda tekrar çağrı yapıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akyürek.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına son konuşmacı Trabzon Milletvekili Vehbi Koç.

Buyurun Sayın Koç. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygı, sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Rahmetli Necmettin Erbakan Hocamız "Mesele Türkiye'nin şeftali yerine motor üretmek istemesiydi." sözüyle, küresel sistemin Türkiye'ye biçtiği rolü net bir şekilde ortaya koymuştu. Evet, onlar bizden yalnızca şeftali üretmemizi bekliyordu fakat bizler Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde onların uyularını kaçırdık, tahminlerinden çok daha ileriye gittik. Motor da ürettik, araba da; makine de ürettik, silah da; daha da ileriye gittik, petrol de çıkardık, doğal gaz da; HES'leri de kurduk, nükleer enerji santrallerini de.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'ya elektrik ne olacak?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - O da gelecek.

Yollar yaptık, köprüler yaptık, tüneller yaptık, büyük barajlar, büyük havaalanları; Anadolu'yu Avrupa'ya 4-5 yerden bağladık; denizin altından da geçtik, üstünden de; İHA'sını da yaptık, SİHA'sını da; yaptık oğlu yaptık.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa hiç payını alamıyor işte.

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Urfa'ya da geleceğim.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yirmi iki yıldır Türkiye'ye çağ atlattık. Ülkemizi muasır medeniyetler seviyesinin de üzerine çıkardık. Dün büyükelçilerin talimatla yönettiği bir ülke konumunda olan Türkiye'yi dünyaya yön veren bölgesel güç hâline getirdik. Tabii, bu gelişmelerin mutlu etmediği insanlar, gruplar ve topluluklar da vardır. Onların da bu ezikliğini anlıyoruz, onlara gerçeklerle yüzleşmelerini tavsiye ediyoruz. Artık sizin devriniz sonlanmıştır. Şimdi karşınızda dünyanın en büyük ve en güçlü lideri Recep Tayyip Erdoğan vardır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İnsanlığın adamı, milletin adamı Recep Tayyip Erdoğan'ın yönettiği Türkiye Cumhuriyeti devleti vardır. Kardeşleri barıştıran, Somali ile Etiyopya'nın arasındaki yıllara sâri

sorunu ortadan kaldıran, Suriye'deki kardeşleri kavuşturan, birbiriyle barıştıran adam; Recep Tayyip Erdoğan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sorunlardan beslenenlere diyoruz ki: Daha fazla ayak sürümeyin; itaat ediniz, rahat ediniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bizim adaletimiz, hoşgörümüz, sevgimiz ve kardeşliğimiz herkese yeter; emin olun. Yeni asır Türkiye Yüzyılı olarak tarihe altın harflerle yazılacaktır ve bu büyük Türkiye Cumhuriyeti devleti bütün dünya mazlumlarının umudu olarak herkesi kucaklayacaktır. Hedeflerimiz doğrultusunda iktidara geldiğimiz günden bugüne ülkemizin yalnızca büyükşehirlerini değil geri kalmış tüm şehirlerini de aynı oranda geliştirmek için bölgesel kalkınmaya da büyük önem veriyoruz. Bizim gayemiz, ülkemizin en batısındaki şehirler ile en doğusundaki şehirlerin arasındaki gelişmişlik düzeylerini denklemdir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa dâhil mi?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Şehirler ve bölgeler arası fırsat eşitliği sağlayabilmek adına önemli projelerle şehirlerin kalkınması temel önceliğimizdir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, Urfa'da niye elektrik yok?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Amasya, Artvin, Bayburt, Çorum, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Samsun, Tokat ve Trabzon illerini kapsayan DOKAP, Sibel Hanım'ın dediği gibi "boş kap" değil, hizmetin, icraatın yapıldığı alandır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, niye Urfa'da yok?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Bölgesel kalkınmayı hedefleyen Hükûmetimizin önemli projeleri arasındadır. Kurulduğu günden bugüne bitkisel üretim altyapısının desteklenmesinden hayvancılığa, tarımsal üretimden Yeşil Yol Projelerine kadar Sayın Bakanım ile beraber -defaatle beraber çalıştık, kendilerine teşekkür ediyorum- nice çalışmalara imza attık. Çevre düzenlenmesi, rekreasyon alanları, altyapı iyileştirme çalışmaları...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'da niye bunlar olmuyor?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - ...eğitimden istihdama kadar pek çok alanda 937 projede, 2024 yılı fiyatlarıyla 9,4 milyar lira kaynak aktararak DOKAP'la bölgemizde tarımsal üretim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Hatibim, bu Şanlıurfa'da niye olmuyor?

ŞAHİN TİN (Denizli) - Sıra sana da gelecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Gelecek mi?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Başkanım, bir saniye...

BAŞKAN - Canın sağ olsun.

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Turizm ve sanayiden insan hayatına dokunacak her türlü şey yapılmıştır. Özellikle Trabzon'da tarım, turizm, sosyal eğitim, kültür gibi sektörlerde bugüne kadar 90 projeye 2024 fiyatlarıyla toplam 1 milyar 128 milyon lira ödenek sağlanmıştır. DOKAP 2025 yılında ise bitkisel üretim altyapısının desteklenmesi kapsamında 34 adet projeye 164,7 milyon...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa'ya bu işin bir katkısı olacak mı? Urfa'ya katkısı yokmuş.

VEHBİ KOÇ (Devamla) - ...hayvancılık altyapı projelerinin desteklenmesi için 114,1 milyon, küçük ölçekli tarımsal sulama projelerimize 160 milyon lira katkı sağlayacaktır.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Söylediklerinize siz de inanmıyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Anlaşılmıyor ne dediğiniz.

VEHBİ KOÇ (Devamla) - Bölgemize büyük önem veren Sayın Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Mehmet Fatih Kacır'a, bölgesel kalkınmayı hızlandıracak yatırım, hizmet ve projelerle bizim hemşehrilerimize katkı sağlayan DOKAP Başkanımız Sayın Hakan Gültekin Bey'e ve tüm çalışma arkadaşlarına, Bakanlıklarımızın bürokratlarına teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Son bölümü hiç anlamadık vallahi!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, hızlı okuma yarışmasında mısınız?

VEHBİ KOÇ (Devamla) - 2025 yılı bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Bravo, bravo Vehbi ağabey!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Urfa ne oldu? Vehbi Bey, Urfa'yla ilgili bir şey söylemedin.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Koç.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.01

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.23

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon Yerinde.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve bu vesileyle Grup Başkan Vekillerine kısa bir söz vereceğine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bugün rahmetli Hasan Bitmez kardeşimizin vefatının 1'inci yıl dönümü. Bu vesileyle bütün Grup Başkan Vekillerinin duygu ve düşüncelerini dile getirmesi için kısa bir söz vereceğim. Ben de darıbekaya irtihal edişinin bu seneidevriyesinde ailesine, partisine, arkadaşlarına tekrar taziyelerimi bildiriyorum, mekânı cennet olsun.

Buyurun Sayın Özdağ.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez'in ölüm yıl dönümünde hem Genel Başkanımız Sayın Ahmet Davutoğlu hem de Saadet-Gelecek Grubu olarak milletvekillerimizle kendisine rahmet diliyoruz.

İnsanların ömrü yaşadıkları kadar değildir, anıldıkları kadardır. Hasan Bitmez de anıldığı kadar yaşayacaktır. İnsanlar doğar doğmaz ölüm için sıraya girerler ama sıralarını bilmezler, sadece Allah bilir sıralarını ve sıraları geldiği zaman da...

(Hatip tarafından Fecr suresinin 28'inci ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - ...derler, "Dönün." derler ve döneriz. Her nefis, her canlı ölümü tadacaktır ve Allah'tan geldik ve yine Allah'a döndürüleceğiz. Biz bu ayetikerimelere inanıyoruz.

İnsan niçin siyaset yapar? İnsan, milletine hizmet etmek, devletini güçlü yapmak için siyaset yapar; aynı zamanda, bu kubbede hoş bir seda bırakmak için siyaset yapar. Hasan bitmez bu kürsüde hakkı ve hakikati haykırdı ve bilahare yaşadığımız olaylar onu haklı çıkarmıştı. Kendisine rahmet diliyorum. Dede Korkut'la ilgili Nihat Sami Banarlı'nın çok güzel bir sözü var, şöyle der: "Türk tarihinin tüm kitaplarını terazinin bir kefesine koysak, diğer kefesine de sadece Dede Korkut'un kitaplarını koymuş olsak Dede Korkut ağır basar." Dede Korkut da şöyle söylüyordu: "Gelimli gidimli dünya, son ucu ölümlü dünya." Aynı zamanda "Ölüm güzel şeydir/Budur perde ardındaki haber/Hiç güzel olmasaydı ölür müydü Peygamber?" ve "Cenazemde olmasın çelengim, top arabam/Tabutumu taşısin dört tam inanmış adam." diyordu Necip Fazıl. Ben kendisine rahmet dilerken şunu da söylemek istiyorum: Biz kendisinden razıydık, nasıl ki son cenaze namazında imam efendiler, imam hatipler şöyle söylüyorlardı, "Hakkınızı helal eder misiniz?" diyerek, biz hakkımızı helal ediyoruz ve "Nasıl bilirdiniz?" diye sesleniyorlardı, biz de "Onu iyi bilirdik." diyorduk bütün cenazelerde, biz de "Hasan Bitmez kardeşimizi iyi bilirdik." diyoruz. Şehriyar'ın bir sözüyle bitirmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Normalde iki dakikayla sınırladık ama buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Çok teşekkür ederim, sağ olun.

Şehriyar, büyük şair, şöyle söylüyordu: "Bir insan göçerse dünyadan eğer/Sen öyle bilme ki tek bir can gider/Her sönen bakışta sayısız dilekler/Her küçük tabutta bir cihan gider." Biz, Hasan Bitmez'e rahmet diliyoruz. İnşallah, burada bu tür olaylar olmasın ve bütün milletvekillerine de sağlıklı, uzun bir ömür niyaz ediyoruz bu millete hizmet edecek fiiliyatlarla ve hizmetlerle diyor, Sayın Başkana da çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Buyurun Sayın Kaya.

3.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Azerbaycanlı şair Bahtiyar Vahapzade insanlığın geldiği noktayı tarif ederken "Korkarım ki insanoğlu yaşarken insanlık ölür." diye endişesini dile getiriyordu. Maalesef, her şey insanlar yaşarken oldu. İsrail'in yetmiş beş yılı aşkın işgal ve terörü yeni değildi elbette ama geçen sene 7 Ekimden itibaren bütün dünya insanlığı tarafından da "Bu kadarı da olmaz." denilecek boyutlara ulaştı. Dünya genelinde olduğu gibi, ülkemizde de bir yandan İsrail protesto edilirken öte taraftan da her millet kendi iktidarından İsrail'in bu işgal ve terörünü sona erdirmesi için etkili adımlar atılmasını talep etti, bunu talep eden bireysel inisiyatifler vardı, STK'lar vardı, siyasi partiler vardı. Bu çerçevede de Kocaeli Milletvekilimiz rahmetli Hasan Bitmez de 12 Aralık 2023'te yani geçen sene bugün bu kürsüde kapsamlı bir değerlendirmede bulundu. Donuk bir fotoğraf karesinden olaya bakmadı, iktidarın 2001'den itibaren çıktığı siyasi yolculuğu ve 2023'e kadar olan serüvenine dair belge ve değerlendirmelerde bulundu. Cevap almak yerine maalesef tahammülsüz ve yakışsız bir kısım tepkilerle karşılaştı, buna rağmen konuşmasını son nefesine kadar tamamladı. 12 Aralıkta, geçen sene "Yalan söylüyorsun." diyen kişileri Sayın Cumhurbaşkanı yalanladı, iki gün önce de Sayın Hakan Fidan burada "Evet, biz 2 Mayıs itibarıyla ticareti sona erdirdik." dedi. Yani 12 Aralıkta bu kürsüde konuşurken, "Ticaret yapıyorsunuz." derken "Yalan söylüyorsunuz." diye bağırان kişilerin aslında yalan söylediğini hem Sayın Cumhurbaşkanımız hem de Sayın Hakan Fidan bir kez daha deklare etmiş oldu. Muhalefetin bir görevi de iktidara yapmadıklarını, yapması gerektiği hâlde yapmadığı veya yapamadıklarını hatırlatmaktır, iktidarın görevi ise tahammül etmektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Ben bu vesileyle, en onurlu davranışlardan bir tanesi olan mahalle baskısına direnerek haksızlığa, yanlışlığa karşı hakkı haykıranın erdemli bir davranış olduğunu bizlere vefatıyla göstermiş olan Hasan Bitmez Vekilimize Allah'tan rahmet diliyor, ruhu şad olsun diyerek her birinizden birer Fatiha istirham ediyorum.

El Fatiha.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kavuncu.

4.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde hepimiz kendi inandıklarımız, kendi değerlerimiz doğrultusunda ülkemiz için, Türkiye Cumhuriyeti için, milletimiz için mücadele ediyoruz. Hasan Bitmez Vekilimizin geçen seneki vefatı aslında bir açıdan da gıpta edilecek bir vefat çünkü inandıkları uğruna mücadele ederken, hakkı haykırırken -ki biz hakka haykırdığına şahidiz- vefat etti. Allah rahmet eylesin. Ben başta ailesine, yakınlarına daha sonra Saadet ve Gelecek Grubuna ve tüm milletimize başsağlığı diliyorum, mekânı cennet olsun

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Temelli, buyurun.

5.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de rahmetli Hasan Bitmez'i saygıyla anıyorum; sevenlerine, ailesine sabırlar diliyorum bir kez daha, acılarını paylaşmaya devam ediyoruz. Bu Mecliste tahammülün, eleştirilere olan tahammülün ve bu Meclisin saygın bir çalışma ortamında hareket etmesinin ne denli önemli olduğuna dair aslında Hasan Bitmez'in vefatı çok ciddi bir örnek teşkil ediyor. Dolayısıyla dün de bugün de çok tatsız şeyleri yeniden yaşadık. Oysa burada tam da eleştirilere tahammül ve Meclisin teamüllerine saygı ve burada demokrasi adına yapacağımız her türlü çalışmanın nasıl bir anlayış içinde gerçekleşmesi gerektiğine dair önemli bir deneyim var geride, acı deneyimler de var.

Bu vesileyle ben bir kez daha Hasan Bitmez'e rahmet diliyorum.

BAŞKAN - Sayın İdris Şahin.

Buyurun lütfen.

6.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Bizler DEVA Partisi olarak Hasan Bitmez'in, inandığı doğruları mertçe ifade eden, ülkemiz Türkiye Cumhuriyeti için olduğu gibi, Filistin ve Gazze için de yüreği çarpan bir yiğit, bir gönül insanı olduğunu gayet iyi biliyoruz. Kendisine Allah'tan rahmet diliyoruz, mekânı cennet olsun. Geride bıraktığı ailesi ve Saadet Partisi Grubuna da başsağlığı dileklerimizi bir kez daha ifade ediyor, bu vesileyle rahmetli Hasan Bitmez'in ruhunun şad olmasını bir kez daha diliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Başarır, buyurun.

7.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Evet, bir yıl önce o kürsüde konuşuyordu; yine, ben burada otuyordum arkadaşlarımla birlikte. Zor bir gündü, ağır eleştirileri vardı, dikkatle dinliyorduk; konuşmalarının son saniyelerinde, konuşmasını bitirdiği anda yere yığıldı, bir anlamda ellerimizde can verdi.

Aslında insana en yakın olgu ölüm. Bunu hepimiz gördük, test ettik, bir sınav verdik. Tahammül çok önemli. Ben Hasan Bitmez'e bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum; saygıyla, özlemle anıyorum kendisini. Ama ölümün insanoğluna çok yakın olduğunu hem insanoğlu hem çalışma arkadaşları, dostları, çevresi, herkes bilmeli çünkü o gün o kürsüdeyken belki birçok arkadaşımız tahammül edemiyordu, sert laflar atıyordu ama onun on saniye sonra yere düşeceğini hiçbirimiz tahmin etmiyorduk. O yüzden, birbirimize tahammül etmeliyiz, eleştirileri kabul etmeliyiz, eleştirileri olgunlukla karşılamalıyız çünkü bir dakika sonra neyin ne olacağı belli değil. Ben kendisine bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum; saygıyla, özlemle anıyorum.

Bir dava adamıydı, umarım birçok nesil kendisini örnek alır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Ağbaba, buyurun.

8.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve Suriye'deki gelişmelere ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Hasan Bitmez'i İsrail'e karşı, samimi bir şekilde Gazze'nin, Filistin'in yanında mücadele eden, mazlumların dostu olarak biliyor ve ruhunun şad olmasını diliyoruz. Hasan Bitmez'in mücadelesi ve birçok arkadaşımızın mücadelesiyle birlikte İsrail ile Türkiye'nin ticareti ortaya çıktı ve ticaret bir kararnameyle askıya alındı; önemli bir şey.

Şimdi, Suriye rejiminin düşmesiyle beraber İsrail bölgede güçleniyor. Maalesef Gazze'de İsrail'e karşı savaşanlar, Lübnan'da İsrail'e karşı savaşanlar bayağı güç kaybetti. Şimdi de İsrail'le fiili olarak savaşan Suriye de güç kaybetti ve İsrail bölgede hâkim olmaya başladı; buna da dikkat çekmek istiyorum.

Hasan Bitmez Ağabeyimize tekrar Allah'tan rahmet diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Bekin, buyurun.

9.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

DOĞAN BEKİN (İstanbul) - Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Hasan Bitmez'le biz uzun yıllar siyasi arenada birlikte mücadele ettik omuz omuza. Gerçekten bir dava insanı idi, bir aksiyon insanı idi ve inandığı gerçekleri her platformda dile getirmekten hiçbir zaman çekinmiyordu. Nitekim, geçen yıl bu vakit kürsüden gerçekleri haykırmaya rağmen birçok kişi bu salonda kendisine karşı geldi fakat daha sonra onun dediklerinin gerçekleştiğini herkes gördü ve bütün gerçeklerle yüzleşmiş olduk. Burada, tabii, bu Meclis çatısı altında, gerçekten Değerli Başkanımız çok büyük hoşgörüyle her zaman Meclisi yönetiyor ve bütün fikir ayrılıklarına rağmen hepsini, ayırım yapmaksızın, tek çerçeve içerisinde değerlendirip ona göre yaklaşım gösteriyor; gerçekten bir asalet örneği ortaya koyuyorsunuz.

BAŞKAN - Estağfurullah.

DOĞAN BEKİN (İstanbul) - Bu bakımdan, demin CHP Grup Başkan Vekili de benzer şekilde görüş bildirdi; burada hangi fikirden, hangi partiden, hangi inançtan olursak olalım hepimizin kardeşçe, tek yürek içerisinde olmamız lazım ve gerçekler kimden gelirse gelsin, bunu kabul etmemizde büyük fayda görüyoruz çünkü özellikle Orta Doğu şu anda çok zor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Açayım tekrar, tamamlayın kısa sürede; bir rahmet dileyelim, taziyeyle sınırlı turalım.

DOĞAN BEKİN (İstanbul) - Bu vesileyle Hasan Bitmez kardeşime Allah'tan gani gani rahmet diliyorum, kalanlara başsağlığı diliyorum; Allah mekânını cennetîlâ etsin inşallah.

Çok teşekkürler efendim, saygılarımla.

BAŞKAN - Biz teşekkür ederiz.

Sayın Akçay, buyurun.

10.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçtiğimiz yıl bugün, bütçe görüşmeleri esnasında kürsüde konuşmasını yaparken rahatsızlanarak hastaneye kaldırılan Kocaeli Milletvekilimiz Sayın Hasan Bitmez'in bir gün sonra, 13 Aralıkta vefat ettiğini tessürle öğrendik, yaşadık. Hasan Bitmez'e Allah gani gani rahmet eylesin diyoruz. Ailesine ve yakınlarına taziyelerimizi, başsağlığı dileklerimizi yineliyoruz. Ayrıca, Saadet Partisinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, milletvekili arkadaşlarımızın ve tüm Meclisimizin başı sağ olsun, mekânı cennet olsun.

Bu vesileyle, inşallah, gerilimden uzak, ölçülü bir tempo içerisinde Meclis çalışmalarını yürütmeye çalışırız diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akçay.

Grubu olmayan partilerden söz isteyen arkadaş var mı?

Sayın Faruk Dinç, buyurun.

11.- Mersin Milletvekili Faruk Dinç'in, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ve Gazze'deki katliamın devam ettiği ilişkin açıklaması

FARUK DİNÇ (Mersin) - Evet ben de geçen sene bu günde vefat eden Hasan Bitmez'e rahmet diliyorum, Rabb'im mekânını cennet eylesin; yakınlarına, sevenlerine ve tüm Meclisimize aslında sabırlar diliyorum.

Ancak şunu da unutmamak lazım: Şu an Gazze'de katliam da devam ediyor, soykırım da devam ediyor. Burada aslında insanlık onuruna her gün, her saat, her dakika ağır darbeler iniyor ve bu, aslında sadece bir gruba, bir partiye mesuliyet yüklemiyor. Belki bu Mecliste bulunan tüm milletvekilleri de bu konudan mesuldürler ve orada soykırımı durdurmak, oradaki katliamı durdurmak ve o Filistin halkına destek sunmak adına hepimizin sorumluluğu vardır, bu Meclisin de bu konuda sorumluluğu vardır.

Ben tekrardan Hasan Bitmez'e rahmet diliyorum, Rabb'im mekânını cennet eylesin.

BAŞKAN - Sayın Gül, buyurun.

12.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Geçtiğimiz yıl Hakk'a uğurladığımız Kocaeli Milletvekili merhum Hasan Bitmez'e ben de Allah'tan rahmet diliyorum. Mekânı cennet olsun. Yakınlarına, ailesine, bütün çalışma arkadaşlarına ben de Rabb'imden sabırcemil niyaz ediyorum. Ruhu, mekânı cennet olsun inşallah. Tüm Gazi Meclisimize de tekrar başsağlığı diliyorum. Geçmişlerimize rahmet olsun, başımız sağ olsun.

BAŞKAN - "Cümle halk ehl-i seferdir devr-i Âdem'den beri, pençe-i mevte takılmış günde bin kervan gider." Biz de rahmet diliyoruz tekrar.

Sayın Gürsel Bey, sizin de bir söz talebiniz var, onu da alalım, gündemimize geçelim.

13.- Elâzığ Milletvekili Gürsel Erol'un, 2020 ve 2023 depremleri sonrası Elâzığ'ın yeniden planlanmasına, Tunceli'deki deprem beklentisine ve 2025 bütçesine ilişkin açıklaması

GÜRSEL EROL (Elâzığ) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Doğal olarak, her ilin muhalefet partisi milletvekilinin kendi ilinin gerçekleri doğrultusunda siyaset dili ve eleştirilerinde kendine göre mutlaka haklı gerekçeleri vardır. Biz 2020 ve 2023 depremlerini yaşadık. 2020 ve 2023 depremlerinde hak mağduriyetlerinin giderilmesi, şehrin yeniden planlanması ve ayağa kaldırılmasıyla ilgili büyük emek veren başta Çevre ve Şehircilik Bakanımız ve Bakanlık personeline teşekkür ederim.

Buradan, aynı zamanda, Elâzığ'da gösterilen başarı hikâyesi gibi yeni bir talebimiz olacak; Tunceli'de bilim adamlarının bilgilendirmelerine göre büyük bir deprem beklentisi var. Sayın Bakanım, Elâzığ'a gösterdiğiniz duyarlılığı Tunceli'ye de göstererek depreme dirençli bir kent hâline getirilmesiyle ilgili Bakanlığınızdan bu konuda daha yoğun bir çalışma talebimiz var. Bunu gündeminize alır, Tunceli'yi önemserseniz memnun olurum.

Teşekkür ederim.

2025 yılı bütçesinin başarılı olmasını ve hayırlı olmasını dilerim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Çan, son olarak da size vereyim, tekrar gündeme geri dönelim.

Buyurun.

14.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, iş kazalarına ve Kocaeli Milletvekili Hasan Bitmez'in vefatının 1'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Seçim bölgem Samsun'da az önce Adli Tıp Grup Başkanlığı hizmet binası inşaatında Urfalı bir vatandaşımız iş kazası nedeniyle hayatını maalesef kaybetti. Kardeşimize Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, ailesine sabırlar diliyorum.

21'inci yüzyılda iş kazası cinayettir, sorumlusu AKP'dir çünkü Avrupa Birliği ülkelerinde iş kazasına bağlı ölümler binde 1,09 iken bizde 9 kat artmış vaziyette binde 9,5, her gün yaklaşık 5 işçi yaşamını yitiriyor. 2012-2022 yılları arasında iş kazaları yüzde 686 artmış. AKP yenidoğan bebeklerin, kadınların, emekçinin hayatını koruyamamaktadır.

Ben de Hasan Bitmez kardeşimize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun, çok da iyi bir insan olduğuna şahidiz.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)
- 1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)
- 1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)
- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)
- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)
- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Saadet Partisi Grubu konuşmalarına geçiyoruz.

İlk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın İsa Mesih Şahin.

Süreniz on dakikadır Sayın Şahin.

Buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı üzerine konuşacağım.

Ben de öncelikle, geçen yıl kaybettiğimiz değerli Hasan Bitmez ağabeyimize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri barınma, konut sorunudur. Atalarımız bize koskoca bir yurdu, bu cennet vatani miras olarak bıraktı ama biz üzerinde bir ev yapacak toprak bulamıyoruz. Aynı atalarımız bir de şöyle söylemiş: "Dünyada mekân, ahirette iman." Maslow'un meşhur ihtiyaçlar piramidini bilirsiniz, en alt basamağında barınma vardır.

İnsan ancak barınma ihtiyacını karşıladıktan sonra diğer ihtiyaçlarına odaklanabilir. Şöyle: Her bir vatandaşımızın evinin olduğu bir Türkiye'yi hayal edelim. Eğer büyük devlet olma iddiası taşıyorsak -ki öyleyiz- vatandaşlarımızın barınma ihtiyacını çözebilecek sosyal bir devlet aklını ortaya koyabilmeliyiz. Hatırlar mısınız, bir zamanlar her eve iki anahtar veren siyasetçiler vardı, elbette ki bu bir popülizmdi. Ancak, benim hayal ettiğim, o sosyal devlet aklının gereği olarak vatandaşın en temel hakkı olan barınma ihtiyacını çözen, her eve bir anahtar verebilen bir devlet anlayışını arzu ettiğimizi ifade ediyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar) Evet, her eve bir anahtar değerli milletvekilleri.

Kahramanmaraş depremlerinin acısını hâlâ yüreğimizde yaşıyoruz. Depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kere daha Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Değerli milletvekilleri, deprem bölgesinin bir evladı olarak, deprem bölgesinin önemli sorunları var. Konut, evet, yapılıyor, yapılanlar için Sayın Bakana, ekibine, iktidara teşekkür ederiz ama bu konut yapımının hızlandırılması elzendir. Bir de konutla ilgili şöyle bir sorun var Değerli Bakanım: Konutu teslim edilen bazı vatandaşlarımız bunu kiraya veriyor, buna müsaade edilmemesi gerekir, önceliğin de konteyner kentlerde yaşayanlara verilmesi gerekir. İş yerlerinin de yapılması önemli bir başlık diye düşünüyorum çünkü şehirlerimizin bir an önce normalleşmesi önemli, iş olmadan konut neye yarar? Mesela, Hatay'ın demografik yapısını düşündüğümüzde şehrin bir an önce normalleşmesi önemlidir. Mücbir sebep konusunu burada çok konuştuk, bir kere daha hatırlatalım. Kamu borçlarının tahsili ertelenmişti. Şimdi bu, 4 il, 2 ilçeye düşürüldü. Şimdi ben sormak isterim: Osmaniye'de asrın felaketi yaşanmadı mı? Bu illerden neden esirgilersunuz bu devletin teşvikini? Arkadaşlar, evet, diğer illerde daha büyük yıkım oldu ancak bu illerimizde de Türkiye'nin önceki depremlerine göre çok büyük bir yıkım oldu. Sadece Osmaniye'mizde binin üzerinde vatandaşımızı kaybettik.

Ayrıca, asrın felaketinden bahsedeceksek devletimize de asrın sorumluluğu her anlamda düşmez mi? Mesela, devlet babacan tavrını burada da gösterse, bu kamu borçlarını silse olmaz mı? Büyük firmaların vergi borçlarını silen devletimiz bunu depremden vatandaşlarımızdan da esirgememeli diye düşünüyorum.

İstanbul depremi, benim en önemli gündemlerinden biri. İstanbul depremi değil aslında "Türkiye depremi" diyorum ben çünkü "İstanbul yıkılırsa Türkiye yıkılır." gerçeğini aklımızdan çıkarmamamız gerekir. Geçen yıl kasım ayında, bakın, burada bir yasa çıkardık. Bu kürsüden ne söyledik? "Bu yasa İstanbul'u dönüştürmek için yeterli değil. Biz bir yıl sonra da aynı şeyleri konuşuyor olacağız." dedik ve bu kürsüden maalesef bir yıl sonra aynı şeyleri konuşuyoruz. İstanbul'u dönüştürmek için daha bütüncül bir bakış açısına ihtiyaç var. İstanbul'da İl Başkanlığı yapan birisi olarak, İstanbul'u karış karış bilen birisi olarak ben İstanbul'un, bakın, ilçelerini gördüğümde uykuları kaçan birisiyim. Benim uykularım kaçıyorsa Sayın Bakanın, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanının ve ülkeyi yönetenlerin hiç uyumaması gerekir diye düşünüyorum.

Bakın, burada parti ayrımı gözetmiyorum. İstanbul, ihmal edilecek bir şehir değildir. İstanbul, emaneti taşıyanlar için rahatlık makamı hiç değildir. Yerel yönetimler ile merkezî yönetimin koordineli çalışması, bu konuyu siyasetüstü bir mesele olarak ele alması elzendir. Bu anlamda, İstanbul için kucaklaşalım, İstanbul için ortak bir akıl ortaya koyalım diyoruz.

İstanbul depremine hazırlıkla ilgili bazı öneriler sunmak istiyorum, buradan sunduk, bir kere daha kayıtlara geçirelim. Bir kere bu konuyu bütüncül bir şekilde ele almak zorundayız. Biz, parsel parsel hazırlıklarla, bölge bölge rezerv alanlarıyla İstanbul'u dönüştüremeyiz. İstanbul'u bütüncül olarak masaya yatırmalıyız. İstanbul'da bütün paydaşların içinde olacağı bir çözüm masasına ihtiyacımız vardır. İstanbul'a bütüncül bir bakış açısıyla, bir İstanbul yasasına; bakın, İstanbul'a özel bir yasaya ihtiyacımız vardır. "Ada bazlı dönüşüm mü, parsel bazlı dönüşüm mü olacak?" "Mevcut imar planları İstanbul'un dönüşümü için yeterli midir?" "İlçelerin mevcut planları ilçeleri dönüştürmek için yeterli midir?" "İmar sorunu olan bölgelerimizin durumu nasıl çözülecek?" Bunların hepsini bütüncül olarak masaya yatırmak zorundayız. Burada bir zihniyet sorununa da dikkat çekmek istiyorum. İstanbul'da deprem toplanma alanlarının bir kısmının maalesef yapılaşmaya açıldığını üzülenek görüyoruz. Ya, deprem toplanma alanı yapılaşmaya açılabilir mi arkadaşlar? Bu nasıl bir zihniyettir benim aklım almıyor. Bunların hızlı bir şekilde tekrar kamulaştırılması gerekmektedir. Ayrıca, mevcut iskânlı alanlar için de taşınmaz muayene sistemine geçilmesi gerekir, kolon kesimlerinin sebep olduğu sıkıntılardan dolayı böyle bir şey elzendir. Yine, İmar Kanunu'na aykırılıkta cezalar caydırıcı olmalıdır. Zaman aşımı vesaire süreler de yeniden gözden geçirilmelidir. İmar barışı gibi uygulamalara da bir daha tenezzül edilmemelidir.

İstanbul'da 48 bin ağır hasarlı bina var. Bakın, ağır hasarlı bina depremde yıkılacak. Bunların bir an önce tahliye edilip yıkılması gerekmektedir. Daha önce önerdim, bir kere daha öneriyorum: Bakın, Türkiye deprem bölgesi. Yargı yolu da burada önemli bir başlık. Bu anlamda, süreçleri hızlandırmak için de bir afet mahkemesi kurulmasını öneri olarak sunuyoruz. Yine, İstanbul'un küçültülmesi, İstanbul depremine hazırlık için önemlidir. İstanbul sanayisinin de İstanbul dışına çıkarılması önemli bir hazırlık olmalıdır çünkü İstanbul sanayisi Türkiye'nin lokomotifidir, İstanbul sanayisi çökerse Türkiye çöker.

Şimdi, nasıl bir şehircilik anlayışımız olmalı? 3 resim göstereceğim. Böyle olmamalı. Bakın, burası Fikirtepe. Ben Kadıköy'de İlçe Başkanlığı yaptım, Sayın Bakanım, Fikirtepe'nin hızlanması için katkılarınız var; bu önemlidir, değerlidir. Ancak arkadaşlar, bakın, Fikirtepe'de, yeşil alanı olmayan, her projede binlerce daire olan bir bölgeden bahsediyorum; yeşil alan yok. Bakın, güneş almamış. Güneş almayan yer evler değil, sokak güneş almıyor; böyle bir şehircilik anlayışı olmaz. Burası Bakırköy, deniz doldurulmuş, üzerine çok büyük binalar yapılmış; böyle bir şehircilik anlayışı olmaz. Burası da 2009'da 400 bin nüfusu olan, bugün nüfusu 1,5 milyona dayanan Esenyurt; böyle bir şehircilik anlayışı olmaz değerli milletvekilleri.

Evet, şimdi, şehir bir medeniyetin aynası, insanın insanlaştığı yerdir. Bir şehre baktığınızda o şehri kuran insanların değer yargılarını, hayata bakış açılarını ve medeniyet tasavvurlarını görürsünüz. Bu yüzden bir şehri inşa etmek aslında bir medeniyeti inşa etmektir. Peki, ben şimdi soruyorum: Son dönemlerde kurduğumuz şehirlerimiz bizi, bizim mensubu olduğumuz medeniyetimizin değerlerini taşıyor mu? Bu şehir bize aidiyet duygusu veriyor mu? Maalesef, hayır. O zaman bir sorun var demektir, şehirlerimiz sorunlu demektir.

Bizim medeniyetimiz, akrabalık, komşuluk gibi insan ilişkilerini merkeze alan, insanı merkeze alan bir medeniyettir. Bu yüzden, bizim şehirlerimizde esas olan yatay mimarinin olmasıdır, bunun sözde değil özde olmasıdır. Yatay şehirler, kültürümüzün ve geleneksel yaşam biçimimizin bir yansımasıdır. Yatay mimaride toprak herkesin erişebileceği bir alandır, toprak bir yatırım aracı değil bir ihtiyaçtır. Yatay şehirlerde mahalle kültürü ve komşuluk ilişkileri güçlüdür; insanlar birbirini tanır, birbirine yardım eder, acıyı ve sevinci paylaşır; doğum, düğün, vefat gibi hayatın önemli anlarında insanlar bir araya gelir, dayanışma içinde olur. İşte, bizim

medeniyetimiz budur ancak değerli milletvekilleri, dikey yapılaşma almış başını gitmiş durumda. Dikey yapılaşma toprakla olan bağımlılığı, insanın insanla olan bağımlılığını koparmaktadır. Dikey yapılaşma gösterişin, dünyevileşmenin ve bireyselleşmenin bir simgesidir; insanlar birbirinden uzaklaşıyor, komşuluk ilişkileri zayıflıyor, dayanışma yerini duyarsızlığa bırakıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Dikey yapılaşma mekânın mahremiyetini yok eder, insanı yalnızlaştırır ve toplumu yozlaştırır; insanlar birbirine yabancılaşır, hürmet, saygı ve merhamet duyguları zayıflar. Böyle bir şehirleşme anlayışı bizim medeniyet tasavvurumuzu da paylaşmaz.

Fikirtepe örneğini verdim az önce, Bakırköy'ü, Esenyurt'u verdim. Soruyorum size: Böyle bir mimari anlayışta komşuluk olabilir mi, estetikten söz edilebilir mi, huzurdan bahsedilebilir mi? Maalesef, hayır. Böyle bir anlayışta sadece ve sadece ranttan bahsedilebilir.

Değerli milletvekilleri, şehircilik politikalarımızı yeniden gözden geçirmeliyiz. Yatay mimariyi teşvik etmeli, dikey yapılaşmayı sonlandırmalıyız, toprağı bir rant aracı olmaktan çıkarıp bir ihtiyaç olarak görmeliyiz. Şehirlerimizi insanı merkeze alan bir anlayışla yeniden inşa etmeliyiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Şahin.

İkinci konuşmacı Bursa Milletvekili Sayın Mehmet Atmaca.

Buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yüce Meclisi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Ben de sözlerime başlarken Hasan Bitmez Başkanımızı rahmetle anıyorum. Tabii, dava edildiği konunun hâlâ sürmekte olduğunu ve maalesef Gazze'de her türlü zulmün ve katliamların devam ettiğini biliyoruz, Suriye meselesi biraz gölgelemiş olsa da orada zulüm hâlâ devam ediyor.

Suriye'yle ilgili birkaç kelime ifade etmek isterim: Özellikle zalim rejimin devrilmesi konusunda herkesle hemfikiriz. Elbette ki o zulüm rejiminin devrilmesi sevindirici bir olay ancak İsrail ve Amerika'yı sevindirecek bir sonuca sevinmekten imtina ediyorum ve bu anlamda bu sonuca sevinenleri de anlamakta zorluk çekiyorum. Bu endişemizi haklı çıkartan, işte, Şam'ın düşmesinden sonraki İsrail'in hâl ve hareketleri. İsrail maalesef o günden bugüne Suriye'de 500'e yakın noktayı bombaladı ve hâlen devam ediyor. Golan Tepeleri'ni işgal etti ve maalesef büyük Orta Doğu Projesi'ni adım adım uygulamaya devam ediyor. Yani bir olaya sevinmeye çalışırken onun arkasında örtülmeye çalışılan gerçekleri de göz ardı etmememiz lazım.

Kıymetli milletvekilleri, konumuz çevre ve şehircilik. Tabii, "şehircilik" kelimesi çok önemli bir kelime ve maalesef bu Bakanlık döneminde veya bu iktidar döneminde bizzat kendi ifadeleriyle birçok şehre ihanet ettiklerini kendileri bile kabul ediyor. Üzümlük ifade ediyorum, çağdaş şehircilik anlayışından uzak bir sürü uygulamalar oldu ve olmaya devam ediyor. Şehir tasarımı çok farklı bir konudur. Oradaki sosyal yapıyı, sosyal dokuyu, kültürü ve coğrafyayı içinde barındıran, huzurlu yaşam mekânları oluşturulması gereken bir yaklaşım olması gerekirken, maalesef birçok konuda olduğu gibi bu konuda da rant öncelenerek bir kısım şehircilik çalışmaları yapıldı. Dikey mimariden hep bahsediliyor ve buna karşı olunduğu hep ifade ediliyor ama maalesef en çok dikey mimarinin yapıldığı dönemi yaşıyoruz ki sadece dikey mimari sorun değil, esas sorun yoğunluk. Yani birim alanda yaşatılmak zorunda kalan insanların sayısı. Bu da hiçbir şekilde dikkate alınmadan, bu nüfusun oluşturacağı sosyal ve kentsel ihtiyaçları karşılamayı düşünmeden bir kısım imar planları yapıldı ve yapılıyor. Daha evvel uzun bir zamandır Cumhurbaşkanlığı kararıyla plan yapma yetkisini eline alan Bakanlık, yakın zamanda bir kanunla bunu da kanunlaştırmış oldu. Artık istediği kentte, istediği şehirde, istediği gibi planlar yapabilme yetkisine sahip. Bunun bugüne kadar yapmış olduğu uygulamalardan bizim de gördüğümüz şudur: Yerel yönetimlerle rant oluşturmamayan bir kısım müteahhitlerin Bakanlık vasıtasıyla bu rantı temin edeceği, bizim bu kanun değişikliğinden anladığımız budur.

Tabii, 1/100.000'lik planlar var büyükşehirlerde. AK PARTİ'li belediyeler döneminde... 1/100.000'lik planlar aslında bir kentin anayasasıdır ve değiştirilmemesi gereken planlar olmasına rağmen, örneğin Bursa'da AK PARTİ belediyeleri döneminde 100.000'lik planlar 240 kusura kere değiştirilmiştir ve bunların bütününe gerekçesi de ranttır ve maddiyattır. Maalesef ucube sistemler ortaya çıktı. Ne gibi? Eskiden bir uyum olurdu mahallelerdeki kat sayısı, yoğunlukla ilgili, şimdi 3-5 katlı bir mahallenin ortasında 20 katlı, 30 katlı binalar görmek mümkün oldu.

Tabii, bu imar rantı o kadar kârlı hâle geldi ki deprem de buna maalesef kurban edildi. Kentsel Dönüşüm Kanunu diye bir kanun çıktı. İlk çıktığı 2012 yılından beri biz hep dile getirmeye çalıştık. Milletimizin deprem korkusu maalesef istismar edildi. Az evvel bir AK PARTİ'li milletvekilinin ifadesine göre -ki bu rakamlar doğrudur- 36 milyon toplam yapı stokumuzun 2 milyon adedi riskli deniliyor. Bu toplam yapı stokumuzun yüzde 5,5'i riskli demektir ama kentsel dönüşümü uygularken kullanmış olduğunuz yönetmelik gereği mevcut yapı stokumuzun değil yüzde 5,5'u, yüzde 90'ı riskli çıkar. Bu, şöyle bir uygulamaya fırsat oluşturuyor: Bir müteahhit rant gördüğü bir alanda, oradaki yapıların depremde yıkılma ihtimali olmasa bile o yönetmeliği gerekçe göstererek bunu riskli yapı sınıfına sokup orayı ranta dönüştürebiliyor ve yapılan bütün uygulamalar maalesef buna çok benzerdir. Yine, burada bazı rakamlar ifade edildi, son üç beş senedir deprem güvenliği açısından dönüştürülen bina sayısı ifade edildi. Acaba bu deprem korkusuyla dönüştürülen yapıların kaçısı depremde yıkılacak binaydı, doğrusu bunu tahmin etmek mümkün değil. Esas riskli yapılar maalesef daha çok fakir insanların ikamet ettiği yapılarıdır ve fakir insanlarımız kendi yapılarının riskli olduğunu bile bile orada oturmaya devam ediyorlar çünkü onu dönüştürme ya da oradan çıkıp başka bir yerde ikamet etme imkânları olmadığı için. Esasen devletin onları tespit edip onları dönüştürmesi esastır. Üzümlük ifade etmek istiyorum ki aynı mantık ve aynı anlayış giderse ve benzer büyüklüklerde depremler olursa aynı sonuçlarla karşı karşıya geleceğiz ve bunun vebali bu Bakanlığın sırtında olacak. Ben diyorum ki mutlaka ve mutlaka riskli yapıların tespitini Bakanlık resen yapmak zorunda ve bu riskli yapıların dönüşümüne öncelik vermek zorundadır. Bugün "rezerv alan" ve "kentsel dönüşüm alanı" diye alanlar ilan ediliyor ve milletin mülkiyet hakkına tecavüz ediliyor. Bu alanlarda yeni yapılan yapılar maalesef satılarak rant temin ediliyor. Bu yapılara riskli alanlarda oturan insanlar taşınıyor. Yani

mevcut İmar Kanunu'yla imara açılmayacak alanları "rezerv alan" ve "kentsel gelişim alanı" diye imara açıp oradan gene rant maalesef temin ediliyor.

Tabii, çevre ve şehircilikle ilgili -bir de isminde "çevre" var- çevreyle ilgili de maalesef gerekli önlemlerin alınmadığını gördük ve görmeye devam ediyoruz. Özellikle Bursa'mızda bir Nilüfer Çayı'mız var, maalesef her gün ayrı bir renkte akıyor. İmtiyazlı bir kısım firmaların atıklarını bu dereye akıtmalarına yirmi iki yıldır engel olunamamıştır.

Yine, Bursa'mızın özellikle merkez ilçelerinde artık sınırları aşan bir hava kirliliğiyle de karşı karşıyayız. Kömür yakılmadığı hâlde, sanayi bacalarından ötürü maalesef bu hava kirliliği aşırı derecede artmış durumdadır.

Yine, bu, kentlerimizin büyümesiyle kent alanı içerisine giren eski köylerimizin mera alanları vardı. Bu mera alanlarının da Büyükşehir Yasası'yla birlikte, ortak kamu yararına kullanılmak yerine, yine imara açılarak bir kısım müteahhitlere peşkeş çekildiğini görmek bizi üzüyor yani.

Büyükşehir Yasası'ndan kaynaklı olarak da kırsal köyler mağduriyet yaşamaktadır çünkü onlar da mahalle statüsüne girdikleri için, plansız yapı yapma imkânı verilmediği için ve maalesef şehirler de bu alanlara plan yapamadıkları için o tür köylerde yaşayan insanların ihtiyaçları olan konutları yapma fırsatı kalmamıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin lütfen.

MEHMET ATMACA (Devamla) - Yine, bizim Kıyı Kanunu gereği deniz kenarındaki eski birçok köyümüzde -eski Osmanlı köylerinde bile- ihtiyaca binaen evini yenileyemeyen insanlarımız var; bu mağduriyetlerin de giderilmesi gerekir.

Ben, özellikle mesleğim de gereği şu son uyarıyı yaparak bitirmek istiyorum: Bakın, bugün Çanakkale'de 4 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Ülkemiz yirmi yılda birçok büyük deprem geçiren bir ülkedir. Bu gerçekliğin dikkate alınarak gerekli önlemlerin alınmasını talep ediyorum ve saygılar sunuyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Atmaca.

Üçüncü konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Doğan Demir.

Buyurun Sayın Demir. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA DOĞAN DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce... Sayın Bakanımızı bugün çok eleştirdiniz, ben de Bakanlıkla ilgili eksikleri ve önerilerimizi Gelecek ve Saadet Grubu adına yazdım. Ancak Bakü'deki 29'uncu COP etkinliğinde, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda özellikle Sayın Bakanımıza ve çalışma arkadaşlarına çok teşekkür ediyorum; biz orada Türkiye'mizi, ülkemizi çok iyi bir şekilde temsil ettik, o yüzden teşekkür etmeden geçemeyeceğim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve buradan bizleri dinleyen halkımızı saygıyla selamlıyorum.

2025 yılı bütçe görüşmeleri kapsamında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının bütçesini değerlendirirken ülkemizin çevre, şehircilik ve iklimle ilgili sorunlarına da dikkat çekmek istiyorum. Çünkü bu alandaki eksiklikler ve hatalar yalnızca bugünü değil geleceğimizi de tehdit etmektedir. Öncelikle deprem konusunu ele almak istiyorum.

6 Şubat depremlerinin üzerinden aylar geçti, hâlâ çadır ve konteynerlerde bin türlü zorluklar içinde yaşayan vatandaşlarımız var. Herkes için, her millet için bu kürsüden sesler yükseliyor fakat kendi vatandaşlarımız, depremzedelerimiz hâlâ büyük sıkıntılar içinde; çadırlara, konteynerlere kar, yağmur doluyor ve seslerine kulak vermemiz gerekiyor. İstanbul'un çok büyük bir deprem riski var. Elâzığ'ın, Malatya'nın, Manisa'nın zeminlerini de göz önünde bulundurursak çok büyük olası deprem riskleri var. Ben size 99 depreminin merkezine yakın bir yer olan İzmit merkezden örnek vereyim. İzmit merkezde olası bir 6'dan büyük depremde binlerce bina yerle bir olur. İnanmayan, itiraz eden varsa İzmit'te Doğu Kışla'dan Orduevine kadar birlikte yürüelim; bakalım ne diyeceksiniz, ne göreceksiniz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye aktif fay hatları üzerinde bulunan bir deprem ülkesidir; bu, koskoca bir gerçek, bu gerçeğe yaşamayı öğrenmek zorundayız ancak üzülerek belirtmeliyim ki geçmiş yıllarda yaşanan yıkıcı depremlerin ardından hâlâ yeterli dersler alınmamıştır. Bakanlık ve bağlı kurumlar deprem yönetimi konusunda ciddi eksiklikler sergilemektedir. Depreme dirençli şehirler inşa etmek ve mevcut yapılarımızı depreme dirençli hâle getirmek konusunda çok çok gerideyiz bu noktada. Ülkemizin deprem kuşağında yer aldığı bir gerçek. Bu gerçek, kentsel dönüşüm projelerinin ne kadar hayati olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır ancak mevcut uygulamalar hem hız hem de kapsam açısından maalesef yeterli değildir. Ülke nüfusunun yüzde 25'inin yaşadığı İstanbul'da, yapılan araştırmalara göre, kentte bulunan yapıların sadece yüzde 1'inin yıkılması durumunda dahi 500 bin insanımız hayati tehlikeye girecek durumdadır. Hâl böyleyken İstanbul'umuzda maalesef ki binaların yüzde 25'i riskli, bu dilimin içindeki yüzde 25'in ise çok riskli durumda olduğu ortadadır. İstanbul'un nüfus yoğunluğunun azaltılması ve daha dengeli bir demografik yapıya kavuşturulması deprem riskini yönetmede önemli bir stratejidir. Bu amaçla, ekonomik ve sosyal teşvikler yoluyla nüfusun diğer bölgelere dağılması ve böylece hem İstanbul'daki yoğunluğun azaltılması hem de diğer şehirlerin kalkınması, desteklenmesi gerekmektedir. Bu gerçek karşısında ne yaptık? Peki, ben söyleyeyim: Yapılanlar koskoca çölde bir küçük kum tanesi. Bakın, buradan çok açık bir şekilde söylüyorum, şair diyor ki: "Yarın geç olmakla meşhurdur." Evet, tam olarak olası bir İstanbul depremi sonrası o enkazların altından kimseler kalkamaz, yok olur gideriz, perişan oluruz, dünyaya da rezil oluruz. Olası bir İstanbul depremi Türkiye'nin doğrudan bağımsızlığıyla ilgilidir. Sanayi, teknoloji, lojistik, gıda onlarca temel ihtiyaç İstanbul üzerinden gönderiliyor. Gayrisafi millî hasılanın yüzde 30'undan bahsediyorum. Bu oran TÜİK verisi, eminim ki daha fazladır. İstanbul'un olası deprem riski memleket meselesidir, İstanbul'un olası deprem riski Türkiye'nin bağımsızlık meselesidir. Deprem ve kentler deyince akla ilk gelen elbette kentsel dönüşüm oluyor. Bu konuda önümüzdeki sorun şu ki kentsel dönüşüm projelerinde sosyal adalet göz ardı ediliyor, dar gelirli vatandaşlarımız dönüşüm projelerinden yeterince faydalanamıyor; ayrıca, projelerde genellikle yerel halkın görüşleri alınmıyor. Bu sorunun çözümü de şudur: Kentsel dönüşüm süreçlerine katılımcı bir model benimsenmelidir. Bu sayede vatandaşların projelere aktif olarak dâhil edilmesi hem sosyal huzuru hem de projelerin başarısını artıracaktır. Ayrıca, dar gelirli aileler için daha fazla sosyal konut üretimi sağlanmalı ve bu konutların erişilebilirliği artırılmalıdır.

Finansman eksikliklerinin giderilmesi için uluslararası kalkınma fonlarından daha fazla faydalanılmalıdır. Ne yazık ki kentsel dönüşüm konusunda hâlâ büyük eksikliğimizin olduğu da çok açık bir gerçektir.

Mevcut yapı stokunun depreme dayanıklılık analizleri hâlâ tamamlanmamış durumdadır. Riskli binaların tespit edilip güçlendirilmesi yetersiz kalmıştır. Afet sonrası acil müdahale ve koordinasyon çalışmaları eksik, afet sonrası geçici barınma alanlarının planlanması ve hazırlığı da yetersizdir. Kentsel dönüşüm projeleri rantsal kaygılarla yürütülmekte, afet riskini azaltmak yerine yeni riskler yaratılmaktadır. Sosyal dengeyi gözetmeyen dönüşüm uygulamaları mağduriyetlere yol açmaktadır. Şehirlerimiz hâlâ büyümekte ancak bu büyüme çoğu zaman plansız ve sürdürülebilirlikten uzaktır fakat akıllı şehir uygulamalarının yaygınlaştırılması bu soruna çözüm sunabilir. Şehir planlamasında uzun vadeli bir vizyon eksikliği bulunmaktadır. Trafik, enerji tüketimi ve atık yönetimi gibi alanlarda verimlilik sağlanmamaktadır. Bu noktada akıllı şehir projelerine daha fazla kaynak ayrılmalı ve bu projeler tüm şehirlerimizde yaygınlaştırılmalıdır. Özellikle enerji ve su yönetimi alanlarında yenilikçi teknolojiler teşvik edilmelidir. Ayrıca, kent planlamasında doğal afet riskleri göz önüne alınarak daha dayanıklı şehirler inşa edilmelidir. Tüm Türkiye genelinde yapı stokunun dijital bir envanteri oluşturulmalı, riskli yapılar ivedilikle güçlendirilmelidir. Kentsel dönüşüm projeleri yerel halkın katılımıyla ve şeffaf bir şekilde yürütülmelidir. Afet planları ulusal düzeyde yeniden ele alınmalı, yerel yönetimlerin kapasitesi artırılmalıdır. Afet fonları doğru ve şeffaf şekilde kullanılmalı, bu kaynaklar başka alanlara aktarılmamalıdır. Kentsel dönüşüm projelerinin temel amacı güvenli, yaşanabilir, çevre dostu kentler yaratmaktır ancak uygulamada bu hedeflerden sapılmıştır. Örneğin, planlama hataları; çoğu proje altyapısı, kapasitesi, yeşil alan ihtiyacı, sosyal doku gözetilmeden yürütülmektedir. Sosyal etkiler gözetilmemektedir, mahalle kültürünü yok eden uygulamalar vatandaşların sosyal bağlarını koparmaktadır. Çevresel etkileri çok kötü kentsel dönüşüm projelerinde yeşil alanlar yok edilmekte, çevresel sürdürülebilirlik göz ardı edilmektedir. Kentsel dönüşüm projeleri çevresel sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği sağlayacak şekilde planlanmalıdır. Dönüşüm projelerinde yalnızca bina yenileme değil altyapı, ulaşım ve sosyal donatı alanları da kapsayıcı şekilde ele alınmalıdır. Vatandaşların hak kayıplarını önlemek için etkin bir denetim mekanizması kurulmalıdır.

Türkiye'nin çevre kirliliği mücadelesi yetersizdir. Özellikle hava, su, toprak gibi kirliliği ciddi boyutlara ulaşmış iklim değişikliği etkileri her geçen yıl daha fazla hissedilmektedir. Türkiye'de birçok şehir Dünya Sağlık Örgütü'nün belirlediği sınırların üzerinde hava kirliliğine sahiptir. Termik santrallerin ve fosil yakıt tüketiminin etkileri kontrolsüz şekilde devam etmektedir. Hava kirliliği özellikle büyükşehirlerde halk sağlığını tehdit eden ciddi bir sorundur. Mevcut politikalar bu konuda etkili bir iyileşme sağlamaktan maalesef ki uzaktır. Burada sorun şu ki sanayi kaynaklı ve ulaşım kaynaklı emisyonlar yeterince denetlenmemekte, hava kalitesini artırmaya yönelik önlemler yetersiz kalmaktadır. Burada çözüm de şudur: Hava kalitesi izleme istasyonlarının sayısı artırılmalı ve bu istasyonlardan elde edilen veriler karar alma süreçlerinde daha etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Ulaşımda düşük emisyonlu araçların kullanımı teşvik edilmeli, toplu taşıma yatırımları artırılmalıdır. Ayrıca, sanayi tesislerinin çevresel etkileri sıkı bir şekilde denetlenmelidir. Su kaynaklarının tükenişi büyük bir sorun. TÜİK ve Devlet Su İşlerinin verileri Türkiye'nin farklı bölgelerinde su varlıklarının dengesiz dağılımını ve bazı bölgelerde ciddi su sıkıntısı yaşandığını göstermektedir. Özellikle Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgelerindeki yetersiz yağışlar ve artan sıcaklıklar su kaynaklarının azalmasına yol açmaktadır. Bu durum, içme suyu temini ve tarımsal sulama için büyük sorunlar oluşturmaktadır. Barajlardaki doluluk oranları azalmakta, yer altı suları bilinçsizce tüketilmektedir. Su kaynaklarının kirlenmesi ekosistemleri ve tarımsal üretimi tehdit etmektedir. Su kaynaklarımız iklim değişikliğinin etkisiyle giderek azalmaktadır. Tarımsal sulamada kullanılan geleneksel yöntemler su israfını artırmakta ve kuraklık riskini büyütmektedir. Su kaynaklarının korunmasına yönelik altyapı yatırımları maalesef yetersizdir. Tarımsal sulamada modern yöntemler yaygınlaştırılmamış ve suyun adil paylaşımı hâlâ sağlanamamıştır. Akıllı sulama sistemleri yaygınlaştırılmalı ve tarımsal su kullanımında tasarruf sağlayabilecek politikalar devreye alınmalıdır. Yer altı su kaynaklarının korunması için kapsamlı bir ulusal strateji oluşturulmalı, adalet sağlamak için etkin bir denetim mekanizması oluşturulmalıdır. Bu konu önceliğimiz hâline gelmeli ve su hakkında olan yanlış algıyı, "hiç bitmeyecek" algısını değiştirmeliyiz çünkü üzülerek ifade etmeliyim ki su kaynaklarımız hem tükeniyor hem de çok ciddi kirleniyor. Atık yönetimini bir türlü yoluna koyabilmiş değiliz. Atık yönetimi ve geri dönüşüm uygulamaları maalesef yetersizdir. Plastik kirliliği ve tehlikeli atıkların bertaraf edilmesi konusunda somut adımlar atılmamaktadır; bu noktada, hava kirliliğiyle mücadele için temiz enerjiye geçiş hızlandırılmalıdır. Su kaynaklarının korunması için etkin bir su yönetim stratejisi uygulanmalı, arıtma tesisleri yaygınlaştırılmalıdır. Atık yönetiminde sıfır atık hedefleri daha somut projelerle desteklenmeli, belediyelerin geri dönüşüm kapasitesi artırılmalıdır. İklim değişikliğiyle mücadelede eksik ve yetersiz politikalar var. İklim değişikliği yalnızca çevresel değil sosyal, ekonomik bir krizdir ancak Türkiye'nin bu alandaki politikaları hâlâ yetersizdir. İklim değişikliği ülkemizi derinden etkileyen küresel bir krizdir. Kuraklık, aşırı hava olayları gibi etkiler yaşam koşullarımızı maalesef tehdit etmektedir.

Türkiye, Paris Anlaşması'na taraf olmuş ve 2053 yılı için net sıfır karbon hedefi koymuştur ancak bu hedeflere ulaşmak için atılması gereken somut adımlarda eksiklikler elbette mevcuttur. Yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılmasında ilerleme kaydedilse de fosil yakıtlara olan bağımlılığımız hâlâ çok yüksek. Ayrıca, karbon ticaret sistemi ve yeşil finansman mekanizmaları tam anlamıyla devreye alınmamıştır; bu konuda yenilenebilir enerji yatırımlarına daha fazla teşvik sağlanmalı, fosil yakıtlara verilen destekler kademeli olarak azaltılmalıdır. Karbon ticareti sisteminin altyapısı hızla tamamlanmalı ve özel sektörün bu alanda aktif rol alması için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca, yerel yönetimlerin yeşil projelere erişimini kolaylaştıracak hibe ve kredi programları mutlaka geliştirilmelidir. Tüm bunlar yapılmadığı için emisyon azaltımı konusunda Türkiye Paris İklim Anlaşması'ndaki taahhütlerini yerine getirmekte gecikiyor. Uyum çalışmalarında ise iklim değişikliği etkilerine uyum sağlamak için somut bir ulusal strateji planımız hâlâ maalesef eksik. İklim değişikliğiyle mücadelede finansman kaynaklarının yetersiz olduğu çok açık görülmektedir. Yenilenebilir enerji yatırımları teşvik edilmeli, fosil yakıt bağımlılığı mutlaka azaltılmalıdır. İklim değişikliğine uyum stratejileri yerel yönetimlerle birlikte hazırlanmalıdır. Tarımda su tasarrufunu artıracak teknolojiler yaygınlaştırılmalı, kuraklık riski azaltılmalıdır. Doğal kaynaklarımızın korunması ve biyolojik çeşitliliğimizin sürdürülebilir şekilde yönetilmesi sadece çevre politikalarının değil ekonomik ve sosyal politika alanının da ayrılmaz bir parçasıdır.

Ormansızlaşma, madencilik faaliyetleri ve kontrolsüz yapılaşma nedeniyle doğal alanlarımız hızla yok olmaktadır. Ayrıca, artık yönetimindeki etkinlik sağlanmamış ve geri dönüşüm alanları hâlâ düşük seviyelerdedir. Bu konuda da orman alanlarının korunması ve genişletilmesi için daha etkili denetim mekanizmaları oluşturulmalı, yasa dışı madencilik faaliyetlerine karşı caydırıcı

önlemler alınmalıdır. Geri dönüşüm oranlarının artırılması için Sıfır Atık Projesi daha geniş bir kesime yayılmalı ve özel sektörle iş birliği artırılmalıdır. Bunun yanı sıra, yerel yönetimlerin bu konuda daha aktif rol oynaması teşvik edilmelidir. Türkiye genelinde olası bir depremde büyük yıkıma neden olacak 2000 yılı öncesi inşa edilmiş, doğru bir mühendislik hizmeti almamış ve riskli olarak tanımlanan yapıların dönüştürülmesi gerekiyor fakat Bakanlık yalnızca belirli bölgelerde kentsel dönüşüme gitmekte, gerçek anlamda risk taşıyan yapılar bir kenara bırakılmaktadır. "Kentsel dönüşüm" adı altında yapılan bu düzenlemeler sadece büyük şirketlere büyük paralar kazandırır, halka bir katkısı olmaz, halkın güvenliğini sağlama amacı da taşımayacaktır.

Öte yandan, maalesef bilimden uzak bir anlayışla hazırlanan deprem yönetmelikleri ise halkın can güvenliğini tehlikeye atan bir diğer unsurdur. 2018 yılında güncellenen yönetmelikler mühendislerin sahada kolayca uygulayabileceği yöntemden de uzaktır. Sadece akademik ve karmaşık bir dille kaleme alınmış olması da yönetmeliğin yalnızca kâğıt üzerinde bir tedbir olduğunu kanıtlamaktadır. Bilimden uzak, uygulama zorluklarıyla dolu düzenlemeler toplumu afetlere karşı daha korumasız hâle getirmektedir. Deprem gibi hayati bir konuda alınması gereken önlemlerin bilimsellikten uzak olması yalnızca yönetimin halktan ne denli kopuk olduğunu değil, aynı zamanda toplumu koruma sorumluluğundan ne kadar uzaklaştığını da göstermektedir.

6 Şubat depremlerinin ardından çıkarılacak çok ders var, bunlardan biri de jeoloji mühendislerine yeterli kadro açılmamasıdır. Ülkemiz bir deprem ülkesi ve bu gerçeği kabul ediyorsak her il ve ilçe belediyesinde o il ve ilçe nüfusuna göre yeterli sayıda jeoloji mühendisinin istihdam edilmesi zorunlu bir hâle getirilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada mesele bağcıyı dövmekten ziyade üzüm yemek; vatandaşlarımız kavgadan, gürültüden, uzlaşmazlıktan uzak ve ayrıştırıcı söylemlerden artık bıktı, usandı. Bu kürsü halkın kürsüsü, bu kürsü uzlaşının, halkın faydasını gözeterek halkın vekillerinin kürsüsü. Bu niyet ve samimiyetle 2025 yılı bütçe görüşmeleri kapsamında, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı kapsamında karşı karşıya olduğumuz sorunların çözümü için özetle ve yineleyerek şu somut önerilerde bulunuyorum: Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını artıracak ve enerji verimliliğini teşvik edecek kapsamlı ulusal bir strateji oluşturulmalıdır. Kentsel dönüşüm projelerinde sosyal adalet sağlanmalı ve dar gelirli vatandaşlarımızın konut ihtiyacı önceliklendirilmelidir. Atık yönetiminde geri dönüşüm oranlarını artıracak politikalar geliştirilmelidir. Su kaynaklarının korunması ve akıllı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli bütçe artırılmalıdır. Akıllı şehir uygulamaları yaygınlaştırılarak şehirlerimiz daha yaşanabilir hâle getirilmelidir. Hava kirliliğiyle mücadele için daha etkili denetim mekanizmaları oluşturulmalıdır. Çevre dostu ulaşım projeleri desteklenmelidir. Sonuç olarak, çevre ve şehircilik politikalarımızda daha yapıcı ve uzun vadeli bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğine inanıyorum.

Tekrar ifade ediyorum: İstanbul'un olası deprem riski memleket meselesidir, İstanbul'un olası deprem riski Türkiye'nin bağımsızlık meselesidir. Bu bütçe görüşmeleri ülkemizin çevresel sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğiyle mücadele hedeflerine ulaşması için de önemli bir fırsattır.

2025 yılı bütçe görüşmelerinin tüm milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Bütçelerin halkımızın lehine, halkımızın refah düzeyini yükseltmesi yönünde kullanılmasını temenni ediyorum ve hep birlikte yaşanabilir bir ülke için mücadele etmek istiyorum.

Zamanım var, son bir şey daha anlatayım Sayın Başkan. Dün İngiltere'deydim, üç gün boyunca Londra'da, İngiltere Parlamentosunda, Meral Danış Beştaş ve Kani Torun vekillerimizle birlikte çalışmaya katıldık. Orada ilginç bir vatandaşla karşılaştık; vatandaşın adı Afzal Khan, Manchester'ın ilk Müslüman Büyükşehir Belediye Başkanı. Pakistanlı bu arkadaşımız daha sonra 5 dönem Bakanlık yapıyor ve Gazze'yi savunduğu için, İsrail'e karşı çıktığı için kendi partisi tarafından eleştirildiği için Bakanlıktan istifa edip milletvekilliği yapıyor. Bu arkadaşımızın bir ricası var; özellikle Suriye'de son yaşanan olaylarda mutlaka Türkiye'nin rol alması ve orada Suriye'nin toprak bütünlüğünü koruyacak, kollayacak ve asla insanları geçmiş dönemde olduğu gibi ayırtırmadan herkesin bir arada yaşayabileceği bir mekanizmanın çalıştırılması gerektiğini ifade etti. Bu arkadaşımızın ilginç bir anısı da var, onu da söyleyeyim, dedi ki: "Ben 1996 yılında Erbakan Hoca'yla tanıştım, Erbakan Hoca bana 'Siyasete gir.' dedi ve ben Erbakan Hoca'nın sayesinde siyasete girdim. Önce Belediye Başkanı oldum, sonra Bakanlık yaptım ve şimdi de milletvekiliyim." Bu vesileyle, Sayın Erbakan'a da rahmet diliyor, buradan saygılarımı iletiyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Demir.

Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün.

Buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Sayın Ün.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de sözlerimin başında, geçen yıl bu vakitlerde, bu kürsüde dünya gözüyle son kez gördüğümüz Hasan Bitmez ağabeyimize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun inşallah.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın ekmek gibi, su gibi bir ihtiyaca karşılık gelen barınma ihtiyacını karşılama sorumluluğunu hepimiz biliyoruz. Bu sorumluluğun bir lütfun eseri değil, asli bir görevin karşılığı olduğunu da biliyoruz. Şimdi, bu ihtiyaç ülkemizde bir krize evrildi, gelirler düştü, konut fiyatları yükseldi, faizler yükseldi. Sonra ne oldu? Konut alım gücü zayıf ülkelerin en başında yerimizi aldık.

Son bir yıl içerisinde konut alım gücü yüzde 65'ten yüzde 50'ye düşerken konut fiyatları yüzde 36 arttı. 2002 yılında yüzde 73 olan konut sahipliği oranı şimdi yüzde 56'ya geriledi. Bu, TÜİK'in rakamları arkadaşlar, itirazınız olmasın. 10 milyon konut üretiminin olduğu bir yerde ev sahibi olan vatandaşların sayısı düşüyorsa bunun nedeni konutu yatırım aracı hâline getiren, 9 kişiye bir pul, bir kişiye 9 pul politikanızdır. Bu yanlış politikalarla da kalmadı tabii ki, ekonominin kötü yönetiminden TOKİ hak sahipleri de fazlasıyla payını aldı. Vatandaşın aleyhine olan tüm güncellemeler yapıldı, sabit taksitle başlayan ödeme planlarını memur maaş artışlarına endekslediniz, yüzde 1 olan KDV'yi yüzde 10'a çıkardınız, iki yüz kırk aylık taksit planını yüz seksen aya indirdiniz. Birkaç yıl önce 900 lirayla başlayan taksitler bugün 20 bin liralara çıktı, 650 bin liradan başlayan ev fiyatları birkaç ay içerisinde 2-3 milyonu buldu. Başlangıçta ödenebilir gibi görünen bu taksitler yeni ödeme sisteminde astronomik şekilde arttığından vatandaş icra takiplerine düşmeye başladı.

Bakın, Sayıştayın 2021 raporu 25.700 taşınmazın taksitinin ödenmediğini, kamu bankaları aracılığıyla 20 binden fazla hak sahibine ihtarname gönderildiğini, binlercesine icra takibi başlatıldığını söylüyor. Bunun bugün daha da arttığını tahmin ediyoruz. Bu durumda vatandaş çözümü nerede buluyor biliyor musunuz? Karşısına çıkan fırsatçılara konut hakkını devretmekte. Vatandaşın ev sahibi olma hayali başkalarının kâr elde etmesine dönüşüyor.

Değerli milletvekilleri, iktidar 100 binli rakamlarla yeni konut müdeleri açıklıyor, biz de bu haberlerle mutlu oluyoruz elbette ama bir önceki müdenin daha arsasının belirlenmemiş, temelinin atılmamış olduğunu görüyoruz. Cumhurbaşkanlığı verileri 2003'ten 2022 sonuna kadar 372.925 konut üretildiğini söylüyor. Nerede bu milyonluk rakamlarla ifade edilen konutlar peki? Cumhurbaşkanlığı yanlış veri paylaşmayacağına göre "Son bir buçuk yılda ilave 992.075 konut ürettik." mi demek istiyorsunuz? Bu konunun aydınlatılmaya muhtaç olduğunu söylemek istiyorum. Yapılanlar için teşekkür etmekten imtina etmediğimizi bilirsiniz ama neden aynı devletin kurumlarının telaffuz ettiği rakamlar birbirinden bu denli astronomik şekilde fark arz ediyor, bunu merak ediyoruz.

Şimdi, şehrim Denizli'de yaşanan sorundan örnekle, beş yıldır konutları teslim edilmeyen mağdurlar adına Sayın Bakanımıza sormak istiyorum: 2019'da bir buçuk ila üç yıl içerisinde teslimine söz verilen Pamukkale-Kocadere-Yeniköy Projesi yoğun takibimizle, Sayın Bakanlığımızın da bu takibimize kayıtsız kalmaması neticesinde, inşallah, bir yıl sonra teslim edilebilecek. Şimdi, bu insanlar, doğal gaz altyapısı projeye eşzamanlı organize edilmediği için şehrin merkezinde yıllarca doğal gaz kullanamayacaklar. Enerji şirketleri rantabl bulmadığı için hizmet götürmeyi ihmal ediyorsa eğer, bunun çözümünü bulmak kimin sorumluluğu? Çileyi vatandaşa çektiirmek galiba en maliyetsiz bulunan çözüm.

Bir diğer mağduriyet de şu: Şimdi, Bakanlığımız kimi projeleri vaktinde başlatmadığı için, aynı kapsamda başka projeleri devam ettirdiği için ikisi arasında 12-15 katlık ödeme farkları oluştu. Bu nasıl bir insafsızlıktır arkadaşlar? Peki, burada vatandaşın bir suçu var mı? Tabii ki yok. Devlet, söz verdiği projeyi vaktinde yapmamış, geciktirmesinin bedelini vatandaşa ödetmiş.

Sayın Bakan, bu insanların ağırlıklı kısmı emekli maaşıyla, asgari ücretle geçimini sağlıyor yani bugün 12.500 lirayla, 17 bin lirayla bir ay boyunca ailelerine, çocuklarına bakıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Bu gelirlerle bugünkü değeriyle 14 bin lira, 18 bin lira, 20 bin lira konut taksiti ödemenin zorluğunu sizin vicdanınız kaldırıyor mu? Bu mağduriyetleri hafifletecek bir çözüm bekliyoruz Sayın Bakandan.

Bakın, bugün "Nüfusumuz yaşılanıyor, aile kurumumuz alarm veriyor." diye dert yanıyorsunuz. Bunun en önemli sebeplerinden biri işte bu barınma problemi. 2025 yılında artık barınma sorununun ülkemizin gündeminden çıkması için en büyük görev size düşüyor Sayın Bakan.

Seneye çokça takdir ettiğimiz, azca tenkit ettiğimiz bir Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı görmek dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ün.

Birleşime otuz beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.31

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.12

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun efendim. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

Henüz kalabalık olmadığı için, hakkınızı da ketmettiğimiz için biraz uzatabiliriz sizi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Başkanım, Bakanlar da gelmedi.

BAŞKAN - Komisyon yerinde, gelirler, telaşa mahal yok.

Buyurun.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; Saadet-Gelecek Grubu olarak grubumuz adına Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı üzerine bütçe görüşmelerinde söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerimin başında, geçen sene bugün, kürsüde kalp krizi geçirerek vefat eden değerli büyüğümüz, Kocaeli Milletvekilimiz Hasan Bitmez Bey'e Allah'tan rahmet diliyorum.

Tarım bir millî güvenlik meselesi. Tarımın millî güvenlik meselesi olduğunu özellikle salgın döneminde yaşadığımız olumsuzluklardan, lojistik zincirlerinde olan gecikmelerden, problemlerden tam anlamıyla idrak etmiş olduğumuzu umuyorum. Tarım bir millî güvenlik meselesi, niçin? Çünkü şu anda tarımda çalışanların yaş ortalaması 60'a yaklaştı, 58 civarında şu anda istatistiklere göre ve bunlar resmî istatistiklerdir. 58 civarında yaş ortalamasıyla 85-90 milyon insana bakmaya çalışan çiftçilerimiz var. Hâl böyleyken, Güneydoğu Anadolu Projesi gibi bir projenin, Türkiye'nin çok önemli bir şekilde hem tarım alanında hem sanayisinde

hem istihdamında birçok boyutuyla Türkiye'nin önünü açacak bir projenin 1970'lerden, 1980'lerden beri bugüne kadar gelmiş olmasına rağmen hâlâ tamamlanmamış olması bu ülke için büyük bir eksiklik. Sözlerimin yine başında, merhum Recai Kutan Bey'e, merhum Süleyman Demirel Bey'e, GAP projesine vermiş oldukları destekten dolayı, emeklerinden dolayı çok teşekkür ediyorum, milletimiz adına teşekkür ediyorum. Zor koşullarda at sırtında oralarda yaptıkları mücadelelerle Güneydoğu Anadolu Projesi'nin en azından tamamlanmamış olmasına rağmen ete kemiğe bürünmesine çok önemli katkılar yaptılar.

Saygıdeğer milletvekilleri, "Mandıra Filozofu" diye bir film var, bilirsiniz; "Mandıra Filozofu"nda bir sahne var. O sahnede ana aktör kuyudan su çekiyor. Orada, o anda, o doğa parçasını kendisine mülk edinmeye çalışan ama sadece "desinler" diye mülk almaya çalışan kişi de "Siz suyu buradan mı çekiyorsunuz? Bizim suyumuz Paris'ten geliyor." diyor. Yani tam bir trajikomik sahnedir. Şimdi, bizim de insanlarımız, çiftçilerimiz emek verirken, tarımda çalışırken, hayvancılıkla uğraşırken, 85 milyon insanı doyurmaya, beslemeye çalışırken, maalesef birçoğumuz onların verdiği emeğin ne anlama geldiğini bilmeyecek derecede vurdumduymaz hareket ediyoruz. Tarıma bütçeden ayrılması gereken pay millî gelirin yüzde 1'i. Bu iktidarın, 2005 yılından, 2006 yılından beri yüzde 1'i vermesi gerekir ama şu bütçe dâhil hâlâ tarımda destek yüzde 1 olarak açıklanmadı.

Güneydoğu Anadolu Projesi, tabii, ülkemizin yüzde 9,7'lik bir alanını kapsıyor. Toplam arazi 7,5 milyon hektar, 3,2 milyon hektar arazi işlemeli tarıma uygun. Bölge, ülke yüzey sularının yüzde 30,4'ünü, yer altı suyu miktarının yüzde 21,7'sini kendi bünyesinde barındırıyor. Üç yüz güne kadar uzayan, dikkat buyurunuz, üç yüz güne kadar uzayan yetiştirme periyoduyla iki yılda 5 ürün yetiştirebilecek bir yapıya sahip olan bölgeye aynı zamanda "Bereketli Hilal" de deniyor. Şimdi, Türkiye'de yetişen bitkilerin yaklaşık yüzde 30'unun bu bölgede bulunduğu tahmin ediliyor. Aynı zamanda, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne özgü 74, Türkiye'ye özgü 246 olmak üzere toplam 320 endemik bitkinin bu bölgede yetiştiği biliniyor. GAP'la alakalı 2 tane yani 2008-2012, daha sonra tekrar 2018-2023 dönemlerinde yeni planlamalar yapıldı. Bu planlamalara göre özellikle sulama noktasında hedefe ulaşılabileceği söylenirken maalesef sulama yapılamıyor, tam anlamıyla olması gereken çapta yapılamıyor. Toplam su rezervinin yüzde 28,5'i kontrol altına alınmış olacak böylece eğer tamamlanırsa ve Çukurova'nın 4,5 katı olan 1,7 milyon hektarlık bir alanda sulu tarım yapılabilecek ama maalesef hâlâ biz bunları tam anlamıyla gerçekleştiremiyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi, aslında duyduğunuzda şaşıracağınız ama şaşırmakla kalmayıp "Ne günlerden geçmiştiz, ne tehlikeler atlattığımız." diyeceğiniz bir belgeyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Yani bu belge yine Dışişleri Bakanlığının resmî "web" sayfasından, hâlâ hâlihazırda giren bunu görebilir. 2004 Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda diyor ki: "Orta Doğu'daki su önümüzdeki yıllarda giderek artan biçimde stratejik bir konu hâline gelecektir." Avrupa Birliği söylüyor. "Türkiye'nin AB'ye katılımıyla beraber su kaynakları ve altyapılarının -Fırat ve Dicle'yi parantez içine almış- nehirleri, havzaları üzerindeki barajlar ve sulama istenilen İsrail ve komşu ülkeleriyle paylaşılacak." diyor 2004 yılında Avrupa Birliği İlerleme Raporu. Diyeceksiniz ki peki Türkiye bunu kabul etmiş mi? Maalesef, 2014'te Star gazetesinin bir başka haberini sizlere gösteriyorum, burada da diyor ki: "GAP yüzde 100 Türk malı oluyor." Demek ki 2004'ten 2014'e kadar GAP hâlâ bizim yüzde 100 malımız olmayan bir yapıymış. İlginç bir şey, bunu söyleyen GAP İdaresinin Başkanı ve diyor ki: "Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, İspanya ve İsrail'le imzalanan sulama ve kredilendirme anlaşmalarını iptal edeceğiz." Ne zaman söylüyor? 2014'te. Yani 2004 yılında Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nda Fırat ve Dicle sularının uluslararası bir konsorsiyuma, İsrail ve komşularının istifadesine sunulacak uluslararası bir konsorsiyuma devri noktasında bize bir talep geliyor, biz buna evet diyoruz; 2014 yılında da "Eyvah, biz neler yapmışız." düşüncesiyle bu anlaşmaları iptal edeceğiz diyoruz.

Değerli milletvekilleri, Suriye'de yaşanan böylesine gelişmelerin ülkemiz güvenliği için, bölge güvenliği için, istikrarsızlık için bütün boyutlarıyla hangi tehlikeleri barındırdığını bire bir müşahade etme imkânı -maalesef imkân diyorum- bulmuşken Güneydoğu Anadolu Projesi'nin, hâlihazırda, bütün boyutlarıyla, tam tekmil hayata geçirilmesinin önünde hiçbir engel kalmamalıdır. Kalmamalı ki hem tarım alanında Türkiye'nin kendi ayakları üzerinde durabileceği bir altyapıyı oluşturması hem de aynı zamanda, bölgedeki istihdamın tam anlamıyla sağlıklı bir şekilde yürütülmesi sağlanabilsin.

Değerli milletvekilleri, Güneydoğu Anadolu Projesi tamamlanmış olsa ülkemiz neler kazanacaktı, bir uzmanın değerlendirmesiyle sizlere arz ediyorum: 2,2 milyon hektar alan sulanmış olacaktı, yılda 27 milyar kilovatsaat elektrik üretimi olacaktı, gayrisafi bölgesel hasıla yüzde 445 artış sağlayacaktı, kişi başı gelirden yüzde 209 artış olacaktı, 3,8 milyon kişiye istihdam yaratacaktı, yılda 2,1 milyar dolar sulama getirisi sağlayacaktı, yılda 2,2 milyar dolar enerji getirisi sağlayacaktı, tarımsal ürünlerin ithalatında yılda harcanan 9 milyar dolar para ülke içinde kalacaktı. Yapılan çalışmalara göre, kuru tarımdan sulu tarıma geçişte çalışma süresi, insan gücü 9 kat artmıştır. GAP projesi bitmiş olsaydı bölgedeki tarım işçisi ihtiyaca bile karşılık veremeyecekti...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Göç olmayacaktı.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - ...GAP illerinden yaklaşık 400-500 bin tarım işçisi başka illere çalışmak için gitmek zorunda kalmayacaktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Güneydoğu Anadolu Projesi'nin, hem de böylesine önemli bir zaman diliminde -70'lerde başlayan hatta daha ilerisine gidelim- 1935'te Atatürk'ün o bölgenin su kaynaklarının araştırılması talimatının ardından, 70'ler, 80'ler, 90'lar, 2000'ler, 2020'ler; bütün bu süreçlerde hâlâ tamamlanamamış olması bu millet için, üzülererek söylüyorum, yüz karasıdır. Bir an önce Güneydoğu Anadolu Projesi'nin aktif hâle getirilmesinin, maddi, manevi, sosyal, siyasi, kültürel, hangi açıdan bakıyorsanız bakın, bu projenin, bu ülkenin artısına bir katma değer olarak yazılmasının hepimizin üzerinde bir sorumluluk olduğunu buradan bir kere daha hatırlatıyor; bütçenin hayırlı olmasını temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaya.

Altıncı konuşmacı Kütahya Milletvekili Sayın Ali Fazıl Kasap.

Buyurun Sayın Kasap. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

Suyla ilgili başka bir niyetiniz yok, değil mi?

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) - Yok, kesinlikle.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Suyun hikâyesini birazdan anlatayım.

Şimdi, Sayın Bakan, Kütahya'da bir küçük sanayi sitesi yapılıyor, şehir merkezinde, İnköy Sanayi Sitesi diye geçiyor. Bunların hepsi yaklaşık 390 küçük sanayi esnafı; tornavidayla, penseyle geçimini temin etmek isteyen insanlar. 2021 yılında ihale imzalanıyor, şartnameye göre 990 milyon TL yani 1 milyar TL. O zaman küçük sanayi esnafından muhammen bedelin, tahmini bedelin yüzde 10'u başvuru bedeli olarak alınıyor. Ne kadar? İşte, 90 metrekairelik dükkân için yüzde 10'u 25 bin lira. Dükkân kaç mal olacak? 250 bin lira. Peki, bugün için bu şahıslardan istenen para ne biliyor musunuz Sayın Bakan? O zamanki metrekaire birim fiyatı, ihale yapıldığında bayındırlık birim fiyatı 1.030 lira iken 2022'de 2.600 lira oluyor, 2023'te 5 bin lira, şu anda 7.750 lira.

Sayın Bakan, bakın, 25 bin lira olan bu iş yerleri için bugün küçük esnaftan istenen bedel 5,5 milyon TL'ye tekabül ediyor ve siz imza attınız oraya, sizin imzanız var. Bakın, Kütahya, TOKİ -ki devletin kurumu diye- vasıtasıyla soyguna, TOKİ vasıtasıyla mağdur edilmeye alışık. Daha önce de 1453 Konutları'nda aynı şey olmuştu ve 600 lira birim metrekaire fiyatı iken siz 1.280 liraya ihale yaptınız, 1.280 liraya. Kütahya'da daireler 150 bin liraya satılırken 400 bin liraya o daireleri satamadınız ve siz aldınız, TOKİ geri aldı; Kütahya Belediyesinin vasıtasıyla yapmışsınız.

Şimdi, Maliye Bakanına da sordunuz mu bilmiyorum. Ya, küçük, tornavidayla iş yapan esnaf, geçimini temin etmeye çalışan esnaf bu 55 bin lira aylık taksiti nasıl verecek? Siz, şu anda, bugün için 7 bin lira olan metrekaire birim fiyatını, nasıl 29 bin lira artı KDV'yle 35 bin liraya esnafa -1 metrekaresini- vereceksiniz? Şu anda, Kütahya'da size kanıp, aldanıp bu parayı yatıran, peşinat diye yüzde 10'unu yatıran küçük sanayi esnafı mağdur durumda. Geçen hafta eylem yaptılar ve bu dükkânları alacak güçleri yok. Esnaf kefaletten de alsalar bir yolla bunu tamamlamaları mümkün değil.

Sayın Bakan, siz Kütahya'nın zaten 10 tane mahallesini depremde ikinci derece riskli alan ilan ettiniz ve binlerce insan şu anda evsiz. Doğal gazını, elektriğini, suyunu kesiyorsunuz ve bu insanlar evlerinden edildi ve şu anda da bunu temin etmeleri mümkün değil.

Sayın Bakan, gelelim suya. Kütahya, yüzde 91'lik alanı maden ruhsatı almış bir şehir. Burada, Emet-Hisarcık bölgesinde bor madenimiz var. Bu suyun bir özelliği var Sayın Bakan. Sembolik bir su. Emet'te insanımız yaklaşık elli yıldır, altmış yıldır bu suyu içiyor, Hisarcık'ta bunu içiyor ve 100 bin nüfusun içtiği su bu. Bu suyun bir özelliği var, bu su normalde içme suyunda bulunması gereken değer 80 katı yüksek arsenik içeriyor ve bu suyu bizim insanımız içiyor. Ben bu suyu size vermeyeceğim, onu söyleyeyim çünkü siz kıymetlisiniz, Sayın Bakanlar bu suyu içmez ama bizim 100 bin vatandaşımız orada içiyor ve yıllardır içiyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bizim Şanlıurfa Birecik'te de aynı, aynısını içiyorlar.

ALİ FAZİL KASAP (Devamla) - Bunu dile getireli... Bakın, dilimizde tüy bitti yıllardır; beş yıldır, altı yıldır ben bunu söylüyorum; ulusal basına çıktı, Pamukkale Üniversitesinin, İstanbul Teknik Üniversitesinin raporları var. Emet'te, Hisarcık'ta akan koca çaydaki arsenik oranı dünyadaki en yüksek yani 80 kat yüksek; affedersiniz, evcil hayvanların bile içmesi uygun olmayan su var ve 80 kat yüksek arsenik içeren bu suyu bizim insanımız içiyor. Eti Bor Madeninde çalışan işçilerin idrarlarında normalin 20-30 katı arsenik çıkıyor ve siz Çevre Bakanısınız değil mi Sayın Bakan; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı.

Lütfen TOKİ'de insanların mağduriyetini giderin. Emet insanını, Hisarcık'taki -köyleri de dâhil olmak üzere- 100 bine yakın nüfusu, bu insanları arsenikli sudan kurtarın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ FAZİL KASAP (Devamla) - Bu insanlar kronik arsenik zehirlenmesine maruz kalıyor. Türkiye'de ve Kütahya'da en yüksek kanser oranı Emet ve Hisarcık ilçelerindedir. Bu zulme son verin Sayın Bakan.

Teşekkür ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kasap.

Saadet Partisi adına son konuşmacı Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika Hocam.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İki Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz, neresinden tutsak felaket. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı... Çevre, tarihinin en felaket dönemini yaşıyor, maden facialarını yaşıyor. Şehircilik, tarihinde olmadığı kadar rezalet, ruhsuz; gökdelenlerin, beton yığınlarının olduğu bir dönem... İklim ise... Hava kirliliğinin ne aşamada olduğunu biliyoruz. Elbette, burada iktidar mensubu arkadaşlar 3Y'yle mücadele edeceklerdi, üçüyle mücadele etmek yerine dördüncü bir "Y" çıkardılar; yağlamacılık, yağcılık. Bütün konuşanların hepsi neye teşekkür edeceğini bilemedi. Gönül isterdi ki bazı eksikleri, noksan hususları da gündeme getsinler. Mesela, ülkemiz maden facialarıyla karşı karşıya. Bugün, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı dendiği zaman "çete" diye bir şey akla geliyor. Eskiden "çete" demek, mafya babaları demekti; şimdi ilgili bakanlıktan iş alan şahıslara verilen isim oldu, literatür değişti.

Değerli milletvekilleri, çok söylendi deprem bölgesindeki mücbir sebep meselesi, deprem bölgesindeki rezerv alan konusu. İktidarın belki de deprem bölgesine yaptığı en iyi iş rezerv alanı iken en fazla eline yüzüne bulaştırdığı, halkı kendisine düşman ettirdiği bir alan... Nasıl beceriyorlar anlamak mümkün değil. Tabii, evet, hâlen -iki yıl sonra- 230 bin kişi sadece Hatay'da konteynerlerde yaşıyor. Mütemadiyen anahtar dağıtıldığı söyleniyor ama konteyner kentte yaşayan sayısında hiçbir eksiklik yok, hani kedi ile ciğer hesabında olduğu gibi bu da merak konusu. Deprem bölgesinin genel sorunları böyleyken bugün özellikle de Çevre Bakanlığının GES ruhsatlarının gündeme gelmesi gerekir. "Hat yok." denerek yeni yatırımcıların önü açılmıyor. Burada çözüm basit: Harcı artır, yeni işletmelere, yatırımcılara fırsat ver. Maalesef bir hak gasbı yapılıyor. Bugün, enerji santrali sahipleri bir artı bir, tükettiği kadar satabiliyor, fazlasına el konuyor. Tüketiminizin 5 katı üretimi varsa kalan yüzde 600'ü diyelim, 4 katına bir şekilde el konuyor, bunu da Sayın Bakana bir kez daha hatırlatmak isterim. Tabii, maden facialarını söylememize gerek yok ama esas mesele şu, Sanayi Bakanlığının da ilgilendiren husus olarak: Yatırım önemli, hiçbir konuşmacı beton ve savunma sanayisi hariç hiçbir

alandan yatırımdan bahsetmedi. Dünya nereye gidiyor? 100 milyona yakın nüfusu olan bir ülkemiz, ülkede hemen hemen sıfır denecek kadar az yatırımların olduğu bir dönemi yaşıyoruz ve bir taraftan da yatırımları âdeta durdurmak üzere yatırım teşviki ciddi sınırlama getirildi, vergi muafiyetleri kaldırıldı. Belli kimselere hemen imzayla, kanunla vergi affı getirilirken bu ülkede istihdam alanı oluşturacak, yatırım yapacak insanların vergi muafiyeti kaldırıldı, bunu da kontrol etmek gerekir.

Değerli milletvekilleri, yatırımlarda önemli hususlardan biri de rantabl olmasıdır. Bakın, İliç maden alanıyla ilgili araştırma komisyonu çalıştı; 17 kilometre, 25 kilometre alanında bir genişlik... Birçok ülke kadar arazi İliç'te Kanadalı bir firmaya kiraya verildi. Kaça verildi biliyor musunuz? Günlük 18 bin dolar, 625 bin liraya. Siz bu alanı mera olarak verseniz inanın bundan pahalıya verirdiniz. "Biz özelleştirdik, verdik." diyerek... Onun için de bu memleketin hakkının gasbedilmesine rıza gösteremeyiz, bu asla kabul edilemez. Tabii, enerjide olduğu gibi, madenlerin de çıkarılması kabul edilemez. Bakın, mesela demiri inşaat demiri olarak satarsınız, bir fiyattır. Traktör yapabilirsiniz, tank yapabilirsiniz, cep telefonu yapabilirsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bor madeni şu anda 120 dolara satılıyor, oysa bor madeninin işlenmiş hâli 150 milyon dolar. "Biz falan firmaya ruhsat verdik..." Ki herkes konuştu, tarihin en yüksek maden ocağı ruhsatının verildiği dönemdeyiz. Kim işliyor, nasıl işliyor, kim kontrol ediyor, bu memleketin serveti nereye gidiyor; kimsenin bilgisi yok. Tabii, arkadaşların paraya da kafası çalışıyor, İsrail'e giden gemilerdeki mazotlardan varil başı 1 dolar 25 sent alındığını da biliyorlar. Orada sent, dolar hesabı; buraya gelince de bu kadar can ölüyor maalesef. Bu açıdan her iki Bakanlığımızın da kendi ihtisas alanıyla ilgili bilgi vermesini beklerdik. Sayın Bakan, İstanbul'da belediye başkanlığını kazansaydı kentsel dönüşüm yapılacaktı. Sadece İstanbul'un değil Türkiye'nin her tarafının buna ihtiyacı var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Bitti mi Başkanım?

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Çalışkan.

Saadet Partisi Grubu adına yapılan konuşmalar bitmiştir.

Şimdi, İYİ Parti Grubu adına yapılacak olan konuşmalara geçiyoruz.

İlk konuşmacı Bursa Milletvekili Sayın Hasan Toktaş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır Sayın Toktaş.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HASAN TOKTAŞ (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti grubu adına söz almış bulunuyorum, yüce heyeti ve büyük Türk milletini saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Dün 49'uncu ölüm yıl dönümü olan, bizleri Orta Asya bozkırlarından Çin sarayına koşturan ve bir deli kurdun peşine takan, Türkiye'nin yetiştirdiği en seçkin tarihçilerden, şair, Türkolog ve büyük mütefekkir Hüseyin Nihal Atsız'ı rahmet ve minnetle anıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Ayrıca -ölüm yıl dönümü- geçtiğimiz yıl bugün vefat eden Hasan Bitmez'e saygı olsun, rahmet olsun diyorum.

Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda değinmiştim, buradan da ifade etmek istiyorum. Benim mensubu olmaktan her zaman onur duyduğum Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz her ne kadar vatandaşlarımıza ve tüm kurumlarımıza büyük kolaylık sağlayan Tapu Kadastro Bilgi Sistemi yani TAKBİS, Tapu ve Kadastro Modernizasyon Projesi, Web Tapu, Harita Bilgi Bankası, e-haciz, e-tebligat gibi bilişim çağına uygun projeler ve hizmetler yürütmekte ise de belli hususlarda önemli eksiklikleri bulunmaktadır. Ben, burada, başta Sayın Genel Müdür ve personeli olmak üzere Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün gerçekten çok gayretli ve çalışkan olduğunun bilincindeyim. Tapu ve Kadastroda işlem ve hizmetler gerçekten hızlı ve güvenli bir şekilde verilmektedir. Lakin bu konuda özellikle tapu daireleri başta olmak üzere mekân ve personel sorunu bulunmaktadır Sayın Bakanım. Ben Plan ve Bütçe Komisyonunda da anlatmıştım, Bursa'dan örnek vermek istiyorum. Mesela, Bursa'da Osmangazi Tapu Müdürlüğü, Nilüfer Tapu Müdürlüğü an itibarıyla 100 bin yevmiyeyi geçti. Yani iş günlerine göre bakarsak bu tapu müdürlükleri her gün ortalama beş yüzer işlem yapmaktadırlar. Tapu ve Kadastro bölge müdürlüğü binası... Bölge müdürü, müdürler, personel -gerçekten şahidim- gayretli çalışmalar yapmaktadırlar. Lakin bir tapu müdürlüğünün içerisinde 500 işlemi ve bu işlemin taraflarını düşündüğümüzde her gün binlerce insanın girip çıktığı, bazen -emin olun- kuyrukların olduğu, insanların nefes almakta zorlandığı bir fiziki durum söz konusudur. Bu yönüyle, tapu ve kadastro binalarında çok ciddi anlamda iyileştirmeye ihtiyaç olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Ülkenin genel bütçesine geçtiğimiz yıl 90 küsur milyar TL katkısı olan, önümüzdeki yıl yaklaşık 130-140 milyar TL katkısı olacağı öngörülen bu kurumların iyi bir şekilde elden geçirilmesinin gerçekten önemli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, üç boyutlu kadastro ve şehir modelleri hızlı bir şekilde hayata geçirilmelidir. Bu vesileyle, yapılan projeler, şehir yönetimi için alınacak teknik kararlar, emin olun, daha verimli ve daha bilimsel altyapıya ulaşmış olacaktırlar. Bu konuda Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesel anlamda ciddi bir şekilde desteklenmeye ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü eliyle oluşturulan hukuki ve teknik, topoğrafik altyapı gerçekten çok önemlidir. Bakın, şu an internetin bir an için olmadığını düşünün. Tapu ve kadastro da oluşturmuş olduğu hukuki ve teknik altyapı, gerçekten ülkemizdeki tüm kurum ve kuruluşların çalışma yapabilmesine olanak sağlayan altyapıdır.

Bakınız, cumhuriyetin 2'nci yüzyılına girmiş bulunmaktayız ama buna rağmen, başta İstanbul, İzmir, Bursa olmak üzere -teknik anlamda söylüyorum ama önemlidir Sayın Bakanım- bir koordinat birliği henüz sağlanamamıştır. Türkiye'de kadastro bitmiştir ama kadastro yenileme çalışmaları henüz bitirilememiştir. Kadastro yenileme çalışmalarının bitirilememiş olması da teknik kapasitenin kullanımı açısından ciddi sorunlar oluşturmaktadır. Kadastro yenileme ihaleleri yapılır iken maalesef diyebilirsiniz "Bu, müteahhitleri ilgilendiriyor." ama bana göre Genel Müdürlüğü ve Bakanlığı ciddi anlamda ilgilendiriyor. Ciddi kırımlarla işler yapılmakta, kimi işler de taşeronun taşeronu yoluyla yapıldığı için çeşitli sorunlar ortaya çıkarak baştan savma -bizim meslekte

tabirimizdir- sabunlama yoluyla da işler yapılmaktadır. Bu vesileyle de 1960'lı yıllarda o günün kısıtlı imkânlarıyla meslek büyüklerimizin ortaya koyduğu çalışmaları da doğruluk anlamında, emin olun, arar durumunda oluyoruz bazen.

Sayın Bakan, Başkan, sayın milletvekilleri; iklim değişikliği konusuna da değinmek isterim. İklim değişikliği yalnızca çevresel değil aynı zamanda ekonomik, sosyal, insani ve demografik bir konudur. İklim değişikliğinin her birimizin çok ciddiye alması gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Bakınız, Türkiye ciddi bir kuraklık tehlikesiyle maaalesef karşı karşıyadır, sınırındayız ama Türkiye her an su fakiri bir ülke olma konumunda hızla ilerlemektedir. Bu yönüyle, tarım ve su yönetimi konusunda çok radikal tedbirler almak zorundayız. Hızla tükenen su kaynaklarımız tarımsal üretimimizi ciddi anlamda riske sokmaktadır. Kuraklıkla mücadele strateji planı ivedilikle oluşturulmalı ve yürürlüğe konulmalıdır.

Sayın milletvekilleri, iklim değişikliğinin önemli sonuçlarından biri de -muhtemel- 2050 yılına kadar yaklaşık 250 milyon iklim mülteci oluşturacak olmasıdır. Bakın, sınır güvenliği konusunda, sığınmacı ve mülteci konusunda özellikle sicili bozuk olan iktidarın, böylesi -250 milyon gibi- bir iklim mültecisine karşı çok ciddi tedbirler alma zarureti vardır. Bunun çocuklarımıza ve torunlarımıza karşı her birimizin -iktidarıyla, muhalefetiyle- önemli bir borcu olduğunu düşünüyorum. Anadolu'daki devlet ve millet varlığımızı sürdürebilmemiz açısından da konu gerçekten çok önemlidir. İklim değişikliği bir gelecek meselesidir aslında. Buradan Bakanlığa bir kez daha sesleniyorum: Daha ciddi, daha somut ve daha hızlı adımlar atın çünkü gerçekten kaybedecek zamanımız olmadığını düşünüyorum.

Sayın Bakanım, özellikle bir konuya daha değinmek isterim. Bu konu şu: Geçtiğimiz günlerde "Köy Kanunu" adı altında burada kanunlaşmış olan bir torba yasa içerisinde, daha önceleri Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle gerçekleşen ama Anayasa Mahkemesinin "Bu kararnameyle yürümez bu iş, doğru değildir; bunu kanunlaştırın." demesi sonucu Çevre ve Şehircilik Bakanlığının imar planı yapma, imar uygulaması yapma, ruhsat kesme, yapı kullanma izni verme gibi çeşitli vesilelerle kanunlaşan bu yetkinin ben doğru olmadığını düşünmekteyim.

Bakınız, önemli kamu yatırımlarında -bu önemli yatırım yükseköğretim yatırımı olabilir, savunma sanayisiyle ilgili, ülke güvenliğiyle ilgili önemli bir yatırım ya da önemli bir sağlık yatırımı olabilir- bütün bunlar yapılırken belli iş ve işlemlerin yerel yönetimlerle koordineli bir şekilde hızlandırılması adına bu yetki kullanılabilir. Ancak, Bursa'dan örnek vermek isterim. Mesela, Bursa'da Soğuksu İleri Teknoloji Sanayi Bölgesi -Kestel ilçesinde- 2017 yılında Büyükşehir Belediyesi AK PARTİ'de olmasına rağmen, Kestel İlçe Belediyesi AK PARTİ'de olmasına rağmen yerel yönetim dinamikleri ve belediye meclisleri yok sayılarak Bakanlık tarafından doğrudan onaylanmıştır. Benzer çeşitli uygulamalar vardır. Çeşitli benzin istasyonları, çeşitli mülkiyetler yine Bakanlık eliyle doğrudan yerel yönetimler yok sayılarak planlanmıştır. Buradan ben şunu açıklıkla sormak istiyorum: Hiç şuna baktınız mı? Mesela, 2017 yılında planlanan bu bölgede kimler mülkiyet sahibi olmuştur? Bu mülkiyet sahibi olanların 1 lira olan yerinin değerinin, imar yoluyla köylünün elinden alındıktan sonra, 10 liraya çıkması sonucu elde edilen rant belli kişilerin cebine girecektir. Sayın Bakan, bu doğru mudur?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - 100 lira, 100 lira.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

HASAN TOKTAŞ (Devamla) - Bakın, bir örnek vereyim: Bursa'da TEKNOSAB var; yaklaşık 7 bin dönümün üzerinde bir alan planlanmak suretiyle özel teşebbüs tarafından alınıp arazilerde imar hakkı verildikten sonra -emin olun, 1'e 10- en az 1 milyar dolar para birilerinin cebine girmiştir. Burada bu yetkinin ben doğru olmadığını düşünüyorum. Bu yetkide çok ısrarcıysanız bu, belediyeleri baypas eden yetkidir.

Yani İstanbul'da belediye başkanı olamadınız ama Türkiye çevre ve şehircilik belediyesi diye bütün Türkiye'nin belediye başkanı olmak istiyorsunuz diyor, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Toktaş.

İkinci konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Ersin Beyaz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır Sayın Beyaz.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

6 Şubat depreminin 2'nci yıl dönümüne yaklaştığımız şu günlerde depremzede vatandaşlarımızın sorunlarının çözülmediğini, binlerce ailenin evsiz olduğunu ve kış soğuğuyla birlikte çile çektiğini biliyoruz. Depremden hemen sonra, 31 Mart 2023 tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yaptığı açıklamada bir yıl içinde 319 bin konutun depremzedelere teslim edileceği söylenmişti. Siyasi konularda kandırılmasıyla ünlü olan Cumhurbaşkanımız, deprem konutları konusunda da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kandırılmış, böylelikle bu sözün ilk yılında sadece 46 bin konut teslim edilmiştir. Büyük bir felaket ve acı yaşayan deprem bölgesindeki halkımızın hem umutları suya düşmüş hem de verilen sözler tutulmamıştır. Bugün geldiğimiz noktada, 1 Aralık 2024 günü yapılan 155 bininci konutun anahtar teslim töreninde yine büyük vaatler ve umutlar verilmiştir. Verdiğiniz sözü tutmuyorsunuz hatta tutamayacağınız sözler vererek, milletin umuduyla oynayıp bu durumu siyasetinize alet ediyorsunuz. Hani ilk bir yıl içinde 319 bin konut yapılacaktı? İki seneye yaklaşılmamasına rağmen hâlâ 155 bin konut teslim edilmiş durumda, buna rağmen büyük bir başarı gibi kamuoyunu kandırmaktan vazgeçmiyorsunuz. İlk yıl taahhüt edilen konut sayısının ancak yüzde 15'ini tamamlayan iktidar, bugün iki yıl olmasına rağmen bir yıllık hedefinin yarısını bile gerçekleştirememiştir. Anahtar törenleriyle, duygusal konuşmalarla kimse vatandaşımızın umudunu sömüremez. Depremden sonra tüm bölgede toplamda 680 bin konut yapılacağı söylenmişti. Geçen iki yılda bu hedefin sadece yüzde 23'üne yaklaşılmıştır. Suni gündemlerle vatandaşımızın gerçek sorunlarından uzaklaşamaz, ülkemizi bu gafletten çıkaramazsınız.

Değerli milletvekilleri, İstanbul, tarihi, kültürü, jeopolitik konumu ve nüfusuyla dünyanın en önemli kentleri arasındadır. Böylesine önemli bir şehrin büyük bir deprem riskinin olduğunu da biliyoruz. İstanbul için büyük bir kentsel dönüşüme başlanması ve afet riskli alanların yeniden dönüştürülmesi elzemdir. 24 Ekim 2023'te Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sunulan kanun teklifi üzerinde Komisyon görüşmelerini yaptığımız, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığının

yetki ve sorumluluklarını görüştüğümüz toplantıda İstanbul özelinde birçok alanda özellikle deprem konusu da gündeme gelerek kentsel dönüşüm yapılacağı vurgulanmıştır. Geçtiğimiz bir yıl içinde neler yapıldığına dair herhangi bir bilgi kamuoyuyla paylaşılmamıştır. Bakanlığın faaliyetlerini incelediğimizde, AK PARTİ'li belediyelerin sosyal konut ve kentsel dönüşüm projelerinin kurdelesinin kesildiği, anahtarların teslim edildiği gibi haberler önümüze çıkmaktadır. Oysaki biz günlük siyasetin, yerel propagandanın kurbanı olacak bir İstanbul istemiyoruz; devletin tüm organlarını seferber ettiği, büyük bir felaketin önüne geçmek için mücadele ettiği bir İstanbul istiyoruz. Bu makroplan unutulmuş olacak ki olası İstanbul depremi için ciddi bir çalışmanın yapılmadığı da aşikârdır. İstanbul'un geleceğini riske atan bu durum sadece yapısal güçlendirmelerle çözülemez. İstanbul, sosyal, ekonomik ve çevresel politikalarla istisnasız ele alınmalıdır. İstanbul'daki mevcut yapıların büyük bir çoğunluğunun deprem standartlarına uygun olmadığı bilinmektedir. Son bir yılda bu konuyla ilgili ne yapıldı? Tam bir bilgi verilmiş değildir. Meydanlarda depremle ilgili konular gündeme geldiğinde mangalda kül bırakmayan iktidar, bugün en büyük deprem riskinin olduğu İstanbul'da "Nasıl rant elde ederiz?" bunun peşine düşmüş durumdadır. Geç kalmaksızın bugünden başlamak kaydıyla, öncelikli olarak riskli binaların tespit edilmesine, güçlendirilmesine veya yıkılıp yeniden yapılanmasına odaklanmalıyız. Bu çalışmalar yapılırken de İstanbullular mağdur edilmemelidir; İstanbul'un kültürel, tarihî dokusu bozulmamalıdır. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "İstanbul'a ihanet ettik." sözlerini kimse inkâr edemez. Gelin, bir ihanetten daha vazgeçin; burada bir söz verin, Kanal İstanbul Projesi'ni iptal ettiğinizi söyleyin, İstanbul'a ihanet etmeyin. Gelin, bu ihaneti İstanbul'a bir iyilik yaparak affettirmeye çalışın; bu kadim şehri ihtiraslarınızdan, rant hesaplarınızdan ayrı düşünerek yeniden dönüştürmek için elinizi taşın altına koyun. En başta İstanbul'un nüfus anlamında rahatlatılması, bölgede yaşayan insanların tersine göç politikaları kapsamında yönlendirilmesi gerekmektedir. Şunu unutmayın ki nüfus yoğunluğu azaltılarak daha dengeli bir İstanbul inşa etmeye çalışmak, deprem riskini yönetmede en önemli stratejiler arasında olacaktır. Bu amaçla ekonomi, eğitim, sosyal teşvikler anlamında insanlarımızı teşvik edilmeli, bu teşviklerle hem diğer bölgelerimiz desteklenmeli hem de İstanbul'un nüfusu azaltılmalıdır. "Eğer bu konuda gerekli adımları bugünden atmazsanız geleceğimize ihanet edersiniz." gibi sözler bu konuda hafif kalır, on binlerce belki de yüz binlerce insanımızın canına mal olacak büyük bir felaketin ihmalkârları olarak tarihe geçersiniz.

Değerli milletvekilleri, uluslararası çevre örgütü Greenpeace'in son araştırmasına göre Türkiye, Avrupa ülkelerinden plastik atık ithalatında son beş yıldır 1'inci sırada yer alıyor. Greenpeace'in Türkiye'de yaptığı çalışmalara göre, Avrupa Birliği ülkeleri ve İngiltere'den Türkiye'ye 2023 yılında 456.507 ton plastik atık gönderildiğini biliyoruz. 456.507 ton plastik atık ne demek, ben size açıklayayım: Bugün ortalama 27 ton yükü seyreden tırlardan yaklaşık 17 bin tırlık bir çöpten bahsediyorum. Burada Sayın Bakana ve 600 milletvekilinin tamamına soruyorum: Hanginiz seçim bölgeniz olan kendi memleketinize Avrupa'nın ve İngiltere'nin çöpünün dökülmesine izin verirsiniz? İnaniyorum ki hiçbiriniz bunu kabul etmezsiniz. O zaman AK PARTİ iktidarının beş yıldır Avrupa'nın çöplüğü hâline getirdiği ülkemizde neden sesinizi çıkarmıyorsunuz?

Daha yeni, Köy Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Öngören Kanun Teklifi'nde Türkiye Çevre Ajansı'yla ilgili konuları görüştük, Ajans Başkanı bu konudaki çalışmalarını anlattı. Ancak anlaşılan o ki Türkiye geri dönüşüm konusunda değil Avrupa'nın çöpünü alma konusunda çığır açmış durumda. Komisyon'da kabul etmediğimiz konulardan biri de şirketlere ortak olma mevzusuydu. Kanun Komisyonu'na gelmeden "İsterseniz oraya 'ulusal' yazabiliriz." diye bizlere söz veren Ajans Başkanı ve Bakan Yardımcısı ertesi gün sözlerinden dönerek bu düzenlemeyi yapmadılar. Komisyon'da verdiğimiz önergeyle de "yerli şirketlere ortak olmak" cümlesini ekleme talebimiz reddedildi. Çevre Ajansı hangi şirketlere ortak olacak? Ortak olacağınız şirketlerle hangi faaliyetleri yürüteceksiniz? Yoksa Avrupa'nın çöpünü daha rahat getirip 1'inciliği kaptırmayacak mısınız? Bunu kamuoyuna açıklayın. "Yerli" ifadesini kullanmamızdan neden rahatsızsınız? Yabancı şirketlerle ortak olup ne gibi işler yapacaksınız? Bu konuları açıklamak zorundasınız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, küresel ısınma ve kuraklık gibi hayati tehditlerle karşı karşıyadır. AK PARTİ iktidarı, kontrolsüz betonlaşma ve rant odaklı şehirleşme projeleriyle bu tehlide âdeta hizmet etmektedir. Birinci sınıf tarım alanlarının imara açılması, şaibeli orman yangınları, doğal alanların tahribatı, yer altı su kaynaklarını ve tarımsal verimliliği ciddi şekilde zayıflatmıştır. Orman yangınları ekosistemimizi ve biyolojik çeşitliliğimizi olumsuz etkilemektedir. Türkiye'nin birçok bölgesinde baraj doluluk oranları düşerken yer altı su kaynakları da hızla azalmaktadır. Artan sıcaklıklar, düzensiz yağış rejimleri ve su kaynaklarının tükenmesi, özellikle tarım ve içme suyu temini açısından ciddi tehditler oluşturmaktadır.

Yıl 2024 olmuş, dünya su savaşlarını konuşuyor, bizde ise AK PARTİ iktidarı iklim değişikliğiyle mücadelede etkisiz kalarak yenilenebilir enerji ve su tasarrufu gibi sürdürülebilir çözümleri ihmal ediyor. Kuraklık ve su krizine yönelik kapsamlı bir ulusal plan hâlâ yapılmamıştır. Bu yaklaşım, Türkiye'nin gelecekte karşılaşacağı çevresel ve ekonomik felaketlerin temelini atmaktadır. Doğa düşmanı politikalarınız yerine çevre odaklı, bilimsel ve uzun vadeli bir plana acilen ihtiyacımız olduğunu belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Beyaz.

Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü Türkkan. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır, ne kadar artırırsanız o kadar makbule geçer.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi hakkında söz almış bulunmaktayım.

Öncelikle, ben de geçtiğimiz yıl bugün aramızdan ayrılan, Hakk'a uğurladığımız Hasan Bitmez kardeşimi rahmetle yâd ediyorum; ruhu şad olsun, mekânı cennet olsun.

Türkiye'de sanayinin 3 koçbaşı vardı, Türkiye Cumhuriyeti 1923'ten sonra sanayileşmeye başlarken 3 koçbaşı vardı; bunlardan birisi rahmetli Necmettin Erbakan, birisi Şakir Zümre, bir diğeri de Nuri Demirağ. Hani "Yurdun dört bir tarafını sardık demir ağlarla." derken o tren yolundan bahsediliyor, Demirağ'ın bizzat kendisinden bahsediliyor. Nuri Demirağ ilk ne imal ediyor biliyor musunuz? Sigara kâğıdı. Anadolu'da çok tütün içiliyor, sigara kâğıdı ithal ediliyor; ilk, sigara sarmak için kâğıt imal ediyor, daha sonra eğitimsiz Anadolu okusun diye kalem imal etmeye başlıyor ve bundan para kazanmıyor, zarar etmesine rağmen imalata devam ediyor. Onları da bugün rahmetle ve minnetle anıyorum.

Bugün burada ülkemizin kalkınmasında hayati bir role sahip olan sanayicilerimizin karşı karşıya kalmış olduğu temel sorunlardan bahsetmek istiyorum size. Türk sanayicisi üretim kapasitelerini artırmak, istihdam yaratmak ve ülkemizi dünyada rekabetçi kılmak için mücadele ediyor ama ne yazık ki bütün bu çabalar yapısal birçok sorun nedeniyle istenilen sonuçları maalesef vermiyor. Türkiye'nin sanayi politikası uzun süredir plansız ve öngörüsüz bir şekilde ilerliyor. Yakın zamana kadar "sanayi" deyince sanayiyi Bostancı'daki Oto Sanayi Sitesi anlayan bakanlar tarafından da yönetildi bu Bakanlık maalesef. Teknoloji Bakanlığıydı, telefon açıp kapatmaktan başka, teknolojiyle alakası olmayan bakanlar da var. O yüzden, bu konuda, Plan ve Bütçede de söyledim, Sayın Bakanın eğitimi, kariyeri bize umut veriyor en azından şu anda.

2024 itibarıyla yüzde 70'i ara mallardan oluşuyor ithalatın çünkü sanayimiz önemli miktarda ara mal ithalatına bağlı olarak devam ediyor. Şimdi, döviz baskılayarak tutuyorsunuz ama ihracatçı sanayicilerimiz var, onlar batıyor Sayın Bakanımız; en köklü şirketler iflas ediyor, konkordatoya gidiyorlar. Bakın konkordato ilanlarına, ihracatçı, sanayici şirketler birçoğu. Hâlbuki yapılması gereken, enflasyonla doğru orantılı bir kur rejimi çünkü ihracatçı sanayicinin girdi maliyetleri artıyor ama enflasyon karşısında döviz kuru düşük kaldığı için Türk ihracatçısı kaybetmeye devam ediyor. İşçilik ücretleri meselesi var. Asgari ücret artıyor, çok da önemli; asgari ücretli çalışanların 17.002 lira aldıkları sefil bir hayat yaşamak zorunda kaldıkları bu ücretin artması çok önemli ama asgari ücretin artması çözüm olmuyor çünkü paranın satın alma gücü yok oluyor. Asgari ücret artarken ne oluyor biliyor musunuz Sayın Bakan? Sanayicinin maliyetini artırıyor, dış pazardaki rekabet gücünü azaltıyor. Bazı ülkelerin ürettiği mal bedeli kadar, Türkiye'de sanayici, işçilik bedeli ödüyor. Böyle ilginç bir durumla karşı karşıyayız, bir paradoksa girdik bir türlü çıkamadık işin içerisinden. Sanayicinin bu şartlarda özellikle Avrupa pazarında hiç rekabet etme şansı yok, mümkün değil. Finansmana erişimde çok ciddi zorluklar çekiyor sanayici, özellikle KOBİ'ler. Bakın, kamu bankalarının durumu Türkiye'de belli. Siyasi referans olmazsa KOBİ'lerin kamu bankalarından krediye ulaşmaları neredeyse mümkün değil ama eğer belli bir referansınız varsa, üç aylık şirkete 120 milyon lira kredi alabilirsiniz, hiç bilançosu olmayan bir şirkete 120 milyon lira kredi alabilirsiniz ama o KOBİ, maalesef imalatını devam ettirmek zorunda olduğu krediye ulaşamıyor. Ulaşsa bile yüksek faiz oranları ve kredi maliyetleri nedeniyle de sorunlar yaşıyor. Bu durum hem ham madde alımları için hem de makine yatırımları ve kapasite genişletme çalışmaları için maalesef imkânsız hâle getiriyor sanayicinin durumunu.

Özellikle ithalata bağımlı ara mallarını temin etmekte zorlanan sanayiciler, üretim kapasitelerini ciddi anlamda düşürmek zorundalar. Bakın, ben sanayicilik yapıyorum. Dilovası sanayinin yoğun olduğu bir yerdir. Geçen cumartesi Dilovası'ndan aşağı iniyorum. Bizim hava kirliliğiyle ilgili hep şikâyetimiz var, bütün her yer bacadır. Kaç tane fabrikanın bacası tütüyordu biliyor musunuz Sayın Bakanım? Sadece 3 tanesinin. Emin olun, ara vermek zorunda kaldı insanlar. Sanayici gerçekten zor durumda.

Finansman kadar sanayicilerimizi zorlayan bir şey de KDV. KDV mevzuatı sanayiye ve üretime çok büyük yük getiriyor. Sebebi şu: Parasını almadığı malın KDV'sini ertesi ay ödemek zorunda. Üç ay sonra vadeli verdiği bir malın yüzde 20... Artık "KDV" dediğiniz şey önemli. Ürettiği malın yüzde 60 kadarını da finanse etmek zorunda kalıyor. Sanayicinin bu durumuna mutlaka çözüm bulmanız gerekiyor, özellikle bu finansman sıkışıklığında.

En büyük sorunlardan biri de Sayın Bakanım, yüksek enerji maliyetleri. Türkiye'de sanayiciler enerji için Avrupa'daki rakiplerinden bile yüzde 30-40 fazla maliyet ödüyorlar sanayide. Bu fark, özellikle, enerji yoğun üretim maliyetlerini etkileyen sektörlerde hem fiyat rekabetinde sanayicimizi zor durumda bırakıyor hem de üretim konusunda ciddi anlamda üretimi düşürmek zorunda kalıyorlar. Sanayici için Almanya, Fransa gibi ülkeler düşük karbonlu enerji teşvikleri veriyor -siz de takip ediyorsunuz- vergi indirimleri uygulanıyor. Türkiye'de ise enerji maliyetleri, yüksek vergiler, maliyetli altyapılar sanayiciyi zora sokuyor; yüksek enerji maliyetleri nedeniyle küresel rekabetten ciddi anlamda uzaklaştı sanayiciler.

İnovasyon ve AR-GE'den hiç bahsetmek istemiyorum, burada başlıkta var. Teknoloji yoğun üretim yapan sektörlerde modern ekonomilerin o motor gücü olan inovasyon ve AR-GE faaliyetleri, maalesef gerçekleştirilemiyor. OECD ortalaması yüzde 2,7; 2025 bütçesinde bizde ne kadar ayrılmış biliyor musunuz AR-GE'ye? Sadece 0,98 yani onların yüzde 30'u kadar bir bütçe ayrılmış, gayrisafi millî hasılanın sadece yüzde 0,98'i. Bir de burada kalkıp AR-GE'den kimse bahsetmesin.

Nitelikli iş gücünden bahsetmek istiyorum. Bu alandaki eksiklerimiz, sanayinin ihtiyaç duyduğu alanlarda arz ve talebin birbiriyle örtüşmemesine sebep oluyor. Zira sanayide nitelikli iş gücü yetersizliği giderilmeden Türkiye'nin üretimi ve ihracatta rekabet gücünü zorlaması mümkün değil. Eğitim ve iş gücü politikalarının sanayi stratejileriyle bir bütün olarak ele alınması gerekiyor ancak böyle bir strateji devriktidarınızda hiç olmadı; tam tersine, mantar gibi üreyen tabela üniversiteleri var. Her gün normal liseleri, meslek liselerini imam-hatip liselerine dönüştürürken nitelikli eleman yetiştiren meslek liseleri geri plana itildi. Bir de beyin göçünün artması var, o da sanayi sektörünü çok olumsuz etkiledi. Sistem beyaz yakalıya uygun Sayın Bakan, üniversiteler beyaz yakalı yetiştiriyor ama sanayinin asıl ihtiyaç duyduğu mavi yakalı, buna da uygun değil bizim eğitim sistemimiz. Mesleki eğitim merkezleri var, o sistem çırak yetiştirmiyor, çıraklık üstünden vurgunlar gerçekleştiriyorlar. Benim kendi vilayetimde, Kocaeli'de, olmayan çırak ve kalfalar yüzünden 500 milyon lira vurgun yaptılar, olmayan çırak ve kalfalar yüzünden. Diğer illerde de durum böyle. Soru önergesi verdim ben, soru önergesinden sonra vurgunun büyüklüğünü görünce yeni düzenlemelere gittiler. Ama biliniz ki Türkiye'de hiçbir konuda işlemeyen hukuk, bu konuda da işlemediği için yolsuzlukların önüne hiçbir düzenleme maalesef geçmiyor.

Hukuk demişken, hukukun işveren aleyhine işlediği bir düzenden bahsetmek istiyorum. Öncelikle, iş davalarında ara buluculuk mekanizmasının zorunlu hâle getirilmesi çok yerinde bir uygulama ama mahkemede görülen -burada iş veren arkadaşlarımız da var- iş davalarının büyük çoğunluğunun işveren aleyhine sonuçlanmasıyla istihdam yaratmanın önüne geçiliyor. Bu sefer, kadrolu çalışanlar yerine taşeron sözleşmeli personel alımına geçmek zorunda kalıyor sanayici.

Ülkelerin 2030 ajandalarıyla yeniden şekillendiği bu dünyada Türk sanayicisinin önündeki asıl en büyük engelden bahsetmek istiyorum. Dünya ekonomisinde daralma var. Bu daralmayı Avrupa'da da görüyoruz, dünyanın diğer ülkelerinde de görüyoruz. Bu, maalesef Türk sanayisini de çok ciddi anlamda bir yavaşlama içerisine soktu. Avrupa'da özellikle metal sanayisinde, otomotiv ve tekstilde hissedilir bir daralma var. Türkiye'de etkisini düşündüğünüzde, sanayiciyi zor duruma soktuğunu geçtim, "İmdat!" butonuna bastı sanayici, entübe edilmiş durumda Avrupa'daki bu sanayi çünkü Türkiye'nin ihracatının yüzde 40'ı Avrupa Birliği ülkelerine.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - İhracatın yüzde 40'tan fazlasını AB'ye yapınca AB'deki bu yavaşlama maalesef Türkiye'yi de olumsuz şekilde etkiledi.

2026 itibarıyla -Plan ve Bütçede de bahsetmiştim Sayın Bakanım- Avrupa Birliği, karbon sınır vergisini uygulamaya koyacak. Bu, Türk sanayisi için daha yüksek maliyetler demek ve ülkemizin küresel rekabet gücünü zayıflatıyor; aynı şekilde, dijital dönüşüm için de yeterli altyapımız maalesef yok, Türk sanayisinin rekabet gücünü bu da zayıflatıyor. Türkiye'de sanayide dijitalleşme oranı yüzde 12, oysa Avrupa Birliğinde yüzde 40; çok gerideyiz. Bu seviyeyi yakalamak için sanayicinin teşviklere ihtiyacı var, eğitim programlarına ihtiyacı var ve teknolojik olarak altyapı yatırımlarına ihtiyacı var. O yüzden, sanayi sektöründe yeşil dönüşüm ve dijitalleşme artık bir tercih olmaktan çıktı, zorunluluk hâline geldi. Bu konular çok önemli, Türkiye'nin sanayisini şekillendiren temel unsurlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LÜTFÜ TÜRKKAN (Devamla) - Bitti mi Sayın Başkan?

Gerisi de haftaya inşallah.

Saygılar sunarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Türkkan.

Yozgat Milletvekili Sayın Lütfullah Kayalar.

Süreniz beş dakika Sayın Kayalar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA LÜTFULLAH KAYALAR (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanlar, değerli bürokratlar; hepinizi İYİ Parti ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bugün Sanayi Bakanlığımızın bütçesini görüşüyor yüce Meclis. Burada bir konu üzerinde durmak istiyorum vaktin elverdiği ölçüde. İstanbul ilimizle ilgili şu ana kadar değerli konuşmacılar da birçok açıdan değerlendirmeler yaptılar, müsaadenizle ben de... İstanbul ilimizin önemini tabii ki hepimiz biliyoruz. İstanbul, dış ticarette, ihracatta, sanayi üretiminde, vergi gelirlerinde Türkiye'de yüzde 50 ve 50'nin üzerinde bir ortalama da önemli bir kentimiz, aşağı yukarı bir anlamda da vücudumuzun kalbi gibi ama aynı İstanbul'umuzda, yıllar içinde göçle gelen hızlı büyüme ve çarpık yapılaşma sorunları da göz önüne alındığında, bölgede yaşayanlar için alt yapıdan ulaşım, temel ihtiyaçlara erişimde sayısız eşitsizlikler meydana gelmektedir; kaynak kullanımı yetersiz kalmakta, iklim değişikliğine uygun çözümlerin üretilmesi zorlaşmaktadır. Bölgedeki yoğunluk, yoksulluktan toplumsal eşitsizliğe kadar sürdürülebilir refahın hemen hemen her alt başlığında en büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır ama daha önemli olan bir konu var, o da İstanbul'da bütün bilim adamlarının üzerinde ittifak ettikleri deprem riski. Dolayısıyla İstanbul'un biraz önce ifade ettiğim konularına ve deprem riskiyle ilgili olan konulara baktığımız zaman, İstanbul'daki sanayileşmenin, İstanbul'a yakın olan illerimizdeki, Marmara Bölgesi'ndeki sanayileşmenin bu depremle birlikte fevkalade bir risk altında olduğunu kabul etmemiz lazım. Dolayısıyla bugünden birtakım önlemlerin alınması gerekiyor.

Biz 14 Mart 2024 tarihinde yüce Meclise bir araştırma önergesi sunduk 20 milletvekili arkadaşımızla birlikte. Bu araştırma önergesinin konusu, endüstriyel dönüşüm yani İstanbul'daki sanayinin, İstanbul çevresindeki sanayinin Orta Anadolu'daki illere kaydırılması konusu. Bununla ilgili burada kısaca ifade etmek gerekirse, tüm altyapı yatırımları, yerleşim planlaması, sektör planlaması, teknokentler, iş gücü yetiştirme, bununla ilgili eğitimler, üniversiteyle ilgili ilişkiler, hazır binalar, kiralanan alanlar, finans, yatırım, vergi desteği ve bunlarla ilgili gerçekten önemli teşviklerin yapılması gerekmektedir. Özellikle hem bu bölgedeki sanayinin Anadolu'ya aktarılması hem de bölgesel farklılıkların giderilmesi fevkalade önemlidir diye düşünüyoruz. Bunun ismini de tekrar ifade ettim "endüstriyel dönüşüm programı" olarak koyduk.

Şimdi, bugün, Sayın Sanayi Bakanlığımızın yazılı basında Ekonomi gazetesindeki bir mülakatını okudum. O mülakatta da kendileri ulusal sanayi alanlarının büyütülmesi konusunda bir master plan hazırladıklarını, yüzde 0,4 olan planlı alanların yüzde 1'e çıkarılmasını hedeflediklerini söylemekte. Gerçekten daha önce de bu konuda Sanayi Bakanlığından aynı görüşler ileri sürüldü ama bugüne kadar özellikle bu planlı yapılaşmada çok fazla bir artış yok. Bizim ifade ettiğimiz organize sanayi bölgeleri konusu değil, bizim ifade ettiğimiz bu endüstriyel dönüşümle barınmada, finans konularında, yeni, gerçek teşviklerle yapılacak olan finansla erişim konularında gerçek bir teşvik paketinin başlatılmasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başkan, lütfen toparlayın.

Buyurun.

LÜTFULLAH KAYALAR (Devamla) - Ama Sayın Bakanın bugün açıkladığı, en azından niyet olarak açıkladığı konu bizim mart ayında ortaya koyduğumuz, Orta Anadolu'daki -başta Yozgat, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Aksaray, Karaman, Konya, Kayseri, Sivas ve Çorum olmak üzere bu bölgelerdeki- sanayi altyapısının geliştirilmesi. Sanayide bu bölgelerde istihdam konusunda ve özellikle de kadınlara istihdam oluşturulması konusunda fevkalade önemli hizmetlerin olacağına inanıyoruz ve bu duygularla Sanayi Bakanlığı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. İnşallah, bu görüşlerimiz doğrultusunda da gelişmelerin olmasını da niyaz ediyoruz.

Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kayalar.

Beşinci konuşmacı Çanakkale Milletvekili Sayın Rıdvan Uz.

Buyurun Sayın Uz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz on beş dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. İYİ Parti Grubu adına söz aldım, Meclisimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama geçmeden önce Hasan Bitmez Bey'i bir kez daha rahmetle anıyorum.

Tabii, konumuz sanayi ve teknoloji, dolayısıyla biraz rakamlara boğulacağız ama inanın sizin milletimizi boğduğunuz kadar olmayacak diyor ve sözlerime başlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesine bakınca hepimizin zihninde aynı soru oluşuyor: Bu bütçe gerçekten sanayimizin geleceğine mi hizmet ediyor yoksa yalnızca tablonun yüzeyinde parlayan ancak altı boş bir artış mı var? Bütçede yüzde 58 oranında bir artış var ve toplamda 125 milyar TL'ye ulaşıyor ama detaylara indiğimizde görüyoruz ki bu artışın önemli bir kısmı sadece cari transferlere gidiyor. 2024 yılında 39 milyar TL olan cari transferler 2025 yılında yüzde 72 artarak 66 milyar TL'ye çıkarılmış. Peki, bu transferler hangi kapıları açacak, hangi inovasyonu destekleyecek, hangi üretim tesisi bundan pay alacak? Bu soruların yanıtı maalesef bütçede yok çünkü bu kaynakların nasıl kullanılacağına dair hiçbir netlik ve şeffaflık belirtilmemiş. Daha çarpıcı bir durum var: Sermaye giderlerinin yani sanayi altyapısına yapılan yatırımlarda 2025 yılı için bu giderlerin yüzde 42 oranında azaldığını ve yalnızca 3 milyar TL'ye düşürüldüğünü görüyoruz. Bu, ne demek? Bu, fabrika kurmayacağız demektir; bu, teknolojiyi geliştirmeyeceğiz demektir; bu, genç girişimcilere yatırım yapmayacağız demektir; bu, geleceği inşa etmek yerine mevcut kaynakları harcayarak günü kurtarmaya çalışmak demektir. İşte, bütçe tam olarak bize bunu söylüyor.

Şimdi buradan Sayın Bakana ve Hükümet temsilcilerine sormak istiyorum: Sermaye giderleri neden düşürülüyor? Gelecek nesiller için bugün yatırım yapmazsak yarın neyle övüneceksiniz? Cari transfere ayrılan bu devasa bütçe kime ve nereye gidiyor? Bu para sanayicinin cebine girecek mi, hep birlikte göreceğiz. Sanayinin yeşil dönüşümüne dair hangi somut adımlar atılıyor? Dünya karbon nötr politikalarına milyarlarca dolarlık yatırımlar yaparken bizim sanayimiz bu dönüşüm yarışında nasıl bir yerde olacak? Bütçede bunlar yok.

Rakamlardan daha fazlasını elbette konuşmalıyız. Değerli milletvekilleri, bir bütçeyi yalnızca rakamlarla değerlendiremeyiz. Rakamlar bizim hedeflerimizi, hayallerimizi ve vizyonumuzu temsil eder ama bu bütçe sanayinin rekabet gücünü artıracak projelerden, AR-GE yatırımlarından ve teknolojik dönüşümden yoksunsa bu artışın hiçbir anlamı da yoktur. Sanayi bu milletin bağımsızlığının temel taşıdır. Biz cumhuriyetin ilk yıllarında kısıtlı imkânlarla demir yolları kuran, uçak üreten, fabrikalar açan bir milletiz. Bugün ise elimizde devasa bütçeler varken o ruhu kaybettik. Türkiye'nin sanayicisi, girişimcisi ve gençleri çok daha fazlasını sizce hak etmiyor mu? Bizler burada milletin vekilleri olarak bu bütçenin doğru yere harcanması için üzerimize düşeni yapmakla yükümlüyüz.

Kıymetli milletvekilleri, Kosova'dan Yemen'e, Çanakkale'den Dumlupınar'a destanlar yazan bu milletin Meclisi Çinli bir şirketin meselelerini konuşmak için haftalarca burada çalıştı. Bütçe döneminde uzun süre Trendyol'la yattık, Trendyol'la kalktık. Bu milletin Meclisi Çinli bir şirketin avukatı gibi haftalarca kullanıldı. Milletin alın teriyle kurulmuş, bağımsızlık ruhuyla var olmuş bu Meclis bugün ne yazık ki iktidar eliyle yabancı şirketlerin çıkarlarını savunur hâle gelmiş durumdadır. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti'nin Meclisini vergi vermeyen bir şirketin lobiciliğine dönüştürdünüz. Size bu konuda hakkımızı helal etmiyoruz demek istiyorum. Çiftçi traktörüne mazot koyamazken, esnaf elektrik faturasını ödeyemezken bu Mecliste Trendyol'un lisans bedellerini konuşmak bu millete ihanetten başka ne olabilir? Bu Meclis Türk milletine mi yoksa Çin sermayesine mi hizmet etmektedir? Halkın helal oylarıyla seçilen vekillerin milletin derdi yerine yabancı sermayenin çıkarlarını savunması hangi vicdana sığar? Bu milletin çiftçisini, esnafını, üreticisini ve KOBİ'sini yok sayanlara milletimizin de hakkı helal değildir, bilin isterim. Esnaf yüzde 20 komisyon oranlarıyla boğulurken Trendyol gibi dev şirketlere lisans kolaylığı sağlamak ihanetten başka ne olabilir? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'a sormak isterim: 2025 bütçesini hazırlarken "KOBİ'lere destek artıyor." demiştiniz; peki, bu destekler gerçekten esnafımıza mı gidiyor yoksa Trendyol gibi yabancı şirketlerin kasasına mı? Sanayi ve Teknoloji Bakanına da soruyorum: Türkiye'nin sanayi ve teknoloji politikaları kendi üreticimizi desteklemek için mi yoksa küresel devlerin çıkarlarını korumak için mi yapılıyor? Bu iktidar, Çanakkale'de yedi düvele meydan okuyan bir milletin mirasını yabancı sermayeye boyun eğdirerek heba ediyor. Hükümet yetkilileri yerli ve millî söylemleriyle sahnede alkış toplarken arka planda ülkenin ekonomik bağımsızlığını yabancı şirketlere teslim ediyor. Trendyol'un vergi vermemesi affedilirken kendi esnafımıza ve vatandaşımıza vergi üstüne vergi bindiriliyor; büyük şirketlere teşvik sağlanıyor, KOBİ'ler kaderine terk ediliyor. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yenilikçi projeleri değil küresel sermayeyi desteklediğini de milletimiz burada görüyor.

Sayın milletvekilleri, ülkemizin ekonomik bel kemiği olan küçük ve orta ölçekli işletmelerimizin yani KOBİ'lerimizin karşı karşıya olduğu zorluklara ve Hükümetin bu konudaki politikalarına bakarsak, her alanda olduğu gibi bu alanda da sınıfta kalan bir iktidar olduğunu görüyoruz. Türkiye'de KOBİ'ler toplam girişimcilerin yüzde 99'unu oluşturmakta ve istihdamın yüzde 73'ünü sağlamaktadır. Ayrıca, toplam cirosunun yüzde 50'si ve ihracatın yüzde 44'ü KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmektedir. Ekonomimizin bel kemiği olan bu işletmelere yeterli destek veriliyor mu? KOBİ'ler finansman ihtiyaçlarını büyük ölçüde banka kredileriyle karşılıyor. Son dönemde ticari kredi faiz oranları yüzde 35 seviyelerine yaklaşmıştır. Enerji maliyetleri son yıllarda yüzde 50'nin üzerinde artış göstermiştir. Kira bedelleri özellikle büyük şehirlerde yüzde 40'a varan oranlara yükselmiştir.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz "2025 yılı bütçe giderlerinin 14 trilyon 731 milyar lira, bütçe gelirlerinin ise 12 trilyon 800 milyar lira olacağı öngörülmektedir." dedi. Bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranının ise 3,1 olarak gerçekleşeceğinin öngörüldüğünü söyledi. Bu bütçede KOBİ'lere ayrılan kaynakların ne kadar olduğu bile belli değil. Bırakın KOBİ'lere destek olmayı, bütçenin üçte 1'lik açığını da yine KOBİ'ye, vatandaşına vergi olarak yüklüyorsunuz.

KOBİ'lerin sorunları açıkça ortadayken bir de alın teriyle emek veren asgari ücretli çalışanlarımızın durumlarına da burada bakmak isterim. Asgari ücret milyonlarca vatandaşımız için bir geçim stantardı olmaktan çıkmıştır, hayatta kalma mücadelesi hâline dönüşmüştür. O sırada Cumhurbaşkanımız "Açık artırma usulüyle asgari ücret açıklayan muhalefeti ülke ve millet hayrına bir iş yapacaklarsa SGK'ye olan birikmiş borçlarını ödemeye davet ediyorum." dedi. Hatırlatmak isterim, bu ülkeyi yirmi iki yıldır siz yönetiyorsunuz. Sayın Erdoğan, SGK'nin açığını konuşuyorsunuz ama unutmayın, Osmangazi Köprüsü'ne bir yılda 3,6 milyar TL garanti ödediniz, şehir hastanelerine 31 milyar TL kira ödüyorsunuz. Geçiş garantilerinden dolayı bu yılın ilk altı ayında 37 milyar TL ödediniz, 2028'in sonuna kadar da 186 milyar TL ödeme yapılacaktır. Bu milyarlar SGK'nin açığını kapatır, işçinin de hakkını korur; vatandaşın hakkını yandaşa peşkeş çekerken işçiye yapılacak bu zammı lütfen çok görmeyin. 4 kişilik bir ailenin aylık masrafı 28 bin TL; gıda, kira, faturalar derken vatandaş geçinemiyor. Halk yoksulken yandaşa milyarları akıttmanın hesabını kim verecek?

TÜRK'in açıkladığı verilere göre gıda enflasyonu yüzde 60'ları aşmıştır, Hükûmet ise enflasyonu 17,5'e düşüreceğini iddia etmektedir. Oysaki Mehmet Şimşek geçen yıl bu bütçede 2024 yılı enflasyon oranını yüzde 36 olarak açıklamıştı, şimdi ise "Yüzde 47 enflasyon var." diyor. Sayın Şimşek, verdiğiniz bu rakamların hesabını kim verecek? Burada görüyoruz ki yapılan yanlış hesaplamalar ve plansız politikalar sadece kâğıt üzerinde değil, mutfakta çıkan yangın esnafı iflas ettiren, emekliyi açlığa mahkûm eden bir duruma dönüşüyor. Eğer Hükûmet iş bilseydi bu sapmalar bu kadar büyük olmazdı; işte, bu, beceriksizliğin ve plansızlığın en somut göstergesidir. Bu milletin ekmeği, sütü, yağı her gün zamlanırken enflasyonun düşeceğine kim inanır? Eskiden asgari ücretle çalışan bir aile ayaklarını yerden kesecek bir araba alabiliyordu, emekliler kıdem tazminatlarıyla bir ev sahibi olabiliyordu ama bugün asgari ücretli vatandaşlarımızın hayalleri değil ihtiyaçları bile ulaşılamaz bir hâle gelmiştir. Bugün bir emekli, maaşıyla ayın sonunu göremiyor, asgari ücretli bir aile ise ev kirasını ödeyemez bir hâle geldi. Milletin yıllardır alın teriyle biriktirdiği emeğini çarçur eden, milletin geleceğini ipotek altına alan bu düzeni siz inşa ettiniz. Yabancı sermayeye verilen teşvikler halkın alın terine gösterilmeyen saygının en büyük göstergesidir. Cumhurbaşkanlığı bütçesini yüzde 52 artıran ama asgari ücretliye birkaç puan artışı çok gören zihniyet bu durumun da maalesef baş sorumlusudur. Ama bu milletin emeği, alın teri, bu ekonomik düzenle çarçur ediliyor. Biz bu kürsüden milletimizin hakkını savunmaya devam edeceğiz; işçinin hakkını, emeklinin onurunu ve halkın refahını tekrar tesis etmek için ne gerekiyorsa yapacağız.

Kıymetli milletvekilleri, bu millet tarih boyunca nice badirelerden geçmiş, şimdi ise kendi toprağında, kendi Meclisinde yabancı sermayeye teslim edilen politikaların mağduru olmuştur. Çocuklarına bir gelecek sunamayan, emeklisine huzur veremeyen, işçisine hakkını teslim edemeyen bir Hükûmetin bu milleti ne kadar temsil ettiği artık tartışılır bir durum hâline gelmiştir. Gençlerimiz yurt dışına gitmeyi çözüm olarak görüyorsa, kadınlarımız güvenli ve eşit bir yaşamı hayal bile edemiyorsa, memurumuz maaşıyla ayın sonunu zor getiriyorsa, emeklimiz maaşıyla ihtiyaçlarını karşılayamıyorsa, öğretmenimiz hak ettiği kazancı ve hak ettiği itibarı bulamıyorsa, çiftçimiz tarlayı bırakıp şehirlere göç ediyorsa, esnafımız siftahsız dükkân kapatıyorsa bunların tek sorumlusu sizsiniz, AK PARTİ'dir. Bu millet fakirliği değil refahı, bu millet çaresizliği değil umudu, bu millet esareti değil bağımsızlığı istiyor; bu millet hakkını istiyor, bu millet adalet istiyor. Adaletin olmadığı bir yerde ne kalkınmadan ne de huzurdan söz edebiliriz. Adalet bu milletin temel taşıdır. Bugün adalet terazisinin kefeleri bozulmuş, güçlü olan daha güçlü, zayıf olan daha zayıf hâle gelmiştir. Bu millet yoklukta ve varlıkta onuruyla yaşamasını bilen millettir. Hedefimiz bellidir; Türk milleti için yeniden adil bir düzen kurmak, işçinin hakkını alın teri kurumadan teslim etmek, emekliye insanca bir yaşam sunmak; çiftçimize, esnafımıza, KOBİ'lerimize hak ettiğini vermektir. Bu milletin her ferdi; memuru, polisi, askeri, öğretmeni, esnafı, doktoru, mühendisi adil ve refah dolu bir düzeni hak ediyor.

Biz Türk milletinin tüm fertlerinin yanında olmaya, onların hakkını savunmaya son nefesimize kadar devam edeceğiz çünkü biz büyük Türk milletinin evlatlarıyız diyor, Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Uz.

Altıncı konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Ahmet Eşref Fakıbaba.

Sayın Fakıbaba, buyurun. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 yılı GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hasan Bitmez kardeşime Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun.

Genel olarak GAP projesi 3 ana konu üzerinde odaklanmıştır. Bir: Tarımsal sulama. İki: Enerji üretimi. Üç: Sosyal projeler. GAP projesi 1970'lerde planlanmış, 1980'de temel atılmış ve 2024'e geldiğimizde sulamada yüzde 64, enerji üretiminde ise tamamlanma yüzde 91,2 olmuştur. Ancak sulama ve enerji hâlâ güneydoğunun en büyük sorunları arasındadır ve bu durum çiftçiler ile DEDAŞ'ı her zaman karşı karşıya getirmektedir.

Ben özellikle sosyal projeler üzerinde durmak istiyorum. Planlama yapılırken özellikle 1970'lerde GAP için sosyal konularda altı ana başlık vurgulanmış. Bir: Eğitim projeleri, kız çocuklarının eğitime öncelik verilecek; 1970'lerde. İki: Okulların altyapılarını iyileştirmeye yönelik yatırımlar yapılacak. Üç: Eğitime erişim sağlamak amacıyla uzaktan eğitim programları düzenlenecek. Şimdi "Kız çocuklarının eğitime önem verilecek." dediğimiz maddeye bir bakalım. Taşımali eğitimle kız çocukları ailesi tarafından okulundan alınmış, geçen yıllara nazaran kız öğrenci sayısında azalmalar meydana gelmiştir. Böylelikle, zaten küçük yaşta var olan evlilik sayısı daha da artmaya başlamıştır. "Okulların altyapılarını iyileştirmeye yönelik yatırımlar yapılacak." denilmişti. 45-50 kişilik sınıflar Sayın Bakanım. Cemaat yurtları... Çocuklarımız cemaatlerin değil devletin okul ve yurtlarında eğitim alıp kalsaydı geleceğimizin teminatı olan gençlerimiz kendi özgür iradeleriyle yetişerek topluma daha faydalı bireyler hâline gelmez miydi? FETÖ yapılanmasında bunu açıkça gördüğümüzü sanıyorum.

Üç: Eğitime erişimi sağlamak amacıyla uzaktan eğitim programları düzenlenecek. FATİH Projesi ne oldu? Tabletlerin akıbeti ne oldu? Akıllı tahtalar ne durumda? Port eksikliğinden dolayı bazı şehirlerde okullara internet verilmediği söyleniyor, bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Yine, sosyal projelerden ikinci proje, kadınların iş gücüne katılmasını sağlamak ve kooperatifçilik; gerçekten en önemli konulardan biri. Hiç unutmam, Belediye Başkanlığım döneminde, bizim belediye olarak kadınlara 500 lira, özellikle mikro kredi vererek iş sahibi yapmaya dair bir projemiz vardı ve o zaman 2.500 pırıl pırıl iş kadını, iş insanımız Urfa'da yetişti ve emin olun, bazıları yanında 20 eleman çalıştırma imkânı buldu. Bakın, 1970'lerde düşünülmüş bu; hâlâ daha bizim ülkemizde maalesef mevcut değil.

Dört: Kültürel ve sanatsal faaliyetler. Bölgenin kültürel değerini ve mirasını korumak. Bu, o kadar önemli ki. Urfa'da -yine Belediye Başkanlığımdan örnek veriyorum- bir mahalleye giderseniz, Türklerin düşünüyorsa, farklı bir müzik vardır; öbür mahalleye giderseniz, Arapların düşünüyorsa, farklı bir müzik ve bir giysisi vardır; öbür mahallede Türklerin, Kürtlerin ve Arapların farklı müzikleri çalar ve elbiseler farklıdır ve bu kültürün biz maalesef farkında olamıyoruz. 1970'lerde "Bu mirasa sahip çıkın." diye projeler yapılmış, projeler düzenlenmiş ama maalesef biz bunlara sahip çıkamıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET EŞREF FAKIBABA (Devamla) - Sayın Başkanım, müsaade edin konuşayım.

BAŞKAN - Buyurun.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Devamla) - Yerel festivallerin düzenlenmesi... Biraz önce bir Lazca şarkı dinledim, o kadar hoşuma gitti ki Türkçesi, Kürtçesi, Arapçası, Lazcası gibi dillerdeki şarkıların ülkede ne kadar çok dinlendiğini hepimiz biliyoruz ve bu kültürel zenginliğimizden dolayı ben şahsen büyük bir mutluluk duyuyorum. Belediye Başkanırken bana soruyorlardı "Senin etnik aidiyetin nedir?" diye, diyordum ki: "Ben hem Kürt'üm hem Türk'üm hem de Arap'ım çünkü Urfa hem Kürtlerin hem Türklerin hem Arapların şehridir." Dört: Çevre, su yönetimi... Bakın, damlama ve basınçlı sulamayı hâlâ başaramadık. Bakın, Harran Ovası'na su verdik, Harran Ovası'na verilen suyun yarısı Suriye'ye gidiyor, gübreli su ve eğitim vermediğimiz için. 2018'de tekrar Suruç Ovası'na su verdik, mezarlar suyun altında kaldı. Sağlık hizmetlerine bakınca... Batman'dan bugün bir arkadaşı aradım, dedi ki: "Göz muayenesi için randevu alamıyoruz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET EŞREF FAKIBABA (Devamla) - Sağlık da öyle, gençlerin istihdamı ve sosyal hayata katılımı...

Sayın Başkan, bir dakika daha...

BAŞKAN - Sayın Fakıbaba, bir kere uzattım, teşekkür ederim.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Devamla) - Peki, kırmayacağım sizi.

Teşekkür ederim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Madem Urfa'da 3 millet var, sağ olasın.

Sayın Fakıbaba, bir gün sıra düzenleyin gelelim.

AHMET EŞREF FAKIBABA (Ankara) - Eyvallah.

BAŞKAN - 7'nci konuşmacı Gaziantep Milletvekili Sayın Mehmet Mustafa Gürban. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Değerli hazırun, İYİ Parti Grubu adına Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı üzerine konuşacağım.

Kurumun Başkanı burada mı bilmiyorum çünkü malumunuz, bazı bürokratlar ve bakanlar Meclisimize teşrif etmiyorlar. Öncelikle belirtmek isterim ki Sayın Demirdöğen'in CV'si dolu. Hiç değilse Kurumun web sitesine girdiğinizde fotoğrafının altında yazacak bir şeyleri var. Bazı kamu kurum ve kuruluşlarında kimi bürokratların öz geçmiş yazısı bile yok fakat Sayın Demirdöğen'in CV'si ile kurumun faaliyet raporu arasında bir uçurum var. Kurumun faaliyet raporlarının içeriği trajikomik. Raporun "bilgi sistemleri" kısmında Microsoft tarafından bilgisayarların Windows 8'den Windows 10'a ücretsiz olarak güncellendiği yazılmış. Yani bir kurum düşünün, devlet bu kurumu kurmuş, Doğu Anadolu'daki 16 ili kalkındırması için kurmuş ve faaliyetlerini sormuş, kurumumuz açıklama yapmış "Windows 8'i Windows 10'a ücretsiz olarak güncelledik." demiş.

Sayın Başkan faaliyet raporunu okudu mu çok merak ediyorum. "Raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim." diye imza atıyorsunuz ya, eğer bu ifadeleri okuyup imza attıysanız eşsiz bir vizyon sahibisiniz. Vatandaşlarımız müsterih olsun, Doğu Anadolu Bölgesi böyle bir vizyonla ışık hızıyla kalkınacaktır. Eğer okumadan imza attıysanız sormak istiyorum: Faaliyet raporunu okuyamayacak kadar yoğun mu çalışıyorsunuz? Faaliyet raporlarına göre bir iş yoğunluğunuz yok, o zaman niye okumadınız? Faaliyetlerin raporu değil de mazeretlerin raporu desek daha doğru olacak. Windows kısmını gördükten sonra Başkanlığınıza olan inancımı yitirdim. Bunu faaliyet raporuna "faaliyet" diye yazan bir Başkanlık bölgeyi nasıl kalkındırarak?

Sayın milletvekilleri, hizmet, verimlilik, sürdürülebilirlikten ziyade binalarımız şaşalı olacak. Mesela adalet olmayacak ama saray olacak. DAP Başkanlığının da hizmeti olmayacak ama binası olacak. Toplam 53 personel var, 50 araç kapasiteli açık otopark, 1.380 metrekarelik 25 araç kapasiteli kapalı otopark var. Toplam 53 personel var, 11.700 metrekare kapalı alan, 5 katlı bina var. Toplam 53 personel var, bunun 17'si sürekli işçi, binada 62 tane oda var. Hizmet var mı? Yok, mazeret var. Kalkınma var mı? Yok, bahane var. Sayın Demirdöğen'in faaliyet raporunda "Yeterli sayıda ve nitelikte personel yok." dediği görülüyor. Hedefe ulaşamayan projeleri de bu sebebe bağlıyor ancak 2023 yılı içerisinde kadrolu personellerinden 1 mühendis, 1 veri hazırlama ve kontrol işletmeni, 1 sekreter, 1 istatistikçi başka kurumlara geçmiş. Şehirlerde saha ziyaretlerine bile "Personelim yok." deyip gitmiyorsunuz, iş yapmıyorsunuz, hem de var olan personellerinizi başka kurumlara gönderiyorsunuz; bu ne perhiz bu ne lahana turşusu. Başka kurumlara geçen kadrolu personel hangi sebeplerle kurum değiştirmiştir? İlgili personeller hangi kurumlara geçmişlerdir? Geçtikleri kurumların ilgili personellere ihtiyacı var mıdır? Kurum geçişleri çok zordur, aynı yıl içerisinde bu kadar fazla sayıda personelin kurum değiştirmesi çok ilginç. Faaliyet raporunda kurumsal aidiyet duygusunun da zayıf olduğu belirtilmiş. Kurumsal aidiyeti sağlamak konusunda en büyük rol Başkana düşer.

Sayın Başkan, personelin aidiyetini artırma konusunda ne gibi çalışmalarınız var? Siz yönetim becerinizi nasıl buluyorsunuz? Bu bilgilerden hareketle kurumunuzda işlerin iyi gitmediği çok açık; görev süreniz de Sayın Cumhurbaşkanı kararıyla 2026 tarihine kadar uzatıldı, önümüzde yaklaşık iki buçuk yıl var. Bugüne kadar yapmadığınız işleri yapacak mısınız?

Değerli milletvekilleri, Bakanlığın da başkanlıklara yeterli destek vermediği ortada. Faaliyet raporları incelendiğinde bazı yatırım programlarında yeterli ödenek olmadığından performans değerlerine kadar bile ulaşılamamış, Bakanlık desteklenecek projelere yeterli ödenek ayırmamış. Bu durumda bölgesel kalkınma nasıl olacak? Nitelikli beşerî ve sosyal sermaye nasıl oluşacak? Bölgedeki vatandaşlarımızın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - "Hazırun" diye başladın; Divanı, bizi bir yere saymadığın için konuşma süreniz bitti. Teşekkür ederim. Biz sizi çağırırken "sayın" diye davet ediyoruz, biz size "sayın" demekten hayâ etmiyoruz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) "Hazırun" diye başlarsanız bu kadar.

Teşekkürler Sayın Gürban.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Devamla) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Aksaray Milletvekili Sayın Turan Yaldr.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TURAN YALDIR (Aksaray) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 2025 yılı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesiyle ilgili İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz derin bir ekonomik krizle karşı karşıya iken bu krizden çıkışın yolu üretimden geçmektedir, tarımsal üretim ise bu çabanın temel direğidir ancak tarım su olmadan mümkün değildir. Küresel iklim krizi ve yanlış uygulamalar Anadolu'nun kadim ve bereketli topraklarını kuraklıkla baş başa bırakmıştır. Seçim bölgem Aksaray başta olmak üzere Türkiye'nin birçok yerinde tarımsal sulama yer altından yüksek maliyetlerle çıkarılan suyla yapılmaktadır. Yer altı sularımız hızla tükenirken elektrik maliyetleri çiftçimizi ezmektedir. Akaryakıt, elektrik, gübre ve diğer girdi maliyetleri altında ezilen çiftçilerimiz yaşam mücadelesi vermektedirler. Bu fedakârlıkla üretime devam eden çiftçilerimize şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, tarımsal sulama projelerine yönelik adımlar artık bir tercih değil zorunluluktur. Dünyanın dört bir yanında çöller sulama projeleriyle tarıma kazandırılmaktadır. Örneğin, Mısır'da 5,25 milyar dolarlık yatırımla Nil Nehri'nden su taşınarak 114 kilometre uzunluğunda bir kanal inşa ediliyor ve 2,3 milyon dönüm çöl arazisi tarım cennetine dönüştürülüyor. Başka ülkeler çöllerini yeşertirken biz, Anadolu'nun bereketli topraklarının kuraklaşmasını seyrediyoruz. Türkiye'nin ihtiyacı Kanal İstanbul değil, kanal Anadolu gibi projelerdir. Anadolu'daki tarım alanlarını yeniden suyla buluşturacak projeler yalnızca ekonomik değil ulusal güvenlik meselesidir. Tarım, savunma sanayisi kadar stratejiktir. KOP gibi tarımsal sulama projelerine bütçede daha fazla kaynak ayrılmalı, Konya Ovası ve Aksaray gibi bölgelerimizin susuzluğuna çözüm bulunmalıdır. Su kaynaklarımızı doğru yönetelim, Anadolu'yu yeniden üretimin ve bereketin merkezi yapalım. Güçlü bir Türkiye için Türk çiftçisi güçlü olmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin ekonomik ve sosyal güvenliği açısından kritik bir diğer mesele olan, uzmanların her gün bas bas bağırdığı, beklenen büyük Marmara depremi ve sanayimizin geleceği hakkında düşünmemiz ve bir an önce harekete geçmemiz gerekmektedir. Marmara Bölgesi ülkemizin sanayi üretiminin büyük bir kısmını barındırmaktadır ancak aynı zamanda yüksek deprem riski taşıyan bu bölge binlerce işçimizin can güvenliğini tehdit etmekte ve sanayi tesislerimizi ciddi tehlike altında bırakmaktadır. Olası bir deprem sadece binaları yıkmakla kalmaz, aynı zamanda telafisi mümkün olmayan sanayi hafızamızın kaybına neden olur ve ekonomimizi uzun yıllar boyunca olumsuz etkiler. Bu durum karşısında sadece mevcut sanayi altyapısının depreme dayanıklı hâle getirilmesi yeterli değildir. Marmara sanayisi göç stratejisi oluşturularak sanayi tesislerinin deprem riski düşük bölgelere taşınması sağlanmalıdır. Bu noktada, lojistik avantajları, teknik altyapısı, yetişmiş insan gücü ve deprem riski az olan Aksaray gibi Anadolu illeri öne çıkmaktadır. Bu sanayi göçü planı, yıllardır bekleyen Aksaray-Ulukışla demir yolu projesinin hayata geçirilmesine de vesile olacaktır. Bu sadece 86 kilometrelik bir demir yolu hattı, Aksaray'ı Türkiye'nin sanayi koridorlarına entegre ederek, sadece bölgenin değil, ülkemizin de ekonomik potansiyelini artıracaktır ancak bu projeye hâlen başlanmamış olması, sanayinin Anadolu'ya taşınmasını geciktirmekte ve bölgesel kalkınmayı engellemektedir. Bugün, burada çağırımız, deprem riskini görmezden gelmek yerine, bu bütçeyi kullanarak stratejik bir adım atmaktır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçesi, Marmara Bölgesi'ndeki sanayiye güvenli bir geleceğe taşımak ve Aksaray gibi illerimizi sanayinin yeni üsleri hâline getirmek için yapılandırılmalıdır. Aksaray-Ulukışla demir yolu projesine bir an önce başlanmalı; sanayi göçü planları, bütçe destekleriyle güçlenmelidir. Gelecekte keşke dememek için bugün harekete geçmek zorundayız.

Teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Yaldir.

İYİ Parti adına son konuşmacı Trabzon Milletvekili Sayın Yavuz Aydın.

Sayın Aydın, süreniz beş dakika.

Buyurun lütfen. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Konuşmama başlamadan önce, geçtiğimiz yıl aramızdan ayrılan Hasan Bitmez ağabeyimi rahmetle ve saygıyla anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımıza bağlı Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle ifade etmeliyim ki DOKAP'a ayrılan kaynakların büyüklüğü, bölgenin kalkınması ve vatandaşlarımızın refah düzeyinin artırılması için önemli bir fırsattır fakat bu kaynağın etkin ve doğru bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı burada hepimizin sorgulaması gereken kritik bir konudur.

Kıymetli milletvekilleri, Doğu Karadeniz'in en büyük sorunlarından biri hâline gelen kahverengi kokarca böceğine karşı etkili bir mücadele yürütülmesi gerekmektedir. Karadeniz Bölgesi'nin ikinci pandemisi olan kokarca böceği bölgemizin en önemli geçim kaynaklarından biri olan tarımı tehdit etmekte, özellikle fındık ve diğer tarım ürünlerinde ciddi verim kaybına neden olmaktadır.

30 Ekim 2023 tarihinde Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim Yumaklı'ya bir soru önergesi verdim ve bu konuda yürütülen çalışmaların detaylarını sordum. Bakan, cevabında tarım il ve ilçe müdürlüklerinin, ziraat odalarının, ticaret borsalarının ve üreticilerin bilgilendirilmesi amacıyla eğitimlerin düzenlendiğini, broşürlerin dağıtıldığını ve kamu spotlarının yayınladığını belirtti. Afişlerin ya da eğitim programlarının bu zararlıyla mücadelede ne işe yaradığını gerçekten merak ediyorum. Doğrudan ve etkili bir mücadele yöntemi geliştirmek yerine kâğıt üzerinde görünen ama sahada hiçbir etkisi olmayan yöntemlerle bu mücadele olmaz. DOKAP bu mücadelede daha aktif bir rol almalı, bilimsel araştırmalara öncelik vermelidir. Hükûmetin şu an kışlaklarda kış uykusunda olan kokarca böceğiyle daha sıkı bir şekilde mücadele etmesi gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, Doğu Karadeniz Bölgesi tarımdan turizme, balıkçılıktan sanayiye kadar pek çok alanda büyük potansiyele sahiptir fakat bu potansiyelin değerlendirilmediğini ve DOKAP'ın kaynaklarının bölge halkına doğrudan katkı sağlayacak projelere yönlendirilmediğini üzülererek görmekteyiz. Örneğin, yıllardır konuşulan Arsin Yatırım Adası Projesi bu duruma açık bir örnektir. Trabzon'un ekonomik kalkınmasına ivme kazandıracak bu proje, yıllar önce müjde olarak duyurulmuş ancak hâlâ hayata geçirilememiştir. Ne yazık ki yatırım adası gerçekleşmemiş bir vaat olarak kalmıştır. Hemşehrilerimiz ise somut bir adım görmeyi beklemektedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih Kacır'a şimdi soruyorum: 2019 yılında Resmî Gazete'de yayımlanan ve yeri bile belli olmayan Arsin Yatırım Adasına beş yıldır neden bir çalışma yapılmamıştır? Arsin Yatırım Adası Projesi'nin başlangıç ve bitiş tarihlerini açıklamak zorundasınız. Bugün, burada sizden net bir tarih ve net bir cevap bekliyorum.

Sayın milletvekilleri, DOKAP eşittir Doğu Karadeniz Adalet ve Kalkınma Partisi hâline gelmiştir. Neden böyle söylüyorum? Çünkü DOKAP Başkanı Hakan Gültekin'in kariyerine baktığımızda, AK PARTİ teşkilatlarında uzun yıllar görev aldığını, Ardeşen'de Belediye Başkanlığı yaptığını ve nihayetinde Cumhurbaşkanı kararnamesiyle Doğu Karadeniz Adalet ve Kalkınma Partisi Başkanı yani DOKAP Başkanı olarak atandığını görmekteyiz. Hayatını siyasete adanmış bir ismin bu göreve atanması liyakat konusunda Hükûmetin hassasiyetinin bir göstergesidir. Ancak, bu Hükûmet liyakat yerine sadakati ödüllendiren bir anlayışla hareket etmektedir. Yandaşların makamlara getirilmesi artık alışlagelmiş bir durumdur ve maalesef bu, yalnızca küçük bir örnektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Tamamlıyorum.

Ülkemizde hak edene verilmesi gereken makamların Cumhurbaşkanı kararıyla yandaşlara teslim edildiğini DOKAP örneğinde görmekteyiz.

Son olarak, DOKAP'ın kaynaklarının dağıtılmasında siyasi ayrımcılık yapıldığına dair iddialar oldukça ciddidir. Özellikle, iktidar partisine yakın belediyelerin ve projelerin daha fazla desteklendiği, buna karşılık muhalefet belediyelerinin görmezden gelindiği algısı güçlenmektedir. Kamu kaynakları, hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm vatandaşların ortak refahı için kullanılmalıdır. Bölgenin kalkınmasını sağlamak için yola çıkmış bir kurumun siyasi kaygılarla hareket etmesinin kabul edilemez olduğunu belirtiyor, Genel Kurulu ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Aydın.

Sayın Harun Mertoğlu, bir söz talebiniz var; buyurun, alalım.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, şehit Teğmen Ceyhun Kalyoncu'ya ve cenaze günü düzenlenen anıt açılışına ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Geçtiğimiz pazartesi günü Isparta'da meydana gelen elim kazada 6 kahraman askerimizi kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşamaktayız. Bu acı kazada Çayeli ilçemizden Teğmen Ceyhun Kalyoncu'yu da şehit verdik. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve aziz milletimize tekrar başsağlığı diliyorum. Ancak şehidimizi ebediyete uğurladığımız günde, aynı saatlerde CHP'li Fındıklı Belediyesi tarafından, CHP Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın da katılımıyla şarkılı, türkülü bir anıt açılışı yapılmıştır; müzikli bu açılış bizleri derinden yaralamıştır. Aziz şehidimizin ruhuna, ailesine ve milletimizin kutsal değerlerine yapılan bu saygısızlığı şiddetle kınıyor, sorumluları derhâl özür dilemeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Mertoğlu.

Sayın Sibel Suiçmez, buyurun.

16.- Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez'in, işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin açıklaması

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, memleketim Trabzon'da meydana gelen iş cinayeti nedeniyle söz almış bulunmaktayım.

Trabzon'un Ortahisar ilçesi Deliklitaş Mahallesi'nde yaşanan olay hepimizi derinden üzmüştür. İnşaat hâlindeki bir binada beton dökme çalışması sırasında çöken iskele ve betonun altında kalan 3 işçimiz yaralanmış, maalesef 52 yaşındaki Ali Dokuzkanlı kardeşimiz yaşamdan kopmuştur. Hayatını kaybeden işçimize rahmet, yakınlarına başsağlığı, yaralı işçilerimize ise acil şifa diliyorum. İş cinayetinde Avrupa 1'incisiyiz, her can kaybı vicdan sızlatıyor. İnşaat sektöründe yaşanan denetim eksikliklerinin ve iş güvenliği önlemlerinin bir kez daha acı bir sonuç yarattığını gördük. Çalışanlarımızın güvenliğini sağlamak, onların yaşamını korumak devletin ve iktidarın en temel sorumluluğudur. İşçi sağlığı ve güvenliği konusunda daha etkin denetim talep ediyor, kazaların bir daha yaşanmaması için gereken önlemlerin alınmasını istiyoruz. İş cinayetleri son bulsun.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Suiçmez.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.57

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.18

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya Önder

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Milliyetçi Hareket Partisi adına konuşmalara geldik.

İlk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Sadir Durmaz.

Süreniz on dakikadır Sayın Durmaz.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA SADİR DURMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarımızın bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insanlık tarihi kadar köklü bir maziye sahip olan Türk milletinin şehircilik serüveni, Türkistan bozkırlarında neşet eden ve milattan önce beş binli yıllara kadar uzanan bir tecrübeye sahiptir. Mirasçısı olduğumuz bu kadim devlet geleneğinin ve şehircilik anlayışının merkezinde "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." ilkesi yer alır. Peki, nedir insanı yaşatmak? Öncelikle, insanımızın yaşadığı yeri mamur, hayatını müreffeh kılmaktadır. Bununla birlikte, sorunlarını çözmek, dertleriyle dertlenmek ve onun anılarına sahip olduğu hayat alanı olan şehirlerini bayındır hâle getirmektir. Şehirleşme sadece ekonomik bir faaliyet alanı olmayıp her şeyden önce bir medeniyet tahayyülüdür. Biz, şehirlerimizi toplumu dünden yarına bağlayan ve millet olma bilincinin yeşerip gelişeceği mekânlar olarak değerlendiriyoruz. Bize göre şehirler insanların aynasıdır ve şehir ve insan birbirinin aynasıdır. Bir şehir ne kadar bayındır, mamur ve refah içerisindeyse o şehirde yaşayan insanlar da o kadar huzur, mutluluk ve güven içerisindedir. Türk dilinin ustalarından Ahmet Hamdi Tanpınar "Beş Şehir" adlı eserinde "Bir medeniyetin esas varlık sebebi olan şehri bir makina gibi değil bir organizma gibi düşünmek gerekir. Onu besleyen hayat damarları toprağın altına sinmiş hatıralar, göğe yükselen minareler, insanın ruhunu büyüten hikâyelerdir." ifadeleriyle, şehircilik anlayışımızın nasıl olması gerektiğine dair ışık tutmaktadır.

Bizler emaneti, sahibi olan Allah'a teslim edeceğine iman etmiş Müslüman Türk milleti olarak cennet vatanımızı ve şehirlerimizi gelecek nesillerin bir emaneti olarak görüyoruz. Tüm çabamız, tüm gayemiz, Türk milletini layık olduğu şehirlerde yaşatmak içindir.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız kadim çevre ve şehircilik anlayışımız Milliyetçi Hareket Partisinin çevre ve şehircilik politikalarının da ilham kaynağıdır. Bu anlayıştan hareketle, şehirlerimizi yarınlara sağlıklı bir şekilde taşımak için üretken belediyeçilik vizyonumuzla hareket ediyor, çalışmalarımızı bu yönde sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, iklim krizi dünya çapında ekosistemleri, toplumları ve ekonomileri etkileyen küresel bir sorun hâline gelmiş ve Türkiye de maalesef bu krizden doğrudan etkilenen ülkeler arasında yerini almıştır. Coğrafi konumu, farklı iklim kuşaklarının kesişiminde yer alması ve hassas ekosistemlere sahip olması nedeniyle Türkiye iklim krizinin etkilerini derinden ve yoğun bir şekilde hissetmektedir. İklim krizinin tetiklediği çölleşme, ormansızlaşma, su kıtlığı gibi meseleler tarım ve gıda güvenliğini, biyoçeşitliliğimizin kaybolmasını, deniz seviyesinin yükselme ihtimaliyle uzun kıyı şeritlerimizin risk altına girmesini, aşırı hava olaylarına maruz kalmamızı ve kuraklık gibi çevresel, ekonomik ve sosyal sorunları beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla iklim krizinin neden olduğu etkiler ve sorunlar birçok alanı doğrudan ve dolaylı olarak etkilemekte, âdeta domino etkisi yaratmaktadır. Örneğin, kuraklık, su kıtlığına sebep olurken aynı zamanda tarım sektörünü olumsuz etkileyerek gıda güvenliğini tehlikeye atmakta ve dahası tarım sektöründe yer alan insanların göç etmesine sebebiyet vermektedir. İklim krizi nedeniyle meydana gelen afetler ve olumsuzluklar aynı zamanda millî güvenliliğimize de etki edecek sonuçları doğurmaktadır. Bu sebeple, geleceği her anlamda korumak için doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılması, yenilikçi çözümlerin benimsenmesi ve toplumun her kesiminin bu sürece dâhil edilmesi hedeflerimize ulaşmada hayati önem taşımaktadır. Bu konuda, Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğünde başlatılan ve uluslararası birçok ödül alıp küresel bir çevre hareketine dönüşmüş olan Sıfır Atık Projesi'yle geri dönüşümü sağlanan atık oranı gün geçtikçe artmaktadır. Aynı doğrultuda, mavi vatanımızda başlatılan Sıfır Atık Mavi Projemizi sonuna kadar destekliyoruz ve tüm kurum ve kuruluşlarımızın, vatandaşlarımızın çevre konusunu siyasetüstü bir konu olarak değerlendirmesini diliyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyeti hem kendisini hem de tüm dünyayı ilgilendiren iklim kriziyle mücadelede aldığı önlemler ve geliştirdiği çevre politikalarıyla üzerine düşeni fazlasıyla yapmaktadır. 2021 yılında Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak iklim kriziyle mücadelede uluslararası sorumluluk almayı kabul etmiş, 2030 yılına kadar karbon emisyonunu yüzde 21 azaltmayı hedefleyen Ulusal Katkı Beyanı ve 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda yenilenebilir enerji kaynaklarının payının artırılması, orman alanlarının genişletilmesi, su yönetiminin geliştirilmesi, toplumsal bilinçlendirme gibi politikaları benimseyerek mücadelesini sürdürmektedir. Meclis Çevre Komisyonu üyesi milletvekili arkadaşlarımızla katıldığımız COP29'da Sayın Cumhurbaşkanımız ve Sayın Bakanımız Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadelesinde bugüne kadar attığı adımları, bundan sonrası için de yol haritasını açıkladılar. Ülkemizin küresel kirlilikte düşük pay sahibi olmasına rağmen çevreyi koruma ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etme konularında üstlendiği aktif rolü detaylarıyla paylaştı ve söz konusu politikalarda büyük emekleri bulunan Sayın Cumhurbaşkanımıza ve Sayın Bakanımıza yürekten teşekkür ediyoruz. İklim krizine karşı harekete geçmek yalnızca çevreyi korumak değil, aynı zamanda gelecek nesillerin yaşamını güvence altına almak demektir. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli'nin ifade ettikleri gibi, çevreyi ve insanı birbirlerine üstünlük kurmadan, her birini kendi gerçekliğinde ele almak, kalıcı ve kuşatıcı bir çevre bilinci yerleştirmek hepimizin sorumluluğudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak, çevre ve şehircilik alanındaki hassasiyetlerimiz milletimizin ve ülkemizin refahı için temel bir ilkedir. Parti programımızda temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını her insanın temel haklarından biri olarak gördüğümüzü ifade ediyoruz ve ekolojik dengenin sürdürülebilirliğinin altını kalın çizgilerle çiziyoruz. Bize göre "çevre" demek aynı zamanda vatan demektir ve milliyetçilik anlayışımızın ana eksenlerinden biridir. Bu noktada kentsel dönüşüm çalışmaları, deprem ve diğer afetlere karşı dayanıklı ve dirençli şehirlerin inşası büyük önem arz etmektedir. Şehirlerimizi geçmişin bilgeliği dolu tecrübesinden aldığımız ilhamla geleceğin bilim ve teknolojisini buluşturarak yeniden şekillendirmeliyiz.

Türkiye coğrafi konumu itibarıyla bir deprem kuşağında yer almaktadır ve bu gerçeklikten hareketle, şehirlerimizi daha güvenli hâle getirmek için atılacak adımlar hayati önem taşımaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler bu gerçeği bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Bu nedenle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak deprem ülkesi olduğumuzun bilinciyle, şehirlerimizin yeniden inşasında afete hazırlıklı, dirençli, çevre dostu ve sürdürülebilir yapıların öncelikli olmasını sadece bugünün değil, gelecek nesillerin güvenliği için atılacak en önemli adım olarak görüyoruz. Ecdadımızın mirası, evlatlarımızın emaneti olan aziz vatanımızın Türk ve Türkiye Yüzyılı'na yakışır medeniyet değerlerimizden beslenen anlayışla imar ve ihyası için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle konuşmama son verirken Gazi Meclisimizi, muhterem heyetinizi ve bizleri izleyen aziz milletimizi saygılarımla selamlıyor, bütçemizin devletimize ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Durmaz.

Arkadaşlar, 60'a göre söz vermiyoruz ya, ben sayın vekillerimize birkaç istisna yaptım bir doğal afet, bir yas, bir iş cinayeti ve benzeri durumlar için.

Harun Bey, şimdi, burada da size verdiğim bir şeyde, sizin yaptığınız konuşmada bir sataşma oldu.

Tahsin Bey, size sataşmadan dolayı yerinizden söz vereyim. Yeni bir sataşmaya mahal vermeden lütfen hızlanarak gidelim.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim fırsat verdiğiniz için.

Hikâye şu: Ben Çayeli'nde şehidimiz Teğmen Ceyhun'un cenazesine katıldım ama normal vatandaşlar gibi sırada durdum ve bir şehit cenazesi üzerinden fotoğraf çekip sosyal medyada paylaşmak yerine, o AK PARTİ'li anlayışın il başkanlarının "Cenazelere telefon açıyorsun, bedava siyaset yapıyorsun." dediği biçimde değil de sadece şehidin babasına taziye dileyerek oradaydım. Ar ederim bu durumlar için. Dolayısıyla beni bir şehit cenazesi üzerinden eleştirmek sadece Cumhurbaşkanı'na övgüler dizmekten başka hiçbir sözü bulunmayan Harun Mertoğlu'na yakışmadı bir defa. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, gelelim açılış meselesine. Evet, doğrudur, Fındıklı'da aynı gün, daha evvel beş günlük bir sempozyumun bir gününe denk geldi, talihsiz bir zaman dilimiydi,

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın lütfen.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bitiriyorum.

Oraya dışarıdan gelen konuklar da ısrar ettiler, Fındıklı Kadın Korosu da ağıt anlamlı iki üç tane eser okudu, bu doğru. Ancak asıl olan şey şudur: Çayeli'nde heyelandan zarar gören insanların yanına gittiğimde de fotoğraf paylaşmadım, afette duvarları çatlayan insanların fotoğrafını da paylaşmadım, Büyükköy'deki heyelanları da paylaşmadım veya Rize'nin başka yerlerindeki sorunlarını da paylaşmadım. Bütün hikâye Rize'nin gerçek sorunlarıyla ilgili konuşabilmesidir vekilin konuşması gereken yoksa öyle hamaset yapıp şehitler üzerinden böyle yaygara yapmak -yaygara demeyelim, yaygara yakışmadı- bir açıklama yapmak doğru olmamıştır. O günkü konuşmada müftü kırk beş dakika...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Bitiriyorum efendim, çok özür dilerim.

BAŞKAN - Tamamdır, maksat hasıl oldu.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - O zaman, sözlerim kayda geçsin diye tamamlayayım.

O gün, cenazede kırk beş dakika boyunca konuşan Rize Müftüsü, şehitlerin şehadetinin öneminden o kadar söz etti ve bir defa Gazi Mustafa Kemal Atatürk için hiç bir şey söylemedi, kendisini uyardığımda da "Bir dahaki sefere inşallah." diyebildi.

BAŞKAN - Teşekkürler.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - İnşallah, bir daha şehit gelmemesi umuduyla böyle siyaseti doğru bulmadığımı belirtmek isterim. Saygılar.

BAŞKAN - Teşekkürler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

- 1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

- 1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci konuşmacı Balıkesir Milletvekili Sayın Ekrem Gökay Yüksel.
Süreniz on dakikadır.

Buyurun Sayın Yüksel. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA EKREM GÖKAY YÜKSEL (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul görüşmelerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, İklim Değişikliği Başkanlığı ve Kentsel Dönüşüm Başkanlığı üzerine konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekran başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 1937 yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün imzasıyla, meteorolojik gözlemlerin yapılması, hava tahmini ile erken uyarıların hazırlanıp yayınlanması, meteoroloji alanında araştırma ve geliştirme çalışmalarının yürütülmesi amacıyla kurulmuş; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Günümüz ihtiyaçları, teknolojik yenilikler ve çevresel şartlar doğrultusunda hava tahminlerinde yüzde 90'lar seviyesinde bir doğruluk oranına ulaşan Meteoroloji Genel Müdürlüğü, başta tarım, ulaşım, enerji, millî savunma, çevre ve şehircilik, turizm, sağlık, adalet ve afet yönetimi gibi birçok sektöre yönelik meteorolojik ürün ve hizmet sunmaktadır. Yüksek teknoloji kullanan, uluslararası ilişkileri güçlü ve bölgenin lider servisi olarak tanınmaktadır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2.058 gözlem sistemiyle ülkemiz genelinde hava durumu ve iklimle ilgili veriler toplamaktadır. Bu kapsamda, 1.717 otomatik meteoroloji gözlem istasyonu, 76 havalimanında hizmet veren havaalanı otomatik meteoroloji gözlem istasyonu ve 90 deniz otomatik meteoroloji gözlem istasyonu kritik görevler üstlenmektedir. Bu sistemlerden elde edilen verilerle hava tahminlerinden iklim analitiklerine kadar birçok alanda değerli bilgiler sağlanmaktadır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün en önemli görevlerinden biri, doğal afetler konusunda erken uyarı yapmaktır. Özellikle sel, fırtına, kar yağışı gibi ekstrem hava olayları öncesinde yayınlanan erken uyarılar vatandaşlarımızın can ve mal kayıplarını en aza indirmektedir. 2024 yılı itibarıyla Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından 500'ün üzerinde erken uyarı yayınlanmış ve bu sayede birçok felaketin olumsuz etkileri önlenmiştir. Ayrıca, afet bölgelerinde görevli yetkililer ile vatandaşların en kısa sürede bilgilendirilmesi amacıyla Meteoroloji Genel Müdürlüğü ile Afet Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) arasında imzalanan iş birliği protokolü kapsamında meteorolojik hizmetlerin kesintisiz yürütülebilmesi için donatılan Meteoroloji Tırı hizmete alınmıştır. Günlük ortalama 1 milyon, olumsuz hava koşullarında ise yaklaşık 2,5 milyon kişi tarafından ziyaret edilen kurumsal internet sitesiyle meteorolojik gözlem ve tahmin bilgilerine ulaşılmaktadır. Ayrıca, çiftçilerimiz zirai meteorolojik bilgilere de tarımsal hava tahmini sayfası, tarımsal hava durumu mobil uygulamaları üzerinden ulaşabilmektedir. Bu bilgilere, Türkiye Ziraat Odaları başta olmak üzere tarım sektöründeki sivil toplum kuruluşlarına üye olan 5 milyonun üzerinde üreticimiz de cep telefonlarıyla her yerden anında ulaşmaktadır.

Değerli milletvekilleri, dünyada vatandaşlarına en hızlı tapu hizmeti sunan kurumlardan biri olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, dijitalleşme hamleleri ve yapay zekâ uygulamalarını da kullanarak vatandaşlarımıza sunduğu hizmetlerin kalitesini ve hızını artırmıştır. Yılda ortalama 20 milyon işlem yapılmakta olup Hazineye 2024 yılında Kasım ayı itibarıyla 93 milyar TL kaynak sağlanmış, 2025 yılında ise bu rakamın 150 milyar TL'yi bulması beklenmektedir. Dijitalleşme çalışmaları kapsamında hayata geçirilen e-haciz, e-ipoteke, e-tahsilat, e-randevu, e-ilan, e-arşiv, e-terkin projeleriyle işlemler sistem üzerinden yapılmaktadır. Ayrıca, Wep Tapu Projesi'yle vatandaşlarımız birçok tapu işlemini tapu müdürlüklerine gitmeden güvenli bir şekilde yapabilmektedir. Tapu işlemlerinin güvenli bir şekilde yapılmasına yönelik olarak Elektronik Kimlik Doğrulama Sistemi hayata geçirilmiş ve tüm tapu müdürlüklerinde uygulamaya başlanmıştır. Bu uygulamayla işlem sahibi vatandaşın bilgileri on-line olarak nüfustaki bilgilerle teyit edilerek yaşanması muhtemel sahtecilik olaylarının önüne geçilmiştir.

Türkiye Tapu uygulamasının diğer etaplarının tamamlanmasının ardından tapu hizmetlerinin kişi ve mekâna bağlı olmadan gerçekleştirilmesi hedeflenmekte olup bu projenin tamamlanmasıyla birlikte personeller arasında adil, hızlı ve verimli bir iş dağılımı sağlanacaktır. Bunun yanında, ülkemizde tesis kadrosu tamamlanmış olup bütün veriler dijital ortama aktarılarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına sunulmaktadır. Kadastro verilerinin veri kalitelerinin artırılması, gündeme ve teknolojik gelişmelere uygun hâle getirilmesi için güncelleme çalışmaları yapılmakta olup iki yıl içerisinde tamamlanması planlanmaktadır. Söz konusu çalışmalarla birlikte ülkemizde tescil haricî alanların tespiti ve tescilli yapılacak bu alanların ekonomiye kazandırılması hedeflenmektedir. Bununla birlikte, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğümüz şehir planlamadan arazi yönetimine, kültürel ve doğal varlıkları korumadan enerji verimliliğine kadar onlarca fayda sağlayacak ve ayrıca afet yönetimi, kentsel dönüşüm yönetimi gibi birçok alanda kullanılabilecek akıllı şehirlerin de temel ihtiyacı olan üç boyutlu mülkiyet çalışmalarına yön vermek üzere Üç Boyutlu Kadastro ve Üç Boyutlu Şehir Modelleri çalışmalarına başlamıştır. Bu projelerle dijitalleşme çalışmalarına yeni bir boyut kazandırılması hedeflenmekte olup iki yıl içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesinde, gayrimenkul sektöründe vergi adaletinin sağlanması, kamu gelirlerinin artırılması ve arazi yönetimi faaliyetlerinin en önemli temel altlıklarından biri olan gayrimenkul değer haritasının oluşturulması çalışmalarına başlanılmış olup bu çalışmaların en kısa sürede tüm ülke genelinde tamamlanması hedeflenmektedir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen uygulamalarla taşınmazlara ait verilere kolay ulaşım ve vatandaşlarımızın kendi adlarına kayıtlı taşınmazlarını sorgulama imkânı sağlanmış olup bu uygulamaların günlük 2 milyonun üzerinde kullanımı bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak ekolojik dengenin sürdürülebilirliğinin önemine inanıyoruz. Parti programımızda temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını her insanın temel haklarından biri olarak gördüğümüz ifade edilmiştir. Bize göre çevre demek, aynı zamanda vatan demektir ve milliyetçilik anlayışımızın ana eksenlerinden biri de çevreciliktir. İnsanı, tabiatı ve mahlukatı koruyacak, geliştirecek her türlü sürdürülebilir plan ve çalışmanın Cumhuriyet ruhuyla yanında olduğumuzu beyan ediyor; özellikle, yakın zamanda üst üste yaşadığımız doğal afetler karşısında Çevre, Şehircilik ve İklim

Değişikliği Bakanlığımızın üstün gayreti ve mücadelesi nedeniyle Sayın Bakanımızın şahsında Bakanlık personelimizi tebrik ediyor; görüşmekte olduğumuz bütçenin ülkemize, milletimize, devletimize hayırlı sonuçlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Yüksel.

Üçüncü söz Hatay Milletvekili Sayın Lutfi Kaşıkçı'ya ait.

Süreniz on dakika Sayın Kaşıkçı.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerine, Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve ekran başında bizleri takip eden aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı daha çok afet sonrası çalışmalarıyla öne çıksa da insan hayatının doğumdan ölüme her safhasını doğrudan ilgilendiren şehirleşme, konut, afet, çevre, iklim değişikliği, mahallî idareler gibi çok geniş bir görev alanına sahiptir. Bakanlık bu kadar büyük sorumluluk alanı içerisinde ülkemizin, insanımızın ve çevrenin ihtiyacını karşılamak için yoğun bir şekilde çalışmaktadır.

Değerli milletvekilleri, özellikle son yıllarda yaşanan büyük doğa olaylarının siyasi ve akademik kurullarda kentleşme politikalarının tekrar ele alınmasına ve tartışılmasına yol açtığını görmekle birlikte, doğayla yarışan değil doğayla barışık şehirlerin inşa edilmesi gerektiği savını da güçlendirmektedir. Yeni şehir anlayışından kastım, sadece deprem gibi tabii olaylara karşı dirençli şehirler inşa etmek olmadığı, her türlü afet karşısında insan yaşamını koruyan şehirlerin yanında enerji verimliliğini merkezine alan, bunun yanında yağmur suyundan maksimum fayda elde eden, estetik kaygıları ıskalamayan, günlük hayatta ulaşımı bir çile olmaktan çıkartan, sürdürülebilirliği test edilmiş yaşanabilir kentler inşa etmek olduğudur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak yerkürede oluşan sismik ve iklimsel değişiklikleri ve buna karşı oluşan talepleri dikkate alarak kentleşme politikalarımızı sürekli güncel tutmaktayız. Bu amaçla cumhuriyetin 2'nci yüzyılında parti programımızda güncellediğimiz kentleşme politikalarımızın esasları şu şekildedir: Afete duyarlı, doğal, tarihî ve kültürel mirası koruyan ve yaşatan, su kaynaklarını ve çevreyi korumayı merkezine alan, kentlilik kültürünün oluşmasına katkı sağlayan, planlı, çağdaş ve altyapısıyla uyumlu olan, yerel kalkınmayı destekleyen, hizmetlere erişimi kolaylaştıran, vatandaşların hayat kalitesini arttıran yerleşimlerin inşa edilmesi önceliğimizdir.

Değerli milletvekilleri, geleceğe dair kentleşme vizyonunu konuşurken elbette mevcut şehirlerimizin özellikle afete karşı duyarlılığını da artırmamız gerekmektedir. Bu manada ülkemizin büyük bir kısmının deprem, sel, heyelan gibi doğal afet riski taşıyan alanlardan oluştuğunu bilmekteyiz. Bu gerçek bizlerin sağlıklı bir afet ve risk planlaması yapmamızı zorunlu kılmaktadır. Risk planlamasında ise önceliğimiz afete maruz kalmadan önce şehirlerimizin riskli alanlarını dönüştürmek olmalıdır. Bunu başarmalıyız değerli milletvekilleri. Zira bunu başaramamanın yani riskli yapı stokumuzun yenilenmemesinin beraberinde nasıl büyük acılar getirdiğini hep birlikte yaşayarak gördük. Bu açıdan hızlı tespit yöntemleriyle İstanbul başta olmak üzere, afet riski taşıyan şehirlerimizde tarama çalışmalarının acil bitirilip riskli yapı envanterimizi ortaya çıkarmalıyız.

Riskli yapı envanterinin ortaya çıkmasından sonra bu defa da dönüşüm için öncelik sıralamasını doğru belirlemeliyiz. Bu sıralama ise şu şekilde olmalıdır: Bir, yüksek katlı ve çok sayıda insanımızın yaşadığı yapılar; iki, afet anında hizmet verecek kamu binaları hastaneler, kriz koordinasyon merkezleri, askerî kışlalar, yurtlar, okullar gibi; üç, yıkılmasıyla ulaşım ağını etkileyecek yapılar; dört, yanıcı, patlayıcı riski bulunan işletmeler; beş, ikincil bir afete sebep olacak yapılar. Evet, değerli milletvekilleri, tüm yapı stokumuz içerisinde bu biraz önce saydığım yapıları öncelikleyip bunların bir an önce dönüşümünü sağlamamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, afetlerin zararlarını en aza indirmek için yapılacak ilk iş riskli yapı stokunun dönüştürülmesi olmalıdır. Bir yandan bu hedefe yoğunlaşırken, diğer taraftan da doğru şehirleşme ve yapılaşma için ihtiyaç duyulan birtakım düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Bu düzenlemeler ise yüce Meclisimizi yani bizleri ilgilendirmektedir.

Değerli milletvekilleri, bu Meclis çatısı altında artık şu soruların cevaplarını net bir şekilde vermemiz gerekmektedir: Yapıya uygun zemin koşulları nelerdir? Hangi bölgelerde yapılaşmaya müsaade edilmelidir? Hangi zeminde ne kadarlık bir yoğunluğa müsaade edilmelidir? Son yaşanan depremleri de dikkate alarak yapı üretimi ve denetimi nasıl olmalıdır? İşte, tüm bu sorulara cevap vererek afet koruma ve çevre gibi konularda politika ve ilmi gelişmelerle uyumlu olan yeni bir mekânsal planlama anlayışının oluşturulmasını sağlayacak yeni bir imar kanunu hazırlanmalıdır. Bunun yanında günümüz bilgi ve teknoloji altyapısı ile kurumsal kapasiteler göz önüne alınarak çatı çerçeve niteliğinde yeni bir afetler kanunu hazırlanmalıdır. Diğer ülkelerde de örneğine rastlandığı şekilde deprem üzerindeki çalışmalara referans olacak fay kanunu ile diğer afetler için afet risk azaltma kanunu ulusal afet hukukuna kazandırılmalıdır. Özellikle, yaşanan son depremler, yapı üretim ve denetim süreçlerinin tekrar düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu manada yapı üretim ve denetim kanunu çıkarılmalıdır. Yine, bu manada Coğrafi Bilgi Sistemleri Kanunu'nda veya Yönetmeliği'nde gerekli değişikliklere acilen ihtiyaç vardır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu çerçevesinde müteahhitler odasının kurulması gayesiyle kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sayede müteahhitlik mesleğinin yetki ve sorumlulukları doğru bir şekilde tanımlanmış olacaktır. Tüm bu düzenlemelerin sağlıklı bir şekilde uygulanabilirliği için toplumsal farkındalığın ve eğitim çalışmalarının yasalara paralel bir şekilde elbette ki yürütülmesi son derece önemlidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; süremizin son dakikalarını da seçim bölgem olan ve asrın felaketinde en fazla yıkım yaşayan Hatay iline ayırmak istiyorum. Hatay 11 il içerisinde yıkımın en yoğun olduğu ilimiz. Öyle ki tüm Türkiye geneli 447.651 hak sahipliğinin 158.280 tanesi Hatay'da, bu da 11 il içerisinde hak sahipliğinin yüzde 35'inin Hatay'da olduğunu gösteriyor. Sağ olsun, Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanımız, Bakanlığımızla birlikte çalışan tüm kadrolar depremin ilk anından itibaren Hatay'ı bir an olsun yalnız bırakmadılar. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanımızın kriz anında aldığı çok önemli kararların ileriki süreçte ne kadar isabetli olduğunu yaşayarak, bölgede bire bir görerek şahit olduk. Sayın Bakanımızla birlikte TOKİ Başkanımız, Kentsel Dönüşüm Başkanımız, Yapı İşleri Genel Müdürümüz Hatay'ın dört bir yanında şehrimizi âdeta bir şantiyeye çevirdiler ve Hatay'da ihtiyaç duyduğumuz 138.412 konutun bugün itibarıyla 32.160 tanesi AFAD tarafından çekilen kuralarla vatandaşlarımıza teslim edildi.

Konutta iyi bir ivme yakaladık. Nasip olursa her ay AFAD tarafından yapılacak çekilişlerle vatandaşlarımız, inşallah, konutlarına, sıcak yuvalarına bir an önce kavuşacaklar diye düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, yine, deprem bölgesine ayrılan bütçeye de şöyle bir baktığım zaman, önümüzdeki yılın bütçesinin yaklaşık yüzde 4'ü deprem sonrası iyileştirme çalışmaları için ayrılmış. İnşallah, 2025 yılında da başta Hatay olmak üzere tüm deprem bölgesinde vatandaşlarımızın bir an önce huzurlu ve sıcak yuvalarına girmelerini arzu ediyoruz ve bu doğrultuda çalışan ve emek döken tüm arkadaşlarımıza, başta Sayın Bakanımız olmak üzere çok teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın lütfen Sayın Kaşıkçı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) - Bir hususu burada dile getirmek istiyorum: Depremde yıkılan sadece konutlarımız değildi, iş yerlerimiz de yıkıldı; iş yerlerimiz bizlerin ekmek teknesi. Hatay'dan deprem sonrası şehir dışına ne kadar vatandaşımızın çıktığını net olarak bilmiyoruz ama son yapılan değerlendirmeye birlikte 11 milletvekili olan Hatay'ın 1 milletvekili düştü. Ortalama 75 bine tekabül ettiğini düşünürsek ve 75 bin insanın da seçmen olduğunu değerlendirirsek 200 binin üzerinde vatandaşımızın hâlâ Hatay'ın dışında olduğunu biliyoruz. O yüzden, bu iş yerlerinin, ekmek teknelerinin de bir an önce hayata geçmesi, bir an önce vatandaşlarımıza dağıtılması hepimizin ortak talebidir diyorum.

Tekrardan bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kaşıkçı.

Milliyetçi Hareket Partisi adına dördüncü konuşmacı Antalya Milletvekili Sayın Abdurrahman Başkan.

Süreniz on dakikadır Sayın Başkan.

Buyurun lütfen. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Kıymetli Bakanlarımız, değerli bürokratlarımız; Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada Türkiye'nin sanayi, teknoloji ve ekonomik kalkınmasına yön veren en önemli kurumlarımızdan biri olan Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı bütçesini değerlendirirken Türkiye İstatistik Kurumunun 2024 yılı verilerini temel alarak sanayimizdeki gelişmeleri dile getirmek istiyorum.

Türkiye ekonomisinin büyüme ve üretim kapasitesinde belirgin bir artış yaşadığımızı görmekteyiz. Gayrisafi yurt içi hasıla büyüme oranı yüzde 4,7 olarak gerçekleşmiş ve sanayi sektörümüz ekonomimize yüzde 5,2 oranında katkı sunmuştur. Bu oranlar sanayi ve ticaret politikalarımızın ekonomik büyümedeki itici gücünü ve sürdürülebilir kalkınmadaki kritik rolünü açıkça ortaya koymaktadır.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılı ihracat verilerimiz Türkiye'nin küresel ticaret sahnesinde güçlü bir aktör olarak konumunu sürdürdüğünü de göstermektedir. 2024 yılı Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre ihracat yüzde 2,5 oranında artarak 238 milyar 486 milyon dolar, ithalat ise yüzde 6,4 oranında azalarak 311 milyar 703 milyon dolar, dolayısıyla dış ticaret hacmi 550 milyar 189 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sanayi ürünleri ihracatında özellikle otomotiv, beyaz eşya, tekstil, savunma sanayisi ve makine sektörleri ön plana çıkmıştır. Yüksek teknolojlili ürün ihracatındaki yaklaşık yüzde 15'lik artış Türkiye'nin sanayi altyapısının daha fazla katma değerli ürünlere yöneldiğini ve küresel pazarda rekabet gücünü artırdığını da göstermektedir. Türkiye'nin savunma sanayisi sektörü küresel pazarlardaki başarısını arttırarak sürdürmektedir. Ekim 2024'te bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 61 artışla 820 milyon dolar ihracat gerçekleştiren sektör, yıl boyunca bu ivmesini koruyarak 2024'ün ilk on ayında yüzde 18 artışla 5,125 milyar dolarlık bir satışa ulaşmıştır. Kasım 2023 ile Ekim 2024 arasında ise ihracat yüzde 15 artış göstererek 6 milyar 326 milyon dolar savunma sanayisi olarak hanelerimize kaydedilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; KOBİ'ler sanayi ve ticaretin belkemiğini oluşturmaktadır. Bu işletmeler toplam istihdamın yüzde 73'ünü sağlamakta ve ekonomik faaliyetlerin yüzde 55'inden fazlasını temsil etmektedir. 2024 yılında KOSGEB tarafından 30 bin KOBİ'ye yaklaşık 6 milyar TL destek sağlanmış ve girişimcilik projelerine yaklaşık 1 milyar TL kaynak aktarılmıştır. Özellikle teknoloji tabanlı girişimcilik desteklerinin artırılması Türkiye'nin küresel ekonomide daha güçlü bir konum elde etmesini de sağlayacaktır. Bu kapsamda, KOBİ'lerimizin finansmana erişim imkânlarının artırılması, Kredi Garanti Fonu desteklerinin genişletilmesi ve vergi muafiyeti gibi teşvik mekanizmalarının uygulanması gerektiğine de yürekten inanıyoruz.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yatırım teşvik politikalarının olumlu sonuçlar verdiğini memnuniyetle de görmekteyiz. 2024 yılı itibarıyla Türkiye genelinde toplam 362 organize sanayi bölgesi faaliyet göstermekte ve bu bölgelerde yaklaşık 2 milyon 600 bin kişiye doğrudan istihdam sağlanmaktadır. 2024 yılı içinde toplam 172 milyarlık yatırım teşvik belgesi düzenlenmiş ve bu yatırımların yüzde 42'si sanayi sektörüne yönelik olmuştur. Bu yatırımların büyük bir kısmı ise enerji, metal işleme, makine üretimi ve gıda işleme sektörlerinde yoğunlaşmışlardır. Sanayi bölgelerinin geliştirilmesi ve altyapı sorunlarının çözülmesi için bütçeden daha fazla kaynak aktarılmasının yatırım ortamının daha cazip hâle gelmesini ve yeni istihdam alanlarının oluşturulmasını sağlayacağına da inanıyoruz.

Sayın Bakanım, bir Sanayi Komisyonu üyesi olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın bütçesi, Bakanlığın görev ve sorumluluk alanlarını değerlendirdiğimizde son derece yetersiz gelmektedir. Biliyoruz ki, sanayi ve teknolojiye yatırılan her bir kuruşun geri dönüşü misliyle olacaktır. Bu durum Bakanlığımız verileriyle de sabittir. Ayrıca sanayi ile mesleki eğitim arasındaki iş birliğinin daha da güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamak istiyorum. Mesleki eğitim merkezleri, teknik okullar ve üniversiteler ile sanayi kuruluşları arasında daha fazla proje ve staj imkânı sağlanması, iş gücünün nitelikli hâle getirilmesi de kritik bir öneme sahiptir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı bütçesinde AR-GE ve teknoloji yatırımlarına daha fazla kaynak ayrılması da oldukça sevindiricidir. TÜİK verilerine göre 2024 yılında AR-GE harcamaları yüzde 14,3 artarak 90 milyar TL'yi de aşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin yerli otomobili Togg'da seri üretime geçilmesini, insansız hava araçları ve savunma sanayisindeki inovasyonları, dijitalleşme ve teknoloji alanındaki çabalarımızın meyvelerini vermeye başladığını da sevinerek görmekteyiz. Dijital dönüşüm sanayi sektöründe rekabet avantajını artırmakta ve küresel pazarlardaki konumumuzu da

güçlendirmektedir. Bu doğrultuda yapay zekâya, nesnelerin internetine, büyük veri otomasyon teknolojilerine daha fazla yatırım yapılması da elzemdir. Ayrıca, Türkiye Uzak Ajansı gelecekte daha fazla uluslararası projeye katılmayı, uzayda daha etkin bir rol oynamayı ve Türkiye'nin bu alandaki bağımsızlığını artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca, gençleri uzay ve havacılık alanında kariyer yapmaya teşvik ederek bu alandaki insan kaynağını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. TEKNOFEST'in de bunlar için çok önemli bir altyapıyı oluşturduğunu da buradan ifade etmek istiyorum. Türkiye Uzak Ajansı ülkenin bilim ve teknoloji alanında ilerlemesine katkı sağlayarak geleceğin uzay teknolojisini şekillendirmeye devam edecektir. Sayın Bakanım, şahsınız nezdinde, Bakanlığınız ve bağlı kuruluşlarınızda güzel ülkemiz için ter döküp emek veren tüm çalışanlarımıza da buradan teşekkür etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Antalya, turizm sektörüyle özdeşleşmiş bir şehrimiz olarak tanınsa da son yıllarda sanayi ve ticaret alanında kaydettiği gelişmelerle Türkiye'nin önemli üretim ve ticaret merkezlerinden biri hâline gelmiştir. 2024 yılı TÜİK verilerine göre, Antalya, sanayi ve ticaret sektörlerinde kaydettiği büyümeyle dikkat çeken şehirler arasında yer almıştır. Antalya Organize Sanayi Bölgesi şehrin sanayi üretiminin merkezi konumundadır. 2024 yılı itibarıyla Antalya OSB'deki üretim kapasitesi yaklaşık yüzde 7 oranında artmış, bölgedeki sanayi tesislerinin sayısı artarak daha fazla istihdam sağlanmıştır. Gıda işleme, mermer, kimya, plastik, tekstil ve mobilya gibi çeşitli sanayi dallarında faaliyet gösteren firmalar hem iç piyasaya hem de dış pazarlara üretim yapmaktadır. Özellikle tarıma dayalı sanayinin gelişimi Antalya'nın üretim kapasitesini daha da artırmıştır. Antalya Serbest Bölgesi 2023 yılının sonunda 838,6 milyon dolarlık ticaret hacmine ulaşmış, bu ihracatın en yüksek payı yüksek teknoloji ürünlerinden oluşmuştur.

Sayın Bakanım, ülke genelinde serbest bölgeler hariç ihracat birliklerine kayıtlı verilere göre, kilogram başına ihracat değeri 2023'te 1,60 dolar iken Antalya Serbest Bölgesi'ndeki yat sektöründe 45 USD, elektronik sektöründe 40 ila 145 USD, medikal sektöründe ise 8 ila 140 USD oranında kilogram fiyatına sahiptir. Bu sektörlerdeki büyüme hem istihdama hem de ülke ekonomisine önemli katkıda bulunuyor. Bu başarı Antalya'mızın sanayi altyapısında dijitalleşme ve teknolojiye geçiş konusunda önemli bir ilerleme kaydettiğini de göstermektedir.

Antalya güçlü tarımsal üretimi sayesinde ticaret ve sanayi sektörlerinde rekabetçi bir yapıya sahiptir. Yaş sebze ve meyve ihracatında Türkiye'nin lider şehirlerinden biri olan Antalya, 2024 yılında ihracat artışı kaydetmiştir. Tarım ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi ve yurt dışına ihraç edilmesiyle şehrin tarıma dayalı sanayisi güçlü bir ekonomik kaynak oluşturmıştır. Antalya'nın sanayi ve ticaret alanındaki hızlı gelişimi şehrin ekonomik çeşitliliğini artırmakta ve Türkiye ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Sanayi altyapısına yönelik yatırımların sürdürülmesi, yeni OSB'lerin açılması ve ihracata yönelik desteklerin artırılması Antalya'mızın bölgesel ve uluslararası ticaretteki gücünü de daha pekiştirecektir. Böylece Antalya sadece bir turizm kenti değil güçlü bir sanayi ve ticaret merkezi olarak da büyümesini sağlayacaktır. Sayın Bakanım, Antalya için de pozitif ayrımcılık istiyoruz biz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Devamla) - Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını hızlandıracak; üretim, ihracat ve istihdamı artıracak tüm çalışmaları desteklediğimizi ifade ediyor, bu çabaların devamını temenni ediyoruz.

Bütçe görüşmelerinin ülkemiz için hayırlara vesile olmasını diler, aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygılarımla selamlarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Başkan.

Milliyetçi Hareket Partisi adına beşinci konuşmacı Yozgat Milletvekili Sayın İbrahim Ethem Sedef.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır Sayın Sedef.

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ETHEM SEDEF (Yozgat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Türk Patent ve Marka Kurumu, KOSGEB İdaresi Başkanlığı ve Türk Standartları Enstitüsü bütçeleri üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi adına söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen ve sosyal medya aracılığıyla takip eden aziz Türk milletini ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bilindiği üzere, patent ve marka hakları inovasyonu teşvik eden en önemli unsurlardan biridir. Ülkemizin rekabet gücünü artırmak ve teknolojik gelişmeleri desteklemek adına Türk Patent ve Marka Kurumunun faaliyetlerine Milliyetçi Hareket Partisi olarak büyük önem vermekteyiz.

Değerli milletvekilleri, Birleşmiş Milletlere bağlı Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü'nün açıkladığı uluslararası patent, marka ve tasarım başvurularının 2023 verilerine göre, on yıldan uzun süredir görülmeyen bir düşüş yaşanmasına rağmen Hindistan, Türkiye ve Güney Kore başvurularında üst üste üç yıl yaşanan artışla öne çıkmaktadır. Ülkemizin yaptığı patent başvurularında yüzde 8,5'lik artış yaşanırken başvurular da hızlı bir büyüme görmektedir. Dünya Fikrî Mülkiyet Örgütü tarafından alınan uluslararası başvurular da en çok belirtilen sınıf, 2023 yılının toplamının yüzde 11'ini oluşturan bilgisayar donanımı ve yazılımı ile diğer elektrikli veya elektronik cihazları kapsamaktadır; bu verileri, ticari hizmetleri kapsayan sınıf -yüzde 8,8- ve bilimsel teknolojik hizmetlerle ilgili sınıf -yüzde 8,1- takip etmektedir. Son yıllarda hızla gelişen ve hayatımızın her alanında etkisini hissettiren dijital mecralar ve yapay zekâ, insanların düşünme ve öğrenme yeteneklerini taklit ederek bilgisayar sistemlerine entegre edilmesidir. Bu teknoloji gelecekte oldukça önem kazanacaktır. Ulusal yapay zekâ stratejileri de belirlenerek bir yol haritası hazırlanmalıdır. Türkiye bu hızlı değişim ve gelişmenin dışında kalmamalı, yapay zekâ teknolojisine yönelik Millî Teknoloji Hamlesi daha da geliştirmelidir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bilgi toplumu altyapısının hızla oluşturulmasını, yapay zekâ ve bilgi teknoloji üretimi, kullanımı ve ihracatını mümkün kılacak politikaların uygulanmasını ve bu yönde toplumsal bilincin geliştirilmesini hedeflemekteyiz. Bu kapsamda, millî teknoloji üretim merkezleri oluşturulmalıdır. "Gelen Türk Asrı, Geleceğin Gücü Türkiye" temalı seçim beyannamemizde dile getirilen Ankara Türk dünyası bilimsel araştırma merkezi, kısa isimle "ATAM" mutlaka kurulmalıdır.

Son yıllarda savunma sanayisi alanında yaşanan büyük dönüşüm ve gelişim süreci göğsümüzü kabartmaktadır. Patentli ülkemize ait, Türk savunma sanayisi tarafından birçok insansız sistem geliştirilmekte veya bu yönde altyapı çalışmaları devam etmektedir. Bu süreçte elde edilen başarılar ülkemizin güvenliği ve bağımsızlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Ülkemiz kendi silah sistemlerini tasarlayıp üretebilen ender ülkelerden biri hâline gelmiştir. Bu sayede dışa bağımlılığımız azalmış, ulusal güvenlik

ve çıkarlarımız daha da korunabilir hâle gelmiştir. Türk savunma sanayisi ürünleri dünya genelinde talep görmekte ve ihracat rakamlarımız her geçen yıl artmaktadır. ANKA-3 insansız savaş uçakları, KIZILELMA ve ismini liderimiz Sayın Devlet Bahçeli Bey'in teklif ettiği KAAN savaş uçaklarımızla gurur duyuyoruz. Bu başarıları daha da ileriye taşıyabilmek için devam eden bütün çalışmaları destekliyoruz. Ülkemizin güvenliği ve bağımsızlığı için her zaman en iyiyi hedefleyen bir anlayışla hareket etmeye devam edeceğiz. İşte, bunun için Türk Yüzyılı diyoruz, Türkiye Yüzyılı diyoruz; hiçbir engel Türk ve Türkiye Yüzyılı istikametinde kutlu yürüyüşümüzü durduramayacaktır.

Değerli milletvekilleri, KOSGEB İdaresi Başkanlığı genç girişimcilerimize ve KOBİ'lere yönelik destek programlarının finansmanını sağlamaktadır. KOSGEB, ülkemizin ekonomik büyümesine katkı sağlayan ve istihdam yaratmada önemli bir rol oynayan bu kesimlere yönelik önemli destekler sunmaktadır. Bu nedenle, KOSGEB İdaresi Başkanlığının bütçesinin güçlendirilmesi ve destek programlarının daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için kaynaklarının artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, KOBİ ve girişimcilerimize verilen hibe destekleri artırılmalı, kredi faizleri düşürülmelidir. Yine, esnaf ve sanatkârlarımızın kredi limitleri artırılmalı, faiz oranları düşürülmeli, haksız rekabete karşı korunmaları sağlanmalıdır. Bütçe kalemlerini görüştüğümüz Türk Standardları Enstitüsü, ülkemizin ulusal standartlarını belirleyen ve kalite kontrol süreçlerini denetleyen önemli bir kurumdur. Ürün ve hizmet kalitesinin artırılması, tüketicilerin güvenini sağlamak ve uluslararası ticarete daha fazla rekabet edebilirlik kazanma adına bu kurumun faaliyetlerine destek olmalıyız. Türk Patent ve Marka Kurumu, KOSGEB İdaresi Başkanlığı ve Türk Standardları Enstitüsünün bütçelerinin güçlendirilmesiyle birlikte ülkemizin daha da ileriye gitmesini sağlayacak adımları atmış olacağız.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın kalan bu bölümünü seçim bölgem Yozgat'a ayırmak istiyorum çünkü bizim için Yozgat önemlidir, Yozgat sevdadır, Yozgat tutkudur. Değerli milletvekilleri, Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescilli onaylanan Türkiye'nin tam ortası ve yiğitler şehri Yozgat, tarım ve hayvancılık gibi sektörlerde önemli bir potansiyele sahiptir ancak ekonomik gelişim ve istihdam oranlarının artırılması için de daha fazla yatırıma ihtiyaç duymaktadır. (MHP sıralarından alkışlar) Yatırım teşvikleri bölgeler arasındaki dengesizlikleri gidermek ve ekonomik kalkınmayı desteklemek amacıyla uygulanan önemli bir politika aracıdır. Bu teşvikler sayesinde yatırımcılara vergi indirimleri, sigorta primi, işveren payı desteği gibi avantajlar sağlanarak yeni iş imkânlarının yaratılması hedeflenmektedir. İlimizin ekonomik potansiyelini harekete geçirmek ve istihdam olanaklarını artırmak için yatırım teşvikleri kapsamında 6'ncı bölgeye alınması gerektiğini tekrar ifade etmek istiyorum. 6'ncı bölge statüsüne geçişle birlikte Yozgat'a yönelik yatırımlar, teşvikler daha da cazip hâle gelecektir. Bu durum, ilimize yeni yatırımcıların çekilmesini sağlayacak ve istihdam oranlarını artıracaktır.

Değerli milletvekilleri, Yozgat'ımız sahip olduğu tarım ve hayvancılık potansiyeli açısından ihtisas organize sanayi bölgelerine ihtiyaç duymaktadır. Tarım ve hayvancılık sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin modern teknolojilerle donatılmış tesislere sahip olması verimliliklerini artıracaktır. Aynı zamanda, bu bölgelerde faaliyet gösterecek olan işletmelere tarım ürünlerinin işlenmesi ve katma değerli ürünlerin üretilmesi konusunda fırsatlar sunacaktır. Ayrıca, bu bölgelerde faaliyet gösterecek olan işletmelerin istihdam sağlamasıyla birlikte ilimizdeki işsizlik sorunu da azalacaktır. Bu noktada, Yozgat'ın ihtisas organize sanayi bölgelerine sahip olabilmesi için gerekli adımların atılması gerekmektedir. İlk olarak uygun arazi tesis edilmeli ve altyapı çalışmalarına başlanmalıdır. Ardından, yatırımcılara cazip teşvikler sunulmalı, bölgeye yatırım yapmaları teşvik edilmelidir. Bunun yanında, eğitim kurumlarıyla iş birliği yaparak nitelikli iş gücünün geliştirilmesi de sağlanmalıdır.

Değerli milletvekilleri, organize sanayi bölgemiz içerisinde bulunan yollarımız bozulmuş ve hizmet veremez hâle gelmiştir. Toplam 17 kilometre olan yol, kaldırım ve altyapı çalışmaları Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın uhdesinde Yozgat Valiliğimiz tarafından sürdürülmektedir. Takip ettiğimiz kadarıyla, proje en kısa sürede tamamlanarak hizmete alınacaktır. Organize sanayi bölgemiz içerisinde faaliyet gösteren tüm yatırımcılarımız ve çalışanlarımız adına Sayın Bakanımıza ve Yozgat Valimize gayret ve destekleri için teşekkür ediyorum.

2025 bütçesinin milletimize, devletimize hayırlı olmasını niyaz ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Sedef, bizden de Yozgat'a selam söyleyin.

Şanlıurfa Milletvekili Sayın İbrahim Özyavuz'da sıra.

Sayın Özyavuz, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

MHP GRUBU ADINA İBRAHİM ÖZYAVUZ (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nde yer alan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve bizleri izleyen aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği gibi, ülkemizin ilk ve dünyanın sayılı bölgesel kalkınma projelerinden olan ve 35'inci yılını geride bırakan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının kuruluş amacı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan illerimizin kalkınmasını sağlamak, yatırımların yapılması, bölgenin her alanda gelişmişlik düzeyinin artırılması ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında iş birliğinin sağlanmasıdır. GAP, Güneydoğu Anadolu Bölgesi illeri olan Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'ı kapsayan bir alanda uygulanmaktadır. Projeyle, sulamaya açılan bu alanlarda çiftçilerimiz yılda iki üç ürün hasadı yapmaya başlamışlardır. GAP'ta geliştirilen hidroelektrik projeleriyle bugüne kadar 530 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi üretilmiştir. Yapımı hızla devam eden Silvan Barajı ve HES Projesi'nin tamamlanmasıyla birlikte enerji sektöründeki hedef yüzde 94 oranında gerçekleşmiş olacaktır. GAP'la beraber, bölgede yapılan ihracat 2000 yılından bu yana 27 kattan fazla artmıştır. Böylelikle bölgemizin Türkiye toplam ihracatındaki yeri 1,8'den 5,3'e yükselmiştir. Tarım sektöründe yaşanan bu gelişmeler sayesinde sanayinin gelişimi ve dönüşümüne önemli katkılar sağlamıştır. Aynı zamanda, ulaştırma başta olmak üzere eğitim, sağlık, kültür, turizm ve sosyal kalkınma alanlarında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, hazırlanmakta olan ve yakında lansmanı gerçekleştirilecek olan 2024-2028 GAP Eylem Planı'yla bölgemiz yeni bir döneme girmiş olacaktır. Hayata geçecek olan Üçüncü Eylem Planı'yla özellikle sulamaların tamamlanması, kırsal kalkınmanın sağlanması, turizm çeşitliliğinin artırılması ve katma değer artırılması açısından bölgenin kalkınmasına ayrıca büyük

hizmet sunulmuş olacaktır. Eylem planı kapsamında gerçekleştirilecek projelerle bölgede üretim yapan çiftçilerimizin enerji sorununun yenilenebilir enerji kaynakları kullanılarak çözülmesi noktasında adımlar atılması da beklentilerimiz arasındadır.

Değerli milletvekilleri, GAP bölgesinin kültürel, turistik ve ekonomik anlamda daha ileriye gitmesi için milletimizin desteğiyle Cumhur İttifakı olarak çalışmalarımıza devam ediyoruz. Bu topraklardaki bin yıllık tarihî varlığımızla üretmeye, çalışmaya, güçlü olup bir ve beraber olmaya, Türk ve İslam âlemine umut olmaya devam edeceğiz.

Topraklarımızın hemen yanı başında, Suriye'de ve Gazze'de yaşananlara şahitlik ediyoruz. Bu yaşananların nihai hedefinin arzımevut yani vaat edilmiş topraklar hayaliyle bölgemiz üzerinde olduğu herkesin malumdur. Yüce Allah'ın izni ve aziz milletimizin kararlılığıyla tüm kirli hesapları boşa çıkarıp Türk ve Türkiye Yüzyılı'nda kardeşliğimizi yaşatacak, milletimizi hak ettiği huzur ve refaha kavuşturacak ve "Türkiye Cumhuriyeti" adını yeni yüzyıla altın harflerle yazdıracağız.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sözlerime son verirken bölgemizin kalkınma çalışmalarına destek oldukları için başta Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ederim.

2025 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Özyavuz.

Yedinci konuşmacı Elâzığ Milletvekili Sayın Semih Işıkver.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Işıkver.

MHP GRUBU ADINA SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de bölgeler arası gelişmişlik farklarının giderilmesi ve bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesi amacıyla uygulanan DAP KOP, DOKAP ve GAP Bölgesel Kalkınma Projeleri bölgelerimizin gelişmesine, bölgelerimizde üretime ve istihdama büyük katkı sağlamaktadır. Doğu Anadolu Projesi kapsamında 2011 yılında kurularak 2012 yılında faaliyete geçen DAP Bölge Kalkınma İdaresinin görev alanı seçim bölgem Elâzığ'ın da içerisinde bulunduğu Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Tunceli ve Van gibi 15 ilden oluşan büyük bir coğrafyayı kapsamaktadır. Doğu Anadolu Projesi altyapı, istihdam ve üretim imkânlarının artması hususunda düzenlemeler yaparak millî kalkınma hedeflerimize katkı sağlamayı amaçlayan, milletimizin gelir düzeyini ve yaşam standardını yükseltmenin yanı sıra diğer bölgelerle olan gelişmişlik farkını azaltmayı hedefleyen çok yönlü ve sürdürülebilir bir kalkınma projesidir. Seçim bölgem Elâzığ için yapılmış olan ve 2025 yılı içerisinde yapılması planlanan projeleri de yakından takip etmekte ve desteklemekteyiz. Ancak, Elâzığ'da özellikle tarım alanlarının elverişli olması ve tarım ürünlerindeki çeşitliliğin fazla olması bu alanda çalışmalar yapılmasına dikkat çekmektedir.

Cumhur İttifakı'nın güçlü bir şekilde, Türkiye Yüzyılı'na kararlı ve etkili bir şekilde yürüdüğü bu süreçte elbette ki kadim şehrimizin de birtakım beklentileri vardır. Elâzığ'da yaklaşık otuz yıldır suyla buluşamadığı için çoraklaşmış tarlalarımız vardır. Uluova ve Kuzova Projelerinin tamamlanması yeniden açılacak olan sulama alanlarının oluşması adına, şehrimiz adına elzemdir.

Değerli milletvekilleri, Elâzığ ilimizde 1970'li yıllarda küçük işletmeler hâlinde başlayan alabalık üretimi bugün Keban Baraj Gölü havzasında çok önemli bir sektör hâline gelmiştir. Elâzığ ilindeki doğal su kaynakları alabalık üretimi açısından ideal koşullar sunmaktadır. TÜİK verilerine göre 2023 yılında Elâzığ'da 39 bin ton alabalık üretimi yapılmış, bu miktarla şehrimiz Türkiye'de ilk sırada yer almaktadır. TİM verilerinde ise 2023 yılında Elâzığ'dan yapılan doğrudan alabalık ihracatının yaklaşık 8 milyon ABD doları olduğu ifade edilmektedir. Elâzığ ve çevre illerde su ürünleri sektörünün çok daha büyük boyutlarda ülke ekonomisine değer katması mümkün olmasına rağmen maalesef bugün istenilen noktaya getirilememiştir. Alabalık başta olmak üzere, diğer su ürünleri yetiştiricilerinin, girişimcilerin ve müteşebbislerin önündeki en büyük engel olan altyapı, yol, enerji ve iletişim gibi hususlarda çok önemli yatırım ihtiyaçlarının karşılanması büyük önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sanayi ve Teknoloji Bakanımız da buradayken ilimiz Elâzığ'da 6'ncı bölge teşviklerinin süresinin 31 Aralık 2024'te biteceği ifade edilmiştir. Deprem bölgesi olmamız hasebiyle ve yeni yatırımların gelmesinin devamını sağlamak amacıyla bu hususta bölgemizin gelişiminin devamı adına bu teşviklerin devamının hayati önem taşımakta olduğunu bir kez daha ifade ediyor, Sayın Bakanımızdan destek bekliyoruz. (MHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; 1950'li yıllarda faaliyete geçen ve Aksaray Mahallesi'nde bulunan, o dönem il merkezi dışında kalan Elâzığ Çimento Fabrikasının bugün çevre ve insan sağlığına verdiği zarardan dolayı il dışına kaldırılması gerekmektedir. Elâzığ'ın coğrafi yapısının sadece belirli yönlerden hava akımına izin vermesinden ve bu itibarla bir çöküntü ovası olma özelliği taşımasından ötürü fabrika günümüz şartlarında şehrin ortasında âdeta zehir saçmaktadır. Hava kirliliğini maksimum düzeyde artıran ve yıllık yüz binlerce ton üretilmesi gece gündüz durmadan çalışarak hemşehrilerimizin yaşam kalitesini düşüren söz konusu fabrikanın kaldırılması hususu yaklaşık yirmi yıldır aziz şehrimizin, Elâzığ'ın gündeminde olmasına rağmen herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir.

Çevre, Şehircilik Bakanımız Sayın Murat Kurum Beyefendinin Elâzığ'la çok özel bir bağı bulunmaktadır. Sayın Bakanımızın özellikle 24 Ocak 2020 depreminden sonra şehrimizde gerçekleştirmiş oldukları imar faaliyeti Türkiye tarihinde, belki dünya tarihinde, aynı anda yapılmış en büyük imar faaliyetiydi. Elâzığ'a şöyle bir katkıları oldu: 6 Şubat deprem silsilesinde biz belki de bölgedeki 11 şehirde en kötü yapı stokuna sahip olmamıza rağmen sadece 1 kayıpla atlattık; o da ağır hasarlı eve ziynet eşyasını almaya giren bir hemşehrimizdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMİH IŞIKVER (Devamla) - Bu itibarla, Sayın Bakanımızın Elâzığ'a ve Elâzığlıya duyduğu samimi duyguları çok net müşahade etmiş bir kardeşiniz olarak, bir milletvekili olarak, Sayın Bakanımızı da Elâzığlıların benden fazla sevdiğine şahitlik etmiş

bir kardeşiniz olarak, başta Sayın Bakanımızdan ve devlet büyüklerimizden bu garabetin şehrin ortasından kaldırılması hususunda destek beklediğimizi bir kez daha ifade ediyor, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen yüce Türk milletini saygılarımla selamlıyorum.

Sağ olun, var olun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Işıkver.

Sekizinci konuşmacı Konya Milletvekili Sayın Konur Alp Koçak.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Koçak.

MHP GRUBU ADINA KONUR ALP KOÇAK (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesi hakkındaki görüşlerimizi sunmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Konya Ovası Projesi dendiğinde birçoğumuzun aklına sadece tarım sektörü geliyor olsa da KOP Başkanlığımız eğitim, kültür, turizm, sanayi ve teknoloji gibi birçok farklı sektörde üstlendiği projelerle bölgemizin her açıdan kalkınması için takdire şayan çalışmalar yürütmektedir. Bütçeden daha fazla kaynak ayrılması ve idari kapasitesinin geliştirilmesi hâlinde KOP Başkanlığının daha büyük işler başaracağına samimiyetle inanmaktayız. Türkiye'deki bölgeler arası gelişmişlik farkının giderilmesi amacıyla uygulanan KOP, DAP, GAP gibi projelerin tamamlanması, bölgede yaşayan vatandaşlarımızın hayat kalitesinin artırılması ve bu bölgelerde üretim ve istihdam artışının temin edilmesi suretiyle yurt çapında topyekûn kalkınmanın sağlanması partimizin önem atfettiği konulardan biridir. Dolayısıyla KOP Bölge Kalkınma İdaresinin, faaliyete geçtiği 2011'den bu yana partimizin öncelikli hedeflerinden biri olan bölgesel kalkınma için önemli katkılar sağlıyor olması bizim açımızdan elbette ki memnuniyet vericidir.

Sayın milletvekilleri, tarım, KOP bölgesindeki nüfusun büyük bölümü için en başta gelen ekonomik faaliyet alanlarından biri olagelmıştır. Covid salgını ve Ukrayna savaşının ardından baş gösteren gıda güvenliği riskleri tarımın stratejik bir sektör olduğunu bizlere sarsıcı bir şekilde hatırlatmıştır. Tarım sektöründeki sorunların giderilmesi, tarım üretiminde kendine yeterlilik ve tarımsal ürünlere sürdürülebilir erişimin temin edilmesi gibi hususların gıda güvenliği açısından büyük önem taşıdığı bu krizler neticesinde daha iyi anlaşılmıştır.

Konya ve çevresindeki çiftçilerimizin en büyük beklentisinin tarımsal sulama ihtiyacının giderilmesi olduğu herkesin malumudur. Zira KOP bölgesinin tarım alanları Türkiye'nin toplam tarım alanlarının neredeyse beşte 1'ine tekabül ederken bölgedeki kullanılabilir su kaynağı Türkiye'nin toplam kullanılabilir su kaynaklarının yüzde 10'u bile değildir. KOP bölgesinin aldığı yağış miktarının Türkiye ortalamasının çok altında kaldığı ve iklim değişikliğinin kuraklık ve çölleşme risklerini giderek artırdığı dikkate alındığında sulama yatırımlarının önümüzdeki yıllarda daha ciddi ve acil bir ihtiyaç hâline geleceği görülecektir. Bu çerçevede, su havzalarının korunması, su kaynaklarının kontrol altında tutulması ve sulama kanallarındaki kayıp ve kaçakların önlenmesi hem tarımsal üretim hem de çevre sorunları açısından önemli bir mesele hâline gelmiştir. KOP bölgesinde tarımsal su ihtiyacının giderilmesi amacıyla Devlet Su İşleri tarafından büyük yatırımlar hayata geçirilmiş olsa da kapalı bir havza olan Konya Ovası'nın sulama ihtiyaçlarının bütünüyle karşılanabilmesi için dış havzalardan su getirilmesi gibi ilave tedbirlerin alınması gerektiği ortadadır.

Diğer yandan, Tarım ve Orman Bakanlığınca hayata geçirilen tarımsal üretim planlaması ve yeni destekleme modelinin suyu merkeze alan bir anlayışla hazırlanmasının ve Konya Ovası gibi su kısıtı bulunan havzalarda planlı üretime uygun üretim yapacak çiftçilerimize ilave destek verilecek olmasının isabetli bir politika olduğunu değerlendiriyor, yeni destekleme modeliyle çiftçilerimizin daha müreffeh hâle geleceğini öngörüyoruz.

Bu düşüncelerle, KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Koçak.

Milliyetçi Hareket Partisi adına son konuşmacı Gümüşhane Milletvekili Sayın Musa Küçük.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakikadır Sayın Küçük.

MHP GRUBU ADINA MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, ölüm yıl dönümleri arifesinde -Gümüşhaneli olmaları da bizler için ayrı bir gurur kaynağı olan- eski Ülkü Ocakları Genel Başkanımız merhum Ali Metin Tokdemir'i ve Hüseyin Nihal Atsız Bey'i rahmetle, minnetle anıyorum. Onlar, Türk milliyetçiliği ve ülkücü hareketin şekillenmesinde önemli rol oynamış değerlerimizdir. Türkçülük ve milliyetçilik uğruna verdikleri mücadele Türk milletinin varoluş mücadelelerinin bir parçası olarak hatırlanmakta ve gelecek nesillere aktarılmaktadır. Türk milliyetçiliğine olan bağlılığımızı yeniden vurgulamak, bu değerimizi yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak adına üzerimize düşen sorumlulukları yapmaya hazır olduğumuzu belirterek konuşmama başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğu Karadeniz Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi'nin uygulamalarını koordine etmek ve bu kalkınma projelerinin uygulandığı illerdeki yatırımların gerektirdiği araştırma, planlama, programlama, projelendirme, izleme, değerlendirme ve koordinasyon hizmetlerinin yerine getirilmesini sağlayarak bölgenin kalkınmasını hızlandırmayı amaçlamaktadır. DOKAP Başkanlığı, 2021-2023 yılları arasını kapsayan Bölge Kalkınma Programı Eylem Planı hazırlayarak yürürlüğe koymuş olup hem tarımsal üretimde büyüme hem de katma değer artışı ve kırsal kalkınma, turizm ve sanayide ekonomik büyüme, beşerî ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi adına programlarında çalışmalarına devam etmektedir.

DOKAP Başkanlığı kurulduğu günden bu yana bölge genelinde uygulamaya aldığı 937 projeye 2024 yılı fiyatıyla 10 milyar kaynak aktarmıştır. Doğu Karadeniz Projesi kapsamında bölgemizde sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek istihdam olanaklarının artırılması ve bölgemizin gelişiminde turizmin öncü sektör konumuna ulaştırılması amacıyla turizm altyapısını

iyileştirmek, geliştirmek, soyut ve somut kültürel mirasın korunması ve turizme kazandırılması hedefleri doğrultusunda yoğun çalışmalar sarf etmiştir.

DOKAP bölgesinde tarımsal üretim ve tarıma dayalı sanayi alanlarında üretim faktörlerinin daha etkin ve verimli biçimde kullanılabilmesi için akıllı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılarak hassas tekniklerin kullanılması, bölgenin rekabet edilebilirliğinin artırılması amacıyla bitkisel üretimde katma değer artışının desteklenmesi, kırsal nüfusun gelirinin ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesi hedefleri ile bitkisel ve hayvansal üretimin geliştirilmesi alanlarında birçok projeyi uygulamaya koymuştur. Aynı zamanda Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projesi kapsamında 165 proje için 2024 yılı fiyatlarıyla 750 milyon Türk lirası tutarında ödenek tahsis edilmiş olup 180 bin dekar alanın sulamaya açılması sağlanmıştır.

Ekonomik sektörler odağında geliştirdiği proje ve çalışmaların yanında sosyal sektörlerde de gelişmeye katkı sağlayarak proje ve çalışmalara devam etmektedir. Özellikle son yıllarda bölgemizde okuma kültüründe farkındalığın oluşturulması, vatandaşlarımız ve öğrencilerimizin okuma ve yazma alışkanlıklarının geliştirilmesi adına sosyal ve kültürel hayatın desteklenmesi gibi hedeflerle çeşitli çalışmalar hayata geçirilmiştir.

DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, bölgesel kalkınma alanında Gümüşhane'mize de çok değerli çalışmalar yapmaktadır; Gümüşhane ilimizin potansiyelini öne çıkaran tarım, turizm, sosyal içerme, eğitim, kültür sektörlerinde bugüne kadar 121 projeye 2004 yılı fiyatlarıyla toplam 8 milyon TL desteklemede bulunmuştur. Bu projelerle Gümüşhane ilimizin bitkisel ve hayvansal üretim altyapısı, çiftçi örgütlerinin kapasiteleri, ilimizin turizm destinasyonlarının ihtiyaç duyduğu gereksinimler, kadın ve gençlerimize yönelik birçok çalışma hayata geçirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bağlamda DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bölgemizde önemli ve değerli çalışmalar yürüttüğünü büyük bir memnuniyetle gözlemlemekteyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSA KÜÇÜK (Devamla) - Kalkınma hamlemize katkı sağlayacak olan Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma Programlarının ülkemiz için hayırlı olmasını dilerken 2025 yılı bütçemizi olumlu değerlendiriyor ve desteklediğimizi belirterek bütçe hazırlıklarında emeği geçen herkese şahsım ve milletim adına teşekkürlerimi sunuyorum; milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Küçük.

Kıymetli arkadaşlar, böylece siyasi parti grupları adına konuşmalar tamamlanmış oldu.

Şahıslar adına lehte Batman Milletvekili Sayın Serkan Ramanlı konuşacaklar.

Buyurun Sayın Ramanlı.

Süreniz beş dakikadır.

SERKAN RAMANLI (Batman) - Bismillahirrahmanirrahim.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri ve aziz milletimiz; hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Bugün Türkiye'nin 2025 yılı bütçesini konuşuyoruz. Beş dakikalık konuşma süresi içinde bütçeyi detaylı bir şekilde değerlendirmek elbette mümkün değil ancak şunu önemle belirtmek isterim ki bütçeyi sadece rakamlarla değerlendirmek, meselenin özünü ıskalamak olur. Sosyal adaletin yeniden inşası için vergi adaleti mutlaka ama mutlaka tesis edilmelidir. Bütçe borç ve faiz sarmalından kurtarılmalıdır. Dolaylı vergiler yoluyla yoksuldan da zenginden de aynı oranda vergi alınmasını ve millî hasılanın hatırı sayılır bir bölümünün faiz ödemelerine gitmesini doğru bulmuyoruz. Dar gelirli insanların sırtındaki bu yük hafiflemeli; az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin ikinci yüzyılının şafağındayız. Askerî darbeler ve travmalarla geçen yüzyıl maalesef kayıp bir yüzyıl olmuştur. Önümüzdeki yüzyıl da kayıp bir yüzyıl olsun istemiyoruz. Bunun için hepimize büyük sorumluluklar düşüyor. Günü kurtarmak değil geleceğimizi inşa etmek zorundayız. Artık gelir dağılımında adaleti sağlamalıyız, son kalemiz olan aileyi korumalıyız. Geleceğimiz olan gençlerimizi hem maddi hem de manevi yönden güçlendirmeliyiz. Bunun yolunun da sistemi medeniyet değerlerimize uygun şekilde yeniden yapılandırmaktan, kronikleşmiş sorunlarımızı hak ve adalet temelinde çözmekten geçtiğini bilmeliyiz. Bu da hiç şüphesiz ideoloji dayatmayan, her türlü vesayetten arındırılmış, temel hak ve özgürlükleri amasız fakatsız teminat altına alan adil, yerli ve sivil bir Anayasa yapmakla mümkündür. Bu Meclis çatısı altında yeni bir Anayasa yapma gücümüz de yetkimiz de irademiz de ziyadesiyle mevcuttur.

Değerli milletvekilleri, hemen herkes her vesileyle Kürt ve Türk kardeşliğinden dem vuruyor ancak nedense hiç kimse kardeşliğin sebebini de temelini de dile getirmiyor. Buradan açıkça ifade ediyoruz: Bu temel, en güçlü ve en büyük ortak paydamız olan aziz İslam'dır. "Peki, ama İslam bu konuda bize nasıl bir çözüm önerebilir ki?" diye soranlara sadece şu hadisîşerifle bile cevap vermek yeterlidir sanırım: "Sizden biriniz kendisi için istediği şeyi kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz." Sadece bu ilkeyi bile esas alıp uygulasak hangi sorununuz çözümsüz kalır ki? Yitik, kaybedilen yerde aranmalıdır.

Günümüz dünyası postmodern bir istilayla yüz yüzeysen Fransız İhtilali'nden kalma sınıflandırmaları bir yana bırakıp beraberliğimizi kalıcı şekilde mümkün kılacak olan bir kardeşliği, eskilerin tabiriyle "hukuku bihakkın tahakkuk etmiş" kardeşliği bu temelde yeniden hatırlamalı ve tesis etmeliyiz. Zira, kardeşliğin edebiyatı çok yapıldı. Gelin, artık bu kardeşliğin hakkını teslim edip hukukunu da inşa edelim.

Kardeşliğimizin bozulmasından, birliğimizin dağılmasından istifade eden küresel siyonizm ve emperyalizm beldelerimizi birer birer işgal etmek için büyük bir iştahla ellerini ovuşturuyor. İşte, gözlerimizin önünde Gazze'de bir yılı aşkın bir süredir soykırım devam ediyor. İslam dünyası olarak siyonistlere karşı somut ve caydırıcı adımlar atmak yerine, bu soykırımı sadece kınamakla yetiniyoruz. Bundan güç ve cesaret alan siyonistler Gazze'nin hemen ardından Lübnan'a, şimdi de Suriye'ye saldırıyor. Suriye'nin siyonist ve emperyalist projeler doğrultusunda işgal edilip parçalanmasına asla izin verilmemeli, hiçbir şart altında bölgede siyonistlerin çıkarlarına hizmet edecek bir denkleme müsaade edilmemelidir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Rojava da var, Rojava. Mesela, Rojava'daki Kürtler için ne düşünüyorsunuz?

SERKAN RAMANLI (Devamla) - Aksine, hem Suriye'deki hem de Filistin'deki işgali sonlandırmak için gayret göstermeli ve mazlumların sesi olduğumuz kadar kolu ve kanadı olmayı da başarabilmeliyiz. Allah'a şükürler olsun ki Suriyeli kardeşlerimiz ağır bedeller ödemek pahasına da olsa nihayet Esad zaliminden ve Baas zulmünden kurtuldu. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bizlere düşen, Suriye halkının tamamının, Arapların olduğu kadar Kürtlerin de Sünnilerin olduğu kadar Alevilerin de Müslümanların olduğu kadar gayrimüslimlerin de hak ve hukukunu korumaktır. Bize düşen, adil, güvenli ve huzurlu bir Suriye'nin inşası için elimizden gelen katkıyı sunmaktır.

Bu vesileyle on yıldan fazla bir süredir acısını paylaştığımız mazlum ve muhacir Suriye halkının bu kez sevincine ortak olmayı bizlere nasip eden Rabb'imize hamdediyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

SERKAN RAMANLI (Devamla) - ... anlamı "Zalimler için yaşasın cehennem." olan Kürtçe bir ifadeyi bu kürsüden tekrarlamak istiyorum: "..."⁶

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Ramanlı.

Değerli arkadaşlar, sonndan bir önceki mola yerine geldik.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:22.41

SEKİZİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 23.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Sekizinci Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Yürütme adına yapılacak konuşmalara geldik.

İlk konuşmacı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum.

Buyurun Sayın Kurum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz beş dakikadır.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın 2024 yılı çalışmalarını ve 2025 yılı hedeflerini sunmak üzere huzurlarınızdayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin ülkemiz ve milletimiz adına hayırlı olmasını diliyorum.

Bu vesileyle, bundan tam bir yıl önce bu kürsüde rahatsızlanan ve ardından Hakk'a yürüyen merhum Hasan Bitmez Vekilimize bir kez daha Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Sözlerime 85 milyon vatandaşımızın can ve mal emniyetine karşı en büyük tehdit olan depremle başlamak istiyorum. Bildiğiniz gibi, Anadolu, yüzyıllar boyunca ardı ardına büyük depremlerin yaşandığı, hepimizin deprem gerçeğiyle yaşamak zorunda olduğu bir coğrafyadır. Son birkaç yıl içerisinde Elâzığ, Malatya ve İzmir depremleriyle büyük acılar yaşadık. O acı günlerde devlet millet el ele verdik. Seferberlik şuuruyla, anlayışıyla -sokak sokak- Elâzığ'da, Malatya'da vatandaşımızla el ele vererek 45 bin yeni yuvamızın inşasını gerçekleştirdik ve hızlıca milletimize teslim ederek aziz milletimizin dualarını aldık. Daha bu depremlerin acısı geçmeden, 6 Şubat 2023'te 120 bin kilometrekarelik alanı ve 14 milyon insanımızı etkileyen asrın felaketiyle yine derin bir hüznü yaşadık ama tek bir an bile ümidimizi kaybetmedik, ümitsizliğe kapılmadık ve 11 ilde yaşayan vatandaşlarımız için devletimizin tüm imkânlarını seferber ettik.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Asrın felaketi için ayrılan 122 milyon dolar nerede peki?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Tarihte eşi benzeri görülmemiş bir hızla ilk üç ay içerisinde 11 ilde köylerimizde, ilçelerimizde 180 bin yeni yuvamızın inşasını başlattık. Böylece cumhuriyet tarihinin en büyük deprem konut seferberliğini, asrın inşasını başlatmış olduk. Şu anda deprem bölgesinde afete dirençli konutlarımızı bir saat daha erken sunma motivasyonu ile çalışıyoruz.

Şimdi, sizlere dünyanın en büyük şantiye sahasına dönüşen deprem bölgesine dair çalışmalarımızı tablolar eşliğinde sunmak istiyorum.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Başkan olamayan Bakandan mı dinleyeceğiz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; şu anda 11 ilimizde 174 ayrı alanda ve toplamda 3.481 şantiyede eş zamanlı olarak iş makinelerimiz dur durak bilmiyor ve bu şantiyelerde tam 182 bin işçi, emekçi, mimar, mühendis kardeşimiz alın teri döküyor. Seçimden önce "Recep Tayyip Erdoğan bu enkazın altında kalır." diyen muhalefete rağmen...

AYHAN BARUT (Adana) - Enkazın altında kaldınız zaten.

⁶ Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - ...11 ilimizde 453 bin hak sahibi vatandaşımız için inşasını başlattığımız 390 bin ve yerinde dönüşen konutlarımız 29 bin ve iş yerleriyle beraber toplamda 419.035 konutumuzun, iş yerimizin inşasını başlattık.

AYHAN BARUT (Adana) - Hâlâ depremzedeler konteynerlerde yaşıyor Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - 30 Kasım'da, Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle, al bayraklarıyla o meydanları dolduran aziz milletimizin destekleriyle, dualarıyla da milletimize 155 bininci konutun anahtarlarını teslim ettik. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Depremzedeler hâlâ konteynerlerde yaşıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Sayın Özgür Özel beş gün önce bu kürsüde, tam da anlatamamakla birlikte buradaki rakamları kendince yorumladı. (CHP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - CHP Genel Başkanı...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O konuda bari sen bir şey söyleme ya!

AYHAN BARUT (Adana) - Neyi anlatamadı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Şimdi ben size Gazi Meclisimizden doğrusunu tane tane anlatayım. Bir: Şu an itibarıyla hak sahibi vatandaşlarımız için inşa edilmesi gereken konutların yüzde 93'ünün inşası başlamıştır, yüzde 93'ünün. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - "Başladı..." "Yapacağız... Yapacağız..."

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yapılanı söyle, yapılanı! Sallama! Yüzde kaç yapıldı?

AYHAN BARUT (Adana) - İki yıl sonunda!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - İki: Bu yıl sonu itibarıyla yani yirmi gün sonra konutların yüzde 45'i de vatandaşlarımıza teslim edilecektir. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - İki sene oldu, iki sene!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sallama, sallama! Gördüğümüze bakarız, gördüğümüze!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, ne yaptığının...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Üç: Siz istesiniz de istemeseniz de....

AYHAN BARUT (Adana) - Ya, bu sözleri çok duyduk biz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Keşke bundan deprem bölgesindeki insanların da haberi olsa!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - ...2025 yılı sonu geldiğinde 11 ilde evine girmeyen afetzede kardeşimiz kalmayacak! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne zaman? Ne zaman, ne zaman?

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Yalancı!

AYHAN BARUT (Adana) - Bu yalanları çok duyduk!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Şimdi sizlere asrın inşasında gerçekleştirdiğimiz şantiyelerden birkaç örnek göstermek istiyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Binaları gösterseniz...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - İşte, burası Hatay'ımız; Hatay'ımızda Asi Nehri'nin kenarında, Hatay'ın o demografik yapısına uygun, o güzelliğine güzellik katacak, Hatay'ın simge mekânları olacak projemiz; içerisinde binlerce yeni konutlarıyla, iş yerleriyle, sosyal donatısıyla, camisiyle, okuluyla, hastanesiyle Hataylı kardeşlerimizin yeni yuvası olacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Hataylı mağdur, Hataylı konteynerlerde yaşıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Gülderen ve Dikmece konutlarımız... Şu an Hatay'da yeni uydu kentlerimiz yükseliyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Dikmece'de zeytin bırakmadınız.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yine, tarihimizi, kültürümüzü yeniden ayağa kaldıracağımız Uzun Çarşı'mız; tarihi de unutmuyoruz.

AYHAN BARUT (Adana) - Adıyaman'a gel, Malatya'ya gel, Maraş'a gel, Hatay'a gel.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yine, burada, ecdadın bize emaneti Habibi Neccar Camimiz söz verdiğimiz şekliyle inşa ediliyor. Yine, buradaki Kurtuluş Caddemiz, tarihi Meclis Binamız da aslına uygun bir şekilde inşa edilmektedir.

İşte, değerli milletvekilleri, bu da deprem üssü Kahramanmaraş.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sayın Bakan, deprem öncesi çevreye ilişkin çalışmalarınızı da gösterin biraz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Kahramanmaraş'ta yapımına başlanan toplam konut sayısı yüzde 86'ya geldi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Önemli olan olduktan sonraki hâli değil, ihaleler değil önemli olan; önceden önlem almak, biliyor musunuz?

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Başkanım, sürekli laf atıyorlar ama.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Ve işte depremin merkez üssü Kahramanmaraş'ta yatay mimari esasıyla ürettiğimiz Azerbaycan Mahallemiz, Trabzon Caddemiz; yine, Önsen konutlarımız, Afşin konutlarımız. Kapalı Çarşı'sıyla, orada Demirciler Çarşısı'yla, tarihi, kültürü yeniden ayağa kaldıracağımız anlayışla birlikte, burada,

yeniden ekonomiyi, istihdamı canlandıracak adımlarımızı da Kahramanmaraş'ın her sokağında, her mahallesinde atmaya devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Bravo!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, bunlar için gerçekten teşekkür mü bekliyorsun?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte, burası da Battal Gazi'nin emaneti Malatya'mız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Neresi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Malatya'mızda şehrimizin yeniden inşasına başladığımız Söğütlü Camimiz, Şire Pazarı, Bakırcılar Çarşısı projelerimizin olduğu alanlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teslim edilen 1 dükkân var mı, teslim edilen, Malatya'da?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ve yine oradaki uydu kentlerimiz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Teslim edilen 1 dükkân var mı Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - ...İkizce ve yine burada Battalgazi ve Yeşilyurt konutlarımız.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, ben Malatyalıyım; teslim edilen 1 tane dükkân var mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte, yine, deprem bölgesinden...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hikâye, hikâye; masal!

(Uğultular)

BAŞKAN - Sayın Bakan, bir saniyenizi rica edeyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Malatya'da teslim edilen 1 metrekare dükkân yok.

BAŞKAN - Arkadaşlar, çok uğultu geliyor, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, Sayın Başkanım, deprem üzerinden burada tiyatro mu oynuyor?

BAŞKAN - Bir dakika...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Deprem üzerinden, acılar üzerinden bir şey mi çıkarılıyor?

BAŞKAN - Sayın Bakan sunumunu yapsın, siz de söylersiniz.

Lütfen, biraz daha sessiz...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, AK PARTİ Malatya milletvekillerine sorun...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte burası da Sayın Vekilim...

VELİ AĞBABA (Malatya) - 1 metrekare teslim edilen yer var mı?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bak, burası Malatya, dinle.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Adıyaman orası, Adıyaman; yanlış biliyorsun Adıyaman. Sayın Bakan, Adıyaman orası.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte, burası da Türkiye'nin en büyük şantiye alanı olan Adıyaman İndere Projemiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Orası Malatya değil ama Adıyaman. Yanlış karta bakma, Adıyaman orası.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Adıyaman'ın hâkim tepesinde ve Türkiye'de örnek gösterilecek bir uydu kenti, Adıyaman'da İndere'de dağları delip inşa ediyoruz ve burası Türkiye'nin en büyük şantiye alanı, en büyük, en büyük; heykel değil bu, heykel, maket de değil. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Burada alkışlayacak ne var? Sanki babanızın cebinden veriyorsunuz!

VELİ AĞBABA (Malatya) - 1 metrekare dükkân teslim edildiye ben bırakırım bu işi, 1 metrekare. Masal anlat. Bunlar bilmediği için alkış yapıyorlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yani vergilerimizle bir şey yapıyorsunuz, bundan da teşekkür bekliyorsunuz.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Adam Bakan adam, düşüyor bak adam!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Yine, bakın, Atatürk Caddesi'ne komşu yeni ticaret ünitelerimiz. İnşallah, 6 Şubatta, yıl dönümünde, depremin yıl dönümünde, burada, istihdamı, üretimi yeniden Adıyaman'a kazandırdığımız ticari ünitelerimizi açacağız, sizi de oradaki mutluluğa davet ediyoruz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar; CHP sıralarından gürültüler) Ve burası, burası...

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Veli Ağbaba'yı davet edin gelsin! Törene davet ediyoruz seni; gel, törene gel. 6 Şubatta Veli Ağbaba'yı davet et Bakanım, o da gelsin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Beraber gideceğiz söz, beraber gideceğiz söz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Götüreceğim, seni götüreceğim, Veli Bey seni götüreceğim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bizim ömrümüz yetmez Sayın Bakan o açılışa katılmaya.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Beraber gideceğiz söz, beraber gideceğiz. Vallahi söz, vallahi Adıyaman'a da geliyorum söz, söz!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Tamam, gideceğiz.

Yine, burası, Ulu Camisi'nin hemen yanında yer alan Adıyaman Meydan Projemiz. Adıyaman Meydan Projemizi de Adıyaman'ın kültürüne uygun bir şekilde inşa ediyoruz.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - İhaleleri kime verdiniz Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte, bu projelerimizle birlikte, yine Osmaniye'mizde, Kilis, Urfa, Gaziantep'te, Nurdağı'nda, İslâhiye'de, Diyarbakır'da ve hemşehrisi olmaktan gurur duyduğum Elâzığ'ımızda, tüm kent merkezlerinde yüzlerce projemizde kararlılıkla devam ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Allah'ın

izni, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği, Cumhurbaşkanlığımızın desteği, kalbimizde vatan ve millet sevdasıyla, aşkıyla 2025 yılı sonunda 11 ilimizde 453 bin yeni yuvamızı tamamlayacağız.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; Bakanlık görevlerim boyunca yüzlerce ikili görüşme ve yurt dışı ziyareti yaptım.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Belediye başkanı olamayan müteahhit burada bakancılık oynuyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İslam dünyasından Uzak Doğu'ya, Amerika'dan Avrupa'ya ve Afrika'ya kadar görüştüğüm herkesin dilinden şu ortak cümleyi duydum: Kendileri bana "Biz ne böyle bir yıkım ne de böyle bir mücadele gördük, aynı anda bu kadar konut üretimini kimse yapamaz. Bu operasyonel kabiliyeti dünyanın hiçbir ülkesi gösteremez." demişlerdir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Yapamadınız zaten, doğru yapamadınız Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Biz de yabancı dostlarımızın teslim ettiği hakkı teslim edemeyenlere buradan ifade edelim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - İnşaat yapmakla övünüyorsunuz ya! İnşaat yapmak mı başarı!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bu başarı Türkiye Cumhuriyeti'nin başarısıdır, devletine güvenen büyük Türk milletinin başarısıdır.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Başarı değil, 50 binin üzerinde insan öldü! Bu mudur başarı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Milletimizin gönlü ferah olsun, asla endişe etmesin. Bugün konuşanlar tarih önünde söylediklerine pişman olacaklar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Çünkü biz, onca esere çamur atanlara...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kendinizden mi bahsediyorsunuz Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - ...milletimize hayal satanlara rağmen tarihimizin en büyük konut seferberliğini ve inşallah, milletimize yirmi iki yıldır olduğu gibi verdiğimiz sözleri alnımızın akıyla tutmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Hayal satmayın Sayın Bakan; yaşamları sattınız, bari hayal satmayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ve bu işi başarmaya dair söz, bizim sözümüzdür, devletimizin sözüdür, liderimiz Recep Tayyip Erdoğan'ın sözüdür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Kaç kere söz verdiniz, kaç kere?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bundan tam on iki yıl önce İstanbul'dan başlattığımız kentsel dönüşüm seferberliğimizi de kararlılıkla sürdürüyoruz. Bugüne kadar sosyal konutlarımızla beraber 3,7 milyon yuvayı yeniledik ve bu yuvalarda 15 milyon vatandaşımızın can ve mal güvenliğini teminat altına aldık. Şu anda ülkemizin dört bir yanında 735 bin yuvamızı dönüştürüyor...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kreşten mi bahsediyorsun?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bildiğiniz gibi, İstanbul'umuz da geçmişinde depremlerle ağır sınavlar vermiştir. Şu anda da taşıdığı deprem riski nedeniyle Türkiye'nin bekasını tehlikeye atabilecek bir konumda bulunmaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Deprem vergileriyle kaç konut yapılabilirdi, kaç tane yaptınız Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İstanbul'umuzda 7,5 milyon ev ve iş yerimiz var. Üzülerek söylüyorum, bunların 1,5 milyonu riskli durumda ve özellikle de 600 bininin acilen dönüştürülmesi gerekmektedir. Devletimiz bu durum karşısında İstanbul'un, emin olun, 39 ilçesinde dönüşüm seferberliği kapsamında bugüne kadar 907 bin ev ve iş yerini dönüştürmüştür. Hâlihazırda, Sultanbeyli'den Zeytinburnu'na, Kartal'dan Beykoz'a, yine, İstanbul'un her ilçesinde, her mahallesinde vatandaşımıza yeni yuvalar yapıp teslim ediyoruz. Bugün, hamdolsun, İstanbul'un her mahallesinde biz varız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Hangi mahallede?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İstanbul'da yeşil kalmadı, betonarme... Betonarmeye ise sermayeyle iş birliğiniz var.

AYHAN BARUT (Adana) - İstanbul'un her mahallesinde olsaydınız seçimi alırdınız, 1 milyon fark yediniz, 1 milyon.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İstanbul genelinde 193 bin yuvamızın yenileme sürecini on binlerce emekçi kardeşimizle birlikte sürdürüyoruz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sadece Esenyurt'ta kayyumla varsınız, başka yerde de yoksunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Şunun artık herkes tarafından bilinmesi ve gereğinin yapılması şarttır: İstanbul'un deprem tehdidiyle mücadele meselesi görmezden gelinecek, sümen altı edilecek, sempozyumlara sıkıştırılacak bir mesele değildir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Cebinize sıkıştırabilirsiniz ama.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Tam aksine, bu millettten oy alan hepimizin, hepimizin değerli vekillerim, omzuna yüklenen tarihî bir vecibedir. Bu yolda somut adım atma isteği olan herkesle -altını çizerek ifade ediyorum- iş birliğine hazırız. Gayret gösteren herkese kapımız sonuna kadar açıktır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Kreşler gibi değil mi? Kreşler gibi kapıyı açtınız(!)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İstanbullu kardeşlerimiz bilsin ki biz aziz İstanbul'un her caddesinde, her sokağında dönüşüme aşkla, azimle, kararlılıkla devam edeceğiz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İstanbul içinizde uhde kaldı Sayın Bakan, Başkan olamayınca.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İstanbul'u kurtarma seferberliğimizden tek bir an bile taviz vermeyeceğiz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Kimden kurtarıyorsunuz İstanbul'u?

CAVİT ARI (Antalya) - Son seçimde 1'inci partiyiz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Kıymetli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetleri olarak milletimize "Ev sahibi olmayan tek dar gelirli vatandaşımız kalmayacak." sözünü büyük bir cesaretle verdik.

Sosyal devletin en güzel örneği olan sosyal konut seferberliğimizi başlattık ve tarihte görülmemiş bir seferberlik anlayışıyla bugüne kadar 1 milyon 462 bin sosyal konut ve bunun yanında da 46 bin sosyal donatıyı tam 5 milyon dar gelirli vatandaşımıza sunma başarısını gösterdik. Tabii, durmuyoruz, 81 ilimizin her yerinde 312 bin yeni yuvamızın inşası, arı gibi çalışan arkadaşlarımız sayesinde devam etmektedir. 50 Bin ve 100 Bin Sosyal Konut Projelerimizdeki yuvalarımızı da depremin getirdiği yüksek maliyetlere rağmen büyük oranda bitirme başarısını gösterdik. Yine, 250 Bin Sosyal Konut Kampanyamızda da şu an 88 bin konutumuzun inşasını başlattık.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - TOKİ'ciler bekliyor sizi. TOKİ'ciler Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğünün önünde bekliyor sizi Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - TOKİ'nin açıkladığı ihale takvimine göre de tüm inşaatları inşallah başlatacağız. İlk Evim Arsa Projesi kapsamında da 2025 yılı Temmuz ayına kadar tahsis süreçlerini tamamlayacağız. 2025 yılı sonu itibarıyla da 81 ilimizde ilçelerimizde, yine dar gelirli vatandaşlarımızın, gençlerimizin, kadınlarımızın ev sahibi olmalarına imkân sağlayacak yeni bir sosyal konut projemizi de başlatacağımızı burada, Gazi Meclisimizde tekraren ilan ediyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Bitirdiğinizi söyleyin, bitirdiğinizi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi'nde inşa edilen tarihî kent meydanlarımızı, merkezlerimizi tarihe vefa şuuruyla inşa ediyoruz. 45 ilimizde 80 tarihî meydanımızda titizlikle çalışıyoruz. Konya Mevlana Meydanı'nı, Edirne'de Selimiye Camimizin çevresini, Bursa'da -gidip gezenler, görenler olmuştur- Ulu Cami çevresindeki Hanlar Bölgesi'ni ve tarihî çarşımızı, Bitlis'te Selçuklu'nun emaneti tarihî kent meydanını ihya ettik.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Ne alakası var ya! Bitlis nere, Selçuklu nere Sayın Bakan!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Tarih de bilmiyor, o derse de girmemiş!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Balıkesir'imizde Zağnos Paşa Camisi etrafında yine ecdadın emanetine uygun bir şekilde çevre düzenlemesi yaptık. Zonguldak ve Sinop'taki meydanlarımızda da şehirlerimize, vatandaşımıza yakışacak çok örnek meydan projelerini yaptık, aslına uygun bir şekilde yeniledik. Yine, Rize merkezdeki meydan projemiz... Trabzon Çömlekçi'deki projemizin ilk etaplarını tamamladık ve vatandaşlarımızın hizmetine sunduk.

Gazi başkentimiz Ankara'da Ayaş Camiatik tarihî kent meydanını, Kalecik Kalesi çevresini, Hergelen ve Samanpazarı meydanlarını ihya ediyoruz. Yine, hemen yanı başımızda yer alan, ilk Türk mimarisi örneği olan, tüm engelleme girişimlerine rağmen -bakın, burayı da altını çizerek söylüyorum- tarihî Saraçoğlu Mahallesi'ndeki projemizi gazi başkentimizin şanına yaraşır bir şekilde bitirdik, tamamladık ve Ankaralı hemşehrilerimizin hizmetine sunduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYHAN BARUT (Adana) - Sizi kim engelleyebilir ya, kim engelleyebilir!

ORHAN SÜMER (Adana) - Ya, göreviniz yapmak zaten. Yirmi iki yıldır iktidardasınız, göreviniz!

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Muhalefete bir kahve ısmarlayın orada Bakanım; kahve ısmarlayın orada, görsünler.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Afet risklerini azaltmak için ne kadar bütçe ayırdınız Sayın Bakan? Afet riskini azaltmak için bütçeniz nedir?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Afet riskini azaltmak için ne yaptınız? 58 bin kişi niye öldü?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yine, terör olayları nedeniyle harabeye dönen Diyarbakır Sur'u, Şırnak ve Mardin'deki kent merkezlerimizi millî birliğimizin simge mekânları olarak yeniden ayağa kaldırdık.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Siz harabeye çevirdiniz; tanklarınız, toplarınız harabeye çevirdi.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Harabeye kim çevirdi? Harabeye siz çevirdiniz Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Terör örgütünün şehir dokusuna bıraktığı bütün kötü izleri kalıcı olarak sildik ve şehirlerimizden defettik.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Surların tepesine tuvalet inşa eden kimdi Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Dün nasıl Dicle'nin kuzularını çakallara kaptırmadıysak bugün de Dicle'nin, Fırat'ın orada şehirlerini yeniden inşa ettik, ihya ettik ve kimsenin insafına terk etmedik.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Cezaevi yapmışsınız, tamamını cezaevine dönüştürmüşsünüz aklınız cezaevi yapmaktan başka bir şeye çalışmadığı için.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; Dünya Meteoroloji Örgütüne göre son elli yılda iklim değişikliğiyle bağlantılı 11 bin afet yaşanmıştır. 2 milyon üzerinde can kaybı ve bu can kayıplarıyla beraber 3,6 trilyonluk ekonomik kayıp oluşmuştur. Ülkemizde de Kastamonu, Sinop, Bartın ve Rize'de seller yaşadık. Antalya ve Muğla'da, son olarak da İzmir'de yangınlar meydana geldi. İç Anadolu, Doğu ve Güneydoğu'da hâlen kuraklığı yaşıyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Mardin ve Amed'deki yangını unuttunuz Sayın Bakan. Sebebi iklim değişikliği değil de ihmalle tellerden gelen yangın olduğu için mi unuttunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Türkiye, iklim politikalarını bu gerçekler ışığında belirlemiş ve iklim krizine uyum sağlamaya yönelik takvimini oluşturmuş durumdadır ve bu takvime göre hedeflerimizi inşallah hızlı bir şekilde adımlarımızı atarak yapıyoruz. İklim diplomasisi konusunda da tarihî adımlar attığımız bugünlerde yeşil dönüşümü hızlandıracak iklim kanununa duyduğumuz ihtiyacı bir kez daha görüyoruz. İnşallah, siz değerli vekillerimizin de katkılarıyla kanunlaşarak yürürlüğe girmesini yürekten temenni ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünyamızda her on dakikada toplam 5.900 ton plastik atık oluşuyor.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Betonlu yeşile boyayarak yeşili korumuş olmuyorsunuz Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yani on dakikada 370 ton atık okyanuslara karışıyor, 20 deniz kuşu ve 2 kaplumbağa ölüyor. 77 hektarlık ormanlık alan yok oluyor, 25 bin ton gıda maalesef çöpe atılıyor.

Yine, Bakanlık olarak bu küresel israf ve tüketim çılgınlığına karşı başlattığımız "Sıfır Atık" seferberliğimize Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğünde devam ediyoruz.

YAŞAR TÜZÜN (Bilecik) - Ne alakası var bununla? Ne alakası var?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yarın da Birleşmiş Milletler Sıfır Atık Danışma Kuruluna katılacağız ve orada da tüm çalışmalarımızı dünyayla inşallah paylaşmış olacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Plastik atıklar ne olacak Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Tabii, sıfır atığı daha da güçlendireceğiz. 7 bölgemizde sıfır atık pilot ilçeleri, illeri belirleyecek depozito yönetim sistemimizi 2025 yılı sonuna kadar kurmuş olacağız. Tüm bu çalışmalarla geri kazanım oranımızı 2035 yılında yüzde 60'a çıkaracağız. Yani 2035 yılında ürettiğimiz atıkların yüzde 60'ını da ekonomimize kazandırma başarısına erişmiş olacağız.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Başka ülkelerden aldığınız çöplerle ilgili bir açıklamanız var mı? Onların Türkiye'de iklim değişikliğine nasıl bir katkısı olacak?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Değerli milletvekilleri, yine, iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında yaptığımız, 81 ilimize armağan ettiğimiz millet bahçelerimizle bugün, insanımızın doğayla iç içe olmasını sağlamaya devam ediyoruz ve bu kapsamda 77 milyon metrekare büyüklüğe sahip 521 millet bahçesini de burada şehirlerimize, vatandaşımıza sunuyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Valla, ne simit yiyebiliyorlar ne çay içebiliyorlar; anca yuvarlanıyorlar.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Var olan doğayı koruyun yeter Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Bu kapsamda, yine iklim krizine karşı yutak alanlarımızı artırmak için Türkiye'nin korunan alan büyüklüğünü yüzde 6'dan yüzde 13'e yükseltmiş durumdayız.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) - İlim krizine karşı hangi...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Kısa bir süre içerisinde de OECD verilerine göre yüzde 17'ye inşallah yükseltecek adımları atacağız.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Ama orman alanlarının da yüzde 90'ını ruhsatlandırdınız madene.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yine, bu kapsamda, iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzle erken uyarı sistemlerini, mobil gözlem sistemlerimizin sayısını, miktarını artırıyor ve burada can ve mal güvenliğini sağlamak adına yedi gün yirmi dört saat çalışıyoruz.

Vatandaşımızın tüm mülkiyet problemlerini çözmek için 1 milyon 77 bin hak sahibine 2B ve tarım arazilerini teslim ettik ve 87 bin çiftçimize kullandıkları arazileri kiraladık ve tarım, hayvancılığımıza yine önemli katkılar sağladık.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - HES'lerle dere bırakmadınız.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Afete dirençli yerleşme için neler yaptınız Sayın Bakan?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Kıymetli milletvekilleri, doğamızı tahrip eden kaçak yapılaşmaya karşı tavizsiz tutumumuz devam ediyor. Tabii, bu titizliğimizin tersine gayretleri görmek, hele hele bunu İstanbul'un kalbi olan Boğaziçi'nde, Vaniköy'de görmek içimizi acıtmıştır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Salla, salla!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Kamuoyunun da yakından takip ettiği üzere Vaniköy'de inşa edilen kaçak yapılaşmayı İl Müdürlüğümüz ekipleri tespit etti.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İstanbul'a ihanet ettiniz, İstanbul'a. İstanbul'a hainlik ettiniz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Biz de hemen konuya müdahil olduk ve ilgili belediyeye gerekli uyarıları yaptık ve tabii, her zaman olduğu gibi maalesef bizi dinlemediler. Biz de meseleyi hızlıca çözmek adına yıkımı başlattık, tamamladık ve buradan çıkan enkazı da oraya dökmedik, hemen geri dönüşüme gönderdik ve orayı da boğazımıza yakışacak şekilde çamlarla, defnelerle, çiçeklerle bezedik, süsledik ve İstanbul'umuza kazandırmış olduk. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Buradan tekrar söylüyoruz, gözümüz boğazda. Yine "Punduna denk getiririm, ufak ufak villamı da yaparım ya da yapanlara göz yumarım." diyenler varsa bundan acilen vazgeçsinler.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Buraya söyle, buraya! Bizim villadan haberimiz yok, biz bilmeyiz lüksü! Buraya söyle, buraya! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Yedi gün yirmi dört saat takip ediyoruz ve boğazda bir santim kaçak yapıya bile izin vermeyeceğiz, tespit ettiğimiz an hemen yıkacağız ve Türkiye'nin inci gerdanlığı olan boğazımızın kirletilmesine asla müsaade etmeyeceğiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunlar bilir! Bizim ne haberimiz olacak, biz fukarayız! Buraya söyle! Buraya söyle! Bizim villadan haberimiz yok!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ayıp ediyorsun ama ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Değerli milletvekilleri, keşke mesele sadece Vaniköy'le bitse, bildiğiniz gibi İzmir Körfezi'nde yaşanan balık ölümleri hepimizi kahretti.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Niye temizlemiyorsunuz o zaman?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Madenlerde ölenlere de balıklar kadar üzülsenydiniz keşke! İliç'te ölenlere de balıklar kadar üzülsenydiniz keşke!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Bakanlık olarak hemen bölgede incelemelerimizi tamamladık, İzmir Körfezi Bilim Kurulumuzu oluşturduk, 15 maddelik Acil Eylem Planı'nı ortaya koyduk.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Çevre diye bir şey bırakmadınız.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Plan ve Bütçe Komisyonunda körfezden getirdiğimiz suyu gösterdiğimiz anda heyecanlananları gördük.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Keşke balıklara üzüldüğünüz kadar insanlara üzülsediniz!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Orada su getirdiğimiz için, maalesef, vekillerimizin bu noktada ellerinin ayaklarının karıştığına şahitlik ettik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, ne karıştıracamız? İzmir neresi, İzmir? İzmir, Yunan toprağı mı? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Dinleyin ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Ama sakın olun, rahat olun, bu sefer yanımda bir şişe getirmedim; bu sefer yanımda bir fotoğraf getirdim, fotoğraf.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir senin sorumluluk alanında değil mi? İzmir, gâvur İzmir mi? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Dinlesene!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Üzerine düşeni yapmayınca İzmir kararını verdi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Sizin de göreviniz burayı temiz tutmak.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Birazdan göstereceğim fotoğraf on yıl sonrasına yani 2034 yılına ait bir fotoğraf.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir neresi? İzmir neresi, İzmir?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Fotoğraf getirdim ya, bu kadar endişe etmeyin, bu kadar endişe etmeyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir neresi, İzmir? İzmir, Yunan toprağı mı? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Ne alakası var!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Fotoğraftaki yer İzmir Körfezi, Malatya değil, İzmir Körfezi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Belediyeleriniz çalışmıyor, CHP'li belediyeler çalışmıyor!

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir, Yunan toprağı mı, Yunan mı? Gâvur İzmir mi? Neresi İzmir? Cevap ver. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖMER İLERİ (Ankara) - Belediye niye çalışmıyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Bu fotoğrafın fikir sahibi yapay zekâ, yapay zekâ; eser sahibi İzmir Büyükşehir Belediyesi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir'e niye yatırım yapmadın?Yirmi iki yıldan beri yönetiyorsun. Onun cevabını ver, onun cevabını ver.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Hatırlayacaksınız...

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir'de hastaneyi sen yapıyorsun, körfezi Belediye temizlemiyor. Hadi oradan, hadi oradan! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - ...Sayın Özgür Özel "Belediye başkan adaylarımızı yapay zekâyla belirliyoruz." demişti.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Adliyei sen yapıyorsun, körfezi Belediye temizlemiyor. Olacak iş mi ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Sen ne yaptın da konuşuyorsun?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Biz de yapay zekânın belirlediği adayların yönettiği şehirleri doğal olarak yapay zekâyı bir soralım istedik. Tamam mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, yapay zekâyı söyle...

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Sayın Başkan, duyamıyoruz. Böyle bir şey yok!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Kendine sor, kendine; insanların vicdanlarına sor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Ve burada dünyanın en geniş yapay zekâ uygulamalarından birini kullandık.

BAŞKAN - Sayın Bakan... Sayın Bakan...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bayraklı'daki adliyei AKP yapıyor, hastaneyi AKP yapıyor; körfezi Belediye temizlemiyor. Hadi oradan!

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Siz kirlettiniz, siz. Otuz senedir siz yönetiyorsunuz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Uygulamaya İzmir Körfezi'nin hâlihazırdaki durumunu, oksijen ve amonyak seviyelerini, çamur seviyesini...

BAŞKAN - Sayın Bakan, bir saniyenizi rica edeyim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Niye yapay zekâyı başvurdun, senin zekân yetmiyor mu?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Dinle ya, dinle!

BAŞKAN - Arkadaşlar... Arkadaşlar... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, senin zekân yetmiyor mu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Özgür Özel "Adayları yapay zekâyı belirledik." dedi, onun zekâsı yetmiyor mu?

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir saniye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Senin zekân yetmiyor mu, yapay zekâyı başvuruyorsun?

MEHMET BAYKAN (Konya) - Hazımsızlık mı yaptı, hayırdır?

BAŞKAN - Bir saniye ya... Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayret bir şey!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hayır, sizin Genel Başkanınız da yapay zekâyâ başvurmuştu.

BAŞKAN - Böyle bir yere varılmaz yani.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Hayır, İzmir'de hastaneyi AK PARTİ yapıyor, şehir hastanesini AK PARTİ yapıyor, körfezi Belediye temizlemiyor. Hadi oradan! Hadi oradan! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, böyle bir yöntem yok.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, Sayın Bakan sataşmadan konuşsun, sürekli sataşarak konuşuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir Yunanistan'a mı bağlı, İzmir Bulgaristan'a mı bağlı; İzmir nereye bağlı?

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Seçim vaadinizdi, "Sekiz sene içerisinde yüzeceğiz." dediniz be! Yirmi beş senedir kirletiyorsunuz.

BAŞKAN - Arkadaşlar, ne sizin söyledikleriniz ne Sayın Bakanın söyledikleri anlaşılıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya, siz yapay zekâyâ adaylarınızı belirlemediniz mi?

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir nereye bağlı? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sevgili arkadaşlar, ne sizin söyledikleriniz ne Sayın Bakanın söylediği anlaşılıyor.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Yapay zekâyâ adaylarınızı belirlemediniz mi Sayın Ağbaba?

BAŞKAN - Eğer böyle devam ederse birleşime ara vereceğim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bize uyar, bize uyar.

BAŞKAN - Lütfen sükûnetle dinleyelim.

Buyurun Sayın Bakan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Evet, hatırlayacaksınız, Sayın Özgür Özel belediye başkan adaylarının yapay zekâyâ belirlendiğini ifade etmişti. (CHP sıralarından "Evet, buradayız." sesleri) Biz de yapay zekânın belirlediği adayların yönettiği şehirleri doğal olarak yapay zekâyâ soralım istedik. Dünyanın en gelişmiş yapay zekâ uygulamalarından birini kullandık ve uygulamaya İzmir Körfezi'nin hâlihazırdaki durumunu, oksijen ve amonyak verilerini, çamur seviyesini ve mevcut arıtma kapasitesini yazdık.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Eğer İzmir Büyükşehir Belediyesi gerekli önlemleri almazsa 2034 yılında körfezin ne durumda olacağını sorduk. Tabii, yapay zekâ uygulaması da mevcut durumu göz önünde bulundurarak karşımıza işte böyle bir İzmir Körfezi çıkardı. (AK PARTİ sıralarından "Ooo..." sesleri ve alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) - Yazıklar olsun! Körfez senin sorumluluğunda, Bakan olarak sen temizleyeceksin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sen var ya, yapay zekâyâ baktırmışsın ya, demek ki senin zekân yetmiyor.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - İzmir'e aday olun, İzmir'e.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Zekâsı yetmiyor, zekâsı.

CAVİT ARI (Antalya) - Zaten körfez senin sorumluluğunda. Yazıklar olsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Zekânız yetmiyor. Utanın, utanın! Zekâsı yetmiyor, zekâsı.

CAVİT ARI (Antalya) - Körfez senin sorumluluğunda. Yazıklar olsun!

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Bakan, bir dahakine İzmir'e aday ol.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanın, utanın!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Şimdi, şu fotoğraftaki görüntüye bakar mısınız ya. Burada balıkların yaşamlarının son bulduğu bir körfez var, mavinin siyaha dönüştüğü bir körfez var, kokuya ve kirliliğe dayanamayıp...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gel, İstanbul'da tokadı yedin, bir de İzmir'e gel!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bakın, burada İzmir'in terk edildiği görüntüyü görüyoruz, köhneleşmiş evleri görüyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir seni tokat manyağı yapar, tokat manyağı!

CAVİT ARI (Antalya) - Yazıklar olsun, İzmir senin sorumluluğunda!

(CHP sıralarından "İstifa! İstifa!" sesleri, gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İşte, yapay zekâyâ belirlenen Belediye Başkanının elindeki İzmir Körfezi, maalesef müdahale edilmezse on yıl sonra böyle olacak, böyle! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayende, sayende! İnsanda utanma olur; utanma, utanma!

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Rezil ettiniz, rezil!

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Anlamazlar Bakanım, anlamazlar!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Demek ki sayın vekillerim, neymiş?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, sana bir şey söyleyeyim mi? Senin gibi daha önce Binali de konuşuyordu burada, sen de İzmir'e gel, sen de bir tokadı ye!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İzmir'e yapay zekâ değil, yapan zekâ lazım yapan! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir'e düşmansınız, İzmir'e!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ama siz merak etmeyin; İzmir'imiz, güzel İzmir'imiz, oradaki milletimiz merak etmesin!

VELİ AĞBABA (Malatya) - İzmir'e düşmansınız! İzmir'e ihanet ediyorsunuz, ihanet! İzmir'e hainlik ediyorsunuz, hainlik! İzmir'e ihanet ediyorsunuz!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Biz dün nasıl Haliç'i bu iş bilmezlerin eline terk etmediyse bugün de İzmir Körfezi'ni terk etmeyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA VARANK (Bursa) - CHP ne yapar, ne yaptırır.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir şey söyleyeyim mi? İzmir'i Atina gibi görüyorsunuz, Atina! İzmir Yunan toprağı değil!

CAVİT ARI (Antalya) - Ekrem İmamoğlu geliyor! 1 milyon oy fark yedin; utan, utan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sende utanma olsa İstanbul'u ağzına almazsın, İstanbul'u!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Değerli Başkanım, müdahale edecek misiniz?

CAVİT ARI (Antalya) - 1 milyon oy fark yedin, fark!

VELİ AĞBABA (Malatya) - İstanbul'da 1 milyon fark yedin!

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi yüzle burada konuşuyorsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ekrem İmamoğlu seni tokat manyağı yaptı, utan!

CAVİT ARI (Antalya) - Sen 1 milyon oy farkı yedin, hâlâ konuşuyorsun!

BAŞKAN - Arkadaşlar... Arkadaşlar...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utanır insan! Utan!

CAVİT ARI (Antalya) - Hâlâ konuşuyorsun! Hâlâ konuşuyorsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Utan!

CAVİT ARI (Antalya) - 1 milyon oy fark yedin, fark!

BAŞKAN - Arkadaşlar... Arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - 1 milyon fark yedin, fark!

VELİ AĞBABA (Malatya) - 1 milyon fark yedin, 1 milyon!

CAVİT ARI (Antalya) - Ekrem geliyor, Ekrem!

BAŞKAN - Buyurun, devam edin, zaten süre bitti, siz toparlayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Sayın Başkan, Genel Kurulda büyük bir uğultu var.

BAŞKAN - Ben kestim, oralarda kestim, siz toparlayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Kıymetli milletvekilleri, biz iktidara gelmeden önce Ergene havzası sadece bir sempozyum konusuydu, sempozyum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Senden önce Binali Bey gelmişti, o da tokat yedi; sen de gel, sen de gel!

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, 1 milyon fark yedin, fark!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Kirliliğin durdurulmasına dair tek bir adım atılmamıştı ama biz geldik, eylem planımızı ortaya koyduk.

CAVİT ARI (Antalya) - 1 milyon fark yedin Sayın Bakan! Bırak hikâyeyi! 1 milyon fark yedin!

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Bağırarak gerçekleri susturamazsınız, bağırarak!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Belediyelerin, oradaki OSB'lerin atık su arıtma tesislerine maddi destekler verdik, dere yataklarının ıslahını yaptık.

AYHAN BARUT (Adana) - İstanbul yıllardır gereken cevabı veriyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ergene havzasında 30 biyolojik, 14 ileri biyolojik atık su arıtma tesisi yaptık ve bugün tesislerde kentsel atık suyun yüzde 92'si arıtılmaktadır ama arıtmayla yetinmiyoruz, tüm tesisleri yedi gün yirmi dört saat izliyoruz.

AYHAN BARUT (Adana) - Bir dahaki sefere İzmir'den aday ol Sayın Bakan, İzmir'den!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Sadece 2024 yılında bile 323 denetim gerçekleştirdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın Sayın Bakan.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ya, sen Malatya'nın organizesini açamamışsın, tarımı hiç etmişsin, konuşuyorsun be! Malatya'yı konuş, organizeyi konuş!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Sadece 39 işletmeye ceza ve kapatma cezası olmak üzere işlemlerini gerçekleştirdik.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Konuş, gel, Malatya'yı konuş! Tarım arazisi bırakmadın be!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Türkiye'nin en büyük çevre yatırımlarından biri olan Ergene Projesi için tam 47 milyar liralık yatırım yaptık, 47 milyar.

CAVİT ARI (Antalya) - İzmir seni bekliyor Sayın Bakan, İzmir!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Peki, biz bu yatırımları yaparken CHP'li Tekirdağ Belediyesi ne yaptı biliyor musunuz?

MUSTAFA VARANK (Bursa) - 47 milyarlık konser yaptı onlar da, konser!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Biz, Belediyeyi atık su tesislerinden kaynaklanan kirliliğe dair altı yılda tam 31 kez incelemiş, denetlemiş, ceza kesmişiz, 31 kez.

CAVİT ARI (Antalya) - İzmir bekliyor; İzmir, İzmir!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kayyımlar ne yaptı Sayın Bakan? Kayyımların yaptığı icraatlardan da bahsetsenize!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sen kayyımları anlat biraz, kayyımları anlat!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kayyımları anlat Sayın Bakan, kayyımları!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Biraz kayyım anlat!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ve 31 kez yapma demişiz ama CHP'li Belediye...

VELİ AĞBABA (Malatya) - CHP belediyelerine kesmediğin ceza mı var senin? Ceza kesmediğin yer mi var?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI - ...Ergene'yi foseptik çukuru gibi kullanmaya devam etmiş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Yazıklar olsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Foseptik arıyorsan gel Malatya'ya bak, Malatya'ya!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bugün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Foseptik arıyorsan gel Malatya'ya bak, Organize'ye bak, Dilek'e bak, Topsöğüt'e bak!

BAŞKAN - Sayın Bakan, son defa uzatıyorum, toparlayın.

Buyurun, devam edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, foseptik arıyorsa Malatya'ya gelsin, Beyler Deresi'ne gelsin, Ergene'ye gelsin; hepsi bunların eseri.

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir saniye... (Gürültüler) Arkadaşlar, bir dakika... (Gürültüler) Arkadaşlar, bana niye el sallıyorsunuz? Ya, bir dakika durun, bir derdimizi anlatalım ya! Bir dakika ya! (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Siz de bir dakika durun, bırakın ya! Stadyuma çevirdiniz iyice burayı ya!

Sayın arkadaşlar, Sayın Murat Emir söz istedi.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah size burayı alkışlamayı da nasip etti ya, o da iyi bir şey; Allah size Sırrı Süreyya'yı alkışlamayı nasip etti ya, o da iyi bir şey.

BAŞKAN - Sayın Ağbaba, bir saniye...

Sayın Murat Emir söz istedi. Bütün burada söylenenlerle ilgili Sayın Grup Başkan Vekili cevap verecektir.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Bu nasıl bir usul ya! Böyle bir usul var mı ya? Oldu, o zaman bir de onları dinleyin tekrar.

BAŞKAN - Bu tartışma ancak böyle olursa bir yere varır. Şimdi, siz onlara, onlar size... Bununla varılacak bir yer yok. Israr ediyorsanız kapatırım, ona göre.

Sayın Bakan, lütfen toparlayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bugün...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, polemiği İstanbul'da yaptı, tokadı yedi; burada niye yapıyor? Tokadı yedi İmamoğlu'ndan; tokat manyağı yaptı, tokat manyağı! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Sen yirmi iki yıldır tokat yiyorsun, yirmi iki; ooo!

BAŞKAN - Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:23.43

DOKUZUNCU OTURUM

Açılma Saati: 23.58

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Dokuzuncu Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Sayın Murat Kurum, buyurun konuşmanızı tamamlayın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Cumhuriyet Halk Partili Vekil İlhami Aygun de Ergene'den Genel Kurula bir şişe getirmiş, zannediyorlar ki bu şişeden cin çıkacak. Değerli arkadaşlar, mucize beklemeyin, bu şişeden cin çıkmaz.

MURAT ÇAN (Samsun) - Cin senden çıkar, senden!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bu şişeden çıksa çıksa CHP'li belediyeciliğin kiri çıkar, pası çıkar, bozuk sicili çıkar, bozuk sicili! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri, bugün konuşan DEM PARTİ Vekili Ömer Faruk Hülakü'yü de duyan kendisinin çevre dostu bir milletvekili olduğunu zanneder.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Değil mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Siz gidin, önce PKK'nın yaktığı ormanların hesabını sorun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Saygısız!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Başka bir şey söyleyin, başka bir şey söyleyin!

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - Ne alakası var ya! Ne alakası var! Her şeyde aynı şeyi söylüyorsun, ne alakası var!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Madem çevreciydiniz, terör örgütü ülkemizin akciğerlerine kastederken, ormanlarımızı yakarken neden çıkıp bir laf etmediniz?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Haddini bil! Sen Bakansın, ne biçim konuşuyorsun! Saygısız!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - O güzelim ormanlar, hayvanlar, buradaki bitkiler, köyler yanıp kül olurken neredeydiniz, nerede? (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÖMER FARUK HÜLAKÜ (Bingöl) - İnsanlar yangında öldü, istifa etmiyorsun. Bu durum Japonya'da olsa...

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Ağaçları kökünden söken de sizdiniz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Biz çevreciliği ne sizden ne de ellerinde Haliç'in çamuru olan ortaklarınızdan öğrenecek değiliz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Çok iyi flört ediyorsunuz siz o "ortak" dediğinizle; siz artık kardeş oldunuz, kardeş. Haberin var mı taş duvar!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Cayır cayır yakıyordunuz, onlar kim!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Başkan, bize sataşsın diye mi süre verdiniz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Diyarbakır Kırklar Dağı'ndaki yaptığınız o ucube binaları kirletenlerden, harap edenlerden çevreciliği öğrenecek değiliz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ormanları talan eden, ağaçları yakan...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Yine, Cumhuriyet Halk Partili Milletvekili Sayın Gökan Zeybek'e de şunu demek isterim: Bizim ile sizin aranızda siyah ile beyaz kadar fark var.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Şenyayla'da neler oldu, Cudi'de, Besta'da; onları söyle?

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Sen bu ülkenin memuru olduğunu hatırla, memuru!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Siz Hatay sizi seçmedi diye Hatay'ı unuttunuz; Hataylılara sırtınızı döndünüz, sırtınızı.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İstanbul seni seçmedi diye sen intikam alıyorsun! Belediye başkanı olamadın, burada şov yaparak...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Ve biz şükürler olsun ki Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Hatay'da, Adıyaman'da, Gaziantep'te, Kahramanmaraş'ta el ele, gönül gönüle çalışıyoruz ve inşallah sonuna kadar da ilk günlerde olduğu gibi yanlarında durmaya devam edeceğiz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Derdin ne senin, derdin?

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Belediye rantı eline geçmedi diye, rantı alamadın diye, belediyelerden elde edeceğin rantı sağlayamayacaksın diye, paraları cebine indiremeyeceksin diye nasıl... Kayyumlarla iş birliği yap, kayyumlarla; oradan kazanırsın parayı sen, oradan indirirsin sen...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Siz, böyle, millete sırtınızı çevirdiğiniz için yirmi iki yıldır girdiğiniz her seçimde milletten kırmızı kart görüyorsunuz, kırmızı kart. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Halk sana kırmızı kart gösterdi. Halk seni istemedi, tercihini yaptı. Halktan kırmızı kartı yiyen sensin Sayın Bakan, şimdi gelip burada bakancılık oynama. Seçilemedin, irade olamadın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Aziz milletimiz sizin bonservisinizi de lisansınızı da iptal etti, haberiniz yok. Ama siz ne yaparsanız yapın, partiniz ve sizler hiçbir zaman değişmediniz, değişmeyeceksiniz.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; Türkiye Yüzyılı'nı attığımız tarihî adımlarla, eserlerimizle, hizmetlerimizle güçlendirmeye devam edeceğiz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Devlet memurusun Sayın Bakan, devlet memuru, haddini bil!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Asaleti ve güzelliğiyle yerküreye nam salmış yüce Türk milletinin ağzından "Allah razı olsun." duasını almayı, duymayı en büyük şeref, en büyük mutluluk vesilesi olarak görmeye devam edeceğiz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sen bir siyasi partisi temsilcisi değilsin, devlet memurusun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliği ve Cumhuriyet İttifakı'mızla birlikte Türkiye'yi başarıdan başarıya koşturmaya, her alanda yeni mutlulukları yapmaya, yeni coşkuları yaşatmaya, 81 ilimizin her yerine imza atmaya, mührümüzü vurmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Sözlerime son verirken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sadece kayyumlarla imza atarsınız, idare gasbına imza atarsınız. Yeter artık, seni dinlemek istemiyoruz, oturabilirsin.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Çıkabilirsin, dışarı çık.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kes sesini! Seni mi dinleyeceğim ya!

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Kes sesini! Ne konuştuğunu dinleyelim. Terbiyesiz!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Kes sesini! Haddini bil!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - İki dakika daha...

BAŞKAN - Bir dakika daha veriyorum, son uzatma bu.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Uzatma Sayın Başkan, uzatma. Fazlasıyla konuştu.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ya, yeter Başkan ya! Sabahtan beri bize söz vermediniz.

BAŞKAN - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Sözlerime son verirken yaşadığı on üç yıllık karanlık dönemi kapatan ve aydınlık yarınlara uzanan Suriyeli kardeşlerimizi gösterdikleri onurlu mücadeleden dolayı tebrik ediyorum.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Atanmış bir memurun burada hakaretlerini dinlemek zorunda değiliz çünkü. Devlet memuruysan devlet memurluğunu bil, ona göre davran.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - Gerek Suriye'de gerekse tüm gönül coğrafyamızda direnişin ve yine umudun lideri olan Sayın Cumhurbaşkanımıza, on üç yıldır Suriyeli kardeşlerimize ev sahipliği yapan aziz milletimize sonsuz şükranlarımı sunuyorum...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Yenilginin egosunu bizim üzerimizde mi tatmin etmeye çalışıyorsun!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - O aziz millet sana dersini verdi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - ...bu duygularla siz değerli milletvekillerimize, tüm çalışma arkadaşlarıma bu bütçe için deprem bölgesindeki yaptıkları çalışma için teşekkür ediyor...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Deprem bölgesinde katliam yaptınız, katliam!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANİ MURAT KURUM (Devamla) - ...2025 yılı bütçemizin ülkemiz, milletimiz ve en çok da deprem bölgemiz için hayırlı olmasını diliyor, sizleri bir kez daha saygı ve hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; MHP sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Depremle ilgili konuşacak en son kişi sizsiniz!

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kurum.

Sayın Murat Emir, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

18.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakanın gerçekler ile kafasının içerisindeki hayalleri birbirine karıştırdığı konuşmasını dinledik, dikkatle not aldık; önemli şeyler söyledi. İlk olarak, deprem konutlarıyla ilgili devletin ve kendisinin Meclisle paylaştığı resmî rakamları tekrar gündeme getirmek istiyorum. Sayın Bakan sizlere hayallerini alkışlattı. "2025'te yüzde 93'ünü vereceğiz." dedi ama bakalım bakalım, Sayın Bakan sözüne güvenilir birisi mi, sözünü tutuyor mu?

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Tutuyor, tutuyor.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakanın rakamlarından veriyorum arkadaşlar. "Depremin ilk bir yılında 319 bin konut vereceğiz." demişti, ilk bir yılında. Ne kadar verdi? 76 bin yani yüzde 20'sini verdi, yüzde 20'sini.

KADEM METE (Muğla) - Ya, siz köpek kulübesi yapamıyorsunuz, köpek kulübesi; senin haddine mi onu eleştirmek!

ŞAHİN TİN (Denizli) - Hayvan haklarını savunuyorsunuz, köpeklerle bakamıyorsunuz!

MURAT EMİR (Ankara) - Peki, ilk yıl yapamadınız; bu yılın hedefi kaçtı? 300 binlerdeydi, olmadı. "200 bin." denildi. Peki, yapın. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) 200 bin konut hedefine ulaşılamadı, Eylül'e kadar bu sayı 120 binlerdeydi. Eylül'de apar topar 24 bin eklendi. Tamam, o da iyi. Baktılar olmuyor, iş yerlerini de eklediler; gele gele 155 bin rakamına geldik. Sayın Bakan biraz önce "155 bin konut" dedi. Hayır, 155 bin konut, artı iş yeri. Şimdi, sizin getirdiğiniz 155 bin, hedefiniz, daralttığınız hedefiniz 200 bin, gerçekleştirdiğiniz 155 bin. Türkiye'de depremden sonra ihtiyaç duyulan toplam konut ve iş yeri sayısı 850 bin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin Sayın Emir.

MURAT EMİR (Ankara) - Siz yapmışsınız 155 bin.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İBB ne kadar yaptı?

MURAT EMİR (Ankara) - "İlk bir yılda vereceğiz." demişsiniz, yapabildiğiniz yüzde 18'i ve bunu alkışlıyorsunuz arkadaşlar.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İBB ne kadar yaptı?

MEHMET DEMİR (Kütahya) - 150 bin konut yapılmış, 150 bin.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İBB kentsel dönüşüme ne kadar bütçe ayırdı?

MURAT EMİR (Ankara) - Niye biliyor musunuz? Konteynerlerde yaşamak zorunda olan insanlarla empati yapamadığınız için.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İBB kentsel dönüşüme ne kadar ayırdı, festivallere, şarkılara ne kadar ayırdı?

MURAT EMİR (Ankara) - O yüzden, hayalleri, hedefleri, başlanılan inşaat sayılarını siz gerçek sanıyorsunuz ve alkışlıyorsunuz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Konserlere ne kadar ayırdı İBB, kentsel dönüşüme ne kadar ayırdı?

MURAT EMİR (Ankara) - Devam edelim. Sayın Başkan, Sayın Bakan İzmir'le ilgili konuştu.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İBB ne yaptı İstanbul'da? Konserlere ne kadar para ayırdınız, kentsel dönüşüme ne kadar para ayırdınız İstanbul'da?

MURAT EMİR (Ankara) - Bir defa sormak lazım. Sayın Bakanın İzmir'le, İzmir Körfezi'yle ilgilenmesinden çok memnunuz çünkü orası birilerinin ima ettiği gibi Yunan toprağı değil, Yunan Karadenizi değil, Yunan iç denizi değil. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; AK PARTİ sıralarından "Ne alakası var?" "Yuh!" sesleri)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Yahu, ne alakası var?

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Ne alakası var ya? Siz kendinizi Yunan toprağı mı görüyorsunuz?

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Siz bozun, biz yaparız merak etmeyin; siz bozun biz yaparız. Siz konuşun, AK PARTİ yapar.

MURAT EMİR (Ankara) - Siz yirmi iki yıldır İzmir'i bir türlü alamıyorsunuz diye orayı düşman toprağı gibi göremezsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Emir, son defa açıyorum.

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - İzmir Körfezi'nde eğer bir sorun varsa İzmir Körfezi'nde belediye bizde, merkezî yönetim sizde; yerel yönetimin yapacakları ayrı, merkezî yönetimin yapacakları ayrı.

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Yerel yönetim yapacak, yerel yönetim; yerel yönetim yapacak.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - AK PARTİ yapar, merak etme.

MURAT EMİR (Ankara) - Bakın, Gediz havzasından bahsediyoruz; Uşak, Kütahya, İzmir dâhil 5-6 ilin oraya karışan kirliliğinden bahsediyoruz; orada yapılmayan çamur arıtma işlerinden bahsediyoruz...

MUSTAFA VARANK (Bursa) - Belediyen yapacak, belediyen; belediyen yapacak onu, belediyen.

MURAT EMİR (Ankara) - ...navigasyon kanallarından bahsediyoruz, sirkülasyon kanallarından bahsediyoruz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Belediye ne yaptı, ne bütçe ayırdı? Bir tane rakam söyle, bir tane!

MURAT EMİR (Ankara) - Bunların hiçbirini yapmıyorsunuz, dönüyorsunuz "Büyükşehir Belediyesi niye arıtma yapmamış?" diye bize soruyorsunuz. Gelin, birlikte yapaalım, birlikte; orası da vatan toprağı, İzmirli de vatandaş, "gavur" demeyin, onlar da Türk milletin bir parçası. (CHP sıralarından alkışlar)

EYYÜP KADİR İNAN (İzmir) - Rezil ettiniz İzmir'i, rezil!

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Siz çamur yaptınız, biz temizleriz, merak etmeyin!

MURAT EMİR (Ankara) - Bize saldırarak, orada navigasyon kanallarını, sirkülasyon kanallarını niye yapmadığının, orada çamur temizleme işlemini niye yapmadığının hesabını vermeden sorumluluktan kurtulamazsınız.

Devam edelim değerli arkadaşlar, bakın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, altı dakika konuştunuz.

MURAT EMİR (Ankara) - Hemen bitiriyorum Sayın Başkan, hemen.

BAŞKAN - Son bir dakika, açıyorum, lütfen toparlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Tamam.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Gelsin, kürsüde konuşsun Başkanım yani!

BAŞKAN - Bu kadar birbirinizi konuşturamazsanız vereceğim tabii. Durun bir dinleyin, durun bir dinleyin!

Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakan, İzmir'deki balık ölümlerine üzüldüğünüzü anlıyorum, anlıyorum sizi ama keşke İliç'te 9 madenci siz "ÇED Olur" raporu verdikten sonra öldüğü için de yüreğiniz sızlasaydı.

(AK PARTİ sıralarından "Çöp, Çukur, Çamur!" şeklinde slogan atmalar, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

MURAT EMİR (Ankara) - Sızladı mı Sayın Bakan? Gelin, onu anlatın siz burada!

(AK PARTİ sıralarından "Çöp, Çukur, Çamur!" şeklinde slogan atmalar, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sizsiniz o, siz!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Asıl çöp sizsiniz!

MURAT EMİR (Ankara) - Bakın, ben yapay zekâya sordum, dedim ki: "Sözlerinin beşte 1'ini tutmayan Bakana ne denir? Söyleyeyim size: Güvenilmez, siyasi manipülatör...

(AK PARTİ sıralarından "Çöp, Çukur, Çamur!" şeklinde slogan atmalar, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:00.09

ONUNCU OTURUM

Açılma Saati: 00.24

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin Onuncu Oturumunu açıyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)
- 1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)
- 1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)
- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)
- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)
- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, sataşmalardan ve açıklama yapacak olanlara söz vereceğim. Bütün arkadaşlardan ricam, bu oturuma ara verme devam ederse bu bütçe bu gece geçmez, yarın aynı şeyi yaparsınız, ona göre. Lütfen hatipleri dikkatli bir şekilde dinleyelim yoksa bu sonsuza kadar devam eder.

Sayın Emir, buyurun.

Yeni bir sataşmaya mahal vermeden lütfen.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

18.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan İzmir'deki balık ölümlerini gördüğünde içinin titrediğini söyledi. Tabii, balıklar konusunda bir Çevre Bakanı olarak duyarlı olması son derece doğal, anlaşılır ama keşke içiniz sizin "ÇED Olumlu" raporu verdiğiniz ve o ölümlerden bire bir sorumlu olduğunuz İliç'te 9 madencimiz toprak altında kaldığında da titreseydi, sızlasaydı Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar) Daha sonra idare mahkemesindeki bilirkişi raporları sizi ve 13 bürokratınızı birinci dereceden suçlu göstermiş olmasına rağmen heyet değiştirildi, yeni bilirkişi heyeti atandı ve o yeni bilirkişi heyetiyle aklanmaya çalışıyorsunuz ama bu ülkenin vicdanında aklanamayacaksınız. İliç'teki o kapasite artırımının altında sizin imzanız var, sorumluluğunuz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, yapay zekâya olan ilginizi anlıyoruz, o da iyi bir şey, siz de kullanmaya başlayın. İzmir'in on yıl sonraki yapay zekâyla ne hâle geleceğini çalışmışsınız, biz de bu iklim sorunu devam ederse on yıl sonra Türkiye'nin ne hâle geleceğini çalıştık. İşte, resim burada. (CHP sıralarından alkışlar) Sizin yapmanız gereken bunu önlemek Sayın Bakan. Eğer, gerçekten iklim değişikliğiyle mücadele edecekseniz adres burası, bu resme çalışın, siz İzmir'le uğraşmaya çalışmayın, İzmir'den intikam almaya çalışmayın ama gerçekten içinizde kaldıysa 2029'da İzmir'e gelin, aday olun, boyunuzun ölçüsünü bir de orada alın. (CHP sıralarından alkışlar)

Ben yapay zekâya -hani deprem konutlarını konuştuk ya, yüzde 18'i gerçekleşmiş ya- "Sözünü tutmayan siyasetçiye ne denir?" diye sordum, siz de sorun, teyit edersiniz. (AK PARTİ sıralarından "Ekrem İmamoğlu" sesleri)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - "Güvenilmez" "siyasi manipülatör" "başarısız" ve "samimiyetsiz" deniliyor. Bakın, sizin asıl yapmanız gereken bugünün gerçek rakamlarını manipüle etmeden söylemek ve niye başarısız olduğunuzun hesabını bu Meclise vermektir. Ama siz İzmir üzerinden polemik yaparak İstanbul'daki mağlubiyetinizi, İstanbul'da nasıl 1 milyon oy geride kaldığınızı unutturmaya çalışıyorsunuz. Efendim, belediyelerin rant zincirine son vereceklermiş; vermezseniz namertsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Her gün araştırıyorsunuz, içindesiniz ama siz de çok iyi biliyorsunuz ki bizim belediyelerimiz çok başarılı, ne kadar silkelerseniz silkeleyin bu vatandaş, bu millet sizi yakasından silkeleyecek. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Emir.

Sayın Temelli, buyurun.

19.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, Sayın Bakan hâlâ seçim atmosferinden kendini kurtaramamış. Burada çok önemli bir Bakanlığın bütçesi görüşülüyor, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının. Her üç başlığın da bu denli büyük sorunlara gebe olduğu, bu denli büyük sorunlar barındırdığı bir Bakanlığın bütçesi görüşülürken Sayın Bakan hâlâ seçim meydanlarında propaganda yapar bir havayla konuşuyor ve maalesef, AKP Grubu da onu destekleyen taraftar grubu gibi sürekli alkış, sürekli propagandaya destek veren bir şeyle buranın bütün bütçe teamülleri anlayışına aykırı bir tabloyu ortaya koydu. Kimse kusura bakmasın, sabah bir şişe sudan kıyamet kopardınız, sonrasında denildi ki: "Teamüllere uygun, bütçenin geleneğine uygun tartışmalarımızı yürütelim." Akşam ortaya koyduğunuz sahneye bakın. Hangi konu ciddiyetle tartışıldı burada? Hangi konu ciddiyetle ele alındı? Sayın Bakanın anlattığı şey tamamen propagandif bir malzemedir, bunun ötesinde bir gerçekliği yoktur.

Bakın, on beş dakika boyunca şantiye şefi gibi inşaat anlattı bize fakat gerçekler öyle değil ki. Şimdi, Hatay'da 254 bin konut yapılacak, 26 bini yapılmış; Maraş'ta 112 bin konut yapılacak, 19 bini yapılmış; ya, bunun neresinde bir başarı öyküsü var ki siz on beş dakika boyunca bize burada şov yapıyorsunuz? Dolayısıyla, zaten siz de bunun şov olduğunu bildiğiniz için bize de sataştınız, herkese de sataştınız; nefesiniz yetmedi, yapay zekâdan medet umdunuz. Bence, yapay zekâya girdi neyse, çıktı o olur.

Bakın, yanınızda Sanayi ve Teknoloji Bakanı oturuyor, en azından ona sorsaydınız böyle bir modellemenin olamayacağını ama daha sağlıklı bir sonuç almanız mümkün yapay zekâdan. Örneğin, "2029 seçimlerinde ben nereden aday olursam, 1 milyondan az fark yerim." diye sorsanız o şehri size söyler. Sizin hâlâ aklınız orada! (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, toparlayalım lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bakın, şantiyelerle övünmek yerine, aslında imar barışı nedeniyle mezar olan evlerle dövünün, dövünün! 50 binden fazla insan öldü, hiç mi vicdanınız sızlamıyor da hâlâ o mezarların üzerine "Şöyle ev yapacağız, böyle ev yapacağız." diye aslında insanların duygularıyla neredeyse dalga geçiyorsunuz.

Sevgili Vekilimiz Ömer Faruk Hülakü'ye laf söylediniz yangınla ilgili. Biliyor musunuz, Ömer Vekilimiz iki dönem baro başkanlığı yapmıştır, Bingöl'de çevre konularında âdeta bir kahramandır, kahraman; bir tek ağacın bile hesabının peşinden giden gerçek bir çevre dostudur. O yangın meselesi; gelin, komisyon kuralım, bakalım kim yakmış. Ne zaman böyle konular olsa komisyon kuruyorsunuz, araştırma yapıyorsunuz, almışsınız, bir ezberiniz var, her şeyi ona kilitleyip buradan kendinizi temize çekmeye çalışıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son bir defa uzatıyorum.

Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Son olsun Başkan.

Konuşacak çok konu var, dediğimiz gibi, deprem meselesi, çevre meselesi, afet meselesi, bütün bunlarla ilgili aslında ciddi ciddi tartışılacak konular var. Bir kere, bir Afet Bakanlığı gerekir bu ülkeye, Çevre Bakanlığının uhdesine verilecek mesele değildir, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı anlayışı bir arada olmaz. Ekolojist haklar ile bu kentsel, yapısal ilişkiler çelişir. Bunları tartışmak gerekirken biz burada "Oraya şu binayı yaptık, buraya bu binayı yaptık..." Eğer siz ekolojist bir duyarlılığa sahip olsanız Akbelen'i konuşursunuz, Kaz Dağları'nı konuşursunuz, İstanbul'da Tarihî Yarımada'yı konuşursunuz, Bodrum'u, Gümüşlük'ü konuşursunuz, Şırnak'ı konuşursunuz ama sizde herhangi bir ekolojist duyarlılık yok, sizde kentsel haklara dair de bir duygu yok, sadece ve sadece kentsel rantlara aklınız çalışıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Bitirin, herkese bu kadar verdim, lütfen bitirin.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bitirdim.

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, buyurun.

20.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bundan yaklaşık iki ay sonra 6 Şubat depreminin yıl dönümü, inanın eğer o depremzedeler televizyondan şu Meclisi seyrederse bir kez daha kahrolmuşlardır.

AYHAN BARUT (Adana) - 100 kez daha kahrolmuşlardır.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Genel Başkanımız son iki gündür 4 ili gezdi, deprem bölgesindeydi; Malatya'yı, Maraş'ı, Adıyaman'ı Hatay'ı gezdi ve Sayın Bakan "2025 yılında tamamlayacağız." dedi, "Siz istesenez de istemeseniz de tamamlayacağız." dedi. Biz isteriz, tamamlayıp teslim ederseniz de "Allah razı olsun." deriz ama biz neyi istemezdik biliyor musunuz? Biz 6 Şubatta 52 bin insanımızın ölmesini istemezdik. Yapay zekâ konuşuluyor, yapay zekâya 2002 yılında iktidara geldiğinizde sorsaydınız, deseydiniz ki: "Bu bölgelerde deprem riski var mı? Deprem olursa ne olur?" İnanın 6 Şubatta gördüğümüz manzaradan daha kötü bir fotoğrafı önümüze koyamazdı, koymazdı çünkü yapay zekâ şöyle düşünürdü: "İmar barışı falan gelmez. Bunlar yapı denetimini de herhâlde yapar, böyle bir olası depremde de bu kadar insan ölmez." derdi, böyle kötü bir manzarayı Türkiye görmezdi, o yapay zekâ önümüze bambaşka fotoğraf koyardı.

Genel Başkanımız gittiği illerde bazı tespitlerde bulundu, bunu kamuoyuyla da paylaştı. Bakın, kuralar çekilmiş, konutlar bir buçuk yıl sonra teslim edilecek. Hijyen problemi var, hâlâ su kuyularını kullanmak zorunda kalmış insanlarımız. Evlerini kaybeden insanlarımızın sorunları devam ediyor, ekonomik problemleri var. Sadece konut teslim etmekle iş bitmiyor, banka kredilerinin uzatılması ve bununla ilgili gerekli tedbirin alınmasına kadar bir çok konuyu gündeme getirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, lütfen toparlayalım, bitirelim.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Saat çok ilerledi, bize sataşma yok ama 6 Şubatta depremin yıl dönümünü yaşayacağız, bunun şuurlunda, bunun farkında olarak bugünkü çalışmalarımızı devam ettirsek zaten acısı büyük olan depremzedeleri daha da fazla üzmez diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Buyurun Sayın Özdağ.

21.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakana sunumundan dolayı teşekkür ediyoruz ama bazı hatırlatmalarda bulunacağım kendisine. Şili, Meksika'dan -Japonya demiyorum bakın- bahsediyorum; dünyanın 42'nci büyük ekonomisi Şili, 54'üncü büyük ekonomisi Meksika. Peki, bunlar 1960'tan sonra büyük depremlerle karşılaştılar mı?

Karşılaştılar. Peki, şimdi, daha yakın bir zamanda 7,8 şiddetinde deprem oldu mu? Oldu. Ölenlere bir bakın bakalım, kaç kişi öldü, ne kadar zayıflatlar oldu, kaç kişi sakatlandı? Japonya'yı demiyorum, İkinci Cihan Harbi'ni yaşamıştı. Niye biz bunları konuşmuyoruz? Bakın, burada yaklaşık yirmi beş yıldır bir iktidar var, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı dâhil olmak üzere. "Ben şu kadar ev yaptım, ben bu kadar dükkân açtım, bunları şu tarihte yapacağım." demek elbette ki önemlidir ama ben soru önergeleri verdim Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına. Hiç cevap verdiler mi bana? Hayır, vermediler. Neyle ilgili sordum: 2019 yılındaki 100 bin konutla ilgili sordum. Bu 100 bin konut yapılmadı biliyor musunuz? Bir kısmı yapıldı. Eğer "yaptık" diyorlarsa, daha sonra "İlk Evim Arsa"yla ilgili yaptık diyorsanız, 1 milyon arsadan bahsediyordunuz, şimdi, 50 bin konuttan, 250 bin konuttan, 50 bin iş yerinden bahsediyorsunuz. Gelin, bize inanmayın, biz de size inanmayalım Sayın Bakan ve şöyle yapalım, bu soru önergelerimize cevap verin. Bakın, size açık ve net olarak söylüyorum, bütün millet dinlesin, bütün millette sesleniyorum 86 milyona: Siz bize yarından itibaren bu 600 milletvekiline, 2019 yılında "Bir buçuk yıl içerisinde tamamlayacağız." dediğiniz bu 100 bin konutu nerede, hangi şehirde, hangi ilçede, hangi mahallede, hangi köyde yaptığınızı ve kimlere verdiğinizi isim isim bize gönderin. Vallahi, billahi, tallahi bir daha da ağzımızı açmayacağız; ben ağzımı açmayacağım.

İki: Bu 1 milyon konutla ilgili, "İlk Evim Arsa"yla ilgili şu ana kadar neler yaptıklarınızı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - ...kaç yıl içerisinde tamamlayacağınızı, tamamladığınızı, bugüne kadar neler yaptığınızı isim isim bize bildirin. Kaç bin kişi size müracaat etti? Kaç kişinin arsasını verdiniz? Kaç kişinin imar meselesini hallettiniz? Bunları bize bildirin. Depremle ilgili söylüyorum bakın. Zaten deprem kuşağındayız, böyle bir çareniz yok, tedbiriniz yok. Aslında yüzde 6, yüzde 7'yle insanlar ölüyorlar. Bu yüzde 7, yüzde 6 evleri tamir edilmiş olsa böyle kentsel dönüşüme falan da ihtiyacımız yok. İnsanlar ölmeyecekler. Bu deprem konutlarıyla ilgili de bakın, Murat Emir Bey başka şey söyledi, Sayın Sezai Temelli başka şey söyledi, aynı zamanda Buğra Kavuncu Bey başka şey söyledi, Sayın Bakan da başka rakamlar verdi. Ben rakamları vermeyeceğim, Sayın Bakandan istihdam ediyorum: Gelin, bu 11 vilayette bulunan bugüne kadar yaptığınızı kaç bin ev varsa, şu ana kadar kaç kişiye teslim ettiyseniz "Ayşe'ye, Fatma'ya, Mehmet'e, Hasan'a, Hüseyin'e, Veli'ye." diyerek yazın, gönderin; vallahi billahi konuşmayacağız, diyeceğiz ki: "TOKİ yalan söylüyormuş, TÜİK yalan söylüyormuş, Sayın Bakan doğruyu söylüyormuş."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) - Vallahi günah ya! Gerçekten günah ya, bu kadar ev teslim ediliyor!

BAŞKAN - Lütfen, son defa, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamam, çok teşekkür ederim.

Ve gelin, size bir çağrıda bulunuyorum: Burada grup önerileri ve araştırma önergeleri verdik bu konularla ilgili, hepsini reddettiniz. Hodri meydan; gelin, hep beraber bir araştırma önergesi verelim. Şu deprem konutlarını, 2019'u, 2022'yi ve de daha sonra deprem olduktan sonraki 11 vilayetdeki deprem konutlarının kaçının yapıldığını, hangi sözü verdiğinizi, bir komisyon kuralım, yapalım ve diyelim ki: "Bu iktidar güvenilir bir iktidardır, sözünün eri bir iktidardır. Bakın, rakam rakam önümüze koydu, sustuk, konuşmuyoruz." Bir daha da ağzımızı açmayacağız.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Gül.

22.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Ankara Milletvekili Murat Emir, Muş Milletvekili Sezai Temelli, İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ile Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz. Ülkemizin en önemli meselelerinden biri deprem bölgesiyiz, ülke olarak afetlere karşı dirençli şehirler bağlamında yapılanları, yapılacakları çok güzel bir şekilde özetledi ve biz daha bu hafta Gaziantep'te Sayın Bakanımızla Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle 5 bin konutu vatandaşlarımıza teslim ettik ve bugün itibarıyla 155 bin konut vatandaşlarımıza teslim edildi, bu ay sonu itibarıyla 200 bin konut oluyor, 2025 sonunda 453 bin konutu vatandaşlarımıza teslim edeceğiz.

Bakın, başladığımız bir inşaat on üç ayda teslim ediliyor. Bunların hem zemin etüdü, yeri geldiğinde yargı süreçleri oluyor; tüm bunları en sağlam, en dayanıklı olsun diye başladıktan sonra on üç ayda teslim ediyoruz. Depremden yetmiş gün sonra Sayın Cumhurbaşkanımız köy konutlarını teslim etti. Yaşanabilir güvenli konutları vatandaşlarımıza biz teslim ediyoruz.

"Ne yüzle geldiniz buraya?" diye söyledi arkadaşlar. Biz buraya milletimizin duasıyla, yirmi iki yıldır desteğiyle, alın akıyla, alın teriyle buraya geldik, hep burada olacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanımızla biz 6 Şubat sabahı bir iki saat sonra Nurdağı'ndaydık, İslahiye'deydik ve oradan da bütün deprem illerine Sayın Bakanımız gitti gece gündüz yani vatandaşımız enkazın altındayken bir saat bile uyku uyumadı; bunun en yakın şahidi benim. Bir ekmek dağıtmadan bir lokma ekmek ağzımıza girmede, Bakanımızın ağzına girmede; bunu deprem illeri, 11 ilimiz çok iyi biliyor. Antalya, yangın, sel felaketi; Türkiye'nin her tarafı biliyor hizmetlerimizi, yaptıklarımızı. Biz buraya milletin duasıyla, milletin desteğiyle ve bu yüzle geldik, hep de burada olmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayalım, bitirelim lütfen.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Şimdi İzmir'e gâvur İzmir mi diyorsunuz... İzmir bizim için güzel İzmir'dir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Reis duymasın ha, reis duymasın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - İzmir için buna benzer kötü ifadeleri, CHP milletvekilliği yapmış bir milletvekili arkadaşınız... "Biz İzmir'i gerekirse ayıralım, Türkiye'den ayıralım." anlayışıyla yaklaşanlar oldu ama bizim için, İzmir'e "gâvur İzmir" diyenin kendisi gâvurdur; asla kabul etmiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ULAŞ KARASU (Sivas) - İzmir'e niçin hizmet yapmıyorsunuz?

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - İzmir'in çöpünü de çukurunu da kokusunu da... İnşallah güzel İzmirililerin desteğiyle, yerel yönetimde de desteğiyle İzmir'i de çöpten, çukurdan, kokudan kurtaracağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bir daha gel, bir daha gel(!)

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Şimdi, "Vaatleri yapmadınız." deniliyor. Bakın, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı "Beş yılda 100 bin konut yapacağım." diye vaatte bulundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gül, son defa uzatıyorum.

Buyurun lütfen.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Peki, yapılan konut ne kadar? İstanbul'a yapılan konutun sayısı 2.095. Bu mu İstanbul'a verilen söz?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizinki?

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Bu mu İstanbul'a yapılan vaatlerin yerine getirilmesi? İstanbul'a vadedilen bu vaatler asla yerine getirilmemiştir.

Bakın, biz bu bütçeyi konuşurken, Çevre Bakanlığı bütçesini konuşurken verdiğimiz aralarda vatandaşlarımız için 100 tane konut yaptık, bitirdik bu şantiyelerle; Bakanım, teşekkür ediyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Recep Tayyip Erdoğan'dan, bu milletten Allah razı olsun diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Gül.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

- 2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)
- 1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)
- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)
- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Yürütme adına ikinci söz Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih Kacır'a aittir.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz beş dakika Sayın Kacır.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımız 2025 yılı bütçe görüşmeleri vesilesiyle söz almış bulunuyor, sizleri ve aziz milletimizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sizlerle, öncelikle küresel gelişmelerin değerlendirmesini paylaşmak istiyorum. Dünya çok boyutlu bir gerilimin içinde. Yerleşik sistemlerin çözülmeye başladığı, güç dinamiklerinde kırılmaların yaşandığı bir dönemden geçiyoruz. Yeryüzüne barış ve refah sunması hayal edilen uluslararası sistem, insanlığa adalet getiremiyor, giderek zayıflıyor ve çözülüyor, istikrar ve güveni sağlamaktan uzaklaşıyor. Bölgesel ve küresel krizler kutuplaşmayı tetikliyor. Serbest ticaret yaklaşımı yerini gümrük duvarlarının yükselişine bırakıyor. Yerelde üretim, komşulardan, müttefiklerden tedarik öne çıkıyor. Küresel rekabette güç dengesini yüksek teknoloji ve inovasyon kabiliyeti belirliyor. Göstergeler, ülkemizin en büyük ticaret ortağı olan Avrupa'nın yarışta geri düştüğüne işaret ediyor. Bakınız, 2002-2023 arası dönemde Çin yüzde 8,3; Amerika Birleşik Devletleri yüzde 2 yıllık ortalama büyüme kaydederken Avrupa Birliğinin büyümesi yüzde 1,4'te kaldı. Avrupa, son dönemde yenilikçi teknolojilerin geliştirilmesine öncülük edemedi. Uluslararası Para Fonu, bu yıl dünya ekonomisinin yüzde 3,2; avro bölgesinin ise ancak yüzde 0,8 büyüyeceğini öngörüyor. Böylesi bir dönemde Türkiye olarak, ekonomide fiyat istikrarını sağlamaya yönelik programla birlikte yatırım, istihdam, üretim ve ihracat rotasında kalkınma yolculuğumuzdan taviz vermiyoruz. Son yirmi iki yılda büyüme ortalamamız yıllık yüzde 5,4; ekonomimiz on yedi çeyrek kesintisiz büyüyor. Millî gelirimiz 1 trilyon 250 milyar doları aştı; fert başı gelirimiz 15 bin dolara erişti. Sanayi üretim endeksi pandemi öncesi döneme göre Almanya'da yüzde 13, İtalya'da yüzde 6,7; Fransa'da yüzde 3,9 aşağıda seyrederken Türkiye'de aynı dönemde yüzde 19,5 yükseldi. Bu başarıyı mümkün kılan, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ülkemize kazandırdığımız proje ve hizmetlerdir.

Hafızalarımızı tazeleyelim: Önceki asırda yaşanan endüstri devrimlerine ülkemiz maalesef seyirci kalmıştı. AK PARTİ iktidarları öncesinde sanayi sektörümüz uzunca bir dönem montaj sanayisinin ilerisine geçemedi. AR-GE odaklı üretim ülkemizin en büyük şirketlerinde dahi fikirden gerçeğe dönüşememişti. Türkiye, potansiyelini ve enerjisini siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklarla heba etmiş, sanayi ve teknolojide bir hamle gerçekleştirememişti. Türk milletinin imkân ve kabiliyetleriyle asla örtüşmeyen böylesi bir tablonun ardından AK PARTİ iktidarıyla Türkiye'yi dünya sahnesinde hak ettiği konuma taşıyan büyük başarılarla imza attık. Sanayide çalışan sayımızı 3 milyon 900 binden 6 milyon 700 bine çıkardık. Sayıları 191'den 363'e yükselen organize sanayi bölgeleri ve kurduğumuz 45 endüstri bölgesini Türkiye'nin üretim üsleri hâline getirdik. Sanayi sektörlerinde üretim ve ihracat rekorları kırdık. Otomotiv üretimimizi yıllık 357 binden 1 milyon 468 bine yükselttik, Avrupa'nın en büyük üreticilerinden biri olduk. Beyaz eşya üretimimizi 6 milyon 700 binden 32 milyon 400 bine, ihracatımızı 672 milyon dolardan 5,5 milyar dolara yükselttik. Avrupa'nın en büyük, dünyanın en büyük 2'nci beyaz eşya üreticisiyiz. Çelik üretimimizi 16,5 milyon tondan 34 milyon tona yükselttik, Avrupa'da ilk 2'deyiz. Demir çelik ihracatımız 3,5 milyar dolardan 27 milyar dolara çıktı. Yeşil dönüşüm yatırımlarıyla karbon ayak izinin azaltılması ve sanayimiz için kritik önemi haiz paslanmaz çelik üretimi yatırımının ülkemize kazandırılması öncelikli hedefimiz. İlaç üretimimizi 969 milyon kutudan 2 milyar 400 milyon kutuya, ihracatımızı 160 milyon dolardan 2 milyar dolara çıkardık. Tıbbi cihaz

İhracatımız 26 kat artarak 1 milyar 300 milyon dolara ulaştı. İlaç ve tıbbi cihazda AR-GE ve yerli üretimle küresel sağlık sektöründe rekabet gücümüzü artırmak ve dışa bağımlılığımızı azaltmak için çalışmaya devam ediyoruz. Kimya ihracatımızı 2 milyar 700 milyon dolardan 30 milyar dolara yükselttik. Kümelenme modeline uygun büyük ölçekli yatırımları ülkemize kazandırıyoruz. Makine ihracatımızı 2 milyar dolardan 25 milyar dolara yükselttik. Fabrika yapan fabrikalar olarak gördüğümüz makina üreticilerimizin yüksek teknolojiye geçişini hızlandırıyoruz. Sürdürülebilir ve güvenilir gıdaya erişimin teminatı olarak gördüğümüz gıda sanayimizin ihracatını 2 milyar 800 milyon dolardan 19 milyar dolara çıkardık. İhracatımızı tekstil ve hazır giyimde 12 milyar dolardan 33 milyar dolara, mobilyada 291 milyon dolardan 4,5 milyar dolara, deri ürünlerinde 644 milyon dolardan 2 milyar 100 milyon dolara yükselttik. Tasarım ve markalaşmayla bu sektörlerimizde yeni başarı hikâyeleri yazmaya devam edeceğiz. Tüm sektörlerde imalat sanayimizin yıllık ihracatını 34 milyar dolardan 241 milyar dolara yükselttik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bazı sayın milletvekilleri "Peki, dünyada yerimiz ne oldu?" dediler hatta Türkiye'nin sanayisizleştiğini iddia edenler oldu. Bakınız, son yirmi iki yılda imalat sanayi katma değerinde dünyadaki payımız yüzde 0,7'den yüzde 1,33'e ulaştı. İhracatımızın dünyadaki payı yüzde 0,55'ten 1,07'ye yükseldi. OECD ülkeleri arasında sanayi üretimi artışında Türkiye 1'inci sıradadır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Türkiye, Çin'den sonra Orta Avrupa'ya kadar uzanan kuşakta en fazla ürün -rekabetçi şekilde- en fazla ülkeye ihraç edebilen ülkedir. Elbette, Türkiye'yi küresel bir üretim üssü hâline getiren bu muazzam atılım kendiliğinden olmadı. Planlı sanayileşmeden enerjiye, demir yolları ve limanlara sanayinin dünyayla bağlantısını sağlayan yatırımlar güçlü üretim altyapımızın temelini oluşturdu. İnsan kaynağımızı doğru yetkinliklerle buluşturan atılımlar, nitelikli ve çalışkan iş gücümüzü bu ülkenin en büyük değeri hâline getirdi. Siyasi istikrarla tahkim edilen ekonomik istikrar ve iş ortamını iyileştiren yapısal reformlar yatırımların önünü açtı. Desteklerimizle özel sektörün yatırımların öncüsü olmasını sağladık. Vakit, şimdi Millî Teknoloji Hamlesi'yle ekonomik ve teknolojik bağımsızlığımızı tahkim etme, Türkiye'yi muasır medeniyetler seviyesinin üzerine taşıma vaktidir. Bu hamlenin öncüsü savunma sanayimizdir. Zira, dört bir yanı ateş çemberiyle kuşatılmış bir coğrafyadayız. Sınırlarımız dışından gelen tehditler, mücadele ettiğimiz terör belası ülkemizin kalkınma yolculuğuna uzun yıllar zarar verdi. Ülkemizi masada ve askerî sahada zayıflatmak isteyenlerin ambargolarıyla mücadele ettik, savunma sistemlerini parasıyla dahi bize vermediklerini gördük. Bu tecrübe, savunma sanayisinde millî ve özgün teknolojiler geliştirmekten başka bir alternatifin söz konusu olmadığını ispat etti. Türkiye'ye insansız hava aracı vermediler, dünyanın en gelişmiş İHA'larını, SİHA'larını biz ürettik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İHA'larda kullandığımız kameraları vermediler, çok daha ileri kabiliyetleri olan kameraları yine biz ürettik. Geliştirdiğimiz füzelerde kullandığımız motorları vermediler, kendi imkânlarımızla turbojet motorları geliştirdik, ürettik. Herkes bilsin ki hangi alanda gizli açık ambargo konuyorsa Türkiye o alanda çok daha büyük işler yapacaktır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Hangi sistemler Türkiye'den esirgeniyor, hangi ürünler Türkiye'ye verilmiyorsa Türkiye daha iyilerini, kendi imkânlarıyla üretecektir. 20'nci yüzyılda binlerce uçak helikopter üretilirken oyunun dışında kalan Türk milleti şimdi, Bayraktar'la, Akıncı'yla, ANKA'yla, AKSUNGUR'la, KIZILELMA'yla yeni nesil havacılıkta dünya lideri. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Savaş paradigmasını değiştiren sistemlerimizle küresel insansız hava aracı pazarında payımız yüzde 70. ATAK, GÖKBAY, HÜRKUŞ, HÜRJET, KANAN dostla güven, düşmana korku veren eserlerimiz. KORAL, ŞİMŞEK, HİSAR, SİPER, ATMACA, SOM, GÖKDOĞAN, BOZDOĞAN, GÖKTÜRK, İMECE, MİLGEM bilim insanlarımızla, mühendislerimizle, teknisyenlerimizle, emekçilerimizle iftihar vesilemiz. Savunma sanayisindeki üretim kabiliyetimiz yalnızca Türkiye'nin değil, dost ülkelerin de ihtiyacını karşılayan çözümlerin geliştirilmesini sağlıyor. 2002'de 250 milyon dolar olan savunma ve havacılık ihracatımız bu yıl 6,5 milyar dolara erişiyor. Daha hızlı ve daha ileri menzile gidebilecek füzeler geliştirmek, elektronik harp kabiliyetlerimizi yükseltmek, katmanlı hava savunma sistemlerimizin her türlü tehdide cevap vermesini sağlayacak Çelik Kubbe Projesi'ni tamamlamak, havada, karada denizlerde insansız sistemlerin yetkinliklerini geliştirmek ve uzaya bağımsız erişebilmek için daha çok çalışacağız. Hiç kimsenin Türkiye'ye zarar vermeyi aklının ucundan dahi geçiremeyeceği bir caydırıcılık seviyesine mutlaka ulaşacağız. Biz bu coğrafyada yolcu değil hancıyız, biz bu topraklarda ev sahibiyiz. Ev sahibinin üzerine kapıyı kapadığını zannedenin kendisi dışarıda kalır. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Bu hakikati masada vurgulamakla kalmayacak, sahada ispat etmeye devam edeceğiz.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Doğru, Suriye'ye yapılan saldırılarla ispatlıyorsunuz, Rojava'ya yaptığınız saldırılarla ispatlıyorsunuz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; savunma sanayisindeki bu güçlü ivmeyi yüksek teknolojlili diğer alanlara taşımanın gayretindeyiz. Bunu mümkün kılacak altyapıyı adım adım inşa ettik. 104 tekno parkımızda bugün 11 binden fazla teknoloji girişimi inovasyon odaklı projeler yürütüyor. Sayıları 1.600'ü aşan AR-GE ve tasarım merkeziyle özel sektörümüz AR-GE'ye öncülük ediyor. TÜBİTAK eliyle bu yıl 186 üniversite ve 2.769 firmanın 9.988 projesine 9 milyar lira destek sağlıyoruz. Yirmi iki yılda teşviklerimiz neticesinde yıllık AR-GE harcamalarımız 1 milyar dolardan 16 milyar dolara, AR-GE personeli sayımız 29 binden 291 bine çıktı. 5 misline çıkan nitelikli bilimsel yayın sayısıyla ülkemiz dünyada 22'nci sıradan 14'üncü sıraya yükseldi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Bütçenin yüzde kaç AR-GE'ye harcanıyor?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Rekabetçi Sektörler Programı'nda bu yıl açılışını gerçekleştirdiğimiz projelerle Bursa'ya kompozit malzeme ve teknik tekstil, Şanlıurfa ve Giresun'a gıda test ve analiz, Konya'ya akıllı teknolojiler tasarım, Eskişehir'e ileri prototipleme, İzmir'e derin teknolojik kuluçka, İstanbul'a otonom araç geliştirme ile yaşam bilimleri araştırma, Tunceli'ye nadir toprak elementleri araştırma merkezleri kazandırdık. Yerli patent başvurularında dünyada 12'nci, marka başvurularında 6'nci, tasarım başvurularında ise dünyada 2'nci sıradayız. AK PARTİ iktidarlarında orta yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerin yıllık ihracatı 10 milyar dolardan 97 milyar dolara yükseldi. Bu yılın ilk on bir ayında 10.487 yatırım için teşvik belgesi düzenledik, 227 bin istihdamın önünü açtık. Önümüzdeki dönemde teşvik sistemimizin seçiciliğini, yerel odağını ve destek etkinliğini daha da artıracak, ileri teknoloji yatırımlarını daha fazla önceliklendireceğiz.

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programımız'la, yüksek teknoloji yatırımları için AR-GE'den seri üretime destek mekanizması uygulanıyor. Makine, mobilite, üretimde yapısal dönüşüm, sağlık ve kimya ürünleri ve dijital dönüşüm alanlarında 98 milyar liralık yatırım harekete geçirdik. Bu yıl çıktığımız, yükselen yenilikçi teknolojiler çağrısı da sanayicilerimizden büyük ilgi gördü. Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi Programımız'la dış ticaret açığımızın yüzde 85'ini oluşturan 284 ürüne yönelik yatırımlara uygun

koşullarda finansman sağlıyoruz. Merkez Bankamızın 300 milyar liralık kaynağı tahsis ettiği bu program kapsamında, bugüne kadar yatırım büyüklüğü 239 milyar lirayı aşan 28 projenin işlemlerini tamamladık.

HIT-30 Yüksek Teknoloji Yatırım Programı'nı bu yıl başlattık. 2030 yılına dek yarı iletkenlerden mobiliteye, ileri imalattan haberleşme ve uzaya, sağlık teknolojilerinden dijital teknolojilere, yeşil enerjiye, ileri teknoloji alanlarında 30 milyar doların üzerinde yatırımın önünü açacağız. Program kapsamında ilk çağrılarımızı kamuoyuyla paylaştık, bunlardan ilki elektrikli araç çağrısıdır. Sanayimizin lokomotif otomotiv sektöründe büyük bir dönüşüm yaşanıyor. Batarya maliyetlerinde yaşanan düşüşler ve iklim değişikliğinin artan etkisi elektrikli araçlara yönelimi hızlandırıyor, çevre unsurlarıyla ve birbirleriyle haberleşebilen otonom araçlar yaygınlaşıyor. Bu değişimi doğru okuyarak inovasyona öncülük edenler için bu süreç benzersiz fırsatları beraberinde getiriyor. Hedefimiz, otomotiv sektörünün yeni mobilité ekosistemine dönüşümünde ülkemizi liderliğe taşımaktır. Bunun en önemli adımını Türkiye'nin otomobili Togg'la attık. Aslında bu adımı daha erken atabilirdik. Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakanlığı döneminde, 2011 yılında "Artık yerli otomobil markamız olmalı." demişti fakat maalesef pek çok kimse öğrenilmiş çaresizlik içinde bu iddianın gerçeğe dönüşmeyeceğini savundu.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Kendi Bakanlığınız Togg'u kullanmıyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Bizlerse bu hedeften geri adım atmadık. Togg araçlarını kamuoyuna tanıttığımızda "Bunlar maket, ortada fabrika yok." dediler, aldırmadık.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diyanet İşleri Başkanı "Audi A8'e binerim." diyor, Togg'u beğenmiyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sayın Cumhurbaşkanımızla fabrikanın temellerini attığımızda "Bu temeller göstermelik, toprağın altında çürüyüp gider." dediler, pes etmedik. Togg araçları yollara çıktı "Bu arabalar Türkiye'de üretilmiyor, İtalya'dan getiriliyor." dediler, aldırış etmedik. Durmadık, duraksamadık; her işimizde olduğu gibi inandık, çalıştık, başardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ULAŞ KARASU (Sivas) - Kaç bakan biniyor, kaç bakan kullanıyor? Sen biniyor musun, sen?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Bir buçuk yılda 45 bin Togg sahipleriyle buluştuk. Elbette daha yapacak çok işimiz var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diyanet İşleri Başkanına laf söylemeyin, Diyanet İşleri Başkanına laf söyletmem(!)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Bugüne kadar nasıl Togg'un yanında olmuşsak bundan sonra da TOGG'u güçlü şekilde desteklemeye, Togg'un uluslararası ölçekte rekabetçiliğini sağlayacak adımlar atmaya devam edeceğiz. Togg bizler için yalnızca yerli ve millî elektrikli otomobil projesi değildir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Çünkü yerli ve millî değil.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - TOGG iş birliği yaptığı Türk teknoloji girişimlerini geleceğe taşıyan bir lokomotifir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diyanet İşleri Başkanı binmiyor, beğenmiyor, yerli ve millî değil o.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Aynı zamanda, yılda 36 milyar dolarla ihracat şampiyonu, binlerce emekçimizin çalıştığı otomotiv sektörünün rekabet gücünü koruma irademizin göstergesidir. Nitekim, elektrikli otomobillere ve yeni teknolojilere yönelik gösterdiğimiz kararlılık Ford, Toyota, Renault gibi pek çok küresel markanın yeni nesil araç üretimlerini Türkiye'ye taşımasının önünü açtı. Aynı zamanda, daha önce ülkemizde üretim gerçekleştirilmeyen otomotiv markaları için Türkiye'yi çekim merkezi hâline getirdi. Dünyanın en büyük elektrikli araç üreticisi BYD yıllık 150 bin elektrikli araç kapasiteli üretim tesisini ve yenilikçi teknolojilere yönelik AR-GE merkezini Manisa'da kuracak.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Sayın Bakan, otoparkta Togg dışında hepinizin Audi'si, Passat'ı var; peki, bunu nasıl açıklayacaksınız?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sektörümüze benzer nitelikte yeni yatırımlar kazandırmak adına küresel markalarla görüşmelerimiz devam ediyor. Tüm bu çalışmaları Türkiye'mizi yüksek teknoloji üretim üssü yapma anlayışıyla sürdürüyoruz. Hedefimiz, yılda en az 1 milyon elektrikli araç üretim kapasitesine hızla ulaşmaktır.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Neden bakanlar ve vekiller farklı araçları kullanıyorlar? Neden Togg'u kullanmıyorsunuz Sayın Bakan? HEPİNİZ Passat'a, Audi'ye, Mercedes'e biniyorsunuz.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Onlara birazdan başlayacak, o konular birazdan. Dinle de öğren! Öğren, öğren!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Batarya üretiminde 2030 yılına kadar 80 gigavatsaat kapasite oluşturmayı hedefliyoruz. Böylelikle, otomotiv sektörüne güç kazandıracak enerji depolama yatırımlarını hızlandıracamız.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Niye bütün araçlarınız başka marka? Yani madem Togg'u üretiyorsunuz, neden binmiyorsunuz Sayın Bakanlar, sayın vekiller? Lütfen bunu bir açıklayın.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Küresel teknoloji yarışında kritik başlıklardan biri de çip yatırımları. Yapay zekâyla birlikte önemi daha da artan çipler teknolojik gelişmenin yanında uluslararası güç dengelerinin şekillenmesine de yol açıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Neden bu kadar geciktiniz çip konusunda?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Hâlihazırda, savunma sanayimizin ihtiyaç duyduğu çiplerde tasarım ve yerli üretim kabiliyetine sahibiz. Gebze'de TÜBİTAK, Ankara'da ASELSAN iştiraki ABMikronano bu alanda sahip oldukları üretim yetkinlikleriyle teknolojik bağımsızlığımıza katkı sağlıyor. Önümüzdeki dönemde yeni bir çip üretim tesisi ile savunma, otomotiv, beyaz eşya gibi endüstrilerde kullanılacak sensörlerin tasarım ve imalatını ülkemizde gerçekleştireceğiz. HIT-30 Programı'nda çip çağrısıyla da 65 nanometre ve daha ileri teknolojide yatırımlar için 5 milyar dolarlık destek sağlayacağız.

Yenilenebilir enerji yüksek teknoloji yatırım programımızın odak alanları arasında.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Meclisin otoparkında tek bir Togg araç yok; bütün vekiller tasarruf ediyor, Audi'ye biniyor(!)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Avrupa'da ve ABD'de 2030'a kadar 644 gigavat güneş, 336 gigavat rüzgâr enerjisi yatırımı yapılması hedefleniyor. Ülkemizde de güneş ve rüzgâr enerjisi kurulu gücünü her yıl 8 gigavat artırmayı planlıyoruz. Bu yüksek talep yenilenebilir enerji sistemlerinin üretiminde Türkiye için eşsiz fırsatlar sunuyor. Güneş paneli üretiminde Avrupa'da lideriz; rüzgâr türbinlerinin kule, kanat ve jeneratör gibi bileşenlerini Türkiye'de üretiyoruz. Güneş hücresine ve rüzgâr türbinlerinin kritik bileşenlerine yönelik yatırımları destekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayicilerimizin planlı sanayi alanlarına erişimini kolaylaştırıyoruz. Son bir yılda 11 organize sanayi bölgesi, 7 endüstri bölgesi, 5 sanayi alanı ilan ettik. 33 organize sanayi bölgesi genişleme alanıyla birlikte 106 milyon metrekare yeni yatırım alanı oluşturduk.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Baskı altında olmak böyle ter döktürüyor Sayın Bakan, gerçeklerle yüzleşmeyince.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - OSB uygulamalarında bu yıl yaptığımız reform niteliğinde yeniliklerle sanayicilerimizin yatırım yerlerine erişimini kolaylaştırdık; kural bazlı, şeffaf bir yönetim modeli ihdas ettik. Yeni kurulan OSB'lerde stratejik yatırımlar için alan ayrılmasını sağladık. OSB'lerde yer tahsisleri ile sektör-şehir odaklı teşvik politikalarının uyumlaşmasına yönelik tedbirler aldık. Çalışanlarımızın konut ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik düzenleme yaptık. Her ayın ilk pazartesi günü OSB'lerimizdeki tüm yatırım yerlerini çevrim içi ortamda ilan ediyor, yatırımcıların tahsis başvurularına açıyoruz. Hedefimiz, planlı sanayi alanlarının ülke genelindeki payını yüzde 1'e yükseltmek. Raylı sistemlerle limanlara bağlanmış, kümelenme anlayışıyla verimlilik, yeşil yatırımlarla sürdürülebilirlik esaslı kurulmuş OSB'ler ve endüstri bölgeleri Türkiye'nin üretim gücünün yükselmesinde çarpan etkisi oluşturmaya devam edecek.

İklim değişikliğinin sanayi politikalarıyla bağlantısı kuşkusuz giderek güçleniyor. Ülkemizin en büyük ticaret ortağı Avrupa Birliği, Yeşil Mutabakat'la sera gazı emisyonlarını azaltma taahhüdünde bulunarak sınırda karbon düzenleme mekanizmasını hayata geçirdi. Biz de 2053 net sıfır emisyon hedeflerimizle uyumlu yeşil dönüşüm yatırımlarının gerçekleştirilmesini sağlıyor, sürdürülebilir, verimli ve çevreci bir üretim altyapısı kuruyoruz. Bu anlayışla, alüminyum, çelik, gübre ve çimento sektörleri için düşük karbonlu yol haritalarımızı hazırladık. Bu sektörlerde karbonsuz uzlaşma için 2053 yılına dek 71 milyar dolarlık yatırım ihtiyacı öngörüyoruz.

Bu yıl başlattığımız Yeşil ve Dijital Dönüşüm Destek Programları kapsamında uzun dönemli yol haritalarıyla firmalarımızın ikiz dönüşüm yatırımlarını hızlandırıyoruz. Dünya Bankası iş birliğinde yürüttüğümüz Türkiye Yeşil Sanayi Projesi ve Türkiye Organize Sanayi Bölgeleri Projesi'yle 700 milyon doların üzerinde finansmanı sanayicilerimize, KOBİ'lerimize ve yeşil teknoloji girişimlerine sunuyoruz.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası iş birliğiyle Türkiye Sanayi Karbonsuzlaştırma Yatırım Platformu'nu tasarladık. Yeşil dönüşüm yatırımları için 2030 yılına kadar 5 milyar euro finansman sağlamak üzere uluslararası finans kuruluşlarıyla mutabakata vardık.

Gündeme geldiği için ifade etmek istiyorum: Ergene Havzası Koruma Eylem Planı kapsamında yatırımlar için Bakanlık olarak 12,9 milyar lira kaynak sağladık. Eylem planı kapsamında organize sanayi bölgelerinde planlanan günlük 430 bin metreküp kapasiteli 6 arıtma tesisinin yapımını bu yıl sonu itibarıyla tamamladık.

Değerli milletvekilleri, firmalarımız ve kamu kuruluşlarımızın dijital dönüşümüne yönelik desteklerimizi güçlendirmek amacıyla Dijital Avrupa Programı'na katıldık. Sanayi, KOBİ'ler ve kamu kurumlarının dijital dönüşümünde kritik rol üstlenmek üzere ülkemizden 5 konsorsiyum Avrupa Dijital İnovasyon Merkezleri ağına dâhil oldu. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası iş birliğinde 300 milyon euro finansman desteğini KOBİ'lerimizin gerçekleştireceği dijital dönüşüm projelerine sunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde çokça durmamız gereken kritik bir alan da yapay zekâdır. Yeni bir çağın kapılarını aralayan yapay zekâ çözümlerinin ilaç keşiflerini hızlandırarak onlarca yıldır çaresi bulunamayan hastalıkların tedavisinin bulunmasına, kişiselleştirilmiş eğitim uygulamalarıyla insanlığın yararına hizmet etmesine ya da iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sunmasına dönük umutlar elbette var.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Umut iktidarda yok yapay zekâda var yani.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ancak yapay zekânın bir denetleme mekanizması tesis edilmeden yaygın kullanımı yeni sorunları da beraberinde getiriyor. Hâlihazırda yapay zekâ geliştirme çalışmalarının büyük kısmı kâr maksimizasyonu hedefleyen büyük şirketler tarafından gerçekleştiriliyor. Yapay zekâ geliştirmede ülkeler arasında giderek büyüyen uçurum daha eşitsiz bir dünyaya neden oluyor. Yapay zekânın istihdam üzerindeki dönüştürücü etkisi gerekli tedbirler alınmazsa toplumda gelir dağılımını olumsuz etkileme riskleri barındırıyor. Yapay zekâ geliştirme süreçlerinde hesap verebilirlik ve yasal çerçevenin eksikliği dijital faşizmin önünü açıyor. Yapay zekâ insanlığın topyekûn ilerlemesini mi sağlayacak yoksa küresel iktidar mücadelesinin yeni aracına mı dönüşecek? Bu sorunun cevabını insanlık ailesi hep birlikte vermek zorunda. Kritik teknolojilerde tam bağımsızlık yürüyüşündeki Türkiye için yapay zekânın hızlı ilerleyişini görmezden gelmek söz konusu olamaz. Yapay zekâ ve otomasyonun etkisiyle mevcut iş kollarının bir kısmının ortadan kalkacağı, yeni mesleklere daha fazla ihtiyaç duyulacağına dair öngörüler oluşturuyor, gençlerimizi ve çalışanlarımızı, geleceğin yetkinlikleriyle buluşturuyoruz. Yapay zekâ geliştirmeye yönelik dijital altyapımızı güçlendiriyoruz. 35 bin dizüstü bilgisayara eşit bilgi işlem kapasitesine sahip süper bilgisayarımız ARF'i bu yıl ülkemize kazandırdık. Üyesi olduğumuz Euro HPC ortak girişimiyle dünyanın 8'inci süper bilgisayarı MareNostrum'5'e doğrudan erişim imkânı elde ettik. Dilimizin zenginliğini ve kültürel değerlerimizi dikkate alan Türkçe Büyük Dil Modeli için TÜBİTAK'ta çalışmalara başladık. Özel sektör ve kamuya yönelik programlarımızla iklim değişikliği etkilerinin izlenmesi, hassas tarım, akıllı üretim sistemleri, fonksiyonel gıda, sürdürülebilir ulaşım gibi alanlarda yapay zekâ çözümleri geliştiriyoruz. Tüm bunların yanında, az sayıda şirketin sahip olduğu teknolojik üstünlükle tüm insanlığa tahakküm etmemesi adına yapay zekâ çalışmalarının ortak küresel kurallarla, etik ve ahlaki bir zeminde sürdürülmesine yönelik inisiyatiflere öncülük ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilim ve teknolojiye iddia sahibi bir Türkiye için uzayın sunduğu fırsatlardan en üst düzeyde yararlanacağız. Millî Uzay Programı'mız doğrultusunda AR-GE ve inovasyon odaklı yetkinliklerimizi ekonomik değere dönüştürüyoruz. Uzayda hak ve menfaatlerimizi tahkim etmemize imkân tanıyacak adımlar atıyor, hedeflerimizi gerçeğe dönüştürmeyi sürdürüyoruz. Türk astronot ve bilim misyonu kapsamında ilk astronotumuz Alper Gezeravcı, uluslararası uzay istasyonunda 13 bilimsel deney gerçekleştirerek tarihî bir başarıya imza attı.

CAVİT ARI (Antalya) - Nerede o başarılar? Hangi deneyler Sayın Bakan? Hangi deneyler olduğunu bir açıklayın, nasıl bir faydası var?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Diğer astronotumuz Tuva Cihangir Atasever de 7 deney icra ettiği yörünge altı araştırma uçuşunu gerçekleştirdi. Biyoloji, genetik, malzeme bilimi gibi alanlarda Türk bilim insanlarının araştırmalarını uzaya taşımanın gururunu yaşadık.

CAVİT ARI (Antalya) - Komisyonda da sorduk, hangi faydası var, bir açıklayın Sayın Bakan. O kadar para harcadınız, nasıl bir faydası var, bir açıklayın, biz de öğrenelim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Milletimizin heyecanla takip ettiği uzay bilim misyonlarımız milyonlarca gencimize ilham kaynağı oldu.

CAVİT ARI (Antalya) - Nerede geziyor bu Gezeravcı, nerede geziyor?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Yüzde 80'in üzerinde yerlilikle ürettiğimiz ilk millî haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6A'yı bu yıl uzaya gönderdik. Haberleşme uydusu üretebilen 11 ülkeden biriyiz. Öncekilerden daha yüksek çözünürlüğe ve görüntü indirme hızına sahip yeni nesil yer gözlem uydularımızın çalışmalarına devam ediyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Gezeravcı'yı buraya niye getirmediniz Sayın Bakan? Gezeravcı'yı buraya getirsek de görseydik.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Rekabet Öncesi İşbirliği Programı'mızla yakın yörünge uydu sistemlerinde kabiliyetlerimizi geliştiriyoruz. Aya erişebilen sayılı ülkeler arasına girmemizi sağlayacak Ay Araştırma Programı'nda yörüngeler arası transferde kullanacağımız millî hibrit roket motorumuz 20 ateşleme testini başarıyla tamamladı. Fırlatma roketleri geliştirmeye yönelik projelerimize devam edecek ve 2030 yılına dek uluslararası işbirlikleriyle bir uzay limanı kuracağız. Uzay sanayimizi geliştirecek adımlarla küresel uzay ekonomisinden aldığımız payı artıracacağız.

AYTEN KORDU (Tunceli) - Köylerin elektriği yok ya, elektriği!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Millî Teknoloji Hamlesi hedeflerimiz doğrultusunda önümüzdeki süreçte her daim gençlerimizin destekçisi olmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Gezeravcı hangi deneyleri yaptı? Sayın Bakan, hangi deneyleri yaptı Gezeravcı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Dünyanın en büyük havacılık uzay ve teknoloji festivali TEKNOFEST'le bugüne kadar milyonlarca gencimizi teknoloji geliştirme yolculuğuna kazandırdık, binlerce girişimin doğmasına vesile olduk. Bu yıl Adana'da gerçekleştirdiğimiz TEKNOFEST Akdeniz'de 50 yarışmada 1 milyon 650 binden fazla gencimiz "Millî Teknoloji Hamlesi için ben de varım." dedi. 81 şehrimizde kurduğumuz 130 DENEYAP Teknoloji Atölyesi'nde Geleceğin Teknoloji Yıldızları Programı'nı 4.300 öğrencimiz tamamladı. 34 binden fazla öğrencimiz eğitimlerine devam ediyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Gezeravcı 60 milyon dolarlık hangi deneyleri yaptı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - 100 firma ve 204 üniversitemizin iş birliğinde yürüttüğümüz Sektör Kampüste Programı'nda öğrencilerimiz blok zincir teknolojisi, yapay zekâyla öneri sistemleri, endüstride dijital dönüşüm, ileri imalat gibi alanlarda sektör profesyonellerinden eğitim alıyor.

CAVİT ARI (Antalya) - 60 milyon dolarlık hangi deneyler yapıldı Sayın Bakan? Bu Gezeravcı hangi deneyleri yaptı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - 2002'de yaklaşık bin kişiyi ancak destekleyen TÜBİTAK bu yıl 91 bin bilim insanı ve öğrencimize 3 milyar 300 milyon lira katkı sağladı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2024, Uluslararası Bilim Olimpiyatlarında en fazla altın madalya kazandığımız yıl oldu. Öğrencilerimiz 17'si altın toplam 73 madalyayla göğsümüzü kabarttı.

Ülkemizi Türkiye Yüzyılı'nda zirveye taşıyacak dönüşümün itici gücü girişimcilik her daim gündemimizin üst sıralarında yer alıyor. TÜBİTAK Girişimcilik Destek Programı'yla kuruluşunu sağladığımız teknoloji girişimlerinin sayısı 2.378'e ulaştı.

CAVİT ARI (Antalya) - 60 milyon dolarlık hangi deneyler yapıldı uzayda Sayın Bakan?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Girişimlerin finansmana erişimini kolaylaştırmak üzere fonların fonu ve eş finansman mekanizmalarını devreye aldık.

CAVİT ARI (Antalya) - Buraya niye gelmedi Gezeravcı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - 4 milyar 100 milyon liralık kamu kaynağıyla 88 milyar liralık sermaye fonunu harekete geçirdik. Pandemi öncesi on yıllık dönemde girişim sermayeleri tarafından ülkemiz teknoloji girişimlerine bir yılda gerçekleştirilen yatırım tutarı ortalama 66 milyon dolar iken son dört yılda bu rakam 15 misline çıktı, 1 milyar dolara ulaştı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 6'sı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı desteklerinden yararlanan milyar dolar değerlemeyi aşan 7 teknoloji girişimimiz var. Bizler tüm bu başarıları çok daha büyük bir sıçramanın işaret fişekleri olarak görüyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - TRB2 bölgesinden de bahsedin.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - TURCORN 100 Programı'yla hızlı büyüme potansiyeli taşıyan girişimlerin küresel pazarlara açılmalarına rehberlik ediyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - TRB2 bölgesinin mağduriyetlerinden...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Terminal İstanbul Projesi'yle İstanbul Atatürk Havalimanı terminalini dünyanın en büyük girişimcilik merkezi hâline getiriyoruz. Dünyanın yetenekli zihinlerinin, yenilikçi fikirleri ülkemizde geliştirmesi ve girişimlerini Türkiye'de büyümesi için Türkiye Tech Visa Programı'nı ilan ettik. Attığımız tüm bu adımlarla gayemiz, Türkiye'yi teknoloji geliştirmede devler ligine taşımaktır...

CAVİT ARI (Antalya) - Yirmi iki yıldır taşıyamamışsınız Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - ...2030 yılına kadar 100 bin teknoloji girişiminin bu ülkede doğmasını ve aralarından 100 girişimin milyar dolar değeri aşmasını sağlamaktır. Rekabetçi ve inovasyon kabiliyeti yüksek KOBİ'leri sürdürülebilir kalkınmanın taşıyıcı sütunu olarak görüyoruz.

KOSGEB'î ülkemizde KOBİ'lerin hamisi ve en büyük destekçisi hâline biz getirdik. Geçtiğimiz yıl ifade etmişim, bugün yapılan bazı konuşmalar dolayısıyla şimdi güncel rakamlarla tekrar vurgulamak istiyorum: KOSGEB'i biz kurmadık. KOSGEB 1990 yılında kuruldu ve AK PARTİ iktidarına kadar on bir yılda sadece 4 bin işletmeye bugünkü değerlerle 1 milyar 200 milyon lira destek

verdi. Bizim dönemimizde ise, 1 milyon 300 bin KOBİ'ye 180 milyar lira KOSGEB katkısı sunduk. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu yıl 48 bin KOBİ'mize sunduğumuz destekler 10 milyar 300 milyon liraya ulaştı.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Bu söylediklerine sen de inanmıyorsun Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - KOSGEB Destek Programlarını girişimcilik, sürdürülebilir büyüme ve küresel rekabet odaklı olarak yeniden yapılandırdık. Girişimcilik desteğimizin üst limitini 375 bin liradan 2 milyon liraya çıkardık. İlk kez 81 şehrimizde düzenlediğimiz girişimci seçmelerinde 1.064 işletme 1,5 milyar lira destek almaya hak kazandı. Önümüzdeki dönemde özellikle emek yoğun sektörlerimizin daha fazla yanında olacağız. Tekstil, hazır giyim, konfeksiyon, deri, ayakkabı ve mobilya gibi istihdam yoğun sektörlerde iş gücümüzü koruma amaçlı yeni destek mekanizmalarını da KOSGEB eliyle hayata geçireceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınma politikalarımızla ekonomik ve toplumsal refahı tabana yayıyoruz. Adil, dengeli, sürdürülebilir bir büyüme sağlıyoruz. Kalkınma ajanslarımızda, yerel kalkınma projelerini desteklemek üzere bu yıl 1 milyar 400 milyon lira, 2025 için 1 milyar 800 milyon lira kaynak ayrıldı. Bu projelerle yerel ekonomiyi güçlendiriyor, iş gücü potansiyelimizi artırıyor, nitelikli insan kaynağımızın istihdama katılımını hızlandırıyoruz. Ajanslarımızla geçtiğimiz yıl genç istihdamına odaklanarak 25 bine yakın gencimizin istihdamının önünü açtık. Bu yıl kadın girişimciliğine odaklandık, ilk dokuz ayda 2.149 kadın girişimcinin desteklenmesini sağladık. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

GAP, DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdarelerimizle, hassas tarım, yeşil yol, su kaynaklarının etkin yönetimi, kırsal kalkınma ve turizm odaklı büyüme gibi alanlarda yürütülen kalkınma projelerine 2024'te 1 milyar 200 milyon lira, 2025'te ise 2,5 milyar lira kaynak ayrıldı. GAP eylem planında sulamaya açılan alan konusu bugün burada ifade edildi. Bakınız, GAP kapsamında sulamaya açılan alan, AK PARTİ iktidarlarında 199 bin hektardan 664 bin hektara yükseldi yani 3,5 misline çıktı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kalkınma yolculuğumuzda hiçbir şehrimizi geride bırakmıyoruz. Tesis ettiğimiz güven iklimi ve sağlam yatırım ortamıyla, doğudan batıya, kuzeyden güneye Anadolu şehirlerimizin her birini üretim merkezlerine dönüştürüyoruz. Bakınız, yirmi iki yılda Balıkesir'in ihracatı 11 kat artarak 1 milyar 100 milyon dolara, Çorum'un ihracatı 96 kat artarak 2,5 milyar dolara, Şanlıurfa'nın ihracatı 55 kat artarak 386 milyon dolara, Diyarbakır'ın ihracatı 47 kat artarak 329 milyon dolara, Gaziantep'in ihracatı 16 kat artarak 10 milyar 700 milyon dolara, Mersin'in ihracatı 25 kat artarak 8,5 milyar dolara, Mardin'in ihracatı 48 kat artarak 1 milyar 100 milyon dolara, Samsun'un ihracatı 36 kat artarak 1 milyar 300 milyon dolara, Konya'nın ihracatı 26 kat artarak 3,5 milyar dolara yükseldi.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Siirt nerede, Siirt?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Bazı sayın milletvekilleri Doğu ve Güneydoğu Anadolu şehirlerimizin kalkınmadan aldıkları payın düşük olduğunu ifade ettiler. Oysaki kalkınmanın önündeki en büyük engel olan terörü topraklarımızdan silip atan biziz, biz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bravo! Aferin!

SÜMEYYE BOZ(Muş) - Oldu bitti!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sen gittin gördün mü ki oraları?

AYTEN KORDU (Tunceli) - Bütün yalanlarınızı kapatın böyle, çok iyi yaptınız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Hepsi ezber, bu nedir ya!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - 2012'den bu yana, on iki yıldır yürürlükte olan yatırım teşvik sistemimizde Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerimiz için 1 trilyon 300 milyar liralık 18.273 yatırımın, 914 bin istihdamın önünü açan biziz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Ya, senin Bakanlığının konusu mu bu?Bir saattir yalan konuşuyorsun, sonunu da böyle bağlayıp gidiyorsun. Bu kadar olur be! Hepiniz aynısınız!

BAŞKAN - Buyurun, bitirelim lütfen.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu teşvik belgeleri Türkiye genelinin yatırım sayısı açısından yüzde 19'unu, istihdam açısından da yüzde 31'ini oluşturmaktadır.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - 34 dakika yalan, son dakika terör. Formül çok güzel.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Her şey sizin zamanınızda geldi...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Doğu ve Güneydoğu'da 23 ilimizde 24 yeni OSB kurduk. OSB'lerde istihdamı 70 binden 500 bine çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Siirt'e ne yaptınız?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sadece son bir yılda oluşturduğumuz ilave istihdam 50 binden fazla. Bugüne dek bu bölgelerimizdeki OSB'lere 25 milyar lira bakanlık desteği sunduk. Bizler hiçbir ayırım yapmadan, 86 milyonun hizmetkârıyız.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Salla!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Bu vatanın her karış toprağını eser ve hizmetlerle buluşturmak AK PARTİ'nin alametifarikasıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Bakan, benim sana burada sorduğum sorulara cevap vermediğin sürece...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'yla bölgelerimizdeki kaynaklar harekete geçirilecek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - ...kümelenme anlayışıyla şehirlerimizin yetkinlikleri...

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yeter, yeter doyduk; doyduk yeter, yalana doyduk, yeter!

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Yeter, yeter; gecenin bu saatinde...

AYTEN KORDU (Tunceli) - Yeter, yeter, yeter; bu kadar yalan yeter!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Son bir defa daha uzatıyorum.

Buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sayın Başkanım, konuşmamı mehabetle tamamlayayım, istirham ediyorum.

BAŞKAN - Mehabetle tamamla ama...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Beş dakika daha...

BAŞKAN - Yok, beş dakika... Öyle bir usul yok, öyle bir usul yok.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Yapay zekâ ayarlamadı mı dakikayı?

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Fikirlerinize yapay zekâ açıyorum.

BAŞKAN - Bir kez daha açayım.

Buyurun, toparlayın.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Yerel Kalkınma Hamlesi Programı'yla bölgelerimizdeki kaynakları harekete geçireceğiz. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde sürdürdüğümüz Anadoludakiler Projesi'yle yerel zenginliklerimizin ülke içinde ve uluslararası alanda tanıtımını sağlıyoruz.

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Oo! bir o kalmıştı ha!

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Emine Erdoğan Siirt'in diplomalı kadını, cevabını versin, kendi memleketi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Değerli milletvekilleri, tüm bunlarla beraber deprem bölgesinde yeniden ihya ve inşa çalışmalarımızı hız kesmeden sürdürüyoruz. 6 Şubat depremlerinden bu yana, afet bölgesindeki illerimizde 15 OSB ve 16 sanayi sitesi projesi için 10 milyar lira kaynak sağladık. Deprem felaketinden etkilenen 57 binden fazla KOBİ'ye KOSGEB eliyle 19 milyar lira kaynak sağladık. (DEM PARTİ sıralarından laf atmalar, gürültüler)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada seksen yıllık ezberlerin terk edildiği bir dönemdeyiz. İnsanlık âdeta hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı bir dönemin eşiğinde. Karşı karşıya olduğumuz gerçek şudur: Yeryüzünde adaleti tahkim edecek bir düzen yok. Hakkı, hukuku muhafaza edecek bir küresel sistem yok. Masumları koruyabilecek bir uluslararası teşkilat yok ve biz, bu çıplak gerçeklik karşısında hiçbir tereddüt etmeden bir şeyi yapmak zorundayız: O da millî teknoloji hamlesidir, başkalarına muhtaç olmamaktır. Türkiye'mizin istikbalini, istiklalini kendi geliştirdiğimiz sistemlerle muhafaza edebilmektir.

Savunma sanayisindeki başarıyı, teknolojik başarıyı her alana taşıyabilmektir. Bu döneme hazırlıklı ve eskisinden çok daha güçlü adım atıyoruz. "Yapamaz." "Başaramaz." diyenlere aldırış etmeyen, kendi evlatlarının kabiliyetlerine, alın terine, akıl terine güvenen bir Türkiye var artık. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Olana bitene seyirci kalmayan, sözü etkili, kuvveti tesirli bir Türkiye var artık. Kalkınma yolculuğunda nice ulusa ilham veren, rol model olan bir Türkiye var artık. Afrika'dan Orta Doğu'ya, Avrupa'dan Uzak Asya'ya bağ kuran, iş birliği geliştiren, oyun değiştiren, denge kuran bir Türkiye var artık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Yasakçı, yoksul, aç bir Türkiye var sizin sayenizde.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Biz yeter ki bir ve beraber olalım, yeter ki el ele, omuz omuza verelim, Allah'ın izniyle Türk milletinin aşamayacağı hiçbir zorluk, başaramayacağı hiçbir iş yoktur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Hamaset, hamaset, hamaset!

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı olarak her çalışmamızda bu memleketin hakkını, hukukunu, menfaatinin gözeticeğimizi ifade etmek istiyorum.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Tam tersi Sayın Bakan; haksızlığı, hukuksuzluğu, rantı...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İktidarın menfaati, iktidarın hakkı, iktidarın hukuku!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR (Devamla) - Milletimizden bize emanet olduğu bilinciyle yüce Meclisimizin takdir edeceği bütçeyi en etkin ve verimli şekilde değerlendireceğiz. Yurdumuzun dört bir yanını yeni yatırımlarla buluşturmak ve cumhuriyetimizin 2'nci asrını Türkiye Yüzyılı kılacak işler yapmak için tüm gayretimizle çalışacağız. Çalışmalarımızda desteklerini esirgemeyen Cumhurbaşkanlığı'na, müzakerelere katkı sunan tüm değerli milletvekillerine teşekkür ediyor, bütçemizin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Bakan.

Sayın Emir, söz talebiniz mi vardı? Ne için Sayın Emir?

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakanın verdiği kimi rakamları ve açıklamaları biz de kendi veçhemizden açıklama ihtiyacı duyuyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sadece iki dakika açıklama kabûlinden söz veriyorum, uzatmayacağım.

Sayın Emir, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

23.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakana açıklamaları için, sunumu için teşekkür ederiz.

Türkiye'nin, ülkemizin sanayi ve teknolojiye hak ettiği yerde olmadığı hepimizin malumu, rakamlar apaçık ortada. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Övüneceğimiz bir şey yok arkadaşlar, övünebilsek gerçekten biz çok istiyoruz. Övüneceğimiz noktalar var ama resmin bütününe baktığımızda gerçekten zor bir yerde olduğumuzu görmemiz gerekiyor.

Bakın, yüksek teknoloji ürünü ihracatımızın oranı yüzde 3,8. Ortalama kilogram başına ihrac ettiğimiz malların değeri 1,36 sent. Sanayimiz yüzde 5 oranında daralıyor ve bu, yüksek teknoloji ürünlerde yüzde 20'lerin üzerinde.

Hukuk devletini yerleştirememiş, dış yatırım alamıyor, üniversiteleri bilim üretmiyor, özel sektörü AR-GE'ye yeterli kaynak ayıramıyor, TÜBİTAK işlevsel değil. Dolayısıyla AR-GE yatırımları yetersiz, araştırmalar yetersiz, Türkiye, maalesef, dünya segmentinde hak ettiği yerde değil.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - TÜBİTAK'ın projelerinden haberin var mı acaba "Yetersiz." diyebilecek kadar?

MURAT EMİR (Ankara) - Bakın, geldiklerinde, rakam veriyorlar, diyor ki: "36 milyar dolar ihracat vardı." Güzel, şimdi 255 milyar dolar; bu, iyi. Geldiğinizdeki 36 milyar doları beğenmiyorsunuz ama dünyada 26'ncıydık, şimdi 29'uncuyuz Sayın Bakan. Buradan baktığınızda Türkiye hak ettiği yerde değil, hepimizin çaba göstermesi gerekiyor ama önce hukuk devletini, önce adaleti yerleştireceğiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Dünya pazarından aldığımız payı söylesene!

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Bitirin lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) - ...AR-GE'yi güçlendireceğiz, ihracat yapacağız, üniversiteleri güçlendireceğiz ve böylelikle de ancak sanayi atılımını yapabileceğiz.

Biraz önce itiraz geldi, onu da söylemiş olayım. Biz, savunma sanayisindeki atılımları mutlulukla izliyoruz ve takdir ediyoruz. Her yapılan, her şeye, yapılan her şey için teşekkür ederiz ama eksik kaldığını, Türkiye'nin bunu hak etmediğini, bu kadar teknoloji düşük ihracat yapışımızın bir şekilde çözülmesi gerektiğini de burada tutanaklara geçirmek isterim.

İyi akşamlar diliyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Temelli, siz ne için söz istemiştiniz?

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Aynı nedenlerden.

BAŞKAN - Buyurun.

İki dakika veriyorum, uzatmayacağım becerebilirim.

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Evet, evet, iki dakika. Biliyorum, uzatmıyorsunuz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tamamen doğal zekâyla yanıt vereceğim çünkü bu yapay zekâyla bu işler olmuyor, belli, süreyi bile ayarlayamıyorsunuz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Çok iş yapınca öyle oluyor.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Tabana yaydığınız tek şey var, yoksulluk. Bunu öğrenmenin yolu TÜİK'e başvurmanız. TÜİK'in Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'nı okursanız tabana neyi yaydığınızı öğrenirsiniz. Burada, bir saat boyunca bize sanayi, teknoloji, yapay zekâ anlattınız. Çıktısına bakın, büyümeye katkınız yok, istihdama katkınız yok, kendi kendinizi eğlendiriyorsunuz.

ŞAHİN TİN (Denizli) - O kadar değil ya, o kadar da değil.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Militarist hiçbir politikayı desteklemiyoruz. Barış siyasetine katkı yapacak bir araştırmanız varsa gelin bunu anlatın.

"Hassas tarım" dediniz, hiç mi Mardin'e, Urfa'ya gitmediniz? "GAP" dediğiniz projenin yetersizliğinden dolayı, bir Enerji Bakanına gidin, sorun bakalım, orada tarım ne hâlde; elektrik meselesinin nedenleri ne, DEDAŞ'ın yarattığı tahribat ne? Sizin birbirinizden haberiniz yok, daha önce de söyledik.

Son bir şey, madem 2053'te sıfır emisyon konuşuyorsunuz da bu kadar maden ruhsatı niye? Neden bu ormanlar kesiliyor da altından bu kömürleri çıkarmak için bu kadar çaba gösteriyorsunuz? Dolayısıyla bu yeşil dönüşüm de dijital dönüşüm de tamamen yapay zekânın uydurmasıdır. O yüzden, gelin, doğal zekâyla barışta, birlikte nasıl çözümler üreteceğiz, ona kafa yoralım.

Bak, süreyi uzatmadınız Başkan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Gül, siz ne için...

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Ben de bir açıklamada bulunmak üzere...

BAŞKAN - İki dakika, uzatmıyorum.

Buyurun...

VELİ AĞBABA (Malatya) - "Hedef 2453" diyecek herhâlde, 1453'ten vazgeçti, hedef 2453.

ŞAHİN TİN (Denizli) - Sen de öğrendin Veli Ağbaba, sen de öğrendin.

25.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Ankara Milletvekili Murat Emir ile Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza yaptıkları hizmetler için ve bundan sonra yapılacak hizmetler için çok teşekkür ediyoruz.

Türkiye'nin güçlü olması mazlumlar için güvencedir, 85 milyon için güvencedir. Bugün Türkiye, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bütün dünyada mazlumların gözünü diktığı ve onların her zaman yanında olduğu bir Türkiye'dir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayesinde Müslüman kalmadı be! Irak'ta, İran'da, Gazze'de, Suriye'de Müslüman kalmadı, Müslüman. Maşallah, üflediği ocak su istemiyor Reis'in.

ADEM ÇALKIN (Kars) - Müslüman'ın derdine siz mi yanıyorsunuz?

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Daha dün Etiyopya ile Somali arasındaki yıllarca süren uyuşmazlığı bitiren, barışa ulaştıran yine Türkiye olmuştur, Cumhurbaşkanımız öncülüğünde bu uyuşmazlık da sona ermiştir.

VELİ AĞBABA (Malatya) - "Maşallah" dediği çocuk kırk gün yaşıyor Reis'in.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Türkiye'nin özellikle yapmış olduğu savunma sanayisindeki gelişmelerle... Değerli arkadaşlar, bakın -Bakanımız söyledi- Çelik Kubbe'yle Türkiye'ye yönelik hangi tehdit varsa, nereden gelirse gelsin bu kubbenin altında yaşayan bizleri koruyacak bir savunma sanayisini geliştiriyoruz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Gazze'de kimse kalmadı, Lübnan'da kimse kalmadı, Suriye'de Müslüman kalmadı, Irak'ta kalmadı.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Değerli arkadaşlar, hepimiz aynı kubbenin altındayız; hepimiz biriz ve beraberiz, bunu yapan bir Türkiye var.

Değerli arkadaşlar, ya, muhalefet "Övünecek bir şey yok." diyor; emin olun yani "Araba yapamazsınız!" dediler, TOGG yaptı.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Niye övüneyim silahla ya? İnsanım ben, silahla ne işim olur benim! Neyiyle övüneyim İHA'nın, SİHA'nın? Okulu bombalayan şeylerin nesiyse övüneceğim, hastane bombalamayla mı övüneceğim?

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Eskiden "Bizim çocuklar Türkiye'de darbe yaptı." dedikleri çocuklar, bizim çocuklar, TEKNOFEST kuşağı Togg'unu yapıyor, İHA'sını yapıyor, SİHA'sını yapıyor. Gelecekte -güvenli bir şekilde- TEKNOFEST gençliği var, bununla gurur duyalım. Muhalefet, büyüyen, gelişen Türkiye'den gurur duysun. Bu ülke hepimizin, Allah'ın izniyle, her alanda olduğu gibi, savunma sanayisinde de teknolojiye de Türkiye Yüzyılı olarak yolumuza başarıyla devam ediyoruz diyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, buyurun.

İki dakika, uzatmıyorum.

26.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Evet Başkanım, sağ olun, sabrınızı zorlamayacağım.

Ben Teknoloji Bakanımıza çok teşekkür ediyorum ama Sanayi Bakanını biz duyamadık; konuşmanın yüzde 90'ı teknoloji, elbette gurur duyuyoruz ama sanayiyle ilgili doyurucu bir açıklama yok. Sanayicinin problemlerinin ya farkında değil ya konuşmak istemiyor Bakan.

Bakın, söyleyeceğim: Türkiye'nin en büyük cari açık meselesi enerji, yarı ham madde ve tam ham madde. Bununla ilgili bir Chemport Projesi vardı, Yumurtalık'ta bir proje başlamıştı, bundan on beş yıl önce, tek bir kelime edilmedi. Kur ve enflasyondan dolayı sanayicinin ihracat pazarlarında kaybettiği pazarlara dair ne yapılacak? Bununla ilgili de tek bir kelime edilmedi. Sanayicinin en büyük problemi, ara eleman bulamıyor. Bununla ilgili nasıl bir planlamanız var? Onunla ilgili de tek bir kelime edilmedi.

Teknoloji Bakanına teşekkür ediyorum ama bu bütçenin sanayi ayağı eksik kalmıştır.

Sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Şahıslar adına, aleyhinde, Hakkâri Milletvekili Sayın Öznur Bartin...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, çok kısa bir söz talep ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Efendim?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok kısa bir söz talep ediyorum. Gündemle ilgili çok önemli, çok kısa, otuz saniye bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun, yerinizden konuşun.

27.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinde yürütme adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, ben Sanayi Bakanımızı kutluyorum, Togg'la övündü. Mustafa Varank burada mı bilmiyorum, geçen yıl Mustafa Varank buraya Togg'la gelmişti, tebrik ediyorum.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Varank... Sayın Varank... Meclisin mehabetine uymuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ancak Plan ve Bütçe görüşmelerine Sayın Sanayi Bakanı Mercedes'le geldi, Togg'a binemedi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Togg'la geldim. Togg'la geldim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Togg'a binen 3 Bakan var: Enerji Bakanı, Aile Bakanı, Ulaştırma Bakanı; yerli ve millîler, yerli ve millîler. (AK PARTİ sıralarından "Togg'la geldi." sesleri, gürültüler)

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Togg'la geldim. O haber yalan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Diyanet İşleri Başkanı A8'e biniyor, Togg'a binmiyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Togg'la geldim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sizi kınıyorum, kınıyorum!

(AK PARTİ sıralarından "Yalan!" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkanım, sataşma var.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Sayın Öznur Bartin, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nilgün Ök de Mercedes'e biniyor!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O haber yalan!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Plan ve Bütçe Komisyonuna 3 Bakan, 3 Bakan...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O haber yalan! O haber yalan!

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Ben şahidim, Togg'la geldi.

BAŞKAN - Kürsüde hatip var, lütfen... Kürsüde hatip var.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Veli Ağbaba yine sınıfta kaldı, Togg'la geldi Bakanımız. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Plan ve Bütçe Komisyonuna... Korkularından Mercedes'e binemiyorlar.

BAŞKAN - Arkadaşlar, kürsüde hatip var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Plan Bütçeye... Plan Bütçeye...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O haber yalan!

BAŞKAN - Arkadaşlar, kürsüde hatip var.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bütçeye, bütçeye...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O gün de Togg'la geldim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şahit var, şahit var.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - O gün de Togg'la geldim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şahit var, ispat var. Mehmet Muş'a sor.

BAŞKAN - Bir durun ya! Allah Allah!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Buraya, Sayın Başkan buraya!

BAŞKAN - Vallahi bunaldım ya! Kafa beyin koymadınız ya!

Buyurun.

ÖZNUR BARTİN (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve kıymetli halklarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Kürt sorunu sadece bölgesel bir mesele olmanın ötesinde evrensel boyutlarıyla da şekillenecek bir sorundur. Şimdi, sizlerle bu konuşmamda Sayın Abdullah Öcalan'ın ifadeleriyle hem toplumsal barışı hem de ulus devlet ve demokratik ulus paradigmasını kısmen de olsa paylaşmak istiyorum. Toplumsal barışı önleyen, savaşlara gerekçe yaratan, tarihte her zaman ideolojilerin gerçek dışı savlarıdır. Bu da sürekli karşı ideolojilere, beraberinde karşı yapılanmalara yol açarak toplumu gergin ve çatışmalı hâlde tutmaktadır. Dünya, bölge, Türkiye ve Kürdistan'daki tüm gelişmeler barışı ve demokratik çözümü dayatmaktadır. Devlet, iktidar ve savaş... Dolayısıyla barış meselesiyle uğraşanlar toplum kavramını mutlaka yetkin ve yeterli kılmaya öncelik vermelidirler. Kapitalist modernite ve ulus devletin yarattığı toplumsal sorunlar sadece bireysel yaşamlarımız değil toplumsal dokuyu ve insanlığın ortak geleceğini tehdit etmektedir. Bu tehdit kapitalizmin ve ulus devletin yarattığı eşitsizlikler, sömürü ilişkileri ve şiddet döngüsüyle sürekli olarak yeniden üretilmektedir. Tarihsel olarak bakıldığında ulus devlet homojen bir yapı oluşturma amacı güderek toplumların içindeki farklılıkları bir arada tutmayı değil yok saymayı tercih etmiştir. Ulus devletler çoğunluğun kimliğini ve ideolojisini benimsemiş, farklılıkları dışlamış ve halkları birbirine karşı kışkırtan bir yapıya bürünmüştür. Ulus devletin kendini eşitlik ve adalet söylemleriyle meşrulaştırmaya çalıştığı bir dönemde aslında ekonomik ve toplumsal güç ilişkilerini kutsal hâle getirmesi bu yapıyı, toplumların özgürlüklerini sınırlayan bir düzen hâline getirmiştir ancak burada demokratik ulus anlayışı devreye girmektedir. Demokratik ulus, sadece bir ulus değil adaletin, eşitliğin ve özgürlüğün egemen olduğu bir toplumun yapısının temellerini atmayı hedefler. Bu anlayış, toplumsal farklılıkları bir zenginlik olarak görür. Bu farklılıkları birleştirerek toplumsal barışı kurmayı amaçlar. Herkesin kimliğine, diline, inancına saygı gösterir. Aynı zamanda toplumların nasıl daha eşit, özgür ve barışçıl yaşayabileceklerine dair bir yol haritasıdır.

Değerli milletvekilleri, Meclis Plan ve Bütçe Komisyonu 2025 yılı bütçesinde savaşa yani güvenlikçi politikalara 1 trilyon 608 milyar lira ayırırken, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına sadece 407 milyar lira bütçe öngörmüştür. Savaş bütçesinin bir önceki yıla göre yüzde 65 arttırılması, Hükûmetin kaynakları barış ve refah yerine savaşa harcadığını gözler önüne sermektedir. Kuzey ve Doğu Suriye’de Kürtler, Araplar, Ermeniler, Türkmenler ve Süryanilerin öncülüğünde kurulan Suriye Demokratik Güçleri halkların bir arada yaşayabileceği demokratik bir model geliştirmiştir. Ancak bu model Türkiye ve IŞİD artığı gruplar tarafından sürekli olarak hedef alınmaktadır. Türkiye bu yanıltan bir an önce vazgeçmeli, bölgedeki halklarla barışçıl bir diyalog geliştirmeli, savaş ve çatışma yerine halkların özgürlüğünü savunmalıdır. Kürt sorunun da barışçıl bir çözüm ve savaş harcamalarının sınırlandırılması ülke ekonomisini rahatlatacak ve yurttaşlarımızın temel ihtiyaçlarını karşılayacak bir bütçeyi mümkün kılacaktır. Toplumsal dayanışmayı güçlendirmek ve demokratik mücadeleyi büyütmek savaş ve yoksulluk döngüsünü kırmamanın tek yoludur. Orta Doğu’nun yeniden dizayn edildiği, savaş çemberinin yanı başımızda olduğu, masumların ve mazlumların faşizmi kurumsallaştıranlar yüzünden hayatını kaybettiği bu süreçlerde en kutsal görev ve sorumluluk barıştır. "Baldıran zehri içerim." diyenlerin pratikte somut adımları atmasının zamanı gelmedi mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, toparlayın lütfen, bitirelim.

ÖZNUR BARTİN (Devamla) - Daha kaç bin insanın ölmesini bekliyorsunuz? Faşizmi kurumsallaştırmak, otoriterleşmek kendi sonunu getirmek değil midir? Orta Doğu’daki dikta rejimlerinin bir bir devrildiği bu yüzyılda devlet de devlet aklı da barıştan yana somut, cesur adımlar atmalıdır, Kürt olgusu demokratikleşmenin temel olgusu olarak kabul edilmelidir. Ülkemizde ve coğrafyamızda kalıcı ve onurlu bir barışın inşa edilmesi için, barışın toplumsallaşması için buradan iktidara çağrıda bulunuyoruz: Uygulanan tecridin derhâl sonlandırılıp diyalog zemininin ve şartlarının bir an önce oluşturulması hayati önem taşımaktadır. Barışa daha fazla geç kalmayalım.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Bartin.

Konuşmalar tamamlanmıştır.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 01.39

ON BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 01.57

BAŞKAN: Başkan Vekili Sırrı Süreyya ÖNDER

KÂTİP ÜYELER: Muhammed ADAK (Mardin), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32’nci Birleşiminin On Birinci Oturumunu açıyorum.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, pek kısa bir söz talebim vardı 60’a göre.

BAŞKAN - Bir dur Mahmut ya, ne 60’ı ne 70’i! Dur hele ya!

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Size zahmet olacak, koşa koşa geldim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, üçüncü turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi soru ve cevap işlemine geçiyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Mümkün mü acaba Başkanım? Sayın Başkanım, geldim ben, size zahmet olacak. Babanızın hayrına verin Başkanım ya bu akşam, gecenin bu saatinde.

BAŞKAN - Arkadaşlar, kıymetli arkadaşlar, on altı saattir burada oturuyorum; sadece oturmuyoruz, saçmalamalar dâhil her şeyi dikkatle dinlemek zorundayız. El insaf yani el insaf! Herkesin içindeki çocuk ortaya çıktı yani hiçbir arkadaşımı bu şekilde şey etmek istemem, hepiniz nefsimden üstünsünüz ama el insaf yani bir durun ya! Daha kaç saat oturayım istiyorsunuz? En ufak bir hırgürde kapatırım; her seferinde de on dakika üstüne koyarım, ona göre!

FEYZİ BERDİBEK (Bingöl) - Başkanım, sen sabırlı adamsın.

BAŞKAN - Yok, ben sabırlı mabırlı bir adam değilim ya! Taş olsa çatlar ya! Yani yakışmıyor. Tartışmaların birçoğunun içinde fikir yok; slogan, maç, stadyum... Ama bizim bu Meclisin başka bir mehabetinin olması lazım ya. Alın tutanakları, bir okuyun kendi söylediklerinizi, muhataplarınızın söylediğini; herhangi bir partiyi ilzam ederek söylemiyorum, bir bakın.

On beş dakika soru, on beş dakika cevap için süre vereceğim. Sayın Bakanlar kendi aralarında süreyi bölüşecekler. Eğer vakit kalırsa sıradaki diğer arkadaşlara soru sormaları için söz hakkı tanıyacağım.

Barış Bektaş, buyurun.

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkanım, Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat Kurum’a Konyalı hemşehrilerimizin soru ve taleplerini iletmek istiyorum. Konya’da TOKİ’ye ait konutlarda çözüm bekleyen sorunlar söz konusu Sayın Bakanım. Bilhassa Selçuklu Ardıçlı konutlarında elektrik altyapısında, ısıtma sisteminde ve asansörlerinde ciddi sorunlar var. Yine, Meram Gödene, Karapınar ve Beyşehir Huğlu’daki konutlarda da benzeri sorunlar söz konusu. Konutların bu tip altyapı sorunları yüklenici firmaların hatalarından mı kaynaklanmaktadır? Bakanlık bu konuda bir adım atacaktır mı?

Yine, Konya’da Seydişehir 2. Etap Konutları için anahtar teslimiyle ilgili bir belirsizlik söz konusu. Konutlar hak sahiplerine ne zaman teslim edilecektir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Zeynep Yıldız...

ZEYNEP YILDIZ (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İlk sorum Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza: TEKNOFEST kuşağını uzun vadeli bir gelecek projeksiyonu olarak nitelendiriyoruz. Millî Teknoloji Hamlesi'nin ve TEKNOFEST Kuşağı'nın sürdürülebilirliğini sağlamak adına ne gibi projeleriniz var?

İkinci sorum: Kaç adet Millî Araştırma altyapısı kuruldu? 2024 yılında yeni araştırma altyapısı statüsü kazanan oldu mu? Olduysa ayrılan bütçe nedir?

Diğer sorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımıza: TOKİ depremi bahane etmeden çalışmalarına devam ediyor, bizler Altındağ, Güdül, Balâ, Kalecik ve diğer ilçelerimizde de projelerde sona gelindiğini mutlulukla görüyoruz. Bunun yanı sıra Kalecik, Güdül, Ayaş Tarihî Kentsel Dönüşüm Projelerini yakından takip ediyoruz; Sayın Bakanımıza ve Bakanlık bürokratlarına teşekkür ediyorum.

Bunların yanı sıra, konut piyasasını düzenleyici ve tüm vatandaşların uygun fiyattan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Mervan Gül...

MERVAN GÜL (Siirt) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanlarımıza sunumlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Siirt'te kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında birinci etap yıkımları tamamlandı. Bu konuda verdiğiniz desteklerden ötürü teşekkür ederiz. Sayın Bakanımıza sorumuz: Yıkımı tamamlanan birinci etap yapım ihale süreci ne zaman başlayacak? Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza sormak istediğim sorumuz: Genişletme çalışmaları kapsamında kamu yararı kararı alınan Siirt Organize Sanayi Bölgesi 2025 yılı yatırım programına alınacak mı?

2025 yılı bütçesi ülkemize ve milletimize hayırlı olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Süleyman Karaman...

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve Sanayi, Teknoloji Bakanlıklarımız ülkemize ve Erzincan'ımıza büyük hizmetler yapmıştır, Erzincanlı hemşehrilerim adına teşekkür ederim. Deprem kuşağında bulunan Erzincan'da Kızılay ve Hocabey başta olmak üzere, yapılan kentsel dönüşüm ve TOKİ konutları için teşekkür ederiz. Erzincan modern şehirleşme yapısıyla öne çıkan bir kenttir ancak şehir merkezindeki merkez çarşısı olarak bilinen eski yapılar zamanla ihtiyaca cevap veremez hâle gelmiştir, Çevre Bakanımızdan kentsel dönüşümle yenilenmesini istiyoruz. Ayrıca, Erzincan Üzümlü ilçemizde bitirilen TOKİ konutlarının vatandaşlarımıza bir an önce teslim edilmesini istiyoruz. Sanayi ve Teknoloji Bakanımızdan, proje başvurusu tamamlanan Erzincan Tercan ilçemizin OSB'sinin hayata geçirilmesini istiyoruz.

Bütçemizin hayırlı olmasını diliyor, Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Selçuk Türkoğlu...

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanına sormak istiyorum. Sayın Bakanım, Bursa'da şehrin göbeğinde ve Bursa'nın kalbi sayılacak bir yerde yirmi beş yıldır faaliyet gösteren 2 katlı Carrefour binası var 100 bin metrekare alan üzerinde ve burada, bir yeni proje oldu; el değiştirdikten sonra "Katılımevim" diye bir firma aldı ve orada bir konut-iş yeri projesi var, şehri kilitleyeceğini herkes biliyor. İlginç olan şu Sayın Bakan: Bu el değişikliğinden hemen sonra Allah muhafaza bütün Bursa bir depremde yıkılsa, ayakta kalacak olan bu 2 katlı ve çelik konstrüksiyon binaya Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çürük raporu verildi. Bununla birlikte, bir tahliye başvurusu yapıldı oradaki kiracılara ve bununla birlikte bir emsal artışı söz konusu. Bu, Çevre ve Şehircilik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sümeyye Boz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Muş ve çevre illerde siyanürle altın madenciliği doğal kaynakları, ekosistemi ve halkın sağlığını tehdit ederek bölgenin ekonomik kalkınma potansiyelini yok etmektedir. Öyle ki kimyasal sızıntılar Murat Nehri'nde balık ölümlerine sebep olmuştur. Bu çevresel tahribatı önlemek için çalışmalarınız var mıdır? Şenyayla bölgesinde güvenlik gerekçesiyle ormanların yakılması, ağaçların kesilmesi, satılması bölge halkının yaşamını ve geçim kaynaklarını hedef almaktadır. Halkı derinden etkileyen Muş'taki doğa talanına ne zaman son vereceksiniz? Muş'ta sanayinin yetersizliği, bölgenin ekonomik kalkınmasını sınırlarken, işsizlik oranlarının yükseldiği istihdam alanında ciddi bir boşluk yaratmaktadır. Yerel ürünlere endeksli sanayi girişimleriniz olacak mı? Muş, Türkiye'nin deprem riski en yüksek bölgelerinden biridir. Fay hatlarına yakınlığı nedeniyle Bingöl kadar deprem tehdidi altındadır. Bu bağlamda, depreme dayanıklı yapılaşmanın teşvik edilmesine dair proje ve çalışmalarınız nelerdir? Şimdiye kadar kaç riskli yapı tespit edildi ve kaç yapı güçlendirildi?

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Ferit Şenyaşar...

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2 Bakan da hayal dünyasında yaşıyor. Sorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına: 6 Şubat depreminden sonra iktidar partisi olarak deprem konutlarının bir yıl içinde bitirilip hak sahiplerine teslim edileceğinin sözünü verdiniz. Adıyaman'da 22.758 konut sözü verdiniz, iki yıl içinde konutların sadece yüzde 16'sını teslim ettiniz. Geri kalan konutlar kaç yıl sonra teslim edilecek?

İmar usulsüzlüğüne göz yumduğu, yapı denetim firmalarını koruduğu iddiasıyla hakkında 3 ayrı suç duyurusu bulunan Hatay Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğündeki Nizamettin Ülker'i Bakanlığınıza neden müşavir olarak atadınız? Amaç 6 Şubat depreminde ciddi derecede kamu suçları bulunan bu kişiyi korumak mıdır?

BAŞKAN - Sayın Kamuran Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Başkan.

Sorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına. 30 Mart 2016 yılında dönemin Bakanı Sayın Özhasseki Nusaybin'de temel atma töreninde şunu söylemişti: "Vatandaşlarımızdan kimin evi kaç metrekare olarak yıkılmışsa eski yeni demeden aynı metrekarede teslim edeceğiz. Yıl sonunda bütün kardeşlerimiz evlerinde otururken evlerinden ayrı kaldıkları süre

içerisinde de ayrıca kira yardımıyla bulunacağız." Sayın Bakan, yalnız, yaklaşık dokuz yıl geçti Nusaybin'de, bu konuda bize şikâyetler geliyor. Kira yardımıyla bir yıllık süre arandığı için verilmediği konusunda talepler var. Yine, eşya bedellerini hâlâ alamayanlar olduğu gibi ödenen miktarın çok cüzi olduğu yönünde şikâyetler var ve tapularını alamadıklarını ifade ediyorlar. Dokuz yıl gibi bir süre geçti, bu konuda mağduriyetleri giderecek herhangi bir çalışmanız var mı Mardin Nusaybin için?

BAŞKAN - Sayın Ayhan Barut...

AYHAN BARUT (Adana) - Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına soruyorum: Öyle, sizin çizdiğiniz gibi ortada bir pembe tablo yok. Daha geçen hafta Adana'nın Sarıçam ilçesindeki Buruk İstiklal Mahallesi'nde büyük çoğunluğu hazine arazileri olmak üzere binlerce dönüm alanda 5 bine yakın TOKİ konutu yapıldı, alt ve üst yapı hazırlıkları tamamlanmadan bu konutlar hak sahiplerine teslim edildi. Bölgeye deprem konutları da yapılıyor. Belediyelerimiz kendi alanıyla ilgili hizmet veriyor. Çoğunluğu da dar gelirli olan binlerce kişinin yaşadığı bölgede evlerin çatıları akıyor, sağlık ocağı yok, açılan okulların internetten akıllı tahtaya kadar eksikleri var, kavşak ve güvenlik yok, aidatlar çok yüksek. Buna benzer sayısız sorun yaşayan insanlar orada, bunu biliyor musunuz? "Canımızdan bıktık artık. Tüm masrafları bize ait." diyerek Sayın Bakanımızı Adana'ya Sarıçam konutlarına davet ediyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Celal Fendoğlu...

MEHMET CELAL FENDOĞLU (Malatya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Siyasetüstü yaklaşımı ve çalışmalarıyla depremzedenin gönlünde taht kuran Malatyalı hemşehrimiz, Sayın Bakanımız Murat Kurum'a, bakan yardımcılarımıza ve sahada olan Çevre Bakanlığımızın tüm personeline şahsım ve Malatya adına yürekten teşekkür ederim.

4 il 2 ilçe için genel olarak bir sorumuz olacak. Yerinde dönüşüm için verilen 750 bin TL hibe, 750 bin TL kredi, toplam 1 milyon 500 bin TL destek ödemesi günümüz maliyetleri karşısında yetersiz kalmaktadır. Hibe ve destek tutarının en az toplam 2 milyon 500 bin TL'ye çıkarılması düşünülebilir mi? Ayrıca, 7452 sayılı yerinde dönüşüm kanununda da 6306 sayılı Kentsel Dönüşüm Yasası'nda olduğu gibi, 150 metrekare altı konutlarda da KDV oranının yüzde 20'den yüzde 1'e çekilerek vatandaşımızın sırtından vergi yükünün kaldırılması yerinde dönüşümü hızlandıracaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Yusuf Ziya Aldatmaz...

YUSUF ZİYA ALDATMAZ (Bartın) - Teşekkür ederim Başkanım.

Birinci sorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımıza. Sayın Bakanım, olası bir İstanbul depremine karşı Bakanlığımızın hazırlıkları nelerdir? İstanbul'da bugüne kadar uygulanan kentsel dönüşüm projeleri hakkında bilgi alabilir miyiz ve bu kentsel dönüşüm projelerine, yeni projelere verilen destekler hakkında bilgi alabilir miyiz?

Diğer bir sorum da Sanayi ve Teknoloji Bakanımıza: Teknofest gençliği için yapacağınız yeni projeler var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Ayten Kordu...

AYTEN KORDU (Tunceli) - Benim sorum Çevre Bakanlığınıza olacak. Biliyorsunuz, maden faciası yaşandı İliç'te. Faciadan sonra madenin kapatılması konusunda herhangi bir çalışmanız var mı? İliç'te yeni bir ÇED süreci var mı, varsa hangi aşamada? Yine, İliç'te akan liç nereye taşındı? Cevher çıkarma ve işleme dâhil herhangi bir faaliyet var mı?

Dersim Çemişgezek'te Tahar Çayı'na ÇED sonucu beklenmeden HES için kaçak bir inşaat yapıldı, halk yoğun tepki gösterdi. Tahar Çayı'nın bulunduğu yer tarihî Urartu illerinin de bulunduğu bir yer, bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Yine, Pülümür, baliyla ünlü biliyorsunuz, orada bir RES politikası var, yine, yoğun bir tepki gösterdi halk; arıcılığın olduğu bir yer. Yoğun bir tahribat olacağı konusunda kaygılar var. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Yine, son beş yılda Erzincan'da, Dersim, Elâzığ, Sivas illerinde kaç tane maden için çalışma ruhsatı verilmiştir? Verilen ruhsatlar hangi grup madenlerdir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Yine, Dersim'de hastane yolunun zemininde bir kayma olduğu uzun süreden beri konuşuluyor. Bu konuda Çevre Bakanlığının çalışması var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Harun Mertoğlu...

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanımıza soruyorum: Ayder Yaylası'ndaki dönüşüm çalışmalarına, Rize Meydan Projesi'nin birinci etabına ve Rize'mize verdiğiniz desteklerden ötürü teşekkür ediyorum. Ayder'i bir Davos seviyesine taşıma vizyonu doğrultusunda, bölgenin uluslararası bir turizm merkezi hâline gelmesi için yürütülen projelerin ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri hakkında bilgi verebilir misiniz? Ayrıca Rize Meydan Projesi'nin ikinci etap çalışmaları ne aşamada?

Sanayi Bakanımıza ise... Türkiye'nin savunma sanayisinde kaydettiği büyük ilerlemeler ülkemizin güvenliğini güçlendirmek ve küresel alandaki konumumuzu pekiştirmek adına çok önemli adımlardır. Burada saymakla bitiremeyeceğimiz yüzlerce proje savunma sanayimizin her alanında önemli bir dönüşümün simgesidir. Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu projelerin başarıyla hayata geçirilmesinde emeği olanlara teşekkür ediyorum. Savunma sanayisinde yerli üretim oranı nedir?

BAŞKAN - Sayın Salihe Aydeniz...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Teşekkürler Başkan.

Sorum Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanına, Mardin Mazıdağı'na bağlı bir kısmı sit alanı olan Aksu köyüne yakın faaliyet gösteren "Demal Madencilik" isimli mucur fabrikasının yarattığı patlamalar Aksu başta olmak üzere Tarlacık, Kemerli, Işıkyaka, Derecik köylerinde halkın yaşamını tehdit etmektedir. Köylerdeki tüm evlerde hasar oluşmuş, cami ve sağlık ocağı kullanılamaz hâle gelmiştir. Patlamalar iki üç günde bir yapılmakta, dinamitlerin yoğunluğu artırılmaktadır. Köylüler bu patlamaların sürekli deprem etkisi yarattığını ifade ediyorlar. Halk Kaymakamlık, karakol ve diğer ilgili kurumlara defalarca başvurmuş ancak

sonuç alamamış ve korunmamışlardır. Taş ocağı, denetimlerden haberdar edilmekte ve bundan dolayı denetim süreçlerinde düşük patlamalar yapmaktadır. Köylerdeki halkın can güvenliği için bir an önce duruma müdahale edip önlem alacak mısınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Naci Şanlıtürk...

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Teşekkür ediyorum Başkan.

İlimizin ikinci organize sanayisi Ünye ve Fatsa Organize Sanayilerinin altyapı ve ilave istimlak alanı ihtiyacı için gerekli ödenek 2025 Yılı Yatırım Programı'nızda yer alacak mıdır? 2021 yılında Ordu ziyaretinizde açıklamış olduğunuz 83 dönümlük millet bahçesi projesi otoparkıyla birlikte başladı. Bu konuda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Yine, eski otogar mevkisinde 56 dönümlük kentsel dönüşüm projesi açıklamıştınız. Daha önce bu bölgeye TOKİ eliyle "rezerv alanı" adı altında 311 adet konut, 1 adet ticaret merkezi ve 1 adet cami yapılmıştı. Şu anda da 97 adet iş yeri, 179 adet ofis, 1 de kültür merkezi inşa ediliyor. Şu ana kadar herhangi bir eski yapı yıkılmadı, aksine bölgenin yoğunluğu daha da arttı. Bakanlığınızın bu bölgede bir kentsel dönüşüm çalışması var mıdır?

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Evet, on beş dakika soruları aldık.

Komisyon sorulara cevap versin lütfen.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI MEHMET MUŞ (Samsun) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, sorulara Sayın Bakanlar cevap verecektir.

Bütçemiz hayırlı olsun.

Hayırlı geceler diliyorum.

BAŞKAN - Sayın Bakanlara geçmeden önce; Sayın Murat Çan, Sayın Kezban Konukçu, Sayın Müzeyyen Şevkin, Sayın Hasan Öztürk, Sayın Mahmut Tanal süre kalırsa, yazılı, bu arkadaşlara da kullandırmaya çalışacağım.

Buyurun, başlayın lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; öncelikle sizleri tekrar saygıyla selamlıyorum.

Sürem yettiği sürece de sorulara cevap vermeye çalışacağım.

Tabii, sözlerimin hemen başında şunu ifade etmek isterim: Şu an deprem bölgesinde, 11 ilde 14 milyon vatandaşımızın etkilendiği bu depremde, yeni yuvasında yaşayan 155 binden fazla ailemiz var. İnşallah yılbaşında yani yirmi gün sonra da bu sayıyı 202 bine çıkaracağız. Bu da yaklaşık 1 milyon depremzede kardeşimizin, ailemizin, evladımızın, çocuğumuzun, yeni yıla, sıcak, sağlam, güvenli yuvalarında gireceği anlamına geliyor.

Ben, Bakanlık görevim boyunca, yaşadığımız her selde, her afette bölgeye gitmiş, iki saat sonra bölgede olmuş, günlerce, aylarca orada ilgili arkadaşlarımızla, milletvekillerimizle, belediye başkanlarımızla, siyasetüstü bir bakış açısıyla, herkesi kucaklayan, herkesin bu manada sorununu dinleyen, çözüm bulmaya çalışan bir anlayışla çalışan bir kardeşinizim ve burada da aynı anlayışla 11 ilimize gidiyor, 11 ilimizde vatandaşlarımızın sorunlarını, problemlerini dinliyor, çözüm bulmaya gayret gösteriyoruz.

Emin olun, anahtarlarını alan, evlerine giren, yeni yaşam alanlarında yaşayan kardeşlerimizin gözlerindeki mutluluğu görerseniz, orada dillerinden dökülen duaları bir dinleseniz, hepiniz mutlu olursunuz. Buradaki bütün vekillerimizi orada evini alan, mutlu olan 155 bin, inşallah yıl sonu 200 bin...

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Bakan... Soruları cevaplar mısınız Sayın Bakan, vakit çok ilerledi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - ...önümüzdeki yıl 453 bin ailemizle birlikte mutlu olmaya davet ediyorum. Ben sizi, bakın, güzelce dinledim. Tamam.

MURAT EMİR (Ankara) - Biz de sizi dinlemek istiyoruz Sayın Bakan.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Konuşmayın demiyoruz, sorulan sorulara cevap verin yeter.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Devletimiz neler yapıyor, orada o devasa şantiyeleri bir görün; orada çalışan, emek veren işçimize...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Değerlendirme değil cevap istiyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bizimle dalga geçmeyi bırakın artık, bu saatte artık yetti!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - ...emekçimize, mühendislerimize, mimarlarımıza teşekkür etmeyi de bir görev addedin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkan, dalga mı geçiyorlar bizimle bu saatte ya! Bu nedir!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Tabii, buradaki gayretlerimizi, projelerimizi, çalışmalarımızı bize soruyorsunuz, biz de anlatıyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne anlatıyorsunuz...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Madem tatmin olmuyorsunuz, o zaman gidin oradaki vatandaşımıza sorun, belediye başkanlarınıza sorun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, sorulara cevap vermek üzere orada oturuyorsunuz, bırakın taşkınlığı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Emin olun, ben sizden daha fazla onlarla görüşüyorum. Televizyona çıkıp anlatıyorlar; orada neler yaptığımızı, nasıl mücadele ettiğimizi...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dalga geçiyor...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - ...milletimizle paylaşıyorlar; hepsiyle de uyum içerisinde çalışıyoruz, çalışmaya da devam edeceğiz.

İzmir meselesine gelirse, körfez konusuna tekrar girmeyeceğim...

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Evet, süreniz bitti zaten.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - ...ama bizim İzmirli kardeşlerimize olan sevgimizi kimsenin sorgulamasına da müsaade etmeyiz. İzmir, kurtuluş destanının yazıldığı şehirdir; şehitler yurdu, kahramanlar

otağıdır. Bu yüzden İzmir bizim kıymetlimizdir, bu yüzden İzmir bizim güzel İzmir'imizdir. (CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Hiç yakışıyor mu! Hiç yakışıyor mu!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Size yakışıyor değil mi, Bakanın bizimle dalga geçiyor!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sana yakışıyor!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hadi canım siz de!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Biz 30 Ekim 2020'de de İzmir'de büyük bir deprem yaşadık, canlarımızı kaybettik ve arkadaşlarımızla birlikte...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hadi canım siz de!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - ...hemen İzmir'imize koştuk.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Hadi canım siz de! Hadi canım siz de! Soru soruyor insanlar burada, on beş dakika söz almak için canları çıkıyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Tüm Türkiye şahit, İzmir'de günlerce, haftalarca mücadele ettik. Bayraklı'nın bilmediğiniz sokaklarında biz adım adım İzmirli kardeşlerimizle depremin yaralarını sardık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, bırakın ya! Bırakın Allah'ınızı severseniz ya! Saatin iki buçuğunda hikâye dinliyoruz!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Söz verdik, sözlerimizi tuttuk ve hamdolsun, şimdi İzmirli vatandaşlarımız, kardeşlerimiz orada huzur içerisinde oturuyorlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Gidin, basın basın toplantısı yapın Sayın Bakan, derdinizi orada anlatın! Ayıptır ya! Ayıptır!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Ve biz o gün İzmir'imize bir söz verdik.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İnsanlar soru sormak için iki buçuğa kadar bekledi burada!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Enkaz altından uzanan elleri hiçbir gün bırakmayacağız...

BAŞKAN - Sayın Bakan, affedersiniz.

Benim tarifli görevlerimden biri de İç Tüzük uyarınca konuya davet etmek sizi. (CHP sıralarından alkışlar) Burada aşağı yukarı 10-15...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Süreyi dolduruyorsunuz! Sorduğumuz sorulara cevap vermiyorsunuz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ayıp! Gerçekten ayıp!

BAŞKAN - Bir dakika arkadaşlar ya; ya, bir dakika Allah aşkına ya!

15 arkadaş soru sordu, bir kısmı size iltifat etti, en az 8-10 tane de soru var. Eğer onlara dair bir hazırlık varsa onları duyalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Hemen söylüyoruz, hemen söylüyoruz.

BAŞKAN - Çünkü diğerleri sizin zaten kürsüde yaptığınız konuşmaların bir tekrarı oluyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Sizi konuya bir davet edeyim yoksa diğer Bakan arkadaş devam etsin.

Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Evet, dolayısıyla İzmir'de, Türkiye'nin 81 ilinde aynı anlayışla çalışıyoruz, aynı anlayışla çalışmaya devam edeceğiz.

Konya'da kentsel dönüşümle alakalı biz Konya'nın Mevlâna Meydanı'ndan başladık, çıkışına kadar hemen hemen her yerde bizim izimizi görebilirsiniz. Büyükşehir Belediye Başkanımızla uyum içerisinde yaptık ve hem sosyal konut hem de kentsel dönüşüm projelerimize devam edeceğiz. Siirt'teki kentsel dönüşüm projemizi -diğer illerde olduğu gibi, yine sözlerimizi meydana unutmamak suretiyle- yapmaya devam edeceğiz, ocak ayında ihalesini inşallah gerçekleştiriyor olacağız.

Erzincan Üzümlü konutlarının teslimini de yapıyoruz; terör olayları sebebiyle -konuşmamda bahsettim- ve burada eksik olan, bizim nezdimizde bekleyen bir iş varsa -ki burada da bütün illerde aynı anlayışla yaptık, milletimize güzel yuvalarını söz verdiğimiz şekilde verdik- inşallah o eksikleri de gidereceğiz.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Nereden bahsediyorsunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM - Ben, kalan sorulara yazılı olarak cevap vereceğim.

Bütçemizin milletimize, devletimize, ülkemize tekrar hayırlı olmasını diliyorum.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Şaşırdık mı? Tabii ki hayır.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kurum.

Buyurun Sayın Bakan.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bir sayın milletvekilimiz "Ulusal araştırma altyapılarına bu yıl yenileri eklendi mi?" diye sordular: 2024'te Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Nanofotonik Uygulama ve Araştırma Merkezi (CÜNAM) ve Boğaziçi Üniversitesi Hedefli Tedavi Teknolojileri Merkezi, ulusal araştırma altyapılarımıza eklenmiş oldu. 11 ulusal araştırma altyapımız var. 2024'te bu altyapılarımıza 842 milyon lira kaynak sağladık.

Bir diğer sayın milletvekilimiz, TEKNOFEST kuşağı için önümüzdeki dönemde yapacağımız çalışmaları sordular: Önümüzdeki dönemde, 81 şehrimizde, çoğu üniversite kampüslerinde olmak üzere millî teknoloji atölyelerini TEKNOFEST kuşağıyla buluşturacağız. 100 millî teknoloji atölyesi kuracağız. Bu atölyelerde TEKNOFEST kuşağının hayallerini araştırma geliştirme projelerine dönüştürmesini hızlandıracacağız. Yine, üniversitelerdeki öğrenci kulüplerimize TÜBİTAK eliyle destek sağlayacağız. Hâlihazırda sayılarını 35'e çıkardığımız bilim merkezlerine 2025'te 5 yeni bilim merkezi ilave edeceğiz.

Yine, Millî Teknoloji uzmanlık programlarımızda yapay zekâ, otonom sürüş teknolojileri, çip tasarımı alanlarında TEKNOFEST kuşağı için eğitimler sunacağız ve Türkiye'nin dört bir yanında GO markasıyla girişim ofislerinde teknoloji girişimlerimize ev sahipliği yapacağız.

Bir sayın milletvekilimiz, Siirt Organize Sanayi Bölgesi genişleme alanının 2025 yatırım programında olup olmayacağını sordular. Biz bunu yatırım programına teklif ettik, inşallah yer alması için gayret göstereceğiz.

Yine, Erzincan Tercan'da organize sanayi kurulmasıyla ilgili yer seçimi sürecini başlattığımızı memnuniyetle paylaşmak istiyorum.

Muş'un yerel ürünlerine ilişkin sanayi yatırımlarını önümüzdeki dönem için hedefleyip hedeflemediğimiz soruldu. Önümüzdeki dönemde 81 şehrimizin her birinde o şehre ait potansiyel ürünleri ekonomik değere dönüştürmeye dönük yerel kalkınma hamlesi programını başlatacağız. Muş da inşallah en etkili şekilde bundan payını almış olacak. Özellikle metal ürünleri işleme tesisleriyle ilgili, kaz ürünleri entegre tesisiyle ilgili ve et işleme ve süt hayvancılığı entegre süt işleme tesisleriyle ilgili önümüzdeki dönemde yeni adımları inşallah Muş'ta atmayı amaçlıyoruz.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - İnşallah, inşallah!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bir sayın milletvekilimiz, savunma sanayisinde yerlilik oranımızı sordular. Türkiye'nin savunma sanayisinde yerlilik oranı 2002'de yüzde 20'lerdeyken bugün yüzde 80'lerin üzerindedir. Bir mukayese imkânı olması açısından ifade etmek istiyorum; bugün Avrupa Birliği'nin savunma sanayisinde yerlilik oranı hâlen ancak yüzde 20'ler düzeyinde iken Türkiye'nin savunma sanayisinde yerlilik oranı yüzde 80'lere yükselmiş durumdadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, bir sayın milletvekilimiz, Ordu Organize Sanayi Bölgesi'ne önümüzdeki yıl ödenek aktarıp aktaramayacağımızı sordular. İnşallah, Ünye Organize Sanayi Bölgesi için 40 milyon liralık bir kaynağı 2025 için ayırmayı hedefliyoruz ve yine, Fatsa Organize Sanayi Bölgesi'nde de kamulaştırma işlemlerini hızlandırmak adına inşallah üzerimize düşeni 2025'te yapıyor olacağız.

Yine, benim konuşmam sonrasında bir sayın milletvekilimiz, özellikle Ceyhan bölgesinde kimya sanayisi kümelenmesine ilişkin çalışmalar bulunup bulunmadığını ifade ettiler ve aynı zamanda da konuşmamda sanayi başlığı altında zikrettiklerimi yeterli bulmadıklarını söylediler. Oysaki zamanım içerisinde elimden geldiğince sanayinin tüm sektörlerini tafsilatlı bir şekilde kuşatacak bir konuşma yapmaya gayret ettim. Demir çelikten de söz ettim, tekstilden, deriden, konfeksiyondan, kimya sektöründen de söz ettim. Türkiye'nin dört bir yanına kurduğumuz organize sanayi bölgelerinden, endüstri bölgelerinden söz ettim.

Kimya sanayisi kümelenmesi özelinde de memnuniyetle paylaşmak isterim -belki gözden kaçmıştır- Sayın Cumhurbaşkanımızın kararıyla Türkiye'nin en büyük sanayi alanını Ceyhan'da 30 milyon metrekarelik alanda kimya sanayisi kümelenmesi oluşturmak üzere ilan etmiş olduk. İnşallah, hızla burayı hem ulusal düzeyde hem de küresel düzeyde yatırımlarla buluşturuyor olacağız.

Yine, sıklıkla, hem buradaki görüşmelerde, müzakerelerde hem de Komisyon safahatindeki görüşmelerde, müzakerelerde dile getirilmiş bir hususa bir kez daha temas etme gerekliliği hissediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, yüksek teknoloji geliştirme yolunda kendi göbeğini kendi kesen bir ülkedir; kendi insan kaynağıyla, kendi bilim insanlarıyla, kendi araştırmacılarıyla, kendi mühendisleriyle, kendi teknisyenleriyle, kendi emekçileriyle bu yolda yürüyen bir ülkedir.

Yüksek teknoloji ihracatı defalarca gündeme getiriliyor. Bakınız, rakamlar çok çok çok açık, tekrar burada bir kez daha ifade etmek istiyorum.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Çok çok çok açık!

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Türkiye'nin yüksek teknoloji ihracatı AK PARTİ iktidarları döneminde 8 misline çıkmıştır. Türkiye'nin yüksek ve orta yüksek teknoloji ihracatı AK PARTİ iktidarları döneminde 10 misline çıkmıştır. Bu yıl yüksek teknoloji ihracatımız 9 milyar doları aştı, 10 milyar dolara yaklaştı.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - İthalat ne oldu?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Kalkınma planı dönemi içinde inşallah 20 milyar doları yakalayacağız. Yüksek ve orta yüksek teknoloji ihracatımız da 100 milyar dolara yaklaşmış durumdadır.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - İthalatımız ne oldu?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Türkiye, sadece savunma sanayisinde değil, sanayinin, teknolojinin tüm alanlarında büyük bir hamle, büyük bir atılım içindedir.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - İthalatımız ne oldu?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben, bu hamlenin, bu atılımların Meclisimizin tüm üyeleri tarafından bizzat görülmesini arzu ederim.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - İthalat verileri nedir?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Bu vesileyle her birinizi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm kıymetli üyelerini, Türkiye'nin dört bir yanında yükselen 104 teknoparkımıza davet etmek isterim. Türkiye'nin dört bir yanındaki 1.600'den fazla AR-GE ve tasarım merkezinde sizlerle buluşmak isterim.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - İthalat verisinin anlamını biliyor musunuz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Türkiye yazılımı, makine sanayisinde...

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) - Biraz da ithalattan bahsedin.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - ...kimya sanayisinde, savunma sanayisinde, havacılıkta tüm orta yüksek, yüksek teknoloji alanlarında dünyaya parmak ısırtacak başarı hikâyelerini teknoparklarda, kendi AR-GE ve inovasyon kabiliyetleriyle yazmaktadır.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - En azından Sanayi ve Teknoloji Bakanından cevap aldık, teşekkür ederim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANI MEHMET FATİH KACIR - Ben tekrar, tüm görüşmelere katkı sunan kıymetli vekillerimize teşekkür ediyor, hayırlı geceler diliyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Endüstri 3,5'tasınız, dünya 5.0'a geçti.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kacır.

Buyurun Sayın Emir.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 162 sıra sayılı 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 163 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin üçüncü tur görüşmelerinin soru-cevap kısmında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Kurum milletvekilliği yaptı ama ben bir kez daha İç Tüzük'ü anımsatmak isterim. İç Tüzük'ümüze göre milletvekillerimiz sabah saatlerinde soru-cevap işlemi için sıraya giriyorlar, hazırlanıyorlar, millet adına sorular soruyorlar ama siz, sekiz dakikalık konuşmanızda soruların hiçbirine cevap vermediniz. Bu tutumunuzu protesto ediyorum. Siz, atanmış bir milletvekili, Bakan olarak milletvekillerini ve Genel Kurulu ve Türkiye Büyük Millet Meclisini böylesine istiskal edici, böylesine küçük düşürücü bir tutum alamazsınız. Size bu süre sorulara cevap verin diye veriliyor, siz cevap vermek durumundasınız, yetiştiremezseniz yazılı vereceksiniz ama siz kafanıza göre kendi pozisyonunuzu ifade etmek üzere kullanırsanız bu süreyi aslında bu İç Tüzük'e ve milletvekillerine meydan okumak anlamına gelir. Bu tutumunuzu protesto ediyoruz, böyle bir alışkanlığa girmeyin, Meclise saygı duyun. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Verdi bütün sorulara cevap.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 162) (Devam)

2.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 225 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2023 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2023 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/922) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 163) (Devam)

A) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

E) SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ (Devam)

1) Türk Standardları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU (Devam)

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ (Devam)

- 1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TÜRKİYE UZAY AJANSI (Devam)

- 1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

K) DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

L) KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

M) DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI (Devam)

- 1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

BAŞKAN - Şimdi sayın milletvekilleri, sırasıyla üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

- 1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 219.294.468.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

- 2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 72.614.200.847,61

Bütçe Gideri 66.214.435.479,34

Kullanılmayan Ödenek 6.399.765.368,27

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 11.172.157.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 5.223.467.875,01

Bütçe Gideri 4.686.512.628,22

Kullanılmayan Ödenek 536.955.246,79

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 4.873.426.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 1.908.359.000,00

Bütçe Gideri 1.878.416.800,66

Kullanılmayan Ödenek 29.942.199,34

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı'nın 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 405.463.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı'nın 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı'nın 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 194.382.000,00

Bütçe Gideri 141.269.842,96

Kullanılmayan Ödenek 53.112.157,04

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı'nın 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'nın 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KENTSEL DÖNÜŞÜM BAŞKANLIĞI

1) Kentsel Dönüşüm Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 136.557.896.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 136.557.896.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Kentsel Dönüşüm Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

**1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 124.497.913.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:

2) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 48.858.693.722,69
Bütçe Gideri 46.507.210.243,91
Kullanılmayan Ödenek 2.351.483.478,78
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI

**1) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 11.165.313.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 11.165.313.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:

**2) Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ**

Toplam Ödenek 23.286.077.361,00

Bütçe Gideri 20.680.394.210,41
Kullanılmayan Ödenek 2.605.683.150,59
BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 4.479.290.000,00
Bütçe Geliri 5.039.703.337,50
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 388.320,46
Net Bütçe Geliri 5.039.315.017,04

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU

1) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 46.163.803.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 46.162.303.000

BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 27.920.293.214,41
Bütçe Gideri 25.454.582.378,97
Kullanılmayan Ödenek 2.465.710.835,44
BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 14.436.410.000,00
Bütçe Geliri 25.534.562.625,81
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 1.090.774,66
Net Bütçe Geliri 25.533.471.851,15

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Standartları Enstitüsünün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

1) Türk Standartları Enstitüsü 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 5.712.053.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 5.712.053.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Standardları Enstitüsünün 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Standardları Enstitüsünün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum:

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türk Standardları Enstitüsü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 3.770.913.780,64

Bütçe Gideri 3.538.191.946,10

Kullanılmayan Ödenek 232.721.834,54

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 1.656.128.000,00

Bütçe Geliri 3.636.357.015,51

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 13.986.723,07

Net Bütçe Geliri 3.622.370.292,44

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Standardları Enstitüsünün 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türk Patent ve Marka Kurumunun 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

1) Türk Patent ve Marka Kurumu 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 1.106.021.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 1.400.000.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Patent ve Marka Kurumunun 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türk Patent ve Marka Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türk Patent ve Marka Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 931.734.317,50

Bütçe Gideri 921.314.839,48

Kullanılmayan Ödenek 10.419.478,02

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 405.753.000,00
Bütçe Geliri 658.541.696,76
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 808.718,62
Net Bütçe Geliri 657.732.978,14

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türk Patent ve Marka Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimler Akademisinin 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

**1) Türkiye Bilimler Akademisi 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ**

GENEL TOPLAM 191.827.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 191.827.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimler Akademisinin 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimler Akademisinin 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Türkiye Bilimler Akademisi 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 83.951.700,00

Bütçe Gideri 78.202.523,11

Kullanılmayan Ödenek 5.749.176,89

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 61.765.000,00

Bütçe Geliri 78.319.361,28

Net Bütçe Geliri 78.319.361,28

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Bilimler Akademisinin 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Uzay Ajansının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TÜRKİYE UZAY AJANSI

1) Türkiye Uzay Ajansı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 2.344.953.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 2.344.953.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Türkiye Uzay Ajansının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
Türkiye Uzay Ajansının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:
2) Türkiye Uzay Ajansı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 1.632.464.451,00
Bütçe Gideri 882.376.995,06
Kullanılmayan Ödenek 750.087.455,94
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 1.618.002.000,00
Bütçe Geliri 948.055.208,18
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 1.188,00
Net Bütçe Geliri 948.054.020,18
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Türkiye Uzay Ajansının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:

GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 1.180.824.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 1.180.824.000
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamı okutuyorum:
2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 564.811.875,00
Bütçe Gideri 542.388.743,68
Kullanılmayan Ödenek 22.423.131,32
BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 330.660.000,00
Bütçe Geliri 584.446.173,60
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler 342,40
Net Bütçe Geliri 584.445.831,20
BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 518.563.000

BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 518.563.000

BAŞKAN - – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 283.905.367,00

Bütçe Gideri 218.951.888,69

Kullanılmayan Ödenek 64.953.478,31

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 237.364.000,00

Bütçe Geliri 292.591.886,34

Net Bütçe Geliri 292.591.886,34

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

KONYA OVASI PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 632.342.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 631.342.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 303.358.200,00
Bütçe Gideri 278.428.419,72
Kullanılmayan Ödenek 24.929.780,28
BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 260.663.000,00
Bütçe Geliri 288.702.323,33
Net Bütçe Geliri 288.702.323,33

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

DOĞU KARADENİZ PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2025 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM 1.018.014.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM 1.017.014.000

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2025 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 442.096.000,00

Bütçe Gideri 437.468.540,25

Kullanılmayan Ödenek 4.627.459,75

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini 432.540.000,00

Bütçe Geliri 452.638.243,10

Net Bütçe Geliri 452.638.243,10

BAŞKAN - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Böylece üçüncü turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir; hayırlı olmalarını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, üçüncü tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

Programa göre, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek için 13 Aralık 2024 Cuma günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 02.55

